

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmiński, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp Akc Drukarnia Polska
w Poznaniu św Marcina 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 438

Poznań, niedziela dnia 25 września 1932

Rok XXVII

Ugoda, romantyzm realizm ideowy

W „Gazecie Warszawskiej” sen. Stanisław Kozicki zamieścił artykuł o ruchu wszechpolskim w okresie przedwojennym, wykazując, że był on reakcją klasycznego realizmu politycznego przeciwko ugodowości trójlojalizmu z jednej strony, a z drugiej — przeciwko romantyzmowi politycznemu pokoleń poprzednich. Na takie określenie ruchu wszechpolskiego oburzył się na łamach konserwatywnej prasy „sanacyjnej” p. Jan Bobrzyński, wywodząc, że reprezentantami realizmu politycznego, który przeciwstawił się politycznemu romantyzmowi, byli konserwatyści, szczególnie krakowskiej szkoły „stańczykowskiej”, a że Narodowa Demokracja teraz, ex post, „chce się przedzierzgnąć jednym łamańcem z romantycznego demokracji w klasyczny konserwatyizm”, w klasyczny realizm.

A więc według p. Jana Bobrzyńskiego, klasycznym realizmem było dzieło konserwatystów, a wiadomo powszechnie, że tem dziełem konserwatystów było przekreślenie przez nich raz na zawsze dążenia do niepodległości, było uznanie dążenia do niepodległości zasadniczo albo za szaleństwo, albo za robotę wrogich agentów - prowokatorów, było rozrąbywanie duszy narodu na kawały trójlojalizmem, ugodą na trzy fronty z państwami rozbiorowymi, było przeto pchanie narodu polskiego do zguby. To miał być klasyczny polski realizm polityczny i w piórka tak pojętego i tak działającego „realizmu” pragnie teraz podobno namiętnie Narodowa Demokracja czyli obóz narodowy „przedzierzgnąć się jednym łamańcem”.

Wolne żarty, panowie! My się odnosimy dzisiaj, jak odnosiliśmy się zawsze, do waszego trójlojalizmu ugodowego tak, jak się trzeba odnosić do narodowego trójzaprzęstwa: odnosiliśmy się i odnosimy się do niego z pogardą.

Nasz realizm klasyczny, powiedzmy lepiej: ideowy był czemś w całej swej istocie odmiennym: było to szarmonizowanie idealizmu pobudki z realizmem, z trzeźwością metod działania. Może w artykule sen. Kozickiego nie dość się to zaznaczyło, że nasz idealizm pobudki miał pierwiastki pokrewne z ideowem względnie uczuciowem źródłem romantyzmu uprzednich pokoleń: mamy na myśli dążenie do niepodległości jako główny motyw działania i główny cel, który jednym i drugim przyswiecał. To, co nas zasadniczo od romantyzmu dawnych pokoleń oddzieliło, to były metody działania, zastosowane do realnych warunków życia, ażeby idee przewodnie mogły być urzeczywistnione, ażeby program niepodległości mógł być wcielony w życie.

Kamieniem węgielnym naszego realizmu ideowego było dążenie do niepodległości przez rozgromienie najniebezpieczniejszego jej wroga: Prus-Niemiec w warunkach korzystnej konjunk-

Samochód na drodze pędzącego pociągu

Wskutek popsucia się hamulca auto zlamalo zapore i wpadlo na tor, stajac przed drugim szlabanem — Niezwyczajna przytomność umysłu dróżnika kolejowego

Toruń, 24. 9. (Tel. wł.) Wczoraj na przejeździe kolejowym w Nowej Ameryce pod Chojnicami zaszedł wypadek, który omal nie zakończył się tragicznie.

Szosa jechali samochodem osobowym pp. Osmański i Szalla. Autem kierował p. Osmański.

Kiedy samochód zbliżał się do przejazdu kolejowego, zapory były opu-

szczone, gdyż za chwilę miał przejeżdżać pociąg pospieszny. Z niewiadomych przyczyn hamulce odmówiły posłuszeństwa, wskutek czego samochód wpadł na zapórę zlamal ją i stanął przed drugą zamkniętą zapórą znajdując się jeszcze tyłem na torze

Od niechybnej śmierci uratowała jadących w samochodzie przytomność umysłu strażnika drogowego, który

podbiegł i podniósł zamkniętą zapórę. Zaledwie samochód usunął się z toru, przemknął pociąg pospieszny, którego maszynista nie zdążył nawet zahamować, bowiem spostrzegł się w ostatniej chwili.

Samochód został lekko uszkodzony; jadący wyszli bez szwanku. (wd)

Sejm zbierze się pod koniec października

Preliminarz budżetowy na przyszły rok ma się obracać w granicach 2.200 milionów zł

Warszawa, 24. 9. (Tel. wł.) — Wszystkie ministerstwa nadesłały już do min. skarbu projekty preliminarzy budżetu na przyszły rok.

W najbliższym czasie rozpoczną się konferencje międzyministerjalne nad temi propozycjami. Globalna suma

budżetu ma obracać się w granicach 2.200 milj. zł.

Min skarbu przystąpiło do opracowania nowych projektów nowelizacji niektórych ustaw podatkowych. Przedłożenia te będą zgłoszone do Sejmu. Zwołanie parlamentu oczekują dopiero pod koniec października. (w)

Rekonstrukcja gabinetu Mac Donalda?

Wedle informacji „Daily Herald” mają ustąpić wszyscy liberalowie

Londyn, 24. 9. (PAT.) „Daily Herald” donosi, że Snowden zdecydowany jest ustąpić z gabinetu na znak protestu przeciwko Ottawie, co przesądza również ustąpienie liberalów.

„Daily Herald” zaznacza, że, nie licząc drugorzędnych stanowisk w rządzie, z gabinetu ustąpią: Snowden, Samuel i Sinclair.

Dziennik przewiduje, że na miejsce Snowdena, zasiadającego w gabinecie, jako lord pieczęci prywatnej, wejdzie inny lord, labourzysta z grupy Mac Donalda, a mianowicie Allen, doniedawna skrajnie radykalny publicysta

obozu niezależnych socjalistów. Ważną tekę ministra spraw wewnętrznych piastowaną przez liberała Samuela, obejmie zapewne konserwatysta Horne, który był niegdyś kanclerzem skarbu i ministrem handlu. Powrotu Horne'a do gabinetu domagają się konserwatyści. Obecny podsekretarz stanu w kanclerstwie skarbu, Elliot, który jest wschodzącą gwiazdą konserwatyzmu, objąłby tekę ministra do spraw Szkocji. Możliwe jest również, że Elliot obejmie rolnictwo, a dotychczasowy minister Gilmour, z którego nikt nie jest zadowolony, otrzyma tekę Szkocji.

Reforma ustroju Rzeszy

Prasa bawarska donosi o uzgodnieniu poglądów kanclerza z premierem Heldem

Monachjum, 24. 9. (PAT.) Prasa bawarska donosi z Berlina, że pomiędzy kanclerzem Rzeszy a premierem bawarskim doszło na ostatniej konferencji do zupełnego uzgodnienia dotychczasowych punktów spornych.

Premier Held zgodził się na reformę ustroju Rzeszy z tem, że utrzyma ona nadal charakter federalistyczny. Rząd Rzeszy zachowuje natomiast wolną rękę odnośnie do Prus, gdzie

zamierza przeprowadzić reformę po myślikonstytucji bismarkowskiej z roku 1871, t. j. połączenie rządu pruskiego z rządem Rzeszy. W obradach brał również udział kierownik bawarskiego stronnictwa ludowego dr. Schäffer.

Prasa wyciąga z tego daleko idące wnioski o wpływie zaniechania opozycji wobec gabinetu Papena na przyszłe wybory do Reichstagu.

Litwinow rzecznikiem Niemiec

Berlin, 24. 9. (PAT.) Biuro Conti donosi, że w czasie wczorajszych rozmów między ministrami Simonem i Neurathem omawiany był problemat

rozbrojenia z uwzględnieniem niemieckich postulatów równouprawnienia. Obie strony powstrzymały się od konkretnych propozycji. Również nie o-

tury międzynarodowej. Romantyzm natomiast widział głównego wroga w Rosji, o konjunkturę międzynarodową, o korzystne, realne warunki dla swych dążeń się nie troskał i wskutek tego przegrywał, padając ofiarą cudzego wyzysku, za co Polska płaciła utratą sił.

A trójlojalizm ugodowy konserwatystów? Lepiej zostawić go w grobie i nie przypominać strat moralnych, na jakie naród polski narażał. I p. Jan Bobrzyński uczyniłby lepiej, gdyby swych antenatów politycznych i ich trójlojalizm zostawił w grobie.

kreślono terminu następnego spotkania.

Na posiedzeniu przyjdum konferencji Litwinow oświadczył, iż Niemcy wezmą udział w obradach o ile przyjdum uchwały redukcję zbrojeń o 1/3.

W Berlinie min. Neurath konferował z Litwinowem. Przypuszczać należy, że rząd Rzeszy zdając sobie sprawę z izolacji użył Litwinowa jako pośrednika dla utworzenia sobie drogi.

Zmiany w niemieckiej dyplomacji

Berlin, 24. 9. (PAT.) Prezydent Hindenburg podpisał kilka nominacji na stanowiska kierowników niemieckich placówek zagranicznych. Poseł w Białogrodzie Hassel mianowany jest ambasadorem w Rzymie na miejsce dotychczasowego ambasadora Schuberta, którego przeniesiono tymczasowo w stan spoczynku. Ambasador w Paryżu von Hoesch przeszedł na stanowisko ambasadora w Londynie, a na jego miejsce mianowano dotychczasowego dyrektora ministerjalnego w urzędzie spraw zagranicznych Koestera. Jak stwierdza komunikat biura Wolfa, narazie nie przewiduje się innych zmian na stanowiskach ambasadorów niemieckich.

Goście francuscy w Toruniu

Toruń, 24. 9. (PAT.) Wczoraj wieczorem przybyła do Torunia delegacja Rady miejskiej m. Paryża. Celem przyjazdu delegacji jest, jak już donosiliśmy zbadanie możliwości a prowizacji m. Paryża, głównie zaś eksportu bekonów. Dzisiaj delegacja bawi w Grudziądzu, poczem udaje się do Poznania.

Przepisy o ustroju adwokatury

Warszawa, 24. 9. (PAT.) Prasa donosi, że spodziewany termin wejścia w życie nowych przepisów o ustroju adwokatury został przesunięty o 1 miesiąc i zacznie obowiązywać od 1-go listopada.

Wzrost religijności w Rosji

Moskwa, 24. 9. (PAT.) W Sowietach zaznacza się coraz większy wzrost nastrojów religijnych. Jak donosi organ sowieckich ateistów „Bezbożnik”, chłopci wsi podmoskiewskich urządzali w czasie żniw na polach procesje z nabożeństwami. To samo pismo donosi, że jedna z kolonij niemieckich na Kaukazie północnym utrzymuje kościół i pastora oraz kształci dzieci w duchu religijnym. „Bezbożnik” denuncjuje kolonistów jako „byłych kulaków”, by ściągnąć na nich represje władz.

Orzeczenie, które nie zastało adresata

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”).

Gdańsk, 24 września. Komisja rzeczoznawców, powołana w czerwcu b. r. do sporządzenia orzeczenia w sprawie polskiego „obowiązku” pełnego wyzyskiwania portu w Gdańsku, ukończyła swoją pracę i rozdzieliła trzy egzemplarze 64-stronowego memoriału pomiędzy: rząd polski, wysokiego komisarza Ligi Narodów w Gdańsku i senat gdański.

Doręczenie dokumentów odbyło się w sposób mechaniczny, akurat w dwa dni po śmierci hr. Grawiny.

Gruntowne zbadanie orzeczenia wymagać będzie dłuższego przeciągu czasu i intensywnej pracy prawników, ekonomistów i polityków, tak ze strony polskiej, jak i gdańskiej. Sam jednak ekstrakt orzeczenia, opublikowany już przez prasę gdańską, jest dla Polski bardzo ważny i wiele mówiący.

Przedewszystkiem dowiadujemy się jakie to kajdany mają być nałożone poczynaniom Polski w Gdyni i jak wielką egzekutywę w stosunku do Polski przypisują sobie organy Ligi Narodów.

Rzeczoznawcy genewscy orzekli przedewszystkiem, że Gdynia nie może być w jakikolwiek sposób bardziej uprzywilejowana, aniżeli Gdańsk. Polsce nie wolno — mówią bez wielu frazesów — nie podawać przyczyn odrzucenia wniosków o przyznanie ulg celnych przy zamorskim imporcie towarów, Polsce nie wolno lokować pieniędzy w rozbudowę portu w Gdyni bez opreowania i amortyzowania tych kapitałów. Polsce nie wolno ustanawiać w Gdyni niższych opłat portowych, aniżeli te opłaty, które posiada Gdańsk, Polsce nie wolno udzielać w Gdyni takich ulg podatkowych, które nie odpowiadają ulgom, stosowanym przez gdańską politykę skarbową, dalej Polska zobowiązana jest sprowadzać przez Gdańsk wszystkie tytoń i zmonopolizowane nawozy sztuczne, a wywozić przez Gdańsk wszystko drzewo z leśnictw państwowych, wszystko zboże i mąkę z P. Z. P. Z., związki azotowe z Chorzowa i Mościc i sole potasowe, oraz skierować przez Gdańsk cały ruch emigracyjny do Ameryki.

To są tylko główne wyjątki z ultimatum, które stawiają Polsce rzeczoznawcy Ligi Narodów. W drodze nad-

zwyczajnej łaski wypowiadają się dalej, że część ładunków masowych (węgiel, cukier i złom) może być kierowana przez Gdynię. Poza wszystkim proponują jeszcze komisję siedmiu (2 z Polski, 2 Gdańska, 3 osoby postronne, wybrane za zgodą Polski i Gdańska), która urzędowałaby stale i musiałaby być słuchana w charakterze doradczy przed wszystkimi poczynaniami technicznej, finansowej i gospodarczej natury rządu polskiego, senatu gdańskiego i rady portu, oczywiście w sprawach, dotyczących portów w Gdyni i Gdańsku.

Tak zwany „spór o Gdynię”, prowokowany przez nacjonalistyczny senat gdański, toczy się od maja 1930 roku. Gdańsk powołał się wówczas na niezbyt jasną decyzję komisarza Hackinga, iż Polska zobowiązana jest korzystać w pełni z portu gdańskiego i na tej podstawie, uznanej przez trybunał haski i Radę Ligi Narodów, uzyskał omówiony powyżej cyrograf, który jest poważną klęską dla polskiej polityki gospodarczej i zagranicznej.

Niepowodzenie zawdzięczamy w pierwszej mierze sobie samym, że nie umieliśmy w Genewie dostatecznie bronić naszych interesów i na terenie samego Gdańska prowadzimy zygawkatą i bezplanową politykę. W dalszym stopniu winni są ci, którzy wbrew obowiązkowi bezstronności wspierali Gdańszczan w ich uroszczeniach, mających na celu nie korzyści gospodarcze portu gdańskiego, lecz zamiar wyrządzenia Polsce szkód politycznych i gospodarczych, tych, które mi chce nas dotknąć wrogi Berlin.

Wprost czynicznie wyjawia sojuszników polakożerczego Gdańska gazeta „Danziger Neueste Nachrichten”, która donosząc o orzeczeniu rzeczoznawców napisała dosłownie, iż „jest to tragiczną okolicznością, że przy wręczeniu omówionego orzeczenia nie znajduje się tego, który dał bodźca do zajęcia tego stanowiska” („...der die Anregung zu dieser Stellungnahme gegeben hat”).

My za tragiczną dla nas możemy uważać okoliczność, iż w stosunkach międzynarodowych skazani byliśmy przez długie lata na podobnych partnerów i podobne warunki gry. FOB.

Ks. Prymas Polski

o Dniu „Opieki polskiej nad Rodakami na Obczyźnie”

Dnia 2 października r. b. odbędzie się w całym kraju Dzień „Opieki polskiej nad Rodakami na Obczyźnie”.

Siedem milionów braci poza granicami ojczyzny — to fakt, który powinniśmy sobie głęboko uświadomić. — Nikt nie może być obojętnym na to, że czwarta część narodu żyje wśród obcych w trudnych i nienormalnych warunkach, wydana częstokroć na wyzysk i nędzę, narażona na wynarodowienie i zdżyczenie, zagrożona bezbożną i wywrotną propagandą. Załamują się tam i przepadają dusze polskie, pogrążone w opuszczeniu i bezradności. Z dnia na dzień kurczy się polskość na obczyźnie i mnożą się polskie klęski. Gwałtownie wzmaga się kryzys dusz polskich poza krajem.

Ratować braci na wychodźstwie, to święty obowiązek katolicki i polski. Podjęło się tej misji Stowarzyszenie „Opieka polska nad Rodakami na obczyźnie”, nad którym objąłem pro-

tektorat. Od sześciu lat rozwija ono wszechstronną akcję opiekuńczą na rzecz wychodźstwa. Nie powinna się ta akcja zahamować dziś, gdy nasi tula- cze więcej niż kiedykolwiek potrzebują naszej troskliwej opieki. Damy im tę pomoc, jeżeli swe usiłowania i ofiary zespolimy z tymi, którzy na wypróbowanych zasadach oparli program pracy opiekuńczej dla braci na obczyźnie.

Dotychczasowy dorobek Stowarzyszenia „Opieki” dowodzi, że organizacja ta obrala właściwą drogę, by dotrzeć do serca wychodźcy polskiego i stosuje najskuteczniejsze sposoby ratowania jego duszy.

Niechże Dzień wzmocni szeregi „Opieki” szlachetnymi duszami i niech w sercach roznieca miłość ofiarną dla braci wychodźców.

Poznań, dnia 22 września 1932.

AUGUST KARDYNAŁ HLOND.

W kraju i w świecie

Grzmoty

Przeobrażenie, dokonane w Niemczech od przewrotu majowego 1932, który wprowadził rządy dyktatury wojskowej, ma w sobie zarodki wybuchów. Nawewnątrz, po usunięciu z rządów pojęć republikańskich konstytucji weimarskiej, współwładnictwo gen. von Schleichera z Hitlerem o władzę gromadzi paliwo i wzmaga zaognienie. Nazewnątrz tętno żądań, wyraźnie już natchnionych wojskowymi rachubami odwetowo-zaborczymi, stało się przyspieszone i gromkie. I walki wewnętrzne i żądania nazewnątrz utrzymują umysły w ciągłym podnieceniu, a tłum nie wystąpienia zresztes wojskowych, jedno po drugim, w Pirmasens 14 i 15 sierpnia b. r., w Berlinie 3 i 4 września b. r., z udziałem książąt domów panujących niemieckich, nateżają świadomie napięcie. Lekceważenie tego stanu

rzeczy przez świat, a w szczególności przez sąsiadów kotła niemieckiego, byłoby w wszechmiar naiwne.

W bystrych i przenikliwych umysłach, w wielu krajach, zarysowuje się już najbliższa przyszłość groźnie, jak pouczy najwzięjszej i może najdobitniej proste zestawienie głosów z ostatnich kilku tygodni.

Znany i ruchliwy pisarz Emil Ludwig, którego książki o Bismarcku, Wilhelmie II, Napoleonie, podobnie jak rozmowy z Mussolinim, Stalinem, Hooverem i t. d. świadczą w każdym razie o rozległej i żywej znajomości świata nowoczesnego, porzuciwszy obywatelstwo niemieckie z powodu wzrostu hitleryzmu, szczególnie go niepokojącego jako Żyda niemieckiego, tak uzasadnia przejście na obywatelstwo

Przypominamy

że od ubiegłej niedzieli przestało wychodzić wydanie poranne niedzielne, a w to miejsce wydajemy w poniedziałki i dni poświęcane wydanie poranne. Zatem w jutrzejszą niedzielę nie wyjdzie pismo nasze, a za to ukaże się w poniedziałek, 26 września b. r., wydanie poranne.

„Wiadomości Sportowe” zawarte będą w całości w poniedziałkowych wydaniach porannych.

Dotychczasowe wydania wieczorne nazywamy odąd wydaniem głównym. Datujemy je dniem następnym. Dlatego niniejsze wydanie nosi datę jutrzejszej niedzieli.

Czytelników naszych prosimy o zaznajomienie się z powyższymi zmianami, aby uniknąć niepotrzebnych nieporozumień i reklamacyj.

Administracja.

szwajcarskie („Neue Zuercher Ztg.” z 19 sierpnia):

„Nie, ja nie należę do tych Niemiec, które się budzą (w myśl hasła hitlerowskiego: Deutschland erwache!), bo nie traciłem czasu w ostatnim dziesięcioleciu. Nie chcę, by głowy mych dzieci zapychano wysławianiem domów panujących i zwycięstw, myślami o odwecie, legendą o nieodpowiedzialności Niemiec za wojnę i o ich niepokonaniu w boju. Książkami historycznymi pofalszowanymi i pieśniami, budzącymi zapal i zachwyt. My, którzy jesteśmy przekonani, że najgorszy traktat jest jeszcze lepszy niż nowa wojna, widząc, iż wysiłek wprowadzenia Niemiec w nową rodzinę narodów, załamał się, oraz, że dążenie do pojednania i zbliżenia, a nawet myśl i sumienie obywatela są prześladowane, mamy świadomość, że jesteśmy pobici. Europa jest na progu nowej wojny”

P. Wickham Steed, czołowy publicysta brytyjski, którego przedwojenne oceny i przewidywania polityczne zasygnęły swą trafnością, pisze „Sunday Times” z 7 sierpnia):

„Złudzeniem jest rozpowszechnione mniemanie o Niemczech jako kraju przedewszystkiem ładu, organizacji i systemu. Metoda w stosowaniu nie przeszkadza brakowi rozważliwego działania. W rzeczy samej Niemcy w r. 1914, w porównaniu z Niemcami z r. 1932, wydają się dzisiaj razem trzeźwością i zdrowego rozsądku...”

P. Edmond Rossier jeden z najwybitniejszych pisarzy politycznych szwajcarskich mówi („Gazette de Lausanne” z 22 sierpnia):

„Czy naród niemiecki robi postępy na drodze pojednania i zapomnienia? Czy nie musimy stwierdzić istnienia zjawiska raczej odwrotnego? Mówi się, że szerokie rzesze przeciwnie są nowej wojnie. Być może, ale nie o tem nie wiem. Natomiast stwierdzam, że na to, by tam zdobyć sobie wzięcie, trzeba używać języka szczególnego i wszystkie osobistości urzędowe dostosowują się do tego. Niemcy, jak w r. 1914, oddali się pod kierownictwo wojskowych. Brak im jeszcze wspaniałego wojska ówczesnego.”

P. Morton-Fullerton, bardzo wybitny dziennikarz amerykański, działający na gruncie paryskim, pisze („Le Figaro” z 23 sierpnia):

„Pojęcie rzeczywistości, jakie sobie stworzyli Niemcy, gdy u nas tkano roje- nia, zwycięży wkrótce świat, jeśli Francuzi i Anglicy nie zabrają się natychmiast do roboty, aby wykuć swoją rzeczywistość, mającą znamiona ich ręki. Wotan mówi: do Fricki w „Walkirji”: Nie, nie jest święta przysięga, gdy wyarda jest strachem. Ten Wotan, to całe Niemcy roku 1932. Nigdy nie będzie się miało pewności pokoju w Europie i poza nią, póki Anglia nie wyzbedzie się swego wielkiego złudzenia, tej tragicznej i coraz bardziej winą nabrzmiałej pomyłki, którą jest wiara w możliwość życia w zgodzie z Krzyżakami, którzy rządzą za Renem.”

Senator francuski p. Eccard, powołując się na zdanie Paderewskiego w rozmowie z przedstawicielem „London Press”, że niebezpieczeństwo wojny jest większe niż się pospolicie myśli, zwraca się listownie do prezesa Rady Ministrów p. Herriota (7 września):

„Czy nie sądzi Pan, Panie Prezeste Rady Ministrów, że czas był podnieść głos Francji jawnie i uroczysto wobec ustawicznych wystąpień Niemiec przeciw traktatom i pokojowi.”

Maurycy Maeterlinck, znakomity pisarz belgijski, zdala stojący od czynnej polityki, a umysł w najwyższym stopniu wrażliwy i spostrzegawczy, zaproszony przez rzeźbiarza Soewę do udziału w wzniesieniu pomnika pamięci o wojnie ubiegłej, napisał mu (9 września):

„Dobrze jest nie zapominać o niczem w przededniu wojny, która będzie niewątpliwie sroższa, niż ta, której potworności zazналиśmy.”

Wszędzie ta sama myśl: w przededniu nowej wojny.

Na tle zarówno zdarzeń w Niemczech jakoteż poglądów, które one budzą w najlepszych umysłach, trzeba

oceniać znaczenie ostatnich posunięć polityki niemieckiej. Żądaniu równouprawnienia zbrojeń w nocy z 29 sierpnia b. r. towarzyszą zupełnie niezwykłe i świadomie powtarzające się wystąpienia gen. von Schleichera, głównego sternika dzisiejszej polityki niemieckiej. Dzieje się to: dnia 29 lipca w mowie do całych Niemiec, — dnia 29 sierpnia równocześnie z osobistym udziałem obok ministra spraw zagranicznych p. v. Neuratha w rozmowie z ambasadorem francuskim przy wręczeniu noty. — w oświadczeniach nawewnątrz w piśmie „Heimatsdienst” i nazewnątrz we włoskim „Resto del Carlino”, dnia 5 września w mowie w Elblągu po manewrach w Prusiech Wschodnich.

Myśl przewodnią zawsze te same: jeżeli nam nie przyznają równouprawnienia zbrojeń, zrobimy to w każdym razie na własną rękę. Są to grzmoty przed burzą.

STANISŁAW STROŃSKI.

Odpowiedzialność za podatek przemysłowy według Sądu Najwyższego

Na powyższy, dla praktycznego życia gospodarczego niesłychanie doniosły temat zamieścimy w przyszłym tygodniu cykl artykułów znawcy spraw podatkowych radcy Jerzego Nikodema, b. naczelnika urzędu skarbowego na m. Poznań. Wywody jego wzbudzą niewątpliwie wielkie zainteresowanie w naszych kołach gospodarczych i prawniczych.

Handel żydowski a żydowskie spółdzielnie

„Moment” streszcza jeden z artykułów dr. Otto Deutscha, Żyda, w „Neue Freie Presse”, poświęcony statystyce handlu żydowskiego w Polsce:

„Zpośród 3½ miliona Żydów, zamieszkałych w Polsce, 45 proc. zajmuje się handlem, 34 proc. rzemiosłem i przemysłem, 5,8 proc. rolnictwem, 4 proc. wołnami zawodami. Pozostałe 12 proc. stanowią „ptaki niebieskie”. Według oficjalnych liczb wychodzi, że w rękach żydowskich znajduje się 30 proc. całego handlu, 77 proc. handlu detalicznego i 90 proc. handlu towarowego. W Wilnie np. żydowski odsetek w handlu sięga 92 proc., to samo w Tarnopolu i Nowogródku. Stopniowo zaczęte Żydów usuwać z handlu i dzisiaj osiągnięto olbrzymie wyniki”.

Spółdzielnie żydowskie szkodzą handlowi żydowskiemu:

„Z 19 tysięcy spółdzielni w Polsce 12 tys. zorganizowano w związki, z tego 6.600 polskich, 3.500 ukraińskich, 1.000 żydowskich i 900 niemieckich... Polskie i ukraińskie spółdzielnie są prawie wszystkie rolnicze i spożywcze, natomiast żydowskie są w całości spółdzielniami handlowymi i kredytowymi... Wszystkie spółdzielnie nieżydowskie są wrzeczy usposobione do Żydów, zwłaszcza ukraińskie...”

Wynik akcji spółdzielczej jest następujący:

„Wynik ten jest ten, że z 90 tys. — Żydów, zatrudnionych w handlu we wschodniej Polsce, zwłaszcza w Galicji wschodniej, w ciągu ostatnich 6 lat wypchnięto z handlu 80 tys. Żydów. Musieli oni zwinąć swoje sklepy i przenieść się do w. p. szczych miast. Sam widziałem, jak w miasteczku pod Stanisławowem włościanie odważali się kupować u Żydów tylko wieczorem, przez tylne wejście, gdyż bali się, żeby się na nich nie zemszczono.”

NIECH NIKOGO NIE ZABRAKNIE — W KARNYCH SZEREGACH O. W. P.!

Walka „niebieskich” z „czerwonymi” pod Chalons

Zakończenie pierwszej fazy wielkich manewrów francuskich
Min. Painlevé o armji współczesnej

Paryż, 24. 9. (PAT.) Pierwsza faza wielkich manewrów francuskich zakończyła się w obecności ministra lotnictwa Painlevé, który zwiedził teren awiacyjny, gdzie zgrupowane były rozmaite eskadry obserwacyjne, pościgowe i szturmowe, biorące udział w manewrach. W towarzystwie generałów Hergault, Pujo i szefa swego gabinetu wojskowego minister wsiadł do samolotu, z którego przez dłuższy czas obserwował operacje.

Manewry rozpoczęły bardzo wcześnie ataki artyleryjskie. Około godz. 8 oddziały „niebieskie” (zmilitaryzowana dywizja), które pod koniec dnia ubiegłego zajęły linię obserwacyjną partji południowej (dywizja północno-afrykańska), posuwały się w dalszym ciągu energicznie naprzód. Partja „czerwona”, niepokojona na tyłach przez stałe ataki samolotów szturmowych, musiała się cofnąć pod wpływem skombinowanej akcji piechoty, czołgów i artylerji, jakie otrzymała do swej dyspozycji dywizja motorowa.

W południe manewry zostały ukończone. Painlevé wyładował na lotnisku i był obecny przy krytyce operacji, dokonanej przez szefa sztabu generalnego Gamelin, w obecności oficerów obu obozów.

W godzinach przedpołudniowych minister lotnictwa podzielił się z przedstawicielami prasy uwagami co do doniosłego znaczenia tej pierwszej fazy, która pozwoliła zaobserwować wielką precyzję z taktycznego punktu widzenia w zakresie skombinowanego zastosowania rozmaitych oddziałów broni, stojących do dyspozycji nowoczesnej armji. Minister dodał, iż postęp, jaki się dokonał w użyciu różnych rodzajów broni, świadczy bardzo

Śmiertelny spór braci

Warszawa, 24. 9. (Tel. wł.) — W Chalinie w pow. lipnowskim podczas kłótni dwóch braci Józefa i Stanisława Stankiewiczów w sprawie majątkowej Józef kilkakrotnie strzelił z rewolweru do Stanisława, a gdy ten padł ciężko ranny, bratobójca podpalił dom i zabudowania gospodarskie, potem stanął przed płonącym budynkiem i groził każdemu rewolwerem, ktoby chciał zgasić pożar.

Gdy nadeszła policja, uciekł do lasu. Tam zorientował się, że nie ucieknie przed obławą i popełnił samobójstwo. Ciężko ranny brat znajduje się w szpitalu we Włocławku. (w)

Ciągnięcie loterji

Warszawa, 24. 9. (Tel. wł.) W sobotę podczas ciągnięcia loterji wygrana 25 tys. zł. padła na nr. 29 452, 15 tys. zł. — nr. 147 317, 10 tys. zł. — 46 005, 5000 zł. — 45 686; po 3000 — nr. 11 058, 18 766, 22 808, 59 504, 104 726, 133 411, 145 087. (w)

Nie ustępuje

Warszawa, 24. 9. (Tel. wł.) Od dłuższego czasu pojawiały się pogłoski o mającym nastąpić ustąpieniu ministra sprawiedliwości Michałowskiego ze źródeł miarodajnych informują, że pogłoski te nie mają żadnych podstaw. (w)

Dobrowolna głódówka Gandhiego kończy się?

Możliwość porozumienia z parjasami — Pogłoski o zawarciu przez obie strony układu

Poona, 24. 9. (PAT.) Po odbytej konferencji z Gandhim przywódca hinduski Pandit Malaviyan oświadczył, iż są wszelkie podstawy do mniemania, że osiągnięte porozumienie między Gandhim i Hindusami wyższych kast a przywódcami parjasów. W tym wypadku Gandhi mógłby przerwać rozpoczętą głódówkę.

Poona, 24. 9. (PAT.) Po naradzie z przedstawicielami obradujących wyższych kast i parjasów Gandhi poczuł się znacznie lepiej i resztę wieczora do późnych godzin spędził na rozmowach z przyjaciółmi.

Bombay, 24. 9. (PAT.) Projekt układu w sprawie praw wyborczych klas upośledzonych został przyjęty przez przywódców hinduskich i przedstawicieli parjasów. Według wiado-

dotądnie o wyobraźni wynalazców i umiejętności przystosowania tych zdo- byczy przez żołnierzy francuskich.

Zatarg Papena z parlamentem trwa

Berlin, 24. 9. (PAT.) Gabinet Rzeszy zgodził się, aby kanclerz Papen i min. Gayl, Neurath, oraz sekretarz stanu Blanc stawili się na posiedzeniu komisji dla ochrony praw parlamentu celem udzielenia wyjaśnień w sprawie ostatniego posiedzenia Reichstagu.

Gabinet zaznaczył, że nie zmienił swego stanowiska w sprawie udziału

Charakterystyczna cecha nowoczesnej walki polega na tem, że pomimo użycia rzeczowego materiału w wielkich ilościach, pole walki wydaje się nieomal puste, nawet dla ludzi wtajemniczonych, przynajmniej w momencie wzajemnego zbliżania się wojsk. Dopiero podczas końcowego szturm oddziały i artylerja, zresztą do tego czasu ukryte, ukazują się nagle tam, gdzie jeszcze przed chwilą nie wskazywało na ich obecność.

przedstawicieli rządu w posiedzeniu komisji parlamentarnej. Dopóki prezydent Reichstagu nie oświadczy, że głosowanie parlamentu w sprawie wotum nieufności było nieważne, przedstawiciele rządu Rzeszy nie wezmą udziału w naradach komisji parlamentarnej.

Tajemnicze zaginięcie tureckiego bogacza

Paryż, 24. 9. (PAT.) B. oficer marynarki tureckiej Hikmet-Bej, ożeniony z wdową po marszałku dworu ostatniego sultana, wyjechał wiosną r. b. z Konstantynopola do Paryża celem objęcia w posiadanie wielkiego spadku.

Dnia 19 maja rb. opuścił on hotel, w którym zamieszkał i oświadczył, że udaje się na kilka dni do Lozanny, wezwany przez jednego ze swoich bliskich krewnych, b. ambasadora tureckiego w Berlinie, celem przedyskutowania spraw spadkowych. Następnego dnia zatrzymał się w Laroche i zamieszkał w jednym z hoteli. Począw-

szy od 20 maja ginie po nim wszelki ślad. W kilka dni później walizkę jego odesłano do hotelu w Paryżu.

Hikmet-Bej miał przy sobie znaczną sumę pieniędzy. Nie wiadomo, czy stał się on ofiarą złoczyńców, czy też osób, które były zainteresowane w tem, aby go zgładzić ze świata. W każdym razie według komunikatu policji niema mowy o samobójstwie.

Bliscy krewni zaginionego w ciągu kilku miesięcy nie donosili o tajemniczym zaginięciu, dopiero w ostatnich dniach konsul turecki zwrócił się do policji francuskiej z prośbą o wszczęcie poszukiwań.

Wydalenie cudzoziemców

Warszawa, 24. 9. (Tel. wł.) — W ostatnich dniach wysiedlono szereg osób z terenu sowieckiego, przeważnie cudzoziemców. Znajduje się między nimi 3 turystów angielskich, 1 amerykański, 2 czeskich i Niemiec. Jednemu z turystów, Amerykaninowi Tomsonowi, zarekwirowano auto za rzekome podatki od zakupionych w Rosji towarów. Nagłą falę wydaleń z Rosji tłumaczą niepoehlebną krytyką w stosunkach w Sowietach. (w)

Przepowiednia pogody na niedzielę: W dalszym ciągu pochmurno, pogoda zmienna, naogół dżdżysto, i w ciągu dnia chłodno, wiatry południowo-zachodnie.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.91 1/2 zł.; w Gdańsku na Warszawę 8.92 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płaćcił dziś za 100 mk. niem. w dewizach 211.80 zł., gotówką 210.00 zł., za 100 guld. gd. w dewizach 173.16 do 173.42 zł., gotówką 172.82 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 24. 9. 1932 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była utrzymana. — kursy naogół nieco mocniejsze.

Z pożyczek państwowych notowano jedynie 5 proc. pożyczki konwersyjnej po 39 proc. w placeniu; pozatem poszukiwano — bez notowania — 3 proc. pożyczki bud. po 37.50.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. handlowano 8 proc. listy dol. stare po 59 1/2% w zaoferowaniu, zaś 8 proc. listy dolar. amort. po 5 1/2% w transakcjach. 4 proc. listy zast. konwert. ofiarowano po 29 1/2 proc.,

natomiast poszukiwano 6 proc. listy żytnie po 13.— przy słabej podaży.

Akcje bankowe wzgl. przemysłowe bez notowania.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej. Papiery procentowe.

(Kurs w procentach nominalu)
5% Pożyczka konwersyjna 39% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt. 59 1/2% O.
8% listy dolarowe w złocie amort. P. Z. K. 51 1/2% +
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt. 29 1/2% O.

(Kurs w złotych)
6% listy żytnie Pozn. Ziemstwa Kredyt. 13.— P.
Tendencja utrzymana.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 24. 9. 1932 r.

Warunki: Handel hurtowy parwetel Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg:

Ceny transakcyjne
Zyto 25 tonn par. Poznań 15,75
Uspodobienie spokojne.

Ceny orientacyjne

Zyto nowe, zdrowe suche	15,20 — 15,50
Uspodobienie spokojne	
Pszenica nowa zdrowa sucha	23,50 — 24,50
Uspodobienie spokojne	
Jęczmień 64—66 kg	15,50 — 16,00
Jęczmień 68 kg	16,00 — 17,00
Uspodobienie słabe	
Jęczmień browarowy	19,00 — 20,00
Uspodobienie spokojne	
Owies	12,75 — 13,25
Uspodobienie spokojne	
Maka żytnia 65% wł work.	23,75 — 24,75
Uspodobienie spokojne	
Maka pszenna 65% wł work.	37,50 — 39,50
Uspodobienie spokojne	
Otręby żytnie	8,75 — 9,00
Otręby pszenne	9,00 — 10,00
Otręby pszenne (grube)	10,00 — 11,00
Rzepak	34,00 — 35,00
Rzepak zimowy	34,00 — 36,00
Gorzycza	32,00 — 38,00
Groch Victoria	20,00 — 23,00
Groch Folgera	29,00 — 32,00
Koniczyna biała	140,00 — 175,00
Mak niebieski	68,00 — 76,00

Ogólne usposobienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 105 tonn, pszenicy 25 tonn, jęczmienia 30 tonn, owsa 15 tonn.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 24. 9. 1932 r.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Belgia	123,80	124,11	123,49
Gdańsk	173,55	173,98	172,12
Londyn	30,90	31,08	30,78
Nowy Jork			
czek	8,92	8,94	8,90
Nowy Jork			
kabel	8,924	8,944	8,904
Paryż	34,97	35,06	34,88
Praga	26,40	26,46	26,34
Szwajcaria	172,15	172,58	171,72
Włochy	45,80	45,02	45,68
Berlin	212,30		

Centra-Mikro

najmniejsza lampka kieszonkowa, TUNLIGHT PAT. 7456

Pz 4567-C 185

Tendencja niejednolita.

Papiery wartościowe i obligacje:

3% pożycz. bud.	38,00
4% pożycz. inw. szt. ser.	99,00
4% pożycz. dolarow.	48,75
7% pożycz. stabil.	52,75 — 53,25

Tendencja utrzymana.

Akcje w złotych:

Bank Polski	90,00 — 90,50
Lilpop	14,00

Tendencja mocniejsza.

PLODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg reszta za 100 kg.

Berlin, 24. 9. 1932 r.

Pszenica march. 76 kg	210,00 — 212,00
Tendencja nieco mocniejsza	
Pszenica jara 80—81 kg	213,00 — 215,00
Tendencja nieco mocniejsza	
Zyto march. 71—72 kg	160,00 — 162,00
Tendencja spokojna	
Zyto z okolic Warty i Noteci	
cif Berlin sprzedaż	170,00
Tendencja spokojna	
Jęczmień browarowy	174,00 — 184,00
Tendencja utrzymana	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	167,00 — 173,00
Tendencja utrzymana	
Owies march.	136,00 — 141,00
Tendencja spokojna	
Maka pszenna	25,25 — 29,25
Tendencja cicha	
Maka żytnia	21,00 — 23,40
Tendencja spokojna	
Otręby pszenne	9,70 — 10,10
Tendencja spokojna	
Otręby żytnie	8,50 — 8,90
Tendencja cicha	
Groch Victoria	21,00 — 24,00
Groch pastewny	14,00 — 17,00
Wyka	17,00 — 20,00
Kuchy lniane	10,30 — 10,50
Kuchy z orzecha ziemnego	11,50
Kuchy mielone (mączka)	11,80
Wytłoki suche	9,20 — 9,50
Śrót Soja ekstrahowany 46% loco Hamburg	10,90
Śrót Soja ekstrahowany 46% loco Szczecin	11,80
Płatki ziemniaczane	14,00 — 14,30

Ogólna tendencja spokojna.

Giełdy zbożowo-towarowe

Warszawa, 23 września. — Zyto 16 do 16,25, pszenica 27 — 28, zbierana 26 — 27, owies jednolity 16,50 — 17,50, zbierany 16 do 16,50, jęczmień na kaszę 16 — 16,50, browarniany 18 — 19, groch polny 25 — 28, groch Wiktorja 26 — 30, rzepak 40 — 42, koniczyna czerwona 110 — 130, bez kaniarki 130 — 150, biała 120 — 160, bez kaniarki 160 — 200, maka pszenna luks. 47 — 52, 0000 42 — 47, żytnia pyłowa 30 — 32, siłkowa 23 — 25, razowa 22 — 24, otręby pszenne szale 11 — 11,50, średnie 10,50 — 11, żytnie 8,50 — 9, kuchy lniane 18,50 — 19,50, rzepakowe 15,50 — 16, słonecznikowe 17 — 17,50, seradela 30 — 33, peluska 18,50 — 20,50, proso 18 — 20, siemię lniane 32 — 34, gryka 17 — 19. Jęczmień browar. wyżej standardu ponad notowania. Obroty 1299 1/2 tonn. Uspodobienie spokojne.

Kraków, 23 września. Pszenica dw. czerw. stand. 25,75 — 26 1/2, żyto dw. stand. 17,25 — 17,50, targowe stand. 17 — 17,25, owies dw. stand. 15,50 — 16, targowy stand. 14,50 — 15, jęczmień na krupy stand. 15,75 — 16, fasola biała 17 — 19, fasola Wachtel 23 — 25, rzepak z workiem zimowy 37 — 38, maka żytnia okr. krak. 65 proc. 30 — 30,20, okr. poz. 65 proc. 30 — 30,50, razówka żytnia 26 — 27, Graham pszenicy 36 — 37. Tendencja nadal słaba, dowozy średnie, brak popytu.

Lwów, 23 września. Mak awansował w cenie, poza tem sytuacja bez zmiany. Ceny utrzymują się na dotychczasowym poziomie. Tendencja utrzymana. Uspodobienie spokojne. Mak niebieski loco Podwoleczyska 80 — 85. Inne kursy niezmiennione.

Gdańsk, 23 września. Pszenica 128 f. 16,25 — 16,50, żyto 120 f. eksp. 10,15, jęczmień I kat. 11,25 — 12,25, średniej kat. 10,40 do 10,55, gorszy 10 — 10,40, groch Wiktorja 13 — 15,25, zielony 16,50 — 22, otręby żytnie 6,50, pszenne 7,25. Wiadomość o obniżeniu premji eksportowej na jęczmień wywołała na giełdzie osłabienie dla jęczmienia. Pozostałe rodzaje zbóż bez zmiany z wyjątkiem żyta, która wykazuje tendencje zwyczajową.

Wielkopoleanie na Rusi

Jan Rozumek — Zygmunt Kaliszański — Mikołaj Parawa — Stanisław z Chodcza

Swój obowiązek najstarszej siostry wobec młodszego rodzeństwa spełniała Wielkopolska zawsze bardzo solidnie. Użyczała im chętnie swych zdobyczy kulturalnych i społecznych, uczyła pracy zorganizowanej, posyłając na osadników ludzi energicznych, którzy kładli na dalekich kresach podwaliny nowoczesnej cywilizacji polskiej. A krzatali się z zapalem iście misjonarskim. Szczególnie dobitnie zaznacza się ten współdziałanie w urzędowaniu i zespalaniu z matczyną ziemią halicką w wieku XIV i XV. Do nowo pozyskanej prowincji płyną ze wszech stron polski osadnicy, działacze i pionierzy kulturalni. Z Kujaw, z Mazowsza, z Sandomierza i Krakowa. Przybywają na wezwanie władców, ks. Władysława Opolczyka, króla Jagiełły, lub zwerbowani przez magnatów. Bardzo poważny procent wśród tych przybyszów stanowią Wielkopoleanie. Ziemia halicka, urodzajna i zasobna, lecz słabo zaludniona, pierwotnie uboga w kapitały, woła o inicjatywę, o ręce do pracy: „pingue solum vocabatur ad se extraneos” jak mówiono wspólnie.

Z przybyszami z Zachodu przybywają kapitały oraz wszelakie instrumenty i metody pracy. Stają się rychło niezastąpionymi. Stanowią pierwszorzędny czynnik oświatowy i przykładem świecącym wśród mas, na pograniczach wojskowych nad Dniestrem pełnią służbę obrony granic. Element twardy, bitności, twardej ręki i nieustępliwości. Jakże bardzo potrzebny, oczekiwany, pożyteczny!

Znalazszy się na Rusi, w nowych dla siebie, odrębnych i odstrasżających często warunkach, Wielkopoleanie nie tylko nie ustępują innym plemionom polskim o bardziej wyrobionym instynkcie kolonizacyjnym (np. Mazurzy), ale wiodą prym. Dochodzą do znacznych godności w administracji państwowej, zdobywają wielkie majątki, dają początek nowym rodom, gdyż dorobiwszy się mienia i godności, osiagają szybko łatwy jeszcze wówczas do zdobycia klejnot szlachecki.

Nie tylko gospodarze i kapitaliści dążą na wschód. Również młody element urzędniczy rekrutuje się i uzupełnia w kadrach wielkopolskich. I to na stanowiskach naczelnych. „Jest rzeczą charakterystyczną — pisze prof. Przemysław Dąbkowski — że godności starostów halickich powierzane są w XV wieku, a więc od czasów Jagiełły do Kazimierza Jagiellończyka najczęściej członkom rodzin zachodnio-polskich, podczas gdy inne urzędy niższe (a nawet i wyższe np. kasztelana halickiego) sprawowała szlachta miejscowa.“ Słowa powyższe wyjmujemy z rozprawy prof. Dąbkowskiego p. t. Wędrowni rodziny szlacheckie... gdzie ten znakomity znawca dawnej kultury polskiej na podstawie żmudnych badań archiwalnych rzuca wiele światła na zupełnie nieznaną dotąd przedmiot. W niewielkiej rozprawie ileż nazwisk, zdarzeń, rodzin, ile faktów wydobytých na jaw z aktów grodzkich, wyłuskanych ze skąpych zapisków sądowych. Nie dziw więc, że twarze tych zapom-

nianych wędrowców nie są wyraźne. Niektóre aż się proszą o retusz powieściopisarza, a wszystkie zasługują na pamięć, czasem nawet wdzięczną pamięć.

Z bogatej galerii nazwisk ludzi, którzy w średniowieczu rzucili pielesze ojcowskie i wyruszyli w świat na „podbój” ziemi halickiej, na zaludnienie i ucywilizowanie jej wsi i miasteczek, wyjmuję kilka nazwisk i przykładów. Taki chociażby pan Jan Rozumek. Rodził się w Kleczowie, w powiecie słupeckim w Wielkopolsce, a zawędrował aż nad brzegi Dniestru, do Petryłowa. Tu się osiedlił, doszedł do znacznego majątku, bo własną pracą i upartym wysiłkiem zdobył Petryłów, a ze żoną Anną z Czesybiesów (dziś Jezupol koło Stanisławowa) wziął posag niezgorszy. Niestety, zły los sprawił, że stracił część majątku, odsądzono mu bowiem Czesybiesy, przyznając je jakiemuś chorążemu za zasługi położone w bitwie pod Grunwaldem. Ale Petryłów został nadal przez długie wieki w ręku Petryłowskich, wywodzących swój ród od mieszczanina z Kleczowa w powiecie słupeckim.

Nierównie lepiej poszczęściło się Zygmuntovi Kaliszańskiemu, który przybył na Ruś z powiatu kcyńskiego, z wsi Kaliszan. Jako znakomity adwokat i obrońca cieszył się wielkim powodzeniem. Z jego porady korzystały wszystkie warstwy społeczne, ziemianie, mieszczenie, chłopci Ba, nawet sam ks. arcybiskup lwowski. Dorobił się też znacznego majątku ten pan mecenas z czasów króla Jagiełły. Ale jednym z najbogatszych ludzi owych czasów nie tylko na Rusi, lecz może w Polsce całej był Mikołaj Parawa z Lubina w powiecie kościańskim (zmarły w r. 1451). Był to kolonizator i żołnierz. Usługi oddane Jagielle i Warneńczykowi ułatwiają mu zdobycie znacznej fortuny i wykupienie całego starostwa lwowskiego. Czegoż ten człowiek nie posiadał! Kilkaście miast i miasteczek z Haliczem i Kaliszem na czele, kilkadziesiąt wsi. A ponadto również olbrzymie — długie. Zarówno długi jak majątności dziedziczy po Parawie bratanek jego starosta kruszwicki Stanisław z Chodcza. W przeciwieństwie do stryja jest to człowiek nie tylko obrotny, ale i rządnny. Spłaca jego długie, porządkuje stosunki, a na urządzie starościńskim ujawnia tak znakomite kwalifikacje, że historia nazwie go najwybitniejszym starostą halickim w wieku XV. Imię Stanisław z Chodcza poczynił wiele reform w czasie swego 20-letniego urzędowania na Rusi: zorganizuje kancelarię grodzką, sprowadzi kapitalistów zachodnio-polskich na Ruś, postara się o umocnienie zamku w Haliczu itd. Ponadto ciesząc się łaską królewską piastować będzie wiele wysokich urzędów państwowych, odznaczy się w służbie dyplomatycznej (na Wołoszczyźnie, oraz w sprawach krzyżackich) i jak wielu jego ziomków zostawi po sobie w ziemi halickiej pamięć znakomitego pioniera cywilizacji i poszerzyciela siły polskiej.

ST. WASYLEWSKI.

Nieufność do poufności Niemiec

W zwróceniu się swem z 29 ub. m. do Francji rząd Rzeszy kilkakrotnie i z naciskiem zaznaczał, że pragnie wejść w sprawie t. zw. równouprawnienia w zbrojeniach w rokowania poufne tylko z Francją, co wywołało takie uwagi p. Lautiera („Homme Libre“ z 9 b. m.):

„Zawsze to samo! Na plaży w Biarritz Napoleon III miał poufną rozmowę z Bismarckiem. Ale oczywiście dyplomacja niemiecka natychmiast podała ją do wiadomości w Londynie i Petersburgu. I w r. 1870 Wielka Brytania i Rosja pozwołyli na zgnicie Francji.

„A trzydzieści lat temu cesarz Wilhelm II miał rozmowę poufną z naszym ambasadorem markizem de Noailles. Chodziło o to, abyśmy łącznie rzucili się na Wielką Brytanię, uwikłaną w wojnę przeciw Boerom. Depesza w tej sprawie istnieje w archiwach Quai d'Orsay. Delcassé umiał jednak unieszkodliwić pułapkę. Zdano sobie sprawę w Paryżu i w ambasadzie francuskiej w Berlinie, że chodziło tylko o tradycyjną przynętę, że Wilhelm II rychło by wszystko powiedział babci Wiktorji.

„Niewiele lat potem, koło r. 1905, prezes ministrów Rouvier wdał się w

rozmowy poufne. Wkrótce tego załował. Ale z tego nadmiaru poufności zrodziła się wojna r. 1914.

„A teraz, coby myślano o Francji w Europie i gdzieindziej, gdyby, szczególnie po układzie o porozumiewaniu się, postąpiła ona wobec swych przyjaciół, a nawet wobec innych, jakby z nimi nie należało się liczyć?...“

Dość, że rachuba na wyzyskanie poufności, gdyby Francja na to poszła, nie powiodła się tym razem pp. von Papepowi i gen. Schleicherowi. Zresztą o tej poufności zwrócenia się do ambasadora Francji w Berlinie są i inne zajmujące wiadomości („Cyrano“ nr. 430):

„Generał von Schleicher, minister Reichswehry, był obecny w gabinecie ministra spraw zagranicznych von Neuratha i popierał go swą wyzywającą obecnością przy wręczaniu i objaśnianiu słynnej noty, w której przynagla się prosto Francję, by sama podarła najistotniejsze rozdziały traktatu wersalskiego. P. Herriot, mówiąc z oburzeniem o tym nowym obyczaju, niebawym w rocznikach dyplomacji, zauważył: to już nie uderzenie pięścią w stół,

PRZODUJĄCE ŚRODKI DO PIELEGNOWANIA ZĘBÓW

PASTA ELIKSIR MYDEŁKO

FR. PULS S.A.

ale jakby podanie bochenka chleba więźniowi za kratą na końcu bagnetu! Oto do czego się doszło“

W każdym razie powojenna dypl-

macja niemiecka w tym wypadku nieco się przeliczyła i musi czuć się kwaśno zarówno wobec odrzucenia poufności przez Francję, jak wobec treści jej wypowiedzi.

Zawsze ci sami

W Bytomiu powstaje pierwsze gimnazjum polskie. Jeszcze niewiadomo, czy uzyska ono zezwolenie władz, a już prasa niemiecka wrogo komentuje ten fakt i szykanuje Polaków. — Uważa za nadzwyczajną złośliwość ze strony Polaków, że zakładają oni gimnazjum w ostatnim terminie, kiedy kończy się moc trwania konwencji genewskiej, jak gdyby chciała wykorzystać jeszcze dobroć przepisów mniejszościowych. Następnie rozdziera się szaty nad tem, że to niewątpliwie rząd polski daje na ten cel fundusze, gdyż Związek Polaków w Niemczech nie rozporządza preliminowaną sumą 360 000 mk.

Wreszcie prasa niemiecka z radością podkreśla rzekomą małą ilość zgłoszeń, a mianowicie jakoby 100 uczniów.

„Dlatego przyjęcie — pisze jeden z dzienników niemieckich — polskiego gimnazjum przez władze pruskie nie jest konieczne, bo liczba winna obejmować 300 uczniów, których rodzice mieszkają w tem samym miejscu. A tutaj tego ostatniego wymagania brak, gdyż gimnazjum ściągają słuchaczy z całych Niemiec, i ma zamiar ich umieścić w zbytkownym konwiktie na koszt państwa polskiego“.

Tak wojuje prasa niemiecka. Szkoda tylko, że Niemcy w tej systematycznej kampanji napaści na mniejszościowe szkolnictwo polskie zapominają ciągle o swoich 29 gimnazjach, utrzymanych w Polsce, oraz o dwóch nowych, zbudowanych luksusowo w Grudziądzu i Królewskiej Hucie — niewiadomo, a raczej wiadomo, czym kosztem.

NADZWYCZAJNE
PREME PIENIĘŻNE
dla palaczy tutek (gilz)

ALTESSE

MOKKA PEŁNOWATKI
Blisze szczegóły w sklepach tytoniowych.

Tw 241

Również należy zwrócić uwagę na specjalną politykę władz niemieckich, które likwidują swoją „Lehrerakademie“ w Bytomiu, bo za dużo zapisało się na nią Polaków i za dużo ich uzyskałoby niemiecki dyplom nauczycielski.

A dzieje się to wszystko właśnie w chwili, gdy na samym uniwersytecie poznańskim studjuje w roku akademickim 1931/32 156 Niemców, z których 7 posiada obywatelstwo niemieckie.

Jeżeli chodzi o ataki na żywioł polski, są Niemcy — zawsze ci sami.

Pielgrzymi do Locarna

Dziennikarz paryski p. A. de Gobart („Intransigeant“), zwiedzwszy w tych dniach Locarno, pisze, że stało się ono jakby miastem niemieckim: „Kursaal ogłasza szereg filmów niemieckich. Program wydawany jest po niemiecku. Biura podróży ogłaszają po niemiecku. „Hotel du Parc“ jest całkowicie niemiecki. Na placu dworcowym w kiosku z dziennikami są trzy francuskie, jeden belgijski, a trzynaście niemieckich na wierzchu. A w pociągu, który pod wieczór jedzie nad dolinami i górami do Domodossela ja jeden nie jestem Niemcem. Zandarm włoski na granicy szwajcarsko-włoskiej powiada mi, że Niemców jeździ do Locarno dużo, także Austriaków i Węgrów, oraz dodaje: „Mówił mi pewien księgarz z Locarno, że od czasu ogłoszenia pamiętników Stresemanna Francuzi są bardzo rozczarowani i zniechęceni do Locarna“.

„Ten księgarz jest niezłym obserwatorem i zna stan dusz pielgrzymów do Locarno“.

Ustala się zatem wreszcie w świecie przekonanie o... niemieckości Locarna.

F. C. L. a oświata ludu dokona cudu. Przy imieninach, zaręczynach ślubach i jubileuszowych i innych uroczystościach używajcie tylko telegramów T. C. L.

Nasze przyszłe powieści

W połowie przyszłego miesiąca rozpoczniemy w odcinku powieściowym naszego wydania porannego druk nowej powieści. Będzie to najnowsza powieść młodego autora polskiego, który zdobył już sobie poważne nazwisko literackie. Autorem tym jest Stefan Baliński, którego powieść „Dziwiała fala”, wydana przed dwoma laty, zwróciła uwagę całej krytyki literackiej na nowy duży talent powieściopisarski.

Nowa jego powieść, zakupiona dla odcinka „Kurjera Poznańskiego”, ma tytuł:

„MALI LUDZIE”

i osnuta jest na tle stosunków pewnego małego miasteczka. Żywa akcja, sceny pełnego napięcia dramatycznego, galeria żywych typów, doskonała obserwacja i wnikliwe pogłębienie psychologiczne — oto walory tej wybitnej powieści, która wywoła niewątpliwie duże zainteresowanie.

Niezależnie od tego w początkach października drukować będziemy w odcinku ciekawe wspomnienia ks. Ja-

na Czartoryskiego z Rokosowa pod tytułem

„MOJE PRZYGODY WOJENNE, CHOCIAŻ NIE WOJSKOWE”

Pozatem, w myśl naszej zapowiedzi, wprowadzamy z dniem 1 października korzystną dla naszych abonentów nowość. Mianowicie dodawać będziemy co tydzień arkusz powieściowy w układzie książkowym. Na pierwszy tom tego bezpłatnego dodatka przeznaczaliśmy przekład niezwykle oryginalnej powieści angielskiej J. Stranga Morrisona p. t.

„NA WODZIE I POD WODĄ”

Treść jej stanowią opowiedziane z werwą i humorem niezwykle przygodowe mieszczucha podszytych tchórzem, udającego się jachtem wraz z przyjaciółmi na tajemniczą i niebezpieczną wyprawę morską. Pełne napięcia sceny wysnuwają się jedna z drugiej, składając się na kapitalną całość. — Akcja rozgrywa się na pięknie i com amore podmalowanym tle zachodnich wybrzeży Szkocji.

NA WARSZAWSKIM BRUKU

O estetykę ulicy

Warszawa, 23 września.

W czasach dzisiejszych zbyt mało zwraca się uwagi na rolę czynnika estetyki w życiu społeczeństwa. Przeciwni ludzie uważają sztukę — czy nią będzie literatura, malarstwo, czy rzeźba — za jakąś nadbudówkę, zrozumiałą tylko dla „fachowo wtajemniczonych”, sami zaś dla własnych potrzeb poprzestają na jej surogatach w postaci sensacyjnego romansu, oleodruku, czy też gipsowej „główki”.

Mówiąc „w czasach dzisiejszych”, mówię niezupełnie słusznie. I dawniej zapewne było podobnie. I dawniej prawdziwą sztukę popierały tylko wytrawni mecenasi — królowie, książęta, biskupi — plebs zaś poprzestawał na jej podziwianiu, zarazem usiłując podciągnąć się do jej poziomu.

Dziś mecenasi w postaci królów, książąt i biskupów przestali istnieć. Znikła więc dźwignia sztuki i znikł wzór, sprzyjający hodowaniu szlachetnego snobizmu wśród maluczkich, żadnych naśladowania możliwych.

Jedynym mecenasem pozostało państwo i wielkie instytucje finansowe. A więc podobnie, jak ongiś, czynnik potęgi materialnej. Tylko, gdy dawniej czynnik ten łączył się z zamiłowaniem artystycznemu jednostki, dziś łączy się z grupami ludzi, często ze sztuką nie mającymi nic wspólnego.

Dla sztuki jest to zło, gdyż w ten sposób dyktatorami jej stają się ludzie niepowołani.

Doszlśmy wreszcie do tego, że to, co powinno być samorzutnym przejawem upodobań artystycznych, estetycznych potrzeb jednostki, z konieczności musi być regulowane nakazami, przepisami i mormami, stanowionymi przez czynniki urzędowo do tego wyznaczone.

W Warszawie od lat toczy się walka o estetyczny wygląd ulicy. Chodźmy po niej, jeździmy, biegamy zawsze pełni gorączkowego pośpiechu i nie wiemy nawet, jak ona wygląda.

Zaglądamy do sklepów, załatwiamy sprawunki i nie zdajemy sobie sprawy, jak te sklepy wyglądają. Tymczasem są one paskudne. Oblepione straszliwymi, blaszanymi godłami, obudowane drewnianymi lub metalowymi występnymi, upstrzone brudnymi plamami papierowych liter, zarzucone beładnie, bezplanowo towarami, jak stragany na jarmarku.

W stosunki te musiała się wdać wreszcie t. z. Rada Artystyczna Stolicy, która wydała ostatnio zakaz malowania frontów magazynów różnymi kolorami, oblepiania nadmierną ilością reklam etc. Dozwolone będzie tylko ob-

kładanie frontów materiałami szlachetnymi, jak marmur, szkło, nowe imitacje kamieni, mosiądz i t. p., lecz zawsze za zezwoleniem Rady, która dbać będzie o to, by nowe ozdoby harmonizowały z ogólną elewacją domu.

Jest to krok bardzo doniosły, mający znaczenie podwójne — doraźnie estetyczne i wychowawcze estetyczne. Niewątpliwie przyszła młodzież, przywykła od dzieciństwa do estetycznego widoku bezpośredniego otoczenia, nabierze innych gustów i stanie się czulsza na zjawiska brzydkie, nieestetyczne.

O tego rodzaju radzie wartoby też pomyśleć i w Poznaniu, choć jest tam znacznie lepiej, niż w Warszawie.

Nie dość jednak wyczulać wzrok społeczeństwa na zjawiska brzydoty, trzeba go też wyczulać na zjawiska pozytywnego piękna.

Z pewnością jednym więcej krokiem w tym kierunku będzie zamierzone odnowienie zamku Królewskiego i regulacja placu Zamkowego. Teren tego placu w ostatnich dwóch wiekach podniósł się znacznie, skutkiem czego zamek stracił znacznie na swej wyniosłości. Aby więc przywrócić mu jego dominujący nad otoczeniem charakter, należy obniżyć teren placu.

W związku z tem powstały dwa plany. Pierwszy zmierza do odsłonięcia zasypanej fosy, która niegdyś otaczała zamek, co nadałoby budowli jej dawny charakter, a zarazem unaocniło wysokość murów; drugi zaś projekt planuje podział placu na dwie części — jedną komunikacyjną, położoną pomiędzy Krakowskim Przedmieściem, a uliczkami Starego Miasta na dotychczasowym poziomie, drugą zaś, przyległą do Zamku, na poziomie obniżonym. Obie części byłyby połączone monumentalnymi schodami.

Drugi ten plan ma tę przewagę nad pierwszym, że obniżając większą przestrzeń terenu w sąsiedztwie zamku, pozwoliłoby na pełne wydobycie pierwotnej wyniosłości budowli.

Plany te łączą się z projektami nowego ukształtowania dostępu do Pałacu pod Błachą.

Wąskie, kamienne schodki prowadzące do pałacu znikną niebawem, a ich miejsce zajmą schody, wypełniające całą szerokość przestrzeni od zamku do Zjazdu. W ten sposób Pałac pod Błachą uzyska nie tylko monumentalne dojście, ale stanie się bardziej widoczny.

Realizacja tych planów zależna jest oczywiście od funduszy. Na razie brak jest pieniędzy nawet na nowy dach Zamku...

Niestety...

SAS.

Polacy na obczyźnie

„Polak stąd między innymi narodami słynny, że bardziej niżli życie kocha kraj rodzinny”. Właściwą jednak naturze miłość wszystkiego co polskie zaciera ją nieraz na obczyźnie trudne warunki życiowe. Główny skład wychodźstwa stanowią z natury rzeczy ludzie ubodzy i prości. W ciężkiej walce o kawałek chleba nie mają możliwości odnawiania serdecznych więzów, łączących ich z Ojczyzną. A najsilniejszymi więzami są przecież zdobyte kulturalne narodu: ojczysty

język, religia własna, wszystkie wiadomości z Polski i o Polsce. Podtrzymywanie tych wartości zarówno wśród emigracji, jak wśród młodego, wychowującego się na obczyźnie pokolenia jest jedynym sposobem utrzymania poczucia narodowego tych ludzi, ocalenia ich przed wynarodowieniem, przed zalewem obcych fał, wśród których żyją.

Na ogólną liczbę kilku milionów Polaków, przez los oderwanych od kraju, znaczna ich część, bo około

ośmiuset tysięcy zamieszkuje we Francji. Tworzą oni tutaj kilka poważniejszych skupisk: w okręgach północnych zamieszkuje około ćwierć miliona, ponad sto tysięcy liczą Polonie w okręgach wschodnich i środkowej Francji. Około 60 tysięcy mieszka w Paryżu. W innych częściach kraju Polacy rozrzucony są w mniejszych grupach.

Szereg ciekawych informacji o stanie dzisiejszym pracy kulturalnej wśród naszego wychodźstwa we Francji udało się nam uzyskać od osoby, stojącej bardzo blisko jej sfer kierowniczych. Uwagami temi dzielimy się z Czytelnikami.

Trzy czynniki pracują nad zachowaniem polskiego dorobku kulturalnego wśród emigracji: szkoła, organizacje i duszpasterstwo.

Mówiąc o szkole polskiej we Francji trzeba, celem uniknięcia nieporozumień, ściśle ją określić. Niema bowiem szkół wyłącznie polskich, z polskim językiem wykładowym. W okręgach zamieszkałych licznie przez Polaków szkoły francuskie uwzględniają język polski. Według stopnia tego uwzględnienia szkoły podzielić można na dwie kategorie. Pierwsza kategoria obejmuje szkoły, w których język polski ma rolę równorzędną z francuskim. Połowa godzin szkolnych prowadzona jest po polsku, połowa — po francusku. Są to szkoły prywatne. W szkołach drugiej kategorii — komunalnych i państwowych istnieje tylko nauka języka polskiego i to dwa dni w tygodniu, wolne od nauki szkolnej: w czwartek i w niedzielę.

Trzeba zaznaczyć, że zasadniczo stan ten nie ma żadnej podstawy prawnej. Ustanowiła go dobra wola konsernu kopalnianego, pismem prezesa tego konsernu p. Peyrimhoffa.

Szkoły polskie z natury rzeczy są katolickie, 92 proc. Polaków na emigracji jest przecież katolicki. W ubiegłym roku społeczeństwo zanepokojone było dążeniem ku laicyzacji szkół, ale na zjeździe Zjednoczenia Katolickiego w Lens, w roku bieżącym przedstawiciele ambasady polskiej uspokoiili opinię oświadczeniem, że dotychczasowy stan zostanie utrzymany. Nowym jednak objawem niepokojącym jest zwolnienie przed nowym rokiem szkolnym szeregu nauczycieli katolików. Ten krok ambasady wpływa na umniejszenie kulturalnego stanu posiadania, zmniejsza liczbę szkół polskich. Niezrozumiała polityka personalna ma bardzo przykre dla emigracji polskiej skutki.

Drugim ważnym czynnikiem są organizacje. Wyrastają one z tęsknoty za krajem, wyrastają z łona samego społeczeństwa. I rzecz charakterystyczna, że te organizacje, które powstają naprawdę samorzutnie, rozwijają się i prosperują; narzucone z zewnątrz nie mają bujnego żywota.

Z organizacji zawodowych największą ilość (20 tys.) skupia i największy ma wpływ Związek Robotników Polskich. Niestety w ostatnim czasie osłabia je przenikanie do sfer kierowniczych elementów „sanacyjnych”, których posunięcia są w niezgodzie z opinią ogółu członków. Działają to rozkładowo i umniejsza wpływy organizacji.

Dość znaczną ilość robotników (ok. 9 tysięcy) skupia również sekcja polska francuskiego Związku socjalistycznego.

Wśród organizacji kulturalno-oświatowych największe znaczenie ma „Pomoc Oświatowa”, obejmująca

wszystkie skupiska polskie we Francji. Jej egzystencja opiera się wyłącznie na pomocy społeczeństwa; „Pomoc Oświatowa” pracuje bez subwencji i nie cieszy się poparciem czynników rządowych. Rozwija się jednak pomyślnie, czego nie można powiedzieć o Towarzystwach Kulturalno-Oświatowych im J. Piłsudskiego, cieszących się za to urzędowym poparciem.

Do organizacji wpływowych należy Związek Kół Śpiewaczych oraz Związek Tow. Teatralnych.

Zjednoczenie Pol. Tow. Katolickich z centralą w Lens jest najsilniejszą organizacją religijną. Rozwija ono nie tylko pracę religijno - oświatową, ale w głównej mierze działalność społeczną. Obecnie Zjednoczenie znajduje się w stadium dużego rozwoju.

Najpoważniejszym z towarzystw zajmujących się wychowaniem sportowym jest „Sokol”.

Wszystkie wysiłki organizacyjne emigracji stara się skonsolidować Centralny Komitet we Francji. Skonsolidowanie to nie doszło jeszcze w pełnej mierze do skutku, chociaż stwierdzić trzeba, że wina tego nie leży po stronie społeczeństwa polskiego we Francji.

Trzecim wreszcie czynnikiem pracy nad utrzymaniem ducha narodowego we Francji jest duszpasterstwo religijne. Spoczywa ono w rękach księży-Polaków, pochodzących w znacznej części z kraju i należących do polskich diecezji. Kilku jest tylko polskich księży obywateli francuskich, czy to urodzonych i wykształconych we Francji, czy przydzielonych do diecezji francuskich.

Organizacja duchowieństwa polskiego scentralizowana jest w Rektoracie Polskiej Misji Katolickiej z siedzibą w Paryżu. Na czele Misji stoi ks. rektor prałat Leon Łagoda, czcigodny kapłan, wielce zasłużony i oświatowy działacz społeczny. Trzeba zaznaczyć, że duchowieństwo innych narodowości nie posiada we Francji takiej swej centrali. Księżom polskim ułatwia ona pracę nad zachowaniem i ratowaniem dóbr kulturalnych polskich wśród emigracji, która, obok pracy duszpasterskiej, jest ich największą troską, i w której kładą nieocenione zasługi. Zasługi te potwierdzają świadectwa tak miarodajne, jak oświadczenie ks. kardynała Verdiera na zjeździe w Clamart, wyrażone imieniem ks. ks. biskupów francuskich, jak oświadczenie jednego z senatorów, który w przemówieniu w Izbie oświadczył: „ksiądz polski uratował robotnika polskiego od komunizmu”, jak wreszcie oświadczenie Mauco w dziele p. t. „Les étrangers en France”, że ksiądz polski jest „szefem i głową kolonii polskiej”. Wobec tych oświadczeń nie ostoja się zarzuty, zawarte w niepoważnym wywiadzie, jakiego na temat pracy duszpasterskiej ogłosił niedawno „Echo de Varsovie”.

Słowem praca nad podtrzymaniem ducha narodowego wśród naszej emigracji, walka o zachowanie jej kulturalnych i narodowych wartości opiera się wyłącznie na samem społeczeństwie. Emigracji spieszy z pomocą społeczeństwo w kraju. Organizują ją biura „Opieki nad rodakami”, a udział swój i poparcie wnieść do tej pracy powinni wszyscy. Okazję do okazania tego poparcia mieć będzie każdy w „Dniu Opieki nad Rodakami”, który odbędzie się 2 października.

T. K-ski.

Rusinom wolno manifestować

W ostatnich czasach daje się zauważyć na terenie Małopolski wschodniej niezwykle ożywiona działalność różnych organizacji rusińskich. Na szeroka specjalnie skalę urządzone t. zw. „Święto Mazepy”, przyczem uroczystości miały wybitnie polityczny i antypolski charakter. W samym tylko Sokalu wzięło w nich udział 12 tysięcy ludu, a różne organizacje wystąpiły w specjalnych mundurach. Uwagę zwracał oddział konny w sile tysiąca z górą jeźdźców. „Święto” odbyło się pod gołym niebem. Na trybunie ustawiono portret Mazepy. Przemówienia „okolicznościowe” wygłosili posłowie: Kohan, Kuzyk i Lewicki. — Miały one wybitnie polityczny i antypaństwowy charakter i obracały się dokoła problemu niepodległości „ukraińskiej”. Pochód trwał 2 godziny.

Manifestacja, trzeba przyznać, była doskonale zorganizowana. Na ludności polskiej wywarła ona przynębiające wrażenie, tembardziej, że spistość społeczeństwa polskiego wiele ostatnio cierpi, bo polskie organizacje są systematycznie rozbijane. Towa-

rzystwo szkoły ludowej — po „opano-waniu” koła sokalskiego przez B. B. — gromadzi teraz w swoim łonie Rusinów („Ukraińców”) i Żydów, co odebrało mu charakter organizacji polskiej.

Odbyły się też w tym samym czasie zjazdy mazepińskie z udziałem tysięcy uczestników w Rawie Ruskiej i Krystynopolu. Odbywały się one bez jakichkolwiek trudności i przeszkód ze strony władz państwowych.

Równocześnie nie mógł się odbyć w Skalacie wiec, zwołany przez Stronnictwo Narodowe w sprawie ustroju samorządu w Małopolsce wschodniej. Równocześnie też nie przeszkodziły „Ukraińcom” żadne... szkarłatny, ani też inne okoliczności, które udaremniły np. zebranie Stronnictwa Narodowego w Łapanowie.

A tymczasem na takich „Świętach Mazepy” uprawia się zupełnie niedwuznacznie antypolską akcją i bodaj, czy są to przedwstępne manewry do jakichś wystąpień na większą skalę, w rodzaju tych z 1930 r.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Choroba Heine-Medina

Przy należytej ostrożności i opiece niebezpieczeństwo nie jest groźne

W ostatnim czasie do opinii publicznej przedostają się alarmujące wieści o szerzącej się rzekomo gwałtownie chorobie paraliżu dziecięcego (Poliomyelitis acuta anterior), znanej pod nazwą choroby Heine-Medina.

Na ziemiach polskich choroba ta, występująca od dawna, nie przybierała nigdy rozmiarów epidemicznych. Statystyka za r. 1931 wykazuje 40 zachorzeń, w tem 6 śmiertelnych; w pierwszym kwartale rb. zachorowało na Heine-Medina 4 dzieci, przyczem ani jedno nie zmarło.

Ostatnie tygodnie dopiero wykazały pewne zwiększenie zachorzeń; mimo to jednak z pośród chorób zakaźnych wypadki Heine-Medina są niemal najrzadsze. Świeżo zanotowano kilka wypadków w Małopolsce wschodniej i na Pomorzu.

Charakter choroby jest niewątpliwie zakaźny; wywołuje ją nieznaną zarazek, stwierdzenie jednak zakaźności choroby nie jest równoznaczne z zaraźliwością. Zarażanie się masowe przez bezpośredni kontakt z chorem dzieckiem jest niezwykle rzadkie. — Istnieje kilka hipotez co do przeniesienia choroby. Poza wspomnianym, rzadkiem zarażeniem się przez bezpośredni kontakt z chorymi, obwiniane są o to muchy, oraz ludzie — nosiciele zarazków, którzy sami nie chorując, lub przebywszy lekkie, niezauważalne formy choroby, mogą udzielać zarazków pojedynczym, specjalnie wrażliwym osobnikom z otoczenia.

Tyle co do epidemiczności i zaraźliwości choroby Heine-Medina.

Przebieg choroby jest następujący:

Początek prawie z reguły jest nagły. Przy wysokiej temperaturze, objawach gardłanych, jelitowo-żołądkowych, lub stawowych, podobnych do grypy, ostrej gościec stawowy (reumatyzm) zaczynają się silne poty, wielka wrażliwość skóry, bóle i sztywność

karku. Wówczas można pomyśleć o zapaleniu opon mózgowych. Po 2—3 dniach (czasem już wcześniej — w pierwszym nawet dniu) występują charakterystyczne dla omawianego schorzenia porażenia wiotkie. Specjalnymi względami choroby Heine-Medina cieszą się kończyny, zwłaszcza dolne, chociaż i inne grupy mięśniowe, jak mięśnie: brzucha, pleców, twarzy mogą być porażone.

Porażenia przeważnie ustępują samoistnie w ciągu najbliższych tygodni od dnia rozpoczęcia choroby, do rzadkości jednak należy ustąpienie wszystkich porażenia. Przeważnie jeden lub kilka stawów pozostają porażone i tu dopiero zaczyna się troska rodziców dziecka i lekarzy — praca nad usunięciem tych pozostałości.

O ile pierwsze dwa okresy należą wyłącznie do lekarza pediatry, o tyle w dalszych etapach głos należy oddać chirurgowi, który, traktując schorzone odcinki długo, z wielkim uporem i cierpliwością, konserwatywnie, bądź też operacyjnie, może doprowadzić do całkowitego uleczenia.

Nie chcemy bagatelizować groźby tej choroby w wypadkach indywidualnych ani usypiać czujności rodziców w tym względzie, niemniej pragniemy rozwiać pewną sugestię grozy społecznej, jakiej skłonna jest niewątpliwie ulec opinia pod wpływem ostatnich wiadomości, dochodzących zwłaszcza z Prus Wschodnich.

Zważywszy małą stosunkowo zaraźliwość choroby i predylekcyję do umiejscowienia się terytorjalnego jej zarazka, można nie trwożyć się zbytnio. To nie upoważnia jednak do niedbalstwa w sporadycznych wypadkach. Podaliśmy przebieg choroby w jej poszczególnych fazach w tym celu, aby przy najbliższym podejrzeniu oddać dziecko pod fachową opiekę lekarza.

Nad trumną działaczki narodowej

Manifestacyjny pogrzeb śp. Domagalskiej

Przy tłumnym udziale obywatelstwa miasta Poznania odprowadzono wczoraj na miejsce wiecznego odpoczynku zwłoki zasłużonej działaczki narodowej i społecznej śp. Wandy Domagalskiej. W domu żałoby przy ul. Kantaka 8/9 przemówił nad trumną w imieniu pracowników narodowych i społecznych prof. uniwersytetu poznańskiego dr. Gantkowski. W podniosłych słowach wykazał mówca owocną pracę Zmarłej w licznych organizacjach społecznych i narodowych jak „Stella” i ogródki dziecięce Tow. Warta, Czytelnia dla Kobiet, Narodowa Organizacja Kobiet i innych. Również przemawiała w im. „Warty” prezeska p. Rozmiarkowa; to przemówienie podały osobno. Wśród składających kondolencje był również przedstawiciel Stron. Narodowego.

Tłumny orszak wyprowadził pro-

boszek parafii św. Marcina ks. szambelan dr. Taczak w asyście ks. radcy dr. Noryskiewiczza i dziekana miasta Poznania ks. szambelana Rankowskiego, w otoczeniu szeregu księży. — Żałobny pochód poprzedzały liczne delegacje organizacji z wieściami, m. in. Sokół, Narodowa Organizacja Kobiet, a szczególnie wrażliwe wywierał widok rzesz dzieci z Tow. Ogródków Dziecięcych „Warta” i Tow. Kolonji Wakacyjnych „Stella”. Za trumną kroczyli przedstawiciele wszystkich narodowych organizacji naszego miasta.

Nad grobem odśpiewał chór byłych artystów Opery poznańskiej pieśni żałobne. Zwłoki złożono na starym cmentarzu św. Wojciecha.

Cześć pamięci zacnej i zasłużonej pracowniczki narodowej i społecznej (kl)

Za rozpowszechnianie fałszywych pieniędzy

Za puszczenie w obieg fałszywych monet ujęto 20-letniego Marjana Pawlickiego (ul. Żupańskiego 14) i Alfonsa Janowskiego (ul. Prusa 18). Obu ustawiono do więzienia sądowego. (kl.)

Samochód najechał na wóz z owocami

Na ul. Matejki samochód PZ. 43254 uderzył stojący na ulicy wóz z owocem, p. Tomasza Dudziaka (ul. Górczyńska 30). Przy zderzeniu owoc rozsypał się po jezdni, wóz został uszkodzony a koń uległ pokaleczeniu. (kl.)

Samobójstwo rolnika

W Glinnie w pow. nowotomyskim zastrzelił się z rewolweru 38-letni rolnik Georg Neuman. Przyczyna rozpaczliwego kroku nie została ustalona (kl.)

Pierwszy dzień wyścigów konnych

W niedzielę 25 b. m. odbędzie się pierwszy dzień jesiennego sezonu wyścigów konnych z totalizatorem na torze w Ławicy. Gonitwy rozpoczynają się bez względu na pogodę o godz. 14.30. Rozegranych zostanie 7 gonitw, 1 dla 2 latków, 2 płaskie, 2 z płotami i 2 z przeszkodami z tych jedna duża o nagrodę 3.000 zł na dystansie ok. 4800 mtr. Zgłoszenia koni jak na pierwszy dzień wypadły b. dobrze, do gonitw zgłoszono prawie równe konie — przez co zapowiadają się interesująco. Dojazd na tor pociągami kolejowym o godz. 14.05, powrót o godz. 18. autobusami Poznańskiej Kolei Elektr. od Mostu Teatralnego 60 gr., od końca przystanku tramwajowego linii nr 7 — 40 gr.

KALENDARZYK

Sobota, 24 września 1932.

Słońce: wschód 5,41; — zachód 17,47; — długość dnia 12 godz. 6 min
Księżyc: wschód 22,49; — zachód 15,48; — po ostatniej kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.:
Sobota, godz. 7 rano: Temperatura powietrza wysoka + 16 st. C., pogodnie, wiatr południowo-zachodni, ciśnienie atmosferyczne niskie 743 mm. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 19 st. C., najniższa + 13 st. C.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu:
Wczoraj — 0,16 m., dziś — 0,18 m.

Kal. rzk.: Gerard B.; jutro Władysław.
Kal. słow.: Homir; jutro Świętopęk.

Nocna służba aptek

Sródmieście: Apteka pod Białym Orłem, St Rynek 41. — Apteka św. Piotra, ul. Półwiejska 1. — Apteka św. Marcina, ul. Ratajczaka 12. — Apteka Śródecka, Rynek Śródecki 1.
Wilda: Apteka „Fortuna”, Górna Wilda 96 — Apteka przy Bramie Wildeckiej, Górna Wilda 3.
Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ul. Mickiewicza 22. — Apteka pod Opatrznością, ul. Dąbrowskiego 76.
Lazarz: Apteka p. Plucińskiego, ulica Marsz. Focha 72.
W innych dzielnicach apteki tam się znajdująca.

KRONIKA KOŚCIELNA

— * **Nabożeństwo w kościele SS. Karmelitank Bosych.** W niedzielę, 25 bm. o godz. 10 msza św. za wszystkich dobroczyńców Karmelu. Tegóż dnia popołudniu o godz. 5 nabożeństwo miesięczne ku czci św. Teresy od Dzieciątka Jezus z wystawieniem Najśw. Sakramentu i kazaniem. — Po nabożeństwie przyjmowanie do Bractwa, święcenie róż i całowanie relikwii. Dziś, w sobotę, 24 bm. rozpoczyna się uroczysta nowenna do św. Teresy od Dzieciątka Jezus. Przez całą nowenną msza św. śpiewana przy ołtarzu św. Teresy, o godz. 9, a w niedzielę o godz. 10. Dnia 2 października o godz. 17 nieszpory z wystawieniem Najśw. Sakramentu i kazaniem, różaniec i błogosławieństwo.

Uwaga

Czytelnicy Jeżyc!

Dotychczasową filję naszych wydawnictw przenosimy z dniem 23. 9. 1932 r. do składu p.

Teofila Szalbierza ul. Dąbrowskiego 53/55.

Wszystkich abonentów naszych dotychczasowej filji przy Rynku Jeżyckim prosimy o zwracanie się odat z wszystkimi sprawami, dotyczącymi wydawnictwa naszego, do nowej filji p. **Teofila Szalbierza, przy ul. Dąbrowskiego 53/55.** Filja ta załatwia wszelkie sprawy, a mianowicie: przyjmuje ogłoszenia i wydaje oferty, przyjmuje abonentów, załatwia reklamacje i skuteczną sprzedaż pojedynczych egzemplarzy.

Ceny oryginalne bez żadnych dopłat.

OSOBISTE

— * **Srebrne gody.** Dnia 24 bm. obchodził srebrne gody małżeńskie p. Sylwester Słupski z małżonką Kazimierą z domu Jewasińska, zamieszki przy ul. Marsz. Focha 47. P. Słupski znany jest jako działacz na obczyźnie, szczególnie z pracy w sokolstwie, za co mianowano go w Berlinie II. Moabit, członkiem honorowym, a Tow. gimn. „Sokół” Śródmieście w Poznaniu uczciło go dyplomem za zasługi. Poza to jest p. Słupski wybitnym hodowcą kanarków, bartnikiem i zamiłowanym ogrodnikiem, mając najokazalszy ogródek działkowy wśród działkowców na Górczyńcu.

KRATKI SĄDOWE

Z powodu niepodania ręki dr. Żmigrodowi

W sądzie okręgowym w Poznaniu toczyła się w sobotę, 24 bm. bardzo ciekawa rozprawa o zniewagę, sięgająca swem tem jeszcze roku 1925. W województwie odbyła się wówczas konferencja pomiędzy dr. St. Piaseckim a naczelnym lekarzem dr. Józefem Górskim, naczelnym lekarzem dr. Szulcem i innymi. W trakcie tej konferencji wszedł do gabinetu dr. Żmigród, który witał się z obecnymi. Gdy podawał rękę dr. Piaseckiemu, ten odparł:

„Ja pana nie znam i ręki nie podaję”. Zapanowała wobec takiego dictum nielada konsternacja; w rezultacie obrażony dr. Żmigród sprawę oddał

Przy zaparciu stolca, przekrwieniu podbrzusza, bólach w krzyżu i w bokach, braku oddechu, biciu serca, migrenie, szumie w uszach, zawrotach głowy i ogólnym złem samopoczuciu, powoduje naturalna woda gorzka „Franciszka-Józefa” wydajne i obfite wypróżnienie i zanik poprzednich objawów niepokojących. ng 5 486

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Stow. Młodzieży Polskiej Poznań-Tum.** Zebranie plenarne odbędzie się w czwartek, 29 bm. o godz. 20 w sali Domu Katolickiego na Śródcie.

ZYCIE SOKOLE

— * **Żeńskie Tow. Gimn. „Sokół” Poznań-Jeżyce** zwraca się do ofiarności członków i sympatyków ruchu sokolego z prośbą o zasilenie stanu książek w nowo założonej bibliotece gniazda naszego. — Łaskawe ofiary w postaci dobrej książki prosimy składać u druchny A. Bartkowiakowej, ul. Poznańska 25.

WYKŁADY

— * **Trzeci wykład z cyklu: „Pejzaż polski 19 i pocz. 20 w.”** odbędzie się w niedzielę, 25 i wtorek, 27 bm. na salach Muzeum Wielkopolskiego (Aleje Marcinkowskiego 9) o godz. 12. Wstęp 50 gr. Wielka „Wystawa malarstwa polskiego 19 w.” dobiega końca. Zamknięcie nastąpi w pierwszych dniach października.

PODZIĘKOWANIA

— * **Serdeczne podziękowanie** składamy Dyrekcji Radja Poznańskiego za łask. bezpłatną instalację radja samochodowego na wencie salezjańskiej w dniu 18 bm. — Dyrekcji Banku Cukrownictwa i wszystkim firmom, które łaskawie ofiarne odniosły się do bufetów i loterii fantowej powyższej imprezy, urządzonej na budowę bursy dla młodzieży rzemieślniczej i rzekodzielniczej

Księża Salezjanie.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Inwalidzi, wdowy i sieroty po pracownikach kolejowych** zapisywać się mogą na gwiazdkę już od 15 października do 1 listopada br. każdego dnia od godz. 10 do 12 przed południem w Dyrekcji Kolei Państwowych, pokój 38. Odbarowane będą sieroty do lat 14, a wdowy ponad 60 lat za okazaniem dowodu rentowego.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Ostatni koncert w Ogródku Zoologicznym.** W jutrzejszą niedzielę, o ile dopisze pogoda, odbędzie się popołudniowy o godz. 4-tej ostatni koncert w Ogródku Zoologicznym.

— * **Nowe przychówki w poznańskim Ogródku Zoologicznym.** W tych dniach obdarzyła pantera indyjska, która zajmuje wspólną klatkę ze swym czarnym towarzyszem, nasz zwierzynek 3 młode. — Młode chowają się dotąd dobrze, lecz nie wydały się za swym czarnym ojcem, są bowiem centkowane, lecz z dość silnie ciemnym uwłosieniem. Od niedzieli, 25 bm., będzie je można oglądać. Ponieważ ich matka okazała się złą karmicielką, dlatego postarano się dla nich o mamkę w postaci zwykłej suczki, która się przybranami dziećmi bardzo troskliwie zajęła. Poza to w malpiarni urodziła się małpka kapucynek, która zasługuje z tego względu na pilną uwagę, że po nakarmieniu się na podbrzuszu matki, przyczepia się łapkami i ogonem na grzbiecie starej, celem wypoczynku i strawienia karmu. — Natomiast inne gatunki małp noszą swe młode i przytrzymują je prawie wyłącznie na stronie brzusznej. Wielką radość sprawiają także, mianowicie dzieciom oraz niektórym paniom, 4 młode kotki angorskie. Oprócz tego obfituje nasz zwierzynek w wiele innych nowych młodych okazów, które można każdego czasu oglądać. Wstępne wynosi w niedzielę 50 gr od osoby, a dzieci placą wtenczas 25 gr. Zalecamy korzystać z tej ulgi, a to tem bardziej, że w niedzielę odbędzie się ostatni koncert w tym sezonie. (z.)

Nasi korespondenci donoszą

Z Poznańskiego

— * **Chodzież.** (Zawody.) Zawody powiatowe P. W. odbyły się tutaj ostatniej niedzieli na stadionie powiatowym, który po ostatnich adaptacjach stanowił wzorowy teren sportowy. Udział zawodników był bardzo liczny, a przeważną część nagród i dyplomów zdobyło S. M. P., którego sekcja sportowa i przysposobienia wojskowego świetnie się rozwija.

— (Polowanie Pana Prezydenta.) Dn. 20 bm. przybył do Chodzieży na kilkudniowe polowanie w lasach państwowego nadleśnictwa Podanin, Pan Prezydent Rzeczypospolitej Ignacy Mościcki. Lasy okoliczne stanowią, ze względu na liczny stan szlachetnej zwierzyny oraz dzików, doskonały teren do polowania. Pobyt głowy Państwa jest nieoficjalny.

— (Z klubu szachistów.) Odbyły się tutaj rozgrywki między miejscowym klubem szachistów a reprezentacją sekcji szachowej przy Ognisku K. P. W. Dyrekcji Kolejowej z Poznania. Wynik rozgrywek 7:3 dla gości poznańskich. (ms.)

— * **Dolsk.** (Szkarlatyna.) W tych dniach zanotowano tutaj dwa wypadki zachorzenia na szkarlatynę u osób w podeszłym wieku. Jedną kobietę przewieziono do szpitala powiatowego w Sremie. (e. k.)

— * **Jarocin.** (Z życia harcerzy.) III. gimnazjalna drużyna harcerska im. ks. J. Poniatowskiego w Jarocinie wykazuje wielką ruchliwość. W czasie wakacji letnich urządziła obóz stały w Wieprzycy koło Kościerzyny, tuż przy jeziorze Garczyńskim, gdzie miała możliwość dokładnego obserwowania przebiegu złoty harcerzy chorągwi pomorskiej i międzynarodowego harcerzy wodnych. Uczestnicy tegoż w liczbie 21, pozostający pod kierownictwem p. ks. Fr. Wawrzyniaka, oraz troskliwą opieką ks. prof. Bol. Burjana, urządzali liczne wycieczki w okolice. Na specjalne wyróżnienie zasługuje sześciopięciodniowa wycieczka, zorganizowana w celu zwiedzenia polskiego wybrzeża. Na niej harcerze zwiedzili półwysep helski i mieli okazję uczestniczenia w „Święcie Morza”. Harcerze wynieśli z obozu wiele jak najlepszych wrażeń i korzyści. W sobotę urządziła drużyna gimn. pierwsze — po powrocie z obozu — ognisko.

— * **Kościan.** (Za spokój duszy śp. Żwirki i Wigury.) W dniu 21 bm. o godzinie 9 odprawiona została w kościele farym przy licznych udziałach władz i publiczności msza św. za spokój duszy śp. por. Żwirki i Wigury.

— (Burza.) W dniu 20 bm. przeszła nad Kościanem burza, która wyrządziła wielkie szkody w tutejszych plantacjach i parku miejskim.

— (Pielgrzymka.) W dniu 20 bm. powróciła pielgrzymka piesza Drużyny Błękitnej przy tutejszej placówce Hallerczyków z Częstochowy.

— (Pożar.) W dniu 21 bm. uderzył piorun w stodołę rolnika Stanisława Grajewskiego w Gluchowie. Stodoła z calorocznym żniwem i maszynami rolniczymi doszczętnie spłonęła. Szkoda wynosi 17 000 zł, które pokrywa Krajowe Ubezpieczenie Ogniove w Poznaniu.

— (Dożynki.) Tutejszy Wojewódzki Zakład Psychiatryczny urządził w dniu 25 bm. dożynki. Równocześnie odbędzie się poświęcenie instytutu lecznictwa fizykalnego i sali gimnastycznej, otwarcie stadionu sportowego, popysy sprawności fizycznej i zabawa ludowa. (mk.)

— * **Leszno.** (Zgon znanego obywatela.) We wtorek w nocy zmarł po dłuższej chorobie znany w mieście obywatel, szczerzy patriota, śp. Antoni Schneider, emerytowany naczelnik parowozowni w Lesznie oraz radny miejski z listy Stronnictwa Narodowego. Śp. Antoni Schneider cieszył się ogólnym poważaniem. Położył on niemałe zasługi przy zorganizowaniu kolejnictwa po objęciu miasta przez władze polskie w roku 1920.

— * **Lwówek.** (Poświęcenie kamienia węgielnego.) Wieś Rolewice była świadkiem podniosłego zdarzenia, mianowicie uroczystości poświęcenia kamienia węgielnego pod budujący się kościół. Bolewice liczą około 1600 mieszkańców, przeważnie małorolnych, lub robotników, opierających swój byt na emigracji sezonowej, a dziś — z powodu zamknięcia granicy — bezrobotnych. Wieś oddalona jest od kościoła parafialnego we Lwówku o 8 km. Już oddawna marzono o własnym kościele. Trudności zdawały się jednakże być niepokonalne. Fundusze raz zebrane przepadły wskutek dewaluacji. Mimo to jednak nie opuszczono rąk, lecz z wielkim zapałem zabrano się do pracy w lecie br. Zakupiono po rozparcelowanej majątności Bolewice starą gorzelnię; mieszkańcy wioski bezinteresownie rozebrali ją, zwieźli potrzebny materiał, znieśli na nowo kilka tysięcy złotych i przystąpili do wzniesienia na polach swych świątyni według projektu inż. arch. M. Andrzejewskiego. Na poświęcenie kamienia węgielnego pod świątynię, budującą się mimo ciężkiego kryzysu, wyległa cała wieś,

ciesząc się niezmiernie, iż nareszcie powstaje to tak bardzo upragnione dzieło Boże. Poświęcenia — po podniosłym przemówieniu — dokonał ks. prałat Zakrzewski, w asyście ks. kan. Edwarda Jęska.

— * **Mogilno.** (Nieszczęśliwy wypadek.) W maj. Gacanówku wydarzył się nieszczęśliwy wypadek, który spowodował utratę życia włodarza tegoż majątku. W porze obiadowej mianowicie wracali kolejką polną robotnicy na podwórze majątku. Prawdopodobnie z powodu zbyt szybkiej jazdy wypadł na zakręcie z lorki 67-letni Antoni Raczkowski, który przy upadku doznał ciężkich i śmiertelnych obrażeń całego ciała. Przewieziony niezwłocznie do szpitala powiatowego w Inowrocławiu, pomimo udzielenia mu pomocy, zmarł wskutek odniesionych ran.

— (Niemowle w ziemi.) W Skotnikach robotnik p. Józef Jabłoński, idąc drogą, usłyszał kwilenie dziecka, pochodzące jakoby z ziemi. Idąc za głosem, znalazł w wykopnym dole, przykrytym darnią i kamieniem wagi 5 kg., niemowlę. Zabrał je do domu, a przywołany lekarz orzekł, że dziecko żyć będzie. Bezwzględne dochodzenia policyjne ustaliły, że matką dziecka była 28-letnia Marjanna M. ze Skotnik. Kilka chwil przed porodem przybyła na pole i po rozwiązaniu pozostawiła dziecko na łasce losu. Tłumaczyła się obawą przed rodzeństwem. (jot.)

— * **Pleszew.** (Najechana przez samochód.) Szofer p. Brozi z dom. Czarnuszka (pow. Jarocin) najechał 20 bm. 10-letnią córeczkę rolnika p. Tomasza Bieguńskiego z Kowalewa. Dziecko, które odniosło poważne wewnętrzne obrażenia, odstawiono do szpitala w Pleszewie.

Myjcie owoce i jarzyny, spożywane na surowo!

zd w 15 9823

— * **Szamotuły.** (Z Tow. Powstańców i Wojaków.) W niedzielę odbyła się uroczystość 10-lecia nadania towarzystwu imienia Ignacego Paderewskiego i poświęcenie nowego sztandaru. Rano zebrały się wszystkie towarzystwa i delegacje Tow. Powstańców i Wojaków ze sztabami, których naliczono przeszło 20. Imponujący pochód wyruszył przy dźwiękach orkiestry p. Broniewskiego do kościoła. Aktu poświęcenia sztandaru dokonał ks. radca Kaźmierski, kapelan X okręgu, wygłaszając od ołtarza podniosłe przemówienie. Na rynku nastąpiło wręczenie nowego sztandaru; dotychczasowy sztandar zostanie jako cenna pamiątka przekazany do muzeum w Poznaniu. W czasie deflady karnych szeregów Powstańców, Hallerczyków, Bractwa Kurkowego, Sokółów, Sokolic, O. W. P. i innych zwrócono specjalną uwagę na oddział nowo utworzonej żeńskiej placówki O. W. P. Uroczyste zebranie odbyło się na sali p. Sundmannowej. Chór „Lutni” odśpiewał pod batutą p. Leśnika „Marsz Dowbora Muśnickiego”. Zebranie zgaśli prezes p. Miodowicz, oddając przewodnictwo ks. dziekanowi Kaźmierskiemu; do pióra powołano p. Józefa Preussa. Przechylenie aktu erekcyjnego, nadającego równocześnie towarzystwu imię Paderewskiego, przyjęto burzą oklasków. Wygłoszono szereg przemówień i deklamacji, składano życzenia, odczytano telegramy. Po zebraniu odbył się wspólny obiad, popołudniu zaś zabawa w ogrodzie i wieczorem zabawa taneczna. (sc.)

— * **Śmigiel.** (Pożary.) W dniu 20 b. m. uderzył grom w stodołę p. Augustyny Büchner. Stodoła spłonęła doszczętnie wraz z tegorocznym żniwem i maszynami rolniczymi. Szkoda wynosi 19 000 zł. — W dniu 19 bm. spalił się dach nad chlewek Władysława Ottego w Dłużynie. Pożar powstał wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem. (mk.)

— * **Strzałkowo.** (Diamentowe gody.) W dniu 25 bm. obchodzą pp. Józef i Anastazja Zimniewiczowie swoje diamentowe gody. Pp. Zimniewiczowie zamieszkują przeszło 30 lat w Strzałkowie i cieszą się ogólną sympatią tutejszych współobywateli. P. J. Zimniewicz liczy lat 90, zaś żona jego 80 lat.

— * **Srem.** (Z muzeum p. Sałacińskiego.) W ostatnim czasie zwiedził zbiory muzealne p. Feliksa Sałacińskiego znany angilista p. dr. Stanisław Helsztyński z Warszawy, autor cyklu sonetów regionalnych „Nad Wartą, Notecią i Obrą”. Jak się dowiadujemy, p. Sałaciński założył w

swym muzeum specjalny dział minerałów. W związku z tem p. S. zamówił przed kilku dniami 340 kawałów różnego rodzaju marmuru, w tem 70 kawałów marmuru chińskiego i japońskiego.

— (Z Harcerstwa.) Z dniem 1 bm. objął kierownictwo gimnazjalnej drużyny harcerskiej im. Przemysława prof. Franciszek Manikowski, który na letnim kursie instruktorskim w Małopolsce Zachodniej uzyskał stopień ćwika. Prof. Manikowski z chwilą objęcia kierownictwa przystąpił do natychmiastowej reorganizacji drużyny, co było kwestją palącą. — Tem samem zainteresowanie harcerstwem na terenie miejscowego gimnazjum wzrosło. Poza tem na tymże samym kursie był komendant Hulca Śremskiego, drub Janecki, kierownik szkoły powszechnej, który uzyskał tam stopień instruktorski podharcmistra. W najbliższym czasie odbędzie się walne zgromadzenie Koła Przyjaciół Harcerstwa o bardzo urozmaiconym programie.

— (Nowe pismo tygodniowe.) W tych dniach wyjdzie tutaj zpod prasy nowy tygodnik powiatowy „Wiadomości Śremskie”. (e. k.)

— * **Ujście.** (Widmo bezrobocia.) Zapowiada się tu wzrost bezrobocia. Największy zakład przemysłowy na miejscu, fabryka szkła, pogasiła swoje piece na czas nieograniczony, przeszło 100 robotników i hutników pozostało bez pracy. — Najgorsze to, że nie mają prawa do zasiłku. Obecnie jeszcze dają sobie radę przy wybieraniu ziemniaków, buraków itp., jednak co będzie zimą?

— (Tytoniu nie wolno hodować.) Ostatnio wykryła tutejsza straż graniczna zapomocą swych konfidentów kilka mniejszych plantacji. Znaleziony tytoń spalono, a nielegalni hodowcy zostaną ukarani.

— (Nowy opiekun społeczny.) W miejsce dotychczasowego opiekuna społecznego p. Michała Wojcikiewicza został wybrany przez radę miejską na trzyletnią kadencję p. Szczepan Kupidura.

— „Sokół” się rozwija.) Tutejsze Tow. gimn. „Sokół” rozwija się dzięki staraniom obecnego prezesa p. Łukaszewicza bardzo pomyślnie. Obecnie liczy przeszło 100 członków. Ostatnio zakupiono dzwonek do kościoła za 140 zł. Na ostatnim posiedzeniu uchwalono zakupić małowalibrową broń za 155 zł, celem uprawiania sportu strzeleckiego.

— (Notec poglobiona.) Wobec istnienia w rzece Noteci dużo mielizn, które tamowały ruch wodny, przystąpiła Inspekcja Dróg Wodnych w Czarnkowie do pogłębienia Noteci. Obecnie są prace przy pogłębieniu na ukończeniu, rozszerza się nieco koryto Noteci przy ujściu Głdy, aby berlinki i statki mogły lepiej i wygodniej nawracać. (um.)

— * **Września.** (Jubileusz pracy.) Pan Tadeusz Biskupski, mistrz drukarski, kierownik zakładu graficznego „Oreodownika Wrześnińskiego”, obchodził 15 bm. 25-lecie pracy. Jubilat zaskarbił sobie zaufanie pracodawcy i poważanie pracowników. — Przez długie lata pracował w Berlinie, gdzie w zawodzie drukarskim wyszkolił całe zastępy młodzieży. P. Biskupski bierze gorliwie udział w życiu społecznym. Jest kierownikiem tut. zrzeszenia „Zw. Drukarzy i pokr. zaw.” członkiem „Sokoła”, „Tow. Wojaków i Powst.”, „Ochotn. Straży Pożarnej” i t. d.

— * **Zbąszyń.** (Koncert na rzecz biednych.) W niedzielę, 2 października urządzają połączone miejscowe chóry śpiewac-

kie na sali strzelniczy wielki koncert na rzecz biednych miasta.

— (Dzień katolicki.) W ostatnią niedzielę października, jako w „Święto Chrystusa Króla” odbędzie się w Zbąszyniu „Dzień Katolicki”. (zt.)

Z Pomorza

— * **Działdowo.** (Pożary.) Podczas ostatniej burzy uderzył piorun w zabudowania włościanina Wilhelma Poela w Rutkowie. Pożar zniszczył doszczętnie stodołę, napelnioną tegorocznym żniwem i cztery inne budynki gospodarcze. W płomieniach zginęło 5 koni, 6 sztuk bydła i wszystkie drób. Straty wynoszą 25 000 zł. Prawie równocześnie uderzył grom w stodołę dominjalną Beyera w Rutkowie, która spłonęła wraz ze zbożem. — Straty są wielkie. (x.)

— * **Gdynia.** (Zmiany w K. K. O.) W Komunalnej Kasie Oszczędności miasta Gdyni, szukającej sobie nowy, wspaniały lokal przy ulicy Świętojańskiej, miejsce członka zarządu, opróżnione przez śp. Władysława Gawińskiego, zajął z wyboru p. Józef Kawczyński z Izby przem. handlowej. Zastępca dyrektora został długoletni prokurent kasy, p. Kazimierz Wdźięzkowski.

— (Telegram dziennikarzy łotewskich.) Wycieczka dziennikarzy łotewskich, z drogi powrotnej do kraju, ze stacji Turmont nadesłała na ręce prezesa Morskiego Syndykatu Dziennikarzy w Gdyni następujący telegram: „Wyrażamy Panu i wszystkim członkom Morskiego Syndykatu Dziennikarzy najserdeczniejsze wyrazy podziękowania za okazaną gościnność. Pozostajemy pełni nadziei, iż współpraca z prasą polską będzie się opierała na głębokiej przyjaźni. Wycieczka dziennikarzy łotewskich.”

— (Nie będzie wycieczki do Norwegii.) W miesiącach letnich mówiono o projekcie urzędzenia w czasie świąt Bożego Narodzenia wycieczki narciarzy do Norwegii. Podróż do Oslo i z powrotem miano odbyć na polskim statku transatlantyckim „Kościuszko”, cena miała być bardzo przystępna, a w dalszej perspektywie sławna na cały świat skocznia w Holmenkollen i wymarzone tereny narciarskie, którei dysponuje Norwegia. Przy bliższym rozpatrywaniu sprawy okazało się jednak, że nie zdoła się zwerbować w Polsce 400—500 narciarzy, którzyby chcieli spędzić Boże Narodzenie nie w Zakopanem i Krynicy, lecz w dalekiej Norwegii i projekt — zresztą oryginalny — rozwiązał się w nicłość. (S. B.)

Z Kaliskiego

— * **Konin.** (Krwawa bójka.) We wsi Honoratka gminy Gosławice powstała krwawa bójka na noże pomiędzy sześciu młodymi ludźmi przeciwko trzem innym. Słabsza strona uległa, a uczestnik bójki Jan Dębowski został ciężko ranny, zaś Kazimierz Dębowski i Feliks Kaczmarek lżej ranni. Winowajcami krwawej bójki zajęła się policja.

— (Ujęcie kłusowników.) W lasach Grzymiszewskich obok Tuliszkowa w powiecie Konin, borowi wraz z posterunkowym policji z Tuliszkowa urządzili obławę na kłusowników. W rezultacie obławy ujęto Piotra Siepkę, Wojciecha Trochę i Stanisława Nawrockiego, którzy początkowo stawili opór, lecz zostali pokonani i aresztowani. Sędzia śledczy w Koninie po rozpatrzeniu sprawy kłusowników osadził w więzieniu. (fk.)

Nowy prezydent m. Bydgoszczy

Jak już krótko informowaliśmy naszych Czytelników, prezydentem miasta Bydgoszczy wybrany został na lat dwanaście obecny prezydent miasta Gniezna, p. Leon Barciszewski.

Pan Barciszewski jest z pochodzenia Wielkopolaninem. Już w wieku młodzieńczym opuścił strony rodzinne. Około lat 20 mieszkał p. Barciszewski w Berlinie, gdzie pracuje w szeregach przeróżnych organizacji. W roku 1908 zostało w Poznaniu, pod protektorem prymasa Polski powołane do życia „Towarzystwo opieki nad wychodźcami sezonowymi”. Zadaniem tej organizacji było roztaczanie opieki moralnej i prawnej nad ca. pół miljonem robotników sezonowych z b. Kongresówki i b. Galicji, zatrudnionych w Niemczech przeważnie na roli. Pan Barciszewski został wówczas powołany zawodowo na generalnego sekretarza tegoż towarzystwa i kierownika licznych biur, rozrzuconych w Niemczech. Powołany na wojnę światową, zwolniony został p. Barciszewski na skutek reklamacji polskiej instytucji finansowej w Berlinie Banku Skarbonskiego, którego był członkiem i prezesem Rady nadzorczej.

Równocześnie był p. Barciszewski długoletnim współwłaścicielem Dziennika Berlińskiego oraz jego współpracownikiem.

W roku 1918 za czasów jeszcze Rady Regencyjnej Kr. P. został p. Barciszewski powołany do służby zagranicznej z przydziałem do Konsulatu Generalnego w Berlinie, gdzie został wicekonsulem.

Rząd Polski powołał p. Barciszewskiego na organizatora i kierownika Konsulatu Rzeczypospolitej Polskiej w Essen. Konsulatem tym kierował p. Barciszewski jako Konsul Rzeczypospolitej do roku 1925. Odnaczony Krzyżem Francuskiej Legii Honorowej opuszcza p. Barciszewski placówkę w Essen i przenosi się do kraju. Od roku 1921 do końca swej kariery konsularnej był p. Barciszewski stałym delegatem do rokowań polsko - niemieckich i w delegacji tej w Dreźnie, Berlinie i Warszawie długie miesiące pracował. Od roku 1925 zajmuje p. Barciszewski do dziś dnia stanowisko prezydenta miasta Gniezna.

Wobec wyboru p. prezydenta Barciszewskiego na prezydenta miasta Bydgoszczy zachodzi obecnie kwestja obsadzenia stanowiska prezydenta miasta Gniezna. Sprawa p. wiceprezydenta inżyniera dr. Hensla mimo uwalniającego wyroku z dnia 22 sierpnia rb. nie została do dziś przez władze wyższe załatwiona, gdyż powołany do tego urząd wojewódzki do dnia dzisiejszego p. wiceprezydenta Hensla nie wprowadził w urzędowanie. Przypomnieć należy, że p. inżynier Hensel od zarania Polski działał dla miasta Gniezna bardzo dużo, byłby czas, aby p. Hensla wprowadzono w urzędowanie i aby jak najwcześniej objął spuściznę po p. Barciszewskim, uzasadnioną rekojmię daje jego długoletnia dobra działalność na polu samorządowym i dobrze obeznanego z terenem miasta Gniezna. Tego domaga się opinia publiczna dla dobra gminy Gniezna.

Obóz Wielkiej Polski

Zbiórka wszystkich członków i kandydatów obwodów miejskich m. Poznania w niedzielę, dnia 25 bm. o godz. 9,30 rano na boisku „Sokoła”

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

W ŚWIECIE DŹWIĘKÓW CO USŁYSZYMY JUTRO?

Orkiestra Symfoniczna m. Poznania ma jutro gościa z Włoch. P. Maksymilian Reiter, dyrektor medjolańskiej orkiestry symfonicznej, urodził się w Trjeście i po studiach w Monachjum obrał karierę kapelmistrzowską, która w ostatnich latach wykreślała mu drogę głównie po Włoszech i Jugosławii. Koncertował tam w latach 1929—31 mając za towarzyszy solistów takich jak Józef Szigeti i Karol Flesch. Niemniej słynne imię nosi solista, który towarzyszył p. Reiterowi w objeździe jaki odbyła medjolańska orkiestra symfoniczna w r. 1931, mianowicie był nim Vasa Prichoda. Wreszcie dla uzupełnienia tej listy warto dodać, że solistą w prowadzonym przez dyr. Reitera koncercie Filharmonii monachijskiej — również w r. 1931 — był nieukoronowany, ale powszechnie uznany król skrzypków Bronisław Huberman.

Podróże te prowadziły młodego jeszcze dyrygenta przez większe miasta włoskie i jugosłowiańskie oraz przez południowe Niemcy, przy czym dyrygował też operami, wystawiając np. w Zagrzebiu Mozarta „Cosi fan tutte”.

Program obejmuje, jak już wiadomo, jedno z wielkich dzieł Ryszarda Straussa, mianowicie „Smierć i Wyzwolenie”, dalej Brahmsa symfonię czwartą (d-moll) oraz Beethovena uwerturę „Egmont”. Muzyka polska jest reprezentowana przez koncert sprzypocowy Wieniawskiego, który wykona jeden z koncertmistrzów orkiestry prof. Witkowski.

W uzupełnieniu kroniki naszych koncertów symfonicznych dodajemy, że wieczór czwartkowy (Fitelberg-Lamond) był równie szczerze wypełniony jak niedzielny. O najwyższych dwóch piętrach nawet mówić nie trzeba. Niejeden nasz czytelnik wie może z doświadczenia jak trzeba się spieszyć przy przedsprzedaży, jeżeli się chce cel osiągnąć. Ale i na parterze i na pierwszym piętrze frekwencja jest nacalnie wyższa niż w sezonie ubiegłym. Jest to zupełnie naturalne. Poważna muzyka ma to do siebie, że publiczność się w niej rozsmakowuje, w miarę jak rośnie kultura artystyczna ogółu. W ubiegłym sezonie miały nasze koncerty zastęp stałych bywalców, którzy nie opuszczali ani jednego, chyba wyjątkowo, a nawet dbali o to aby zawsze otrzymać to samo miejsce. Zastęp ten powiększył się i będzie rosł dalej wobec wysokiego poziomu produkcji i interesujących programów, a także dzięki taniości miejsc, która w dzisiejszym kryzysie ma również swoje znaczenie.

Symfonia czeska. Z Pragi donoszą nam: Czeska Filharmonia ogłosiła swój program na sezon nadchodzący. Po raz pierwszy w Pradze będzie wykonanych osiem dzieł czeskich, w tem niektóre po raz pierwszy wogóle. Nazwiska autorów brzmią: Jaromir Weinberger, J. Růžický, Kalik, Rudolf Karel, Kalas, Axman, B. Martinu, Petrzelka. Są wśród tych kompozytów dwie symfonie, jedna passacaglia, jedna uwertura do opery, jeden „dramat symfoniczny”, jeden poemat symfoniczny, jedna kantata i jeden koncert skrzypcowy. Poza tem grane będą z kompozytów słowiańskich utwory Mandića, Baranovića i Mjaskowskiego, inne narodowości reprezentują Honegger, Pizzetti, Graener, Toch, Hindemith i Poulenc. Dyrygować mają K. B. Irak, Fr. Stupka, Jerzy Scheidler. (mp)

Wielcy tenorzy na prowincji. Z Rzymu piszą nam: Faszyzm zabrał się od pewnego czasu do tenorów, aby ich przekonać, że zadanie martyśki jest nie tylko śpiewać dla bogaczy i zbierać olbrzymie honoraria, które pociągają za sobą wysokie ceny — lecz powinni także swoją sztukę uprzystępnić najszerszym warstwom. Tak już w roku ubiegłym urządzali wybitni tenorzy wieczory pieśni włoskich pod gołym niebem w Wenecji, Florencji i innych, nawet mniejszych miastach, teraz zaś Tito Schipa, jedna z gwiazd tenorowych, zaangażował się do wedrowej opery „Carre di Tespi” („Wóz Tespia”), zaś Beniamino Gigli, druga i niemiejsza gwiazda, śpiewa w niewielkim Livorno, gdzie odbywa się propagandowy tydzień turystyczny „Lato w Livorno” („Estate Livornese”). Ostatnio miał Gigli olbrzymi sukces w „Manon” Pucciniego, która przed dwoma laty została wznowiona w Teatro Reale w Rzymie i mimo prawie czterdziestu lat wieku okazała się dziełem wartościowym i przyciągającym słuchaczy. (rt)

Nowy Krzenek. Autor znanej opery jazzowej „Jonny” przygrywa Ernest Krzenek przystąpił do pisania opery historycznej z czasów Karola V. Ma to być dzieło o zupełnie nowej formie teatralnej. Jakiej? Pisma nie donoszą na razie.

W NASZYCH REGJONACH KASZUBY I POLSKA

W literaturze polskiej brak było pracy informującej zwięźle o t. zw. kwestji kaszubskiej, t. j. o stosunku Kaszub do Polski i o dążeniach ruchu młodo-kaszubskiego. Brakowi temu zaradziło wydawnictwo Instytutu Bałtyckiego p. t. „Stosunek Kaszub do Polski”, zawierające tekst wykładu, wygłoszonego w Gdyni przez stałą współpracowniczkę naszego Działu dr. Bożenę Stelmachowską, w cyklu „Światopogląd morski”.

Autorka daje nasamprzód zarys historyczny rozwoju t. zw. zagadnienia kaszubskiego od wystąpienia Florjana Ceynowy aż do wojny światowej, rozpatruje następnie odrębność językową dialektów kaszubskich w stosunku do polskiego języka literackiego, wreszcie omawia kulturę ludową obszaru kaszubskiego, opierając się w zakresie kultury materialnej na pracy prof. Fischera ze Lwowa, w dziedzinie zaś kultury duchowej i społecznej na badaniach własnych. Kończąc pracę cytując z I zeszytu wzniołego „Gryfa”, organu ruchu kaszubskiego, streszczając program i zadania tego ruchu: „Pragniemy spajać duchowo Kaszuby z Polską i Polskę z Kaszubami, wyrównując zasadnicze poglądy, a głosimy swobodę i równość dla rodzimych sił kaszubskich, bo tylko w swobodzie i równości, w zgodzie i w harmonii wewnętrznej budować można gmach wspólny. Nadto stać będziemy na straży jednej, wspólnej Ojczyzny Polskiej — na straży północnej — i na tej straży nadmorskiej zamknijemy wspólnym wrogiem ze wewnętrznym dostępem do naszych serc i do naszych granic”.

Dr. Józef Kostrzewski.

Poznań.

Mało znany pisarz ludowy wielkopolski. Dobrze się stało, że zasłużony regionalista sędzia Pietrzykowski z Torunia zainteresował się postacią Franciszka Tuczynskiego. Na podstawie akt Archiwum Państwowego w Poznaniu i wspomnień współczesnych, nakreślił wyraźną sylwetkę Tuczynskiego. Przedstawił jego perypetje na stanowisku nauczyciela szkoły powszechnej, oraz kłopoty jako redaktora „Orędownika” i „Wielkopolanina” w Poznaniu, oraz „Katolika” w Bytomiu. W części drugiej zaznając autor z działalnością literacką Tuczynskiego. Działalność ta ujmowała przedewszystkiem życie ludu wiejskiego, stosunek do niej rządu pruskiego i kolonistów — Niemców. W zakończeniu podaje sędzia Pietrzykowski bibliografię. Praca sędziego Pietrzykowskiego jest ciekawa i posiada dużą wartość ukazując żywot skromnego pracownika na niwie krzewienia patriotyzmu. Autor ustosunkował się do swego behawera krytycznie i obiektywnie, a niewiele zachowanych materiałów umiał tak wyzyskać, że powstała zupełnie wyraźna sylwetka tego mało znanego pisarza ludowego i poniekąd regionalnego.

Warto dodać, o czym autor w przedmowie wzmiankuje, że zebranie tych materiałów stało się możliwe głównie dzięki Działowi Sztuki i Kultury. Ogłoszone w nim wezwanie do ludzi, którzy pamiętali zmarłego pracownika, odniosło rezultat nadspodziewany i materiał napłynął od razu, świadcząc o bacznej uwadze, jaką zwracają na Dział najszersze koła czytelnice Wielkopolski i Pomorza. (J. St.)

Stacja sygnalizacyjna w Gdyni. W ostatnim zeszycie „Ilustracji Polskiej” znajdujemy artykuł, opisujący najnowsze systemu sygnalizacyjną stację, zainstalowaną w porcie gdynskim. Sygnały stacji są bardzo silne, słychać je wyraźnie z odległości 10 mil morskich, czyli 18 kilometrów. Dzięki tym sygnałom, statki, wchodzące do portu nawet w czasie bardzo gęstej mgły orientują się doskonale. Artykuł opisuje szczegółowo konstrukcję, zasady działania stacji oraz znaczenie sygnałów, ilustrując objaśnienie rysunkami i fotografiami. (vk)

**W następnym Dziale:
LWÓW I JEGO PERSPEKTYWY
KULTURALNE**
przez
dr. Mieczysława Piszczkowskiego.

Książki nadesłane

Ludwik Łakomy: „Słonko jasne...”. Rapso powstańczy. Będzin 1932. Nakład i druk Drukarni Nakładowej Będzin, Kościuszki 20. Skład Główny: Główna Księgarnia wojskowa, Warszawa, Nowy Świat 69.

Dr. chem. Ludwik Łakomy: „Zagadnienia przyszłej wojny”. 33 odbitka z czasopisma „Technik” w Katowicach Katowice 1932. Drukarnia Nakładowa Będzin, Kościuszki 20.

ŻYCIE KULTURALNE KAROL SZYMANOWSKI W POZNANIU

Znakomity twórca „Harnasiów”, Karol Szymanowski przybywa niedługo do Poznania. Wykończył on, jak donosiliśmy w swoim czasie, czwartą swoją symfonię. Dzięki staraniom kierownictwa koncertów Orkiestry Symfonicznej m. Poznania powiodło się uzyskać dla Poznania pierwszeństwo przed wszystkimi miastami polskimi w wykonaniu nowego dzieła Szymanowskiego. Na tę „prapremjerę” nietylko przybędzie Szymanowski osobiście, ale nadto przyrzekł, że sam wykona part fortepianową w nowem swem dziele. Przyjazd Szymanowskiego jest zapowiedziany na początek października. Nie potrzeba dodawać, że w tym dniu będą zwrócone na nasze miasto nietylko oczy kulturalnej Polski, ale całego świata muzycznego, który śledzi najbardziej genialną twórczość naszego kompozytora i oczekuje z napięciem na każde jego nowe dzieło.

Roman Palester, jeden z wybitnych najmłodszych naszych muzyków, został pozyskany przez teatr lwowski na kierownika muzycznego w dziele dramatu i komedji. Dział muzyczny jest w repertoarze współczesnym ważny gdyż coraz częściej jest wprowadzana muzyka jako „rekwizyt” czy składowa część akcji. P. Palester zajmuje się m. in. żywo muzyką ludową i do paru sztuk regionalnych opracowywał ilustrację muzyczną.

ZACZYNA SIĘ SEZON WYSTAW

W dawnym lokalu Związku Artystów Plastyków przy placu Wolności nr. 14a, będzie otwarta w niedzielę, dn. 2. października pierwsza w tym sezonie wystawa plastyki. Nadesłali na nią swoje prace artyści pp. Tytus Czyżewski, Leon Dołżycki, Erwin Elster, Józef Krzyżański, Władysław Lam, Tadeusz Potworowski, Henryk Smoczyński i Wacław Taranczewski. Wystawa potrwa trzy tygodnie. Vernissage dla osób zaproszonych odbędzie się w piątek, dnia 1. b. m., o godzinie 20-tej.

Szafa Matejki w Gdańsku. Z Gdyni donoszą nam: W jednym ze składów starożytnych w Gdańsku ukazała się cenna antyczna szafa, która pochodzi ze spuścizny po Janie Matejce. Na wiadomość o tem utworzył się w Gdyni komitet, który postawił sobie za cel nabycie tej pamiątki i umieszczenie jej na Zamku Wawelskim. Na czele komitetu stanęli pp. Kazimierz Halka Ledochowski oraz inż. Maksymilian Zuske. Komitet wydał odezwę skierowaną do Polaków zamieszkałych w ziemi Gdańskiej, w Gdyni i na całym Pomorzu, aby składali na ten cel ofiary, tak iżby pamiątka po genialnym artyście weszła na Wawel jako dar Polaków gdańskich i pomorskich. Szafa znajduje się obecnie w Gdyni w jednym z handli starożytności. (gs)

WŁOSI NA STUDJACH W POLSCE

W tym roku bawiło na studiach w Polsce kilku Włochów. Przez cały rok akademicki studjowała w Krakowie i Warszawie jako stypendystka naszego rządu Dr. Marina Bersano Begey, w tymże charakterze pracowała w Wilnie I. M. Alvigini z Medjolanu. Przez kilka miesięcy był w Polsce p. C. Gallo z Turynu dzięki salkowi otrzymanemu od Instytutu A. Begeya. W kursie wakacyjnym dla cudzoziemców w Warszawie i Gdyni wzięło udział dwóch młodych polonistów z Rzymu: pp. L. Salvini i L. Paolucci. Poza tem odwiedził nas także i w tym roku prof. E. Damiani. Taki dłuższy pobyt dobrze przygotowanych cudzoziemców, znających wystarczająco nasz język, posiada niemałe znaczenie propagandowe i pomnaża wydatnie wiedzę o Polsce zagranicą. (P.)

NAUKA

Lwowskie Tow. Geograficzne odbyło posiedzenie z odczytem doc. dr. J. Wąsowicza nt. „Zmiany w zaludnieniu Polski w latach 1921—1931”.

LITERATURA

Selma Lagerloef doktorem teologii. Słynna powieściopisarka szwedzka otrzymała od uniwersytetu w Kilonji doktorat honoris causa, a to na wydziale teologii protestanckiej. Odnaczenie to spotkało Selme Lagerloef za to, że w dziełach swoich propaguje odbudowę życia duchowego na tle religijnem.

VARIA

Warszawa chce mieć nowy herb. Piszą nam z Warszawy: Nasza stolica ma w herbie, jak wiadomo, Syrenę. Ale herb dotychczasowy ma w swym układzie ulec teraz zmianie. Magistrat rozpiął mianowicie konkurs na nowy herb, z barwami opartymi na podstawach historycznych. Poza tem konkurs ma dostarczyć pieczęci miejskiej z rysunkiem analogicznym do herbu. (tw)

Z WIDOWNI I Z ZA KULIS SZEKSPIR POD STRZECHĄ

Czy kult Szekspira w Anglii jest żywy? Moljera grywają nieustannie wszystkie teatry francuskie. Aktor, który nie miałby w repertuarze głównych dzieł Moljera, nie mógłby się zaangażować. Natomiast np. Schiller i Goethe w Niemczech są odświętni i raczej archiwalni. Właśnie teraz, przy stuleciu Goethego jedno z pism przeprowadziło wśród młodzieży ankietę i odpowiedzi wykazały w 90 procentach że autor „Fausta” jest dla młodego pokolenia poprostu nudnym i niepotrzebnym rozdziałem w szkolnym podręczniku literatury. Można by zamyslić się nad torami, na jakie wchodzi „narod poetów i myślicieli” w epoce Hitlera i szofera (szofer jest, jak wiadomo, typem zasadniczym człowieka współczesnego, jak chce jeden z myślicieli włoskich). Jakżeż jest w Anglii?

Świetny anglista lwowski, prof. dr. Władysław Tarnawski, bawiąc niedawno w Londynie na dorocznej podróży naukowej, zajął się kultem Szekspira. O jego żywotności świadczy fakt, że jedna ze scen londyńskich, t. zw. „Old Vic” otrzymała na stałe grywanie Szekspira wysoki legat i kolejno wystawia wszystkie jego dzieła. Ostatnio grano „Stracone zachody miłości”, a grano starannie i dobrze. — Równocześnie New Theater wystawił „Wieczór trzech królów” w nader ciekawej oprawie: nazwano ją „czarne i białe” (Black and White). Dekoracja wzorowana na płaskorzeźbach z urn greckich, kostjomy przeważnie czarne albo białe nie bez innych barw, ale delikatnie stonowanych. Rzecz poszła już sto razy z rzędu i ma zapewnione dalsze miesiące. Dodać warto, że na wiosnę grano „Wieczór trzech królów” pod gołym niebem, w Regent Parku, inaczej oczywiście inscenizowany.

W mieście rodzinnem Szekspira, w Stratfordzie nad Avonem odbywał się równocześnie festival szekspirowski, którego gwóźdź stanowią „Kupiec wenecki”. Zainscenizował go reżyser rosyjski, Komisarzewskij, syn głośniejszy w swoim czasie aktorki petersburskiej. Inscenizacja, ultramodernistyczna, natrafiła na sprzeciw w niejednym szczególe. Na zimę zapowiada się wielka premiera szekspirowska w Manchester. Będzie nią „Zimowa opowieść”, zainscenizowana przez Cochrane'a, który to reżyser uprawiał był dotychczas tylko operetki i rewje. Z Manchester uda się ta trupa do Glasgow, wreszcie do Londynu. Jeszcze bardziej niż repertuar teatrów urzędowych, świadczy o kulcie Szekspira teatr amatorski. We wsi Whitestaunton grają amatorzy „Sen nocy letniej” inscenizując go przed pokrytym różami frontem starego dworu. Ta sama trupa grała już była „Burzę” na brzegu morskim. Nazywa się ona „Mid-Somerset Players”, co jest ukrytą w grze słów aluzją do tytułu „Snu”, który po angielsku brzmi „Mid-Summer Night Dream”. My sami mogliśmy nabrać wyobrażenia o kulcie Szekspira wśród młodzieży, patrząc na „Juliusza Cezara” wykonanego w poznańskim Teatrze Polskim przez szkolną trupę gimnazjalistów angielskich. Ale szczerem jest pewne przedstawienie „Juliusza Cezara”, o którym wspomina profesor Tarnawski. Wykonano je na probostwie we wsi Felton w hrabstwie Hereford, wykonawcami byli amatorzy, główne role grali: pastuch krów, woźnica i cieśla, a reżyserem był sam proboszcz (rektor) Eveleigh, człowiek zupełnie głuchy, który czyta słowa z ruchu warg mówiącego. Szekspir mógłby powiedzieć istotnie o sobie, że „zblądził pod strzechą”. W. N.

Pisma nadesłane

„Przyjaciel Szkoły” Nr. 13. Treść: A. Urbanski: „Szablon czy przymus”. — S. Nowaczyk: „Nauczanie przez zabawę”. — Dr. A. Kłeski: „Lekarz szkolny a zdrowie dzieci”. — S. Balcer: „W poszukiwaniu metody rodzimej”. — M. Mścisz: „Widnokrąg Strony świata. (Lekcje)”. — Nowe książki. — W sprawie normalizacji zeszytów szkolnych — Adr. Red. Poznań, Wielka 18. „Technika i Przemysł”, nr. 8—9. Treść: Prof. Dr. Sas. Zubrzycki: Polskie budownictwo drewniane. — Arch. J. Hoffmann: Korzyści z uruchomienia budownictwa mieszkaniowego w dobie obecnej. — St. Chmielewicz: Przepisy uzupełniające do instr. Katastr. VIII, IX, X. (II. część). — T. Strykowski: Kilka uwag o stanowisku zawodowym architekta. — Inż. P. J. Nowacki: O przepięciach atmosferycznych w liniach elektrycznych dalekościowych. — Przegląd czasopism. — Z życia Stow. Techników. Redakcja: Poznań, św. Marcin 21.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Sposób na zwalczanie tezauryzacji

W „Journal de Genève“ czytamy następującą notatkę p. t. „Banknoty z jedwabiu“:

„Problem użytkowania jedwabiu zajmuje wszystkie umysły w Japonii. Instytut surowego jedwabiu przy urzędzie rolniczym w Tokio wysunął szereg nowych pomysłów co do sposobu użytkowania tego artykułu narodowego. Tak więc zaproponował wytwarzanie z jedwabiu: namiotów, moskitjer, sieci rybackich, żagli, tapet i... banknotów!“

Otóż i sposób na tezauryzację banknotów! — woła pismo genewskie. Z chwilą, kiedy powstanie obawa, że... mole mogą pożadać banknoty, liczba ciułaczy, posługujących się przysługiwą pończochą, spadnie — ku radości wszystkich ludzi roztropnych w kraju.

Nie wiemy, kto w danym razie okazywałby się silniejszym: czy pospolity mól, czy też — co za porównanie! — prezydent Stanów Zjednoczonych p. Hoover, który ostatnio, na łamach „Neue Freie Presse“ zamieścił artykuł, omawiający niebezpieczeństwo, jakie grozi światu z powodu ukrywania pieniędzy i wycofywania ich tamsamem z obiegu. Prezydent Hoover oblicza sumy ukryte przez Amerykan na półtora miljaru dolarów (!), co powoduje ograniczenie ulg kredytowych, wzrost bezrobocia oraz spadek cen produktów rolniczych.

Jeśli w gospodarzo rozwiniętej Ameryce tezauryzacja przybrała tak olbrzymie rozmiary, cóż dziwić się Polsce z jej przeważnie zacofaną, rolniczą ludnością?

Również i u nas stosunkowo znaczne kapitały leżą bezczynnie po różnych schowkach. Samych banknotów dolarowych tezauryzuje się w Polsce 50 milionów dol. (według obliczeń Banku Polskiego) względnie 100 miljn. dolarów jak oblicza warszawska giełda pieniężna). A ileż to banknotów frankowych, funtowych i złotych dotrzymuje dolarom towarzystwa... w sieniach i po pończochach? Mówi się o miliardzie złotych, jako sumie kapitałów tezauryzowanych w Polsce. Być może jednak, że jest tego więcej, szczególnie jeśli do banknotów doliczymy tezauryzowane złoto, którego w ostatnim półroczu sprowadzono za 10 milionów dolarów.

Nie potrzebujemy chyba tłumaczyć, ile gospodarstwo narodowe traci na tem, że w okresie niebywalej ciasnoty gotówkowej setki milionów złotych „kiszą się“, uniemożliwiając pracę całemu łańcuchowi warsztatów wytwórczych.

Ma rację prez. Hoover, mówiąc, iż ukrywanie pieniędzy przez obywateli jest narodową zbrodnią. Obawiamy się jednak, że apel mieszkańca Białego Domu mniejszy odniesie skutek, niżby odniosła zapowiedź... niebezpieczeństwa moli, zagrażającego banknotom!

Premje importowe dla żarówek?

Ostatnie rozporządzenie o pomocy bezrobotnym, wprowadzające szereg nowych opłat na rzecz funduszu pomocy bezrobotnym, a m. in. opłat od żarówek, wymaga w całym szeregu punktów wyjaśnienia.

Zgodnie z artykułem 11-ym tegoż rozporządzenia, opłaty od żarówek elektrycznych uiszczają producenci. Z powyższego wynikałoby, iż opłaty powyższe obciążają wyłącznie żarówki produkcji krajowej, podczas gdy żarówki pochodzenia zagranicznego są od opłat tych, zresztą znacznych, bo wynoszących 20 gr od sztuki — całkowicie wyłączone. Byłoby to równoznaczne z wprowadzeniem czegoś w rodzaju premij importowych dla żarówek zagranicznych i musiałoby w dalszej konsekwencji spowodować wzrost przywozu tych żarówek, zmniejszenie się produkcji żarówek krajowych i wzrost bezrobocia. Niepodobna przypuścić, iż mogło to leżeć w intencjach ustawodawców, zwłaszcza, że przemysł żarówkowy w Polsce przeżywa ostre przesilenie, a wskaźnik produkcji żarówek, biorąc za podstawę r. 1929 = 100, spadł w r. 1930 do 89, w r. 1931 do 68, a w r. b. do 49.

Sprawa ta wymaga jak najszybszego wyjaśnienia i ewentualnego uzupełnienia obowiązujących przepisów, przez analogiczne obciążenie przywozu żarówek zagranicznych, względnie rzeczowego skomentowania odnośnego rozporządzenia w tym kierunku.

Bekony a hodowla

Nasz przemysł bekonowy początkowo musiał być nastawiony na pewne forsowanie eksportu, co było usprawiedliwione i uzasadnione szybkim wypieraniem eksportu żywca z rynków centralno-europejskich. Powstaje obecnie pytanie, czy nadal utrzymywać należy ekspansję tego przemysłu?

System wprowadzony w roku 1929 w stosunku do przemysłu bekonowego miał na celu przestawienie eksportu z surowcowego na przemysłowy. Stan obecny jest taki, że eksport przemysłowy trzody chlewnej wynosi 90% całego eksportu, zaś 10% eksport surowcowy. Przed trzema laty eksport surowcowy wynosił ca. 80%. A więc eksport został przestawiony. Drugim celem było nadanie innego kierunku wywozu, co pokrywa się prawie w zupełności ze strukturą eksportu. Czyli i tu cel jest osiągnięty. Wreszcie chodziło o stworzenie przemysłu mięsnego. Gdy na początku r. 1929 działało 9 przetwórní bekonowych o maksymalnej zdolności produkcyjnej jakichś może 300.000—400.000 sztuk świń rocznie, to dziś mamy 38 przetwórní o zdolności produkcyjnej przeszło 2,5 milj. sztuk świń rocznie. Poza to wywozimy świń w samych szynkach i wędlinach więcej, aniżeli w bekonach w r. 1929. A więc przemysł mięsny o bardzo wydatnej zdolności produkcyjnej został stworzony. Zreasumowanie naszych możliwości przetwórczych i eksportowych daje cyfrę przeszło 3 milj. sztuk świń rocznie.

A jakież są rezultaty hodowlane? Stan naszego pogłowia trzody chlewnej waha się od 5 do 7 milionów sztuk. Maksymalny nasz eksport wynosił w r. 1931 przeszło 1,6 milj. sztuk, w latach poprzednich spadał do 1,2 milj. sztuk. Potrzebujemy na konsumcję krajową oraz na chów do 6 milionów świń, a wobec wzrostu ludności będziemy potrzebować coraz więcej. Wynika z tego, że nie stać nas na eksport 3 milj. sztuk świń rocznie, bo nie wystarczy nasza hodowla, zawożąca szczególnie w dziale świń bekonowych.

Chcąc wywozić 3 miliony sztuk świń rocznie, musielibyśmy powiększyć pogłowie trzody do 9—10 milj. sztuk. Oczywiście nie byłoby nic łatwiejszego nad wzmożenie hodowli, ale powstaje pytanie, czy w obecnym momencie kryzysu światowego, zamykania się rynków zbytu, przygotowanych ograniczeń importowych nawet w takim kraju, jak Anglja, intensyfikacja hodowli jest wskazana. W każdym razie obecna zdolność produkcyjna eksportowego przemysłu mięsnego i możliwości eksportowe żywca są dale-

ko wyższe od stanu hodowli krajowej.

Z drugiej strony sytuacja eksportowa nie przedstawia się zbyt zachęcająco. Główny obecnie nasz rynek zbytu — Anglja — przestał być tak pewnym, jak to miało jeszcze miejsce przed rokiem. Jak daleko posunie się rząd brytyjski w swej polityce preferencyjnej, jest jeszcze zagadką. O rynekach europejskich mówić dziś jest trudno. Eksport wędlin, który wcale ładnie zaczął się rozwijać, został przez falę protekcjonizmu zepchnięty ze swych wstępnych pozycji.

Na takim tle naszych możliwości wewnętrznych, naszych zdolności produkcyjno-eksportowych i możliwości eksportowych wydaje się, że system polityki bekonowej, nastawiony na ekspansję dojrzał już na tyle, że winien ulec pewnej rewizji. Jeśli nadal pozostawić mu jego znamiona, nastawione na dalszy rozwój, to dojdziemy do sztucznego śrubowania hodowli drogą śrubowania cen, a więc wytworzenia sztucznej t. zw. dekonjunktury.

Dekonjunktura wytwarza się z powodu wysokich cen na swinie w kraju i niskich na bekony w Anglii.

Wysoka cena na swinie w kraju daje bezwzględnie znaczne korzyści rolnikowi, ale wywracać może harmonję, jak istnieć powinna pomiędzy ceną żywca, a ceną paszy. Obserwowaliśmy w roku 1929/30, że przy niskich cenach paszy, zboża i wysokich cenach na swinie, hodowla wzmaga się intensywnie, co jest rzeczą gospodarczo zrozumiąla, gdyż skoro opłaci się hodowla, a nie opłaca się sprzedaż zboża, to zboże przemienia się na mięso. A to się mści, o ile nie znajdzie się zbytu na mięso, gdyż powstaje w pewnym momencie olbrzymia podaż świń, powodująca derutę cen. Utrzymanie pewnej harmonji cen wydaje się dla rolnika bardziej wskazanem, niż wielkie ich skoki.

Nieco inaczej przedstawia się kwestja cen na bekon w Anglii. Aczkolwiek niska cena naszego bekonu na rynku angielskim pozwoliła nam na zaprowadzenie bekonu w szerokich masach konsumentów angielskich, to jednak nie może ona być celem przyszłości, tem bardziej, że jakoś naszego bekonu znacznej bardzo uległa poprawie, bynajmniej nie ustępując, a nawet przewyższając jakość bekonów wielu innych krajów. Nie można uznać obecnie notowanych cen londyńskich do poziomu, odpowiadającego naszym kosztom i ten moment ustalić za podstawę kalkulacyjną.

Wszelkie inne posunięcia muszą być nastawione na poprawienie produkcji i hodowli.

Przemysł, Handel, Rolnictwo, Finanse

posługują się w Zachodniej Polsce

Kurjerem Poznańskim

wychodzącym 2 razy dziennie

Miesięcznie 3,20 zł

KRONIKA GOSPODARCZA

Z KRAJU

(k) Bilans Banku Polskiego za drugą dekadę września wykazuje zapas złota 482 milj. 755 tys. zł., tj. o 3 milj. 556 tys. zł. więcej, niż w poprzedniej dekadzie. Pieniądze i należności zagraniczne, zaliczone do pokrycia, zmniejszyły się o 13 milj. 268 tys. zł. do sumy 33 milj. 932 tys. zł.; natomiast niezaliczone do pokrycia wzrosły o 554 tys. zł. do sumy 107 milj. 220 tys. zł. Podobnie jak to się dzieje od dłuższego czasu, podaż walut przewyższała i w tej dekadzie zapotrzebowanie ich na cele gospodarcze; natomiast znaczne było zapotrzebowanie walut ze strony Skarbu Państwa, a mianowicie 15,4 milj. zł. Zapotrzebowanie to stało w związku z płatnościami długów zagranicznych na koniec kwartału. Portfel wekslowy spadł o 18 milj. 642 tys. zł. i wynosi 618 milj. 190 tys. zł.; stan pożyczek zastawowych wzrósł o 663 tys. zł. do kwoty 116 milj. 737 tys. zł. Inne aktywa wynoszą kwotę 153 milj. 414 tys. zł., tj. o 8 milj. 485 tys. zł. więcej, niż w poprzedniej dekadzie. W pasywach pozycja natychmiast płatnych zobowiązań zwiększyła się o 17 milj. 919 tys. zł. (188 milj. 705 tys. zł.). Obieg biletów bankowych spadł o 37 milj. 961 tys. zł. (1.011 milj. 161 tys. zł.) Stosunek procentowy pokrycia obiegu biletów i na-

tychmiast płatnych zobowiązań Banku wyłącznie złotem wynosi 40,23 proc. (10,23 proc. ponad pokrycie statutowe), pokrycie kruszcowo-walutowe 43,06 proc. (3,06 proc. ponad pokrycie statutowe) wreszcie pokrycie złotem samego tylko obiegu biletów bankowych wynosi 47,74 proc.

(k) Ekspansja przemysłu poznańskiego na rynki północno-afrykańskie. Redakcję naszą odwiedził p. Marjan Hahn, syn znanego kupca poznańskiego, p. Władysława Hahna, donosząc nam, iż wyjeżdża do Algieru celem objęcia reprezentacji fabryki konserw mięsnych firmy „Bracia Dawidowscy“ w Poznaniu na obszar Algierji, Marokka i Tunisu. Notujemy z prawdziwym zadowoleniem ten objaw przedsiębiorczości handlowej i życzymy p. Hahnowi pełnego powodzenia w jego pionierskiej pracy dla dobra naszego przemysłu poznańskiego.

(k) Eksport artykułów żywnościowych z Gdyni do Anglii. Państwowy Instytut Eksportowy przypomnia zainteresowanym firmom w eksporcie artykułów szybko psujących się do Anglii z Gdyni, że statki zarówno Polsko-Brytyjskiego Tow. Okrętowego, jak i United Baltic Corporation odchodzi punktualnie każdego czwartku o godz. 10-ej wiecz. i że wszystkie towary, które w określonym terminie nie będą

podstawione do ładunku na okręty, będą odtąd pozostawiane w porcie gdyńskim i składane w chłodni portowej celem zafundowania w następnym tygodniu. Wobec tego eksporterzy we własnym interesie winni w ten sposób łądować towar do Gdyni, aby go nie narazić na pozostawienie w porcie na przeciąg całego tygodnia.

(k) Zastój w wytwórczości cynku, blachy cynkowej i ołowiu. Wytwórczość cynku w I półroczu r. b. odbywała się wyłączenie na Górnym Śląsku, gdyż huty w b. Kongresówce zostały zupełnie zamknięte. Ogólny zbył cynku w półroczu sprawozdawczym obniżył się tylko o 7,6 proc. w porównaniu ze zbytem w poprzednim półroczu. Zbyt krajowy wykazał dosyć znaczną obniżkę w porównaniu do II półrocza 1931 r. gdyż spadł o 36 proc. Wywóz zagranicę zmniejszył się w tymże okresie czasu niewiele, gdyż o 2,5 proc. Wytwórczość blachy cynkowej była nierównomierna. Zbyt wewnętrzny, jak również wywóz zagranicę również się zmniejszył. Zapasy blachy cynkowej wykazywały w ciągu półrocza lekkie zmniejszenie. Wytwórczość ołowiu obniżyła się silnie z powodu zaprzestania produkcji przez hutę w Strzybnicy. Również obniżył się i zbyt ołowiu. Zapasy ołowiu wykazywały zwiększenie w porównaniu z r. ub. Dostawa materiałów surowych do hut nie napotykała na żadne trudności. Starania przemysłu o zmniejszenie taryfy kolejowej na przywóz z zagranicy rudy, zostały uznane przez min. komunikacji. i nowa niżkowa taryfa weszła w życie od 1 sierpnia r. b. Wywóz wytworów hutnictwa cynkowego i ołowianego w półroczu sprawozdawczym spadł pod względem ilości, jak i wartości.

(k) Wytwórczość hut żelaznych. Wytwórczość hut żelaznych w Polsce wzrosła w sierpniu r. b. dosyć poważnie w porównaniu z lipcem. Największy wzrost wykazuje surówka, gdyż 60 proc., następnie idzie stal — 36 proc. i wyroby walcowane — 26 proc. Powyższe wzmożenie się produkcji należy przypisać przedewszystkiem eksportowi do Sowiec, który rozpoczął się w lipcu i trwał w sierpniu w dalszym ciągu. Zbyt na rynku krajowym uległ w sierpniu w porównaniu z lipcem pewnemu zmniejszeniu, lecz obecnie istnieje nadzieja na poprawę w tym względzie dzięki dojeździ do skutku większego zamówienia Polskich Kolei na szyny i inne materiały kolejowe.

Z ZAGRANICY

(z) 1½ miliona funtów wynoszą tygodniowo straty Manchesteru. Olbrzymi strajk w angielskim przemyśle bawełnianym przynosi okręgowi przemysłowemu Lancashire wielkie straty. Według przewidyrań obliczeń, straty, jakie ponosi przemysł i handel w Manchesterze przez zupełne sparaliżowanie transakcyj handlowych obliczane są na milion funtów szterl. tygodniowo. Straty robotników strajkujących szacowane są w granicach około ½ miliona funtów szterl. Straty te mogą już w najbliższych dniach ulec bardzo poważnemu zwiększeniu, gdyż strajk tkaczy musi w końcu spowodować unieruchomienie przedalni oraz działów pomocniczych wielkiego przemysłu bawełnianego. Gdyby rozszerzenie strajku istotnie nastąpiło, wówczas bezrobociem zostałyby objęte około ¼ miliona robotników.

(z) Nastroje optymistyczne w Jugosławii. Według komunikatu, ogłoszonego w prasie, ogólne zebranie doroczne związku przemysłowców jugosłowiańskich, które odbyło się w Białogrodzie, wskazuje na szereg elementów, które powinny oznaczać, iż kryzys obecny zbliża się ku końcowi. Jednocześnie sprawozdanie wykazuje, iż na terenie Jugosławii w 1931 r. zatrudnionych było 420.000 robotników.

(z) 50 milj. dolarów na podtrzymanie cen bawełny. Reconstruction Finance Corporation udzieliła amerykańskiemu przemysłowi bawełnianemu pożyczki w wysokości 50 milj. dol. Z tego 35 milj. otrzymał związek producentów bawełnianych, a 15 milj. dol. Towarzystwo dla podtrzymywania cen bawełny. Pożyczka R. F. C. pozwoli obydwom organizacjom na przetrzymanie zapasów bawełny, wynoszących przeszło 2 milj. bel aż do r. 1933. W ten sposób zapasy te nie wejdą na rynek i nie wpłyną na depresję cen.

(z) Nowa linja kolejowa w Rosji. Na dalekiej północy Z. S. R. R. w rejonie Jurgorskiej Szar rozpoczęto prace przygotowawcze do budowy linji kolejowej, która połączy tę miejscowość przez Archangielsk z centralną Rosją. W okolicy tej wykryto w 1930 r. bogate pokłady węgla; nowa kolej będzie przedewszystkiem odgrywała rolę magistrali węglowej, zaopatrującej okręgi Rosji przemysłowej.

(z) Pożyczka konwersyjna w Stanach Zjedn. W sferach finansowych Nowego Jorku krąży pogłoska, że skarb państwa, zamierza emitować dużą długoterminową pożyczkę konwersyjną, która miałaby zmniejszyć ciężar długów publicznych i służyć do pokrycia niedoborów budżetowych. Mówią o pożyczce w zawrotnej wysokości 5 miliardów dol., zupełnie zwolnionej z podatków. Jest rzeczą wątpliwą, czy w chwili obecnej, pomimo dużego optymizmu, panującego w Ameryce, emisja tak olbrzymiej pożyczki może mieć widoki powodzenia.

RUCH MŁODYCH

Redaktor odpowiedzialny: Roman Fengler

Pierwszy uroczysty zjazd placówek żeńskich pow. gostyńskiego

Dnia 18 września 1932 r. odbył się w sali Strzelnicy w Gostyniu pierwszy uroczysty zjazd placówek żeńskich O. W. P. pow. gostyńskiego.

Dzień ten rozpoczęła gostyńska placówka żeńska wspólnym wystąpieniem mszy św., odprawionej w intencji Ojczyzny, w czasie której wszystkie członkinie i kandydatki przystąpiły do komuniji św.

Do raportu, który zdała kol. Rydlewskiej, zast. kierowniczką wydziału okręgowego kobiet O. W. P. w Poznaniu, kol. Mączkówna — stanęły cztery żeńskie placówki z powiatu i to: Ponec, Gostyń, Piaski i Krobica (wszystkie miasta są już zorganizowane) w ogólnej liczbie 100. Poza wymienione placówkami wzięły również udział w tym zebraniu członkinie powiatowego wydziału O. W. P., członkinie placówek męskich z Gostynia, Pia-

sków, Krobi i Chwałkowa oraz z poza powiatu.

Po obszernym i bardzo treściwym referacie kol. Rydlewskiej n. t. „Polityka powojenna Niemiec” nastąpiły śpiewy chóru gostyńskiej placówki żeńskiej, wykonane pod kierownictwem kol. Ziemowita Sawickiego oraz deklamacje.

Potem, przemówiwszy w gorących słowach do kandydatek i odebrawszy od nich przyrzeczenie, kol. Rydlewska wręczyła oznaki organizacyjne 41 kandydatkom.

Już po zamknięciu zebrania na uśmieszne życzenie gości kol. Rydlewska zarecytowała Sienkiewicza „Legendę żeglarską”, za co zachwyceni słuchaczki i słuchacze nagradzali ją długo nie milkącymi oklaskami.

Na szczególną uwagę zasługują gostyńska placówka, która już dziś liczy 66 członkin.

Z przed kościoła pochód udał się na cmentarz, gdzie u stóp pomnika poległych bohaterów — powstańców Młodzi złożyli wspaniały wieniec, a następnie ulicami miasta na Stary Rynek, gdzie przed władzami Obozu i rodzicami chrzestnymi z p. drową Woźną, na czele odbyła się imponująca defilada. Liczne i karne szeregi Młodych, maszerujące dziarsko i sprawnie, podziwiane były przez całe niemal miasto, manifestujące na cześć Obozu.

Po spożyciu wspólnego obiadu w ogrodzie p. Jarosza, zapelnionym po brzegi publicznością i Młodymi, rozpoczęło się uroczyste zebranie zjazdowe, które wstępem przemówieniem otworzył kierownik obwodu rogozińskiego O. W. P., kol. Edmund Męclewski. W trakcie odbywającego się już zebrania entuzjastycznie witano przybyłego z Chodzieży sen. dra Mariana Seydę, którego Młodzi wnieśli na rękach na podium.

Po przepięknie wykonanych popisach śpiewaczych chóru kościelnego „Cecylia” z Rogoźna i po deklamacjach zbiorowych oraz indywidualnych, nastąpiły uroczyste przemówienia władz Obozu i posłów Stronnictwa Narodowego, poprzedzone przedtem jeszcze wbijaniem gwoździ do sztandaru i składaniem życzeń. Gwoździe ofiarowali: p. poseł Kawecki w im. rodziców chrzestnych i placówka Połajewo. Życzenia złożyli: b. kier. obwodu prof. Roskosz, delegat placówki Połajewo oraz kier. placówki Wągrowiec, kol. Gomółski.

Pierwsze przemówienie wygłosił delegat Dzielnicy, kol. Kończal z Poznania, drugie kier. powiatowego wydziału, red. Trella z Wągrowca. Z ramienia tegoż wydziału przemawiał jeszcze kol. Mayer z Wągrowca. Przemówienia nagradzane były burzą oklasków. Silnie oklaskiwano przemówienie posła Kaweckiego z Poznania, w szczególności zaś przemówienie sen. Seydy który nakreślił rzeczywisty obraz dzisiejszej Polski. Ten obraz smutny, a często i ponury zmienił — zakończył swoje przemówienie sen. Seyda — młode pokolenie Polski, które jest katolickie i narodowe.

Osobną część uroczystości stanowiła dekoracja młodych kobiet z placówki żeńskiej w Rogoźnie oraz Młodych z placówek obwodu. Do dekoracji ogółem stanęło około 100 osób. Do mających być dekorowanymi kobiet pięknie przemówiła kier. wydziału grodzkiego z Poznania kol. Rydlewska, do Młodych gorąco przemawiał delegat dzielnicy, red. Fengler z Poznania.

Imponujący zjazd zakończono hymnem Młodych.

Z Okręgu Południowo-Pomorskiego

Okręgowa odprawa kierowników Powiatowych Wydziałów w Bydgoszczy

Z okazji zjazdu powiatowego OWP w Bydgoszczy w dniu 15 sierpnia Południowo-Pomorski Wydział Okręgowy Obozu Wielkiej Polski wyznaczył odprawę kierowników Powiatowych Wydziałów O. W. P. w Bydgoszczy. Ponadto z polecenia Komitetu Dzielnicy Zachodniej na odprawę powyższą przybyli kierownicy powiatów, sąsiadujących z Okręgiem Południowo-Pomorskim. Ogółem reprezentowane na odprawie było 23 powiaty. Referaty wygłosili kol. mgr. Jan n. Zdzitowiecki, przewodniczący Dzielnicy — o sprawach organizacyjnych i poseł Ryszard Piestrzyński, członek Komitetu Dzielnicowego — w sprawach politycznych. Nad zagadnieniami, poruszoną w tych referatach, wywiązała się treściwa dyskusja, która wykazała wielką sprężystość ideową i organizacyjną O. W. P. na ziemiach zachodnich.

Wspaniałe rozwój O. W. P. w obwodzie koronowskim

W niedzielę, dnia 11 września b. r., odbyła się w Koronowie odprawa kierowników następujących placówek w powiecie bydgoskim (obwód koronowski): Wierzbuchin, Mąkowsko, Łącko Wielkie, Salno, Wtelno, Gościeradz, Wudzyń, Serock i Koronowo. Po złożeniu raportu przez kierownika obwodowego kol. Leona Nowaka kontrolerów Okręgów Pomorskich kol. red. Zbigniewowi Łukaczyńskiemu, kierownicy poszczególnych placówek złożyli krótkie sprawozdania, obejmujące całokształt życia politycznego, społecznego i gospodarczego. Następnie kol. Marjan Palicki, członek Wydz. Okr. O. W. P. w Bydgoszczy, wygłosił przemówienie, obrazujące politykę gospodarczą rządu i sytuację gospodarczą w kraju, a red. Zbigniew Łukaczyński poświęcił dłuższe przemówienie sprawom organizacyjnym oraz przedstawił sytuację polityczną w kraju i na terenie międzynarodowym ze specjalnym uwzględnieniem spraw polskich.

Odprawa wykazała ogromny wzrost szeregów OWP na wsi i zdecydowaną łączność społeczeństwa z Obozem Wielkiej Polski.

W obwodzie koronowskim odbyły się ostatnio zebrania plenarne we wszystkich placówkach zarówno męskich, jak i żeńskich. Jeśli chodzi o placówki męskie zebrania odbyły się w następujących miejscowościach:

1) Wierzbuchin, dnia 21. 8. b. r., zagajone przez kol. kierownika Bronisława Stachowicza, przy udziale 131 członków.

2) Mąkowsko, dnia 21. 8. b. r., zagajone przez kol. kierownika Franciszka Szewsa przy udziale 79 członków

3) Wudzyń, dnia 29 b. r., zagajone przez kierownika Teofila Arczyńskiego, przy udziale 57 członków.

4) Koronowo, dnia 29 b. r., zagajone przez kol. kierownika Stanisława Witteckiego, przy udziale 88 członków

5) Łącko Wielkie, dnia 4. 9. b. r., zagajone przez kol. kierownika Władysława Kabata przy udziale 42 członków.

6) Salno, dnia 4. 9. b. r., zagajone przez kol. kierownika Juliana Ormińskiego, przy udziale 30 członków.

7) Wtelno, dnia 4. 9. b. r., zagajone przez kol. kierownika Wacława Wętynowskiego przy udziale 24 członków.

8) Gościeradz, dnia 4. 9. b. r., zagajone przez kol. kierownika Mariana Gordona, przy udziale 59 członków.

9) Serock (placówka w powiecie świeckim, należąca do obwodu koronowskiego), dnia 11. 9. b. r., zagajone przez kol. kierownika Feliksa Koziorzemskiego, przy udziale 35 członków.

Na zebraniach tych wygłosili referaty wymienieni kierownicy placówek oraz kol. red. kierownik obwodowy Leon Nowak i kontroler okręgów pomorskich red. Zbigniew Łukaczyński.

Poza zebraniem temi. odbywały się we wszystkich placówkach kursy kandydatów, wycieczki towarzyskie, a ostatnio także „dożynki”, połączone z zabawami.

Odprawa kierowników placówek OWP w powiecie chełmińskim

Celem omówienia różnych spraw organizacyjnych odbyła się w dniu 14 sierpnia r. b. odprawa kierowników placówek OWP z powiatu chełmińskiego. W odprawie wzięli również udział kol. kol.: Franciszek Tatarek, kierownik okręgowy, Jerzy Czarnecki, referent organizacyjny Okręgu, oraz red. Edward Piszcz, kontroler rejonowy z Torunia. Po odebraniu raportu od kol. Antoniego Dominikowskiego, kierownika Powiatowego Wydziału O. W. P. w Chełmnie, kol. Tatarek naszkicował program działalności Obozu w powiecie chełmińskim. Następnie przemawiali jeszcze kol. kol. Piszcz i Czarnecki, poczem rozwinęła się obszerna wymiana zdań, co do spraw poruszonych w powyższych przemówieniach. Ponadto poszczególni kierownicy złożyli raport ze stanu liczebnego swych placówek i ich działalności.

Odprawa wykazała, że powiat chełmiński, który przed dwoma laty był najsłabiej zorganizowany w Obozie, nadal trwa wierne przy sztandarze narodowym.

U „najstarszych” koleżanek z O. W. P.

W niedzielę, 11. 9. r. b. święciła placówka pań w Koronowie pierwszą rocznicę swego istnienia. Uroczystość rozpoczęła nabożeństwem w kościele farnym. Do kościoła udali się także członkinie miejscowej placówki męskiej w ilości około 100 członków, oraz delegaci okolicznych placówek wiejskich: Wtelno Gościeradz, Wudzyń, Salno, Wierzbuchin, Mąkowsko, Łącko Wielkie i Serock. Zebranie poprzedził raport kierownicze placówki kol. Marij Poklękowskiej, złożony przez sekretarkę kol. Wł. Chrapkowską. Po uczczeniu pamięci bohaterów lotników polskich s. p. por Żwirki i inż. Wigury, kol. Poklękowska wygłosiła doskonałe przemówienie, obrazujące całokształt prac placówki i członkiń O. W. P. w życiu politycznym, społecznym i pracy charytatywnej — nagrodzone rzęsiestymi oklaskami. Z kolei kol. Wanda Poklękowska recytowała wiersz Kasprowicza — „Błogosławieni”, poczem wystąpił chór placówki żeńskiej, kol. Heleny Nowakówny nastąpił referat kol. Wł. Chrapkowskiej p. t. „Cele i zadania O. W. P.”. Kol. Bełżona Gawrońska wypowiedziała wiersz p. t. „Statek” — Daniłowskiego. Ogólny zachwyt wywołała recytacja deklaracji ideowej O. W. P., wykonana chóralnie i na głosy przez wszystkie członkinie placówki.

Dekorowania mieczkami „Chrobrego” kandydatek dokonał kontroler okręgów pomorskich, kol. red. Łukaczyński, przemawiając następnie w porwijających słowach.

Po części uroczystej koleżanki uraczyły kilkaset osób herbatą i ciastkami. W czasie „herbatki” kol. Wł. Wesółowska zarecytowała z werwa „Ode do młodości”.

Zauważyć trzeba, że na starsza na ziemiach zachodnich placówka kobiet O. W. P. w Koronowie, faktycznie powstała w czerwcu 1927 r., lecz po pewnym okresie „uspiania” wznowiła swoją działalność z dniem 9 września 1931 r. Koleżanki rozporządzały własną „świątliczą”, czytelnią i biblioteką. Ostatnio kierownictwo placówki kobiet w Koronowie przystąpiło do organizowania placówek wiejskich

Zjazd powiatowy O. W. P. w Rawiczu

Na dzień 18 września zwołały władze powiatowe O. W. P. w Rawiczu zjazd wszystkich placówek powiatu. Od wczesnego ranka wszystkimi drogami i wszelkiego rodzaju środkami lokomocji Młodzi śpieszyli na zjazd. O godz. 9.45 w wielkim ogrodzie „Strzelnicy” stanęły wszystkie placówki do raportu, który odebrał od poszczególnych kierowników placówek kierownik powiatowy O. W. P. kol. Jan Gałęski.

O godz. 10 ruszono pochodem pod pomnik Żołnierza Wielkopolskiego. Przy dźwiękach muzyki kroczyły karne szeregi Młodych Wałami Poniatowskiego, ulicą Grunwaldzką, Rynkiem, ul. Paderewskiego. Czoło pochodu niosło piękny wieniec z białoczerwonych kwiatów z odpowiedniami wstęgami i napisem. Przybywszy do celu, karne kolumny ustawiły się po obu bokach pomnika, gdzie przy dźwiękach „Jeszcze Polska nie zginęła” złożono wieniec. W krótkich, żołnierskich, a jędrnych słowach, przemówił delegat Dzielnicy Zach. kol. Stanisław Czapiewski. Krótkim milczeniem uczczono także przy tej okazji śmierć bohaterów naszych lotników s. p. Żwirki i Wigury.

Padają słowa komendy. Młodzi

formują się w karnym szyku do pochodu na nabożeństwo do kościoła parafialnego. Ulice, które w pochód kroczył, zaległy tłumy publiczności, zachwyczonej postawą i karnością Młodych. Z okien padały kwiaty na kroczących. Po nabożeństwie, po stronie południowej Rynku, władze powiatowe Obozu odebrały defiladę Młodych.

Z Rynku kroczy pochód ul. Grunwaldzką, Wałami Poniatowskiego do Strzelnicy. Tutaj rozwiązują się karne szeregi. Wesołe bieżanie, krzątanie nawoływania. Wszystko zdąży do miejsca, gdzie wydają smaczny posiłek obozowy.

O godz. 14.30 odbyło się uroczyste zebranie Obozu. Z wielkim zainteresowaniem wysłuchano referatu ideowego wygłoszonego przez delegata Dzielnicy Zach. kol. Czapiewskiego. Doskonale wygłoszone przemówienie głębokie zrobiło na zebranych wrażenie, to też oklasków nie szczędzono. Po referacie stanęło do dekoracji 80 koleżanek oraz kolegów. Po odebraniu przyrzeczenia delegat Kom. Dzieln. Zachodniej wręczył im „mieczki Chrobrego”. Na zakończenie w podniosłym nastroju odśpiewano hymn Młodych.

boisko ogrodu przy dźwiękach orkiestry, która odegrała hymn narodowy, wmaszerował poczet sztandarowy z sztandarem z Poznania.

Z kolei karne szeregi Młodych ruszyły ulicami miasta, przy dźwiękach orkiestry na uroczyste nabożeństwo, które odprawił ks. wik. Mielcarski w asyście umundurowanych Młodych z placówki wągrowieckiej. Uroczyste kazanie, poświęcone niemal w całości omówieniu miłości Ojczyzny, a zakończone apelem do Młodych, aby trwali przy swoich wielkich zasadach katolickich i narodowych, wygłosił ks. dziekan Pomorski. Ks. dziekan Pomorski dokonał też poświęcenia proporca.

Po uroczystościach kościelnych karne szeregi Młodych ustawiły się przed świątynią. Do zgromadzonych członków Obozu i do tysiącznych rzesz publiczności, która z radością manifestowała na rzecz Młodych, przemówił delegat Komitetu Dzielnicy Zachodniej O. W. P. kol. Kończal.

Wspaniałe uroczystości O. W. P. w Rogoźnie

W dniu 4. b. m. odbyło się uroczyste poświęcenie proporca placówki rogozińskiej O. W. P. — pierwszego proporca na ziemiach zachodnich. Z tej okazji odbył się w Rogoźnie imponujący zjazd placówek obwodu rogozińskiego.

Zjazd rozpoczął się o godz. 8 m.15 rano zbiórka wszystkich placówek obwodu rogozińskiego oraz placówek, przybyłych na uroczystość nadprogramowo z Wągrowca, Obornik i Murowanej Gośliny, w gościnnym ogrodzie p. Jarosza. Zwracały również uwagę swoją obecnością delegacja placówki żeńskiej z Wągrowca w mundurkach oraz silna liczebnie placówka żeńska z Rogoźna. Po ogólnym raporcie, który bezpośrednio zwierzchnikowi obwodu, kierownikowi powiatowego wydziału w Obornikach, kol. E. Dondajewskiemu zdał kierownik obwodu, kol. Męclewski, na

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej.

W walce o dobre obyczaje

Z zupełnym zrozumieniem i z radością przyjęło społeczeństwo hasło rzucone przez władze duchowne: zwalczania złych obyczajów i szerzenia dobrych. Odczuwało się bowiem w czasach ostatnich pewną dezorientację w tym kierunku pewien chaos pojęć, gdy trudno było, szczególnie najbardziej na wszelką nowość wrażliwej młodzieży zorientować się co właściwie rozumieć należy dziś przez normalny i racjonalny postęp, na czym polega kultura współczesna, dokąd dążymy przyjmując i propagując różne hasła i nowinki. Ponieważ w przeważnej mierze propaganda nowych prądów stosuje się do kobiet, więc kwestje kobiece wysuwają się siłą faktu na plan pierwszy.

Zagadnienia socjalne.

Życie powojenne przyniosło światu ogromne zmiany społeczne i gospodarcze. W ramach nowego ustosunkowania się państw powojennych do siebie i w nowym ukonstytuowaniu się wewnętrznym poszczególnych narodów rola równouprawnionej polit. i socjalnie kobiety zmieniła się z biernego na czynną. Kobieta została wyzwolona z krępujących ją więzów dawnych ustrojów, dano jej możność pracy i indywidualnego rozwoju, złożono również i na jej barki odpowiedzialność za szczęście już nie tylko rodzin, ale całych społeczeństw. Ponieważ jednak słuszną tę i zbawienną przemianę, której świat zdawna oczekiwał przyniosła wojna, więc miała ona raczej charakter rewolucyjny, nie przeszedłszy w przeważnej ilości wypadków normalizacji ewolucyjnego stopniowania. Tym sposobem kwestja kobieca znalazła się w samym centrum powojennego chaosu socjalnego, ekonomicznego i moralnego. Rozpoczęła się też natychmiast licytacja hasła między wschodem a zachodem, między eksperymentującymi na każdym polu bolszewizmem i amerykańskim. Społeczeństwu nieprzygotowanemu do tego, zaczęto narzucać różne przeciwstawne teorie przyjmowane entuzjastycznie szczególnie przez te narody, które swój byt państwowy rozpoczynały od nowa. W położeniu takim znalazła się m. in. także i Polska. Jeżeli więc dziś, po pierwszym 10-cioleciu istnienia, ugruntuowani sami w sobie chcemy przystąpić do poważnej i trudnej pracy odnowienia i umocnienia u nas dobrych obyczajów, trzeba zacząć od samych podstaw i wypracować dla kobiet program socjalny, oparty na podstawach głęboko i dobrze zrozumianego katolicyzmu i w myśl jedynie dla państwa naszej słusznej ideologii narodowej. Nie jest to sprawa jednej chwili i jednego, choćby najpiękniejszego hasła. Raczej trzeba rozważyć i przemysłać punkt za punktem spraw tak doniosłych jak: regulacja urodzin, nierozdzielność małżeństwa, ochrona macierzyństwa, ochrona pracy kobiecej, bezrobocie, opieka nad małoletnimi itp. itp. i inne wypływające z tych kwestji zasadniczych zagadnienia. Dorywcze bowiem i stosowane ad wypadku do wypadku rozwiązania poszczególnych spraw nie uchylają bynajmniej powstałego w tej dziedzinie chaosu. Należy przemyslać i wypracować problemy, gdyż chodzi o wytyczne dla całych następnych pokoleń. Wszelki dyktantyzm, choćby był wynikiem najczystszej dobrej woli może być zgubnym, wobec tego, że płynące z zewnątrz ku Polsce hasła są wynikiem dobrze przygotowanej propagandy destruktywnej. Nie wystarczy więc ustosunkowanie się wyłącznie negatywne. Nie wystarczy nabożne gorszenie się takim czy innym artykułem, lub rozprawą pojawiającą się w prasie, znajdującą się na usługach zgnębienia dla nas propagandy, ale zadaniem i obowiązkiem współczesnego pokolenia kobiet polskich jest przeciwstawienie obcym hasłom własnego, katolicko-rodowego programu. Zadaniem chwili jest praca pozytywna, działalność oparta na mocno ugruntowanych zasadach.

Kultura duchowa.

Na to jednakże, żeby zaistniała możliwość stworzenia własnego socjalno-ekonomicznego programu dla polskiej kwestji kobiecej koniecznym jest, żeby przedewszystkiem została ugruntuowana u nas kultura duchowa. Nie trzeba tutaj borykać się z nowościami, ale raczej sięgnąć głęboko do najlepszych tradycji naszego narodu. Mamy do

dyspozycji wartości, które odszukać trzeba na kartach najpiękniejszych historii ojczystej. Jeżeli dziś słyszy się ze stron wszystkich utyskiwania na brak kultury, to przedewszystkiem dlatego, że kobiety najczęściej ograniczają się w dziedzinie kultury duchowej do dyletantyzmu. Mamy bowiem zamiast wykształcenia religijnego, które posiada inteligencja, Francji i Włoch, dużo przejawów dewocjonizmu, lub przeciwnie, indyferentyzm religijny. Szafuje się u nas bez miary płytkim, małostkowym, nieraz wręcz nieprawowiernym katolicyzmem, który nie wytrzymuje argumentacji przeciwników i zalamać się ze szkoda indywidualną i zbiorową. Kobiętom wydaje się najczęściej, że katolicyzm, to tylko kwestja emocjonalna, i stąd mamy do czynienia z ignorancją spraw religijnych u osób posiadających najlepszą wolę i intencję. Chcąc więc przeprowadzić restaurację kultury duchowej trzeba w pierwszym rzędzie zrozumieć ważność wykształcenia wyznaniowego i stworzyć kobiecą inteligencję katolicką.

Zadając o kobiet z obozu narodowego pogłębienia katolicyzmu należy dalej żądać również opartej na rzeczowej argumentacji ideologii narodowej. I w tym kierunku zresztą, jak w wielu innych ograniczamy się do łatwej, płytkiej i wygodnej negacji, zamiast oddziaływać pozytywnie. Nasza tradycja narodowa jest dość bogata i potężna na to, żeby z niej czerpać natchnienie i moc ożywcza dla wszystkich dalszych pokoleń polskich.

Kultura umysłowa.

Na to jednakże, żeby szerzyć kulturę a przez to samo zwalczać złe obyczaje trzeba starać się o gromadzenie jaknajwięcej treści kulturalnych, które możnaby przeciwstawić beztreściwości nieetycznej propagandy. Nie odmawia się słusznosci nikomu, kto gromi liche książki, kto oburza się na nieestetyczne ilustracje, kto widowskim filmowym, czy przedstawieniom teatralnym zarzuca szerzenie demoralizacji, o ile potrafi wskazać na istote zła i wykryć poszczególne ogniska propagandowe. Należy przytem wystrzegać się wszelkiej gorączkowości i braku umiaru, gdyż przeciwnicy nasi szafują chojnie zarzutem wsteczności, które wobec młodzieży jest jednym z argumentów najsilniejszych. Nie można jednak ograniczać się do krytyki, do negacji, do zakazów, trzeba natychmiast w miejsce pierwiastków ujemnych stawiać dodatnie i zabierając jedne książki czy pisma dawać do ręki inne, lepsze. Przedewszystkiem jednak trzeba dążyć w społeczeństwie naszym do rozbudzenia zainteresowania stałego i trwałego dla rzeczywistego piękna i dla prawdziwej wiedzy. Czy posiadamy dziś np. kulturę muzyczną? Czy w ośrodkach rodzinnych, na zabawach organizacyjnych, na zebraniach towarzyskich toczy się dyskusja na temat sztuki, poezji, na temat nowych wynalazków technicznych, na temat piękna w ogóle? Gdzie są nasze salony matki i wielkie, gdzie są kobiety, które wpływem swoim oddziaływały pobudzająco na wszelaki artystyczny, na rozwój kultury umysłowej? W najskromniejszej rodzinie i w najcichszym domu znaleźć się powinna kobieta, która zrozumie, że od niej w pierwszym rzędzie zależy podniesienie poziomu kulturalnego całego społeczeństwa.

Kultura towarzyska.

Złe obyczaje, które z zastraszającą szybkością rozprzestrzeniają się po całym naszym kraju przejawiają się nie tylko odnośnie do treści życia, ale bardziej jeszcze jaskrawo odnośnie do formy. Prędko i coraz prędzej rzyka u nas kultura towarzyska. Sposób w jaki zachowują się ludzie na miejscach publicznych, na przedstawieniach teatralnych, czy kinowych, w tramwajach, na ulicy, w restauracji, w cukierni, wszystko wskazuje na obniżenie się kultury towarzyskiej. Zanik form jest tak przykry, że zaczynamy spoglądać już z niedowierzaniem i podziwem na dobre wychowanie osoby. A przecież społeczeństwo nasze nie przechodziło przewrotów rewolucyjnych, więc na takie obniżenie poziomu kultury towarzyskiej niema

żadnego racjonalnego wytłumaczenia. W tej chwili wolno mówić i pisać wszystko, choćby to były rzeczy potwornie brzydkie, wolno w nieodpowiednim ubraniu pojawić się w teatrze, czy kinie, przyczem mamy tu do czynienia, nie z ubóstwem materialnym, ale z nonszalancją i brawurą. Na całą tę bolączkę jednakże kobiety reagują ogółem bardzo słabo. Conajwyżej słyszy się utyskiwania ogólnikowe, szczególnie jeżeli niegrzeczność spotkała osobę utyskującą, jeśli stało się to w stosunku do osób nam niesympatycznych wszystko jest w porządku. Prawda jest naturalnie, że i w dziedzinie stosunków towarzyskich zajęć musiały zmiany, gdyż nowym czasom, nowych form potrzeba, ale w tej chwili mamy przed oczami zanik dawnej kultury, a nowoczesnej w to miejsce dotąd nie wytworzono. Pewien rodzaj nonszalancji i rozrzucenia w typie neoamerykańskim skombinowany z bolszewicką brutalnością zakorzenia się u nas, przyczem rzecz się tłumaczy przewagą sportów i wychowania fizycznego. Tymczasem ten zanik form towarzyskich jest jednym z ogniw propagandy destruktywnej u nas, gdyż jestto przejaw rozluźnienia spoidła wewnętrznych. Sprężysta i skupiona postawa zewnętrzna i opowanie formalne harmonizuje zwyczaj, szczególnie u młodzieży, z dyscypliną wewnętrzną.

Społeczeństwo powinno dbać o to, żeby nasza młodzież narodowa rozwijała u siebie obok kultury duchowej i umysłowej również i kulturę towarzyską, która ją postawi na równi ze społeczeństwami Zachodu. Tu jednakże ton nadać muszą kobiety, gdyż one były i pozostaną paniami domów i salonów, one mogą i potrafią wytwarzać dokoła siebie atmosferę dobrego smaku i dobrych obyczajów.

Praca realna.

Ostatnio dowiadujemy się, że Centralny Instytut Akcji Katolickiej pod kierownictwem ks. Dr. Brossa wystosował polecenie do organizacji żeńskich, aby przygotowały wnioski dotyczące programu walki o dobre obyczaje. Organizację stworzyły specjalne komisje, których zadaniem jest przepracowanie poszczególnych problemów z akcją tą związanych i zredagowanie dezyderatów. Akcja ta obmyślona jest szeroko i zapewne przyniesie pożądane wyniki.

Podziękowanie

Młodzież z „Wesołego Miasteczka” której p. dyr. Staniewski umożliwił wyjazd na wakacje ofiarowując 100 zł., składają niniejszem serdeczne podziękowanie. Szczególnie dziękują: Janina i Irena Rudolfovne, Barbara Zbikowska, Róża Rutkowska.

Z Tow. Ziemianek Wlkp.

Otrzymujemy następujące wiadomości z Kół powiatowych:
Z Koła kościańskiego donoszą nam, że kilka Ziemianek przyłączyło się do wycieczki Kat. Kola Polek z Kościana na wystawę obrazów malarstwa polskiego w Gostyniu w dniu 31. 8. r. b.
Gościnnie przyjmowane przez członków Komitetu, zwłaszcza przez ks. prof. Olejniczaka, Dyrektora Gimnazjum i p. Szambelanową Potworowską z Goli, uczestniczki wycieczki odniosły najmiłsze wrażenie. Wystawa przedstawiała się imponująco — zdołano zebrać w okolicznych dworach jak i w mieście Gostyniu przeszło 300 eksponatów. Dzieła Malczewskiego, Fałata, Vlastimira Hoffmanna, Wyczółkowskiego, Siemiradzkiego, Orłowskiego, Piotrowskiego, Axentowicza, Popiela, Stachlewicza, Vogla, Romerowej i wielu innych — tworzyły wspaniałą całość.

Za tę prawdziwą ucztę duchową, Panie przybyły z Kościańskiego szczerze były wdzięczne. Konie z Goli oczekiwały na stacji do dyspozycji Pań, tak, że niektóre z nich zdołały jeszcze dojechać do klasztoru OO. Filipinów.

W dniu 20. b. m. odbyło się zebranie Ziemianek Kola poznańsko-grodzisko-obornickiego, na którym wybrano jednogłośnie nową przewodniczącą w osobie p. Adeli Modlibowskiej.

W poniedziałek dnia 26. b. m. odbędzie się w Łaszczynie zebranie Ziemianek powiatu łaszczynskiego, z racji obchodu 10-lecia istnienia tamtejszego Kola, a zarazem uczczenia założycielki tegoż i długoletniej przewodniczącej, p. pułkownikowej Szanielskiej.

W dniu 27. b. m. o godz. 15.30 odbędzie się w Śremie zebranie śremskiego Kola Ziemianek z referatem p. Aleksandry

Brzeskiej z Mierzewa, przewodniczącej gnieźnieńskiego Kola Ziemianek.

W środę, dnia 28. b. m. mówić będzie w Radjo o godz. 14.15 przedstawicielka Młodych Ziemianek.

Przewodnicząca sekcji ogrodniczej Kola poznańskiego Ziemianek p. Jadwiga Dziewulska z Jankowic nadsyła nam następujące uwagi:

Targi się zbliżają! Poznań oczekuje naszych produktów. Nie pozostawajmy wstecz za innymi we własnym dobrze rozumiałym interesie. Stosunkowo wysiłek nasz będzie minimalny, a każdy grosz za sprzedany towar w czasach kryzysu podwójnie cenny. Ceny niewątpliwie będą wysokie, bo ostatnie burze i grady zniszczyły wiele owoców. Chociaż są „dotknięte katastrofą” można je przysyłać i znajdą chętnych nabywców.

Prosimy usilnie o wczesne zawiadomienie Sekretariatu naszego o ilości i jakości eksponatów, które pójdą do wspólnego stoiska Ziemianek.

Przedmioty na okaz będą wystawione bezpłatnie, przedmioty na sprzedaż oddzielnie, a druki i pisma osobno.

A więc, wszystkie Panie Ziemianki na front Targów w Poznaniu w dniach 8—11 października 1932 r.

Związek Wlkp. Kółek Włościanek rozesłał do swych członkiń następującą odezwę:

Któż z nas Polaków nie zna historii obrazu Matki Bożej Częstochowskiej? Miłośnicy dla Polski obrała sobie nasza Królowa i Opiekunka to miejsce, by z niego Swe łaski, cuda i miłość — dla dzieci swych rozlać. Wzamięniamy i od nas należy się wielkie odczucie miłości i nabożeństwa do Tej Nieocenionej, Niebieskiej Orodniczki.

Wyrazem tych uczuć ma być cześć, modlitwa, błaganie i dziękczynienie u Stóp Matki Najświętszej składane. Więcej jak kiedykolwiek rok ten jubileuszowy 550-letni pobudzić nas winien do licznych pielgrzymek do Częstochowy. Dlatego Zjednoczenie Kat. Związków Polek, jako Centrala Akcji Katolickiej, kobiecej, organizuje dnia 5—6 listopada r. b. wielką pielgrzymkę kobiet wszystkich części Polski od morza do Karpat.

Lat temu sześć w maju 1926 r. pielgrzymka kobiet polskich wręczyła votum dziękczynne — insygnia królewskie: berto i jabłko Matce Najświętszej Królowej Korony Polskiej, oddając Jej w Opiekę Ojczyznę naszą.

Dziś, w chwili ciężkiej, kiedy troska i ból przenika Naród, czyż nie mamy znów takiej pielgrzymki odbyć? Błagać i korzyć się, przebłagać Boga, za pośrednictwem Tej, która nas w Swej Opiece. Niech każda Polka spieszy w wielkiej pielgrzymce kobiet polskich hołd oddać w roku jubileuszowym Marii.

Związek Wlkp. Kółek Włościanek przyłączy się do powyższej pielgrzymki i z chęcią gorąco swoje członkinie do jaknajliczniejszego udziału.

Protest ojca „Królowej piękności”

Francuski dziennik „Peuple de France” wydrukował niedawno znamienny, w dość ostrym tonie zredagowany list ojca tegorocznej „Miss France” — panny Caisson. Ow ojciec, adwokat z Nicei, temi słowy protestuje przeciwko publikowaniu w związku z tą sprawą nazwiska swego na łamach paryskiego „Matin”:

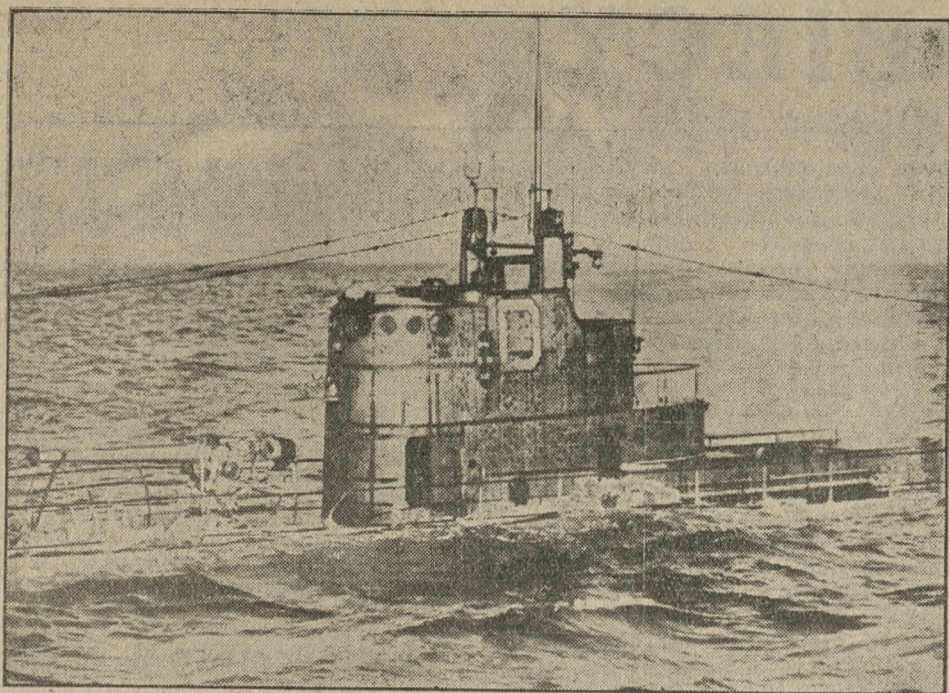
„Panie Redaktorze Naczelny, „Z okazji konkursu piękności, którego bohaterką wbrew mej woli była córka, zrobiłeś Pan sobie igraszkę z mego nazwiska, dając mu w numerze 20 swego pisma rozgłos, jakiego, nikt cenić sobie nie może a nad którym ja sam bardzo ubolewam.

„Uznaje to, że mówiąc o moim dziecku trudno Panu było nie wymienić mego nazwiska. Ale dlaczego wymienione było moje stanowisko?

„Ta dokładność zmusza mnie do poinformowania pańskich czytelników, że nie mam nic wspólnego z dziwnym wychowaniem, które pozwoliło ubiegać się o triumfy na konkursie piękności tej, w której wolałbym widzieć dobrą matkę rodziny, ale którą złośliwe przeznaczenie uczyniło przejściową królową.

„Skoro jednak nikt już nie może mieć wątpliwości co do pokrewieństwa, niechaj przynajmniej wiedzą wszyscy, że potępiam te szkodliwe, wątpliwej moralności konkursy, które prowadzą moje nieszczęśliwe dziecko ku niezgłębionej przepaści zawodów i zgrzyot.” (K)

Zapisy na członków wspierających T. C. L. przyjmują wszystkie redakcje miejscowych pism. Biura Zarządu T. C. L. znajdują się przy ul. św. Marcina 37, tel. 10-50 gdzie przyjmuje się zapisy na członków.

Najnowsza i najszybsza łódź podwodna Ameryki

W porcie Portsmouth w Stanach Zjedn. odbyły się próbné jazdy i ćwiczenia nowej łodzi podwodnej typu D, które wykazały, że łódź ta jest obecnie najszybszą i najlepiej urządzoną.

Dania broni się przeciwko zachłanności Oceanu

Thyborø, mały port rybacki na zachodnim wybrzeżu Danii, jest od lat dziesiątek główną kwaterą armii, walczącej bezustannie o to, by zatrzymać wybrzeże Danii w tem miejscu, w którym się obecnie znajduje. Przed 150 laty bowiem wybrzeże to wysunięte było o kilkanaście km dalej na zachód.

Wąski skrawek lądu, zamykający od zachodu t. zw. Limfjord, ma swoją dziwną historję. Na północnej stronie tego skrawka leży t. zw. gmina Agger. Składała się ona kiedyś z 8 osad, z których 5 pochłonięto morze. Stary kościół w Agger stał się również pastwą fal morskich, a i dzisiejszy kościół musiano dwukrotnie przenosić bardziej na wschód. W powolny ale niechybny sposób ląd zamieniał się w dno morza albo w najlepszym razie w bezużyteczne wydmy piaszczyste. W listopadzie 1825 roku morze zalało gminę, torując sobie drogę poprzez całą szerokość kraju, i tworząc formalny kanał, na którym niebawem rozpoczęła się żegluga. Kanał ten stworzył naturalne połączenie Morza Północnego z cieśniną Kattegatu. Na skutek powstania tej nowej arterji komunikacyjnej rozwinęły się niesłychanie żegluga i rybołówstwo. W połowie ubiegłego stulecia kanał ten, nazwany Agger, osiągnął szerokość około pół km. O ważności kanału dla stosunków komunikacji międzynarodowej świadczy fakt, że w ciągu roku przejechało tędy przeszło 2.000 statków.

Nagle, bez widocznych przyczyn, kanał zaczął zanikać. Niebawem większe statki nie mogły już przejeżdżać tą drogą. Ławice piaskowe wyrastały nieledwie w ciągu nocy i wypelniały kanał. Dzisiaj dawne łożysko kanału jest znowu od dłuższego już czasu stałym gruntem. Równocześnie jednakże morze utarowało sobie inną dro-

gę przez ląd duński, złobiąc kilkanaście km na południe od poprzedniego nowy kanał zwany Thyborø. Straty w ziemi były znaczne, ale za to żegluga doczekała się nowego rozkwitu. Potrzeba jednakże olbrzymiego wysiłku, by stworzone przed 70 laty przez morze ujście kanału, zatrzymać w swem miejscu, bowiem nietylko wybrzeże jest niepewne, lecz i kanał ucieka, jak żartobliwie mówią tamtejsi mieszkańcy. Łożysko kanału objawia dziwną tendencję posuwania się ku południowi. Swego czasu duńskie ministerjum komunikacji opracowało szeroko zakreślony plan prac w celu utrzymania kanału i jego urządzeń. Rozpoczęte już w roku 1875 prace, trwają do dnia dzisiejszego i nie są jeszcze ukończone. Najpierw zbudowano w morzu potężny łamacz fal w odległości: 20 klm. na południe od Thyborø. W ciągu lat założono cały system podobnych łamaczy fal. Na przestrzni niespełna 8 klm znajduje się obecnie około 100 łamaczy fal, których zadaniem jest chronić ujście kanału przed falami morza. Powoli odważyli się znowu ludzie zamieszkać na zagrożonym wybrzeżu. Starzy rybacy opowiadają, że domy ich rodziców, w których się urodzili, znajdują się na dnie morza.

Także na północ od kanału wybudowano potężny łamacz fal o długości 900 m. prawdziwy cud nowoczesnej techniki. Od 40 lat bezustannie pracuje pompa nad oczyszczaniem z piasku ujścia kanału. Także port w Thyborø jest objęty potężnymi łamaczami fal. Budowa tego systemu rozpoczęta została w roku 1914 i do tej pory nie jest jeszcze ukończoną.

Walka z morzem kosztowała Danię już wiele milionów i pochłonie zapewne jeszcze o wiele więcej. W i P.

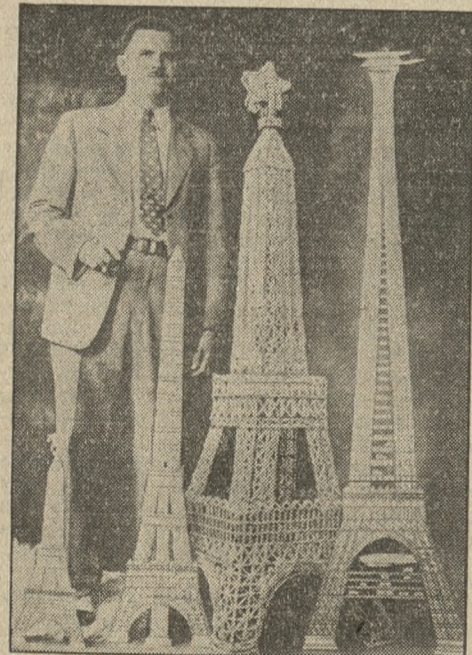
Jeszcze o Mata Hari

O Mata Hari pisaliśmy już nieraz. Obecnie major Ladoux, szef francuskiej służby wywiadowczej, podaje nowe ciekawe szczegóły o słynnej tancerce - szpiegu. Oto, co pisze mjr. Ladoux:

Kiedy wybuchła wojna światowa, wszystkie państwa starały się przede wszystkim o jedno: o jak najlepsze zorganizowanie służby wywiadowczej i szpiegostwa. W czasie pokoju wydawały Niemcy na swoje biuro wywiadowcze, milion funtów, podczas gdy Francję kosztowało to najwyżej 60 000 fr. rocznie, czyli około 2 400 funtów. Skutkiem tego francuska organizacja szpiegowska nie szła tak sprawnie, jak wymagało tego dobro państwa. Kiedy więc zaproponowałem ówczesnemu ministrowi wojny reorganizację naszego biura służby wywiadowczej, spotkałem się z jak najżywszym uznaniem. Po wielkich staraniach i wysiłkach udało mi się postawić francuskie szpiegostwo na odpowiednim poziomie. A jednak przy wysłaniu najważniejszych dokumentów gra wielką rolę przypadek. Do wykrycia n. p. wszystkich nazwisk agentów kontrwywiadu wystarczył maleńki notesik, w którym znalazłem przeszło stu cudzoziemców więcej lub mniej podejrzanych. Niemcy nie szczędzili pieniędzy na służbę wywiadowczą, która kosztowała ich w czasie wojny setki milionów. Francja zaś zdobyła pod tym względem rekord w roku 1917, wydając na wywiad 40 milionów. Od agenta wywiadu wymaga się nadzwyczajnych zdolności, musi wiedzieć i znać wszystko, słowem musi być człowiekiem uniwersalnym.

W jednym wypadku tylko odstąpiono od zasady i przyjęto do służby wywiadowczej kobietę bez wszelkich kwalifikacji, tancerkę, Matę Hari. Przypadek — pisze Ladoux, że to ja pozyskałem ją dla francuskiej agencji wywiadowczej. Znałem i poznałem ją dość dobrze. Przez pewien czas zdawała nam się jej działalność po-

dejrzana i poczęliśmy ją śledzić. Nasi brytyjscy koledzy zwrócili nam na nią uwagę, oświadczając, że jest szpiegiem bardzo

Amerykanie chcą pobić rekord wysokości w budowie wież stalowych. Konstruktor Franklin Ellison opracował plan budowy wieży, wysokości na przeszło jedną milę ang., czyli przeszło 1 000 mtr., która ma stanąć na wystawie światowej w Chicago. Na szczycie wieży będą mogły lądować samoloty, we wnętrzu zaś będą hangary lotnicze, garaże samochodowe itd. To użytkowanie wieży dla celów praktycznych ma zapewnić amortyzację kosztów budowy, wynoszących 5 i pół miliona dolarów,

niebezpiecznym. Ale mimo naszej aż nadto bacznej uwagi nie zdołaliśmy przylapać jej na niczem niedozwolonym Pewnego dnia dowiedziawszy się, że Mata Hari szykuje się do wyjazdu na wypoczynek do Vittel, posłałem po nią. Było to w r. 1916, kiedy zakładaliśmy w pobliżu Vittel stację lotniczą. Mata przyszła na moje zlecenie, zła, że nie może przedsięwziąć żadnego kroku bez naszej wiedzy. Dałem jej przepuszkę i pojechała do Vittel, skąd wróciła do Paryża po dwu tygodniach. W czasie tych dwu tygodni strzeżono ją surowiej niż zwykle, a nie zauważono nic podejrzanego. Żyła przez cały czas bardzo skromnie, prawie że biednie. Obcowała tylko z ludźmi, których wszyscy znali, podobnie jak w Paryżu. Mieliśmy wrażenie, że nie warto jej wcale trzymać nadal, wobec czego powziąłem zamiar wydalenia jej z granic Francji jako niewygodnego cudzoziemca. Aż nagle ukazała się u mnie z własnej inicjatywy.

Odpowiedziała mi, że kocha się w rosyjskim kapitanie Molcowie i że namiętność ta formalnie ją pożera. Twierdziła, że Molcow, syn admirała, nie może sobie wziąć żony bez pieniędzy. Uważając, że nadeszła pora przerwania zwierzeń, spytałem:

— Ile pani potrzeba pieniędzy?

— Więcej, niż mi pan dać może, bo cały milion.

Przyznałem jej, że istotnie francuski wywiad nie mógłby sobie żadną miarą pozwolić na taki wydatek, ale i Niemcy nie dałyby tak olbrzymiej sumy, chyba za jakie prawdziwie niezwykle i ważne wiadomości.

— A gdybym nawiązała bliski stosunek z niemieckim następcą tronu, czy wtedy dałby mi pan milion? — spytała nagle Mata Hari. Co za pomysły! Co mogła mieć na myśli? Byłem zdumiony. Czy była szczerą czy też chciała tylko wydstać pieniądze? Czy była naprawdę zakochaną w rosyjskim kapitanie, czy też błagowała tylko? Zapewniła mnie następnie, że następcę tronu zna dobrze, że była z nim w zażyłych stosunkach, i mogłaby się z nim zobaczyć ponownie. Aby ją spowodować do dalszych zwierzeń, powiedziałem:

W Stenay nie przyjmą pani, kiedy się dowiedzą, że pani wraca z Francji.

— Może, ale tam jest pewien człowiek, który był moim kochankiem. Jest to jeden z najważniejszych dostawców wojskowych i wolno mi każdej chwili przedostać się do kwatery.

— Rzeczywiście? — spytałem. — A jak się nazywa?

— Krämer. — Nazwisko zaświtało mi nad uchem jak kula karabinowa. Kula, która była przeznaczona dla nieszczernej kobiety. Krämer był jednym z agentów wywiadu „panny doktora” w Holandji, a więc agentem cesarza. Usłyszawszy to, oświadczyłem Macie Hari otwarcie, że jest napewno na usługach Niemiec. Zwróciłem jej przytem uwagę, że rozgrywa bardzo niebezpieczną grę, że raczej niech zaprzestanie jej i opuści Francję. Gdyby nas miała zdradzić, dostanie się przed sąd wojenny. Ale Mata Hari nie była wcale speszona mojem gadaniem. Była gotowa na wszystko, kładąc wszystko na jedną kartę, tak samo jak w kasynie gry, gdzie bywała stale i przegrywała często wszystko, co posiadała.

W końcu doszło między nami do porozumienia. Na skutek tego wysłałem ją do Hiszpanji, gdzie mieliśmy doskonały kontrwywiad i gdzie obserwowano każdy jej krok. Z Hiszpanji pojechała do Holandji, ale tam nie dotarła daleko. W międzyczasie zdobyliśmy pewność, że wysłała do Holandji poufne wiadomości pisane niewidzialnym atramentem. Wiadomości te ukrywały się w holenderskim worku dyplomatycznym, naturalnie bez wiedzy holenderskiego posła.

W kilka dni potem powadomiono nas, że Mata Hari została aresztowana na pokładzie statku.

W czasie przesłuchów oświadczyła, że pracuje dla nas. Wtedy kazałem odesłać ją z powrotem do Hiszpanji. Równocześnie nakazałem radjostacji na wieży Eiffel, aby mi przysłała kopje wszelkich zleceń wysyłanych z Madrytu do Niemiec. Na wynik nie potrzebowałem długo czekać, bo już po dziesięciu dniach przychwyciła wieża Eiffel raport, wysłany przez niemiecką ambasadę z Madrytu — „Nr. H 21 przybyła tutaj codopiero. Mamy tę korzyść, że jest zaangażowana w służbie francuskiej. Wróciła na brytyjskim krążowniku. Domaga się rozkazów i pieniędzy”. Odpowiedź z niemieckiej kwatery głównej nadeszła w dwa dni: — „Powiedzieć H 21, niech wróci do Francji i obserwuje. Otrzyma czek na 5 000 fr. wystawiony przez Krämera na Comptoir d'Escompte”.

Po dwóch miesiącach wróciła Mata Hari do Francji. Poszła do banku, aby zrealizować czek. Tam ją aresztowano. Na jej prośbę odwiedziłem ją w więzieniu. Myślałem, że uda mi się wydstać z niej coś bliższego. Ale ona zażądała ode mnie, abym jej dał słowo oficera, że będę stał na straży jej życia, a wtedy ona powie wszystko. Kiedy odmówiłem, kazała się odesłać do celi z powrotem z słowami: — Nie powiem nic więcej. — I nie powiedziała. Nawet wtedy, gdy postawiono ją przed rzędem łuf karabinowych. (Wuk)

Dwuznacznik

Mąż: — Córka nasza jest jeszcze za młoda. Należy poczekać, aż się zjawi jakiś przyzwoity młodzieniec, a wtedy...

Żona: — Nonsens! A ja czekałam?... (Bystender)

Samolot „American Nurse” który zaginął w drodze z Ameryki do Rzymu, wioził prócz dwóch innych pasażerów, Miss Ednę Newcomer, słynną ze swych skoków z spadochronem, która zamierzała opuścić się nad Florencją. Oto podobna odważnej lotniczki.

Ile kosztowało kilo wieży Eiffla

O wieży Eiffla mówiono już wiele. Przy jej narodzinach podnosiły się głosy oburzenia, później przyzwyczajono się do jej śmiałej sylwetki, a obecnie modlą się na niej poeci, jak ongiś na Akropolisie. Jan Cocteau zrobił z niej telefonistkę, o wieży Eiffel istnieje już cała literatura.

Obecnie ożywia ją specjalny szmer, którego odgłosy odbijają się jak w świątyni. Wewnątrz wieży dzieje się coś... rusztowanie dziwne i olbrzymie przepelnia ją. Wieża Eiffel zmienia swą szatę, jak pewne zwierzęta skórę i to co siedem lat. Praca nad tem nielada, bo na pomalowanie wieży zużywa się trzynaście pięć tonn farby. Cała waży siedem milionów kilogramów. Kiedy się obliczy koszt jej budowy wypadnie kilogram 1 franka.

Franka kosztował w roku 1889. Ale już w pierwszych sześciu miesiącach zostały koszta budowy pokryte wstępem, jakie pobierano od zwiedzających. Eiffel, który własnym kosztem budował wieżę, wygrał. Obecnie zwiędza ją 650 000 osób rocznie, aby zgóry popatrzeć na piękności Paryża. Zwiedzający uważają sobie za obowiązek, aby uwiecznić swe imię na ścianie wieży. Na szczęście nie czynią tego wszyscy, bo wtedy nie wystarczyłoby odnawianie co siedem lat, o ileby wieża jako taka porządnie miała wyglądać.

Dyrekcja, czuwająca nad wieżą, przygotowała księgi dla zwiedzających, aby w nich zapisywano swe nazwiska, ale niestety publiczność ignoruje je.

Naiwne dedykacje jak: „Jan i Iwona — wieży Eiffel”, albo notatki: „Na wieżę Eiffel byłem 25 kwietnia 1930 Lisolette Paul z Hamburga”, „Miłe wspomnienia: w czasie naszej podróży poślubnej”, te i tysiące im podobnych głupstw zdobiją ściany wieży. Wuk.

Jedną z „królowych piękności” w Ameryce jest powyższa 17-letnia osobka, Miss McHale z Kalifornji, która s równym wdziękiem potrafi poruszać się na pokładzie wielkiego statku oceanicznego, jak panować nad ognistym rumakiem w swej bliższej ojczyźnie. Podróż morską odbywa tytułem nagrody konkursowej.

Zorganizowana młodzież w walce z pornografią i bezwstydem

Z inicjatywy Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej przy parafii św. Wojciecha odbyło się 22 bm w Poznaniu wielkie zebranie pod hasłem walki z bezwstydem i pornografią. Licznie zgromadzoną młodzież oraz starsze społeczeństwo jak również księdza prałata Prądzyńskiego, wielkiego przyjaciela młodzieży i ks. radcę Putza powitał patron ks. Krymiński. Ks. patron podkreślał, że młodzież z pod znaku S. M. P. nazwana przez J. E. ks. Prymasa przednią strażą Akcji Katolickiej energicznie wystąpić musi przeciw szerzącemu się złu. Na przewodniczącego poproszono ks. radcę Putza, sekretarzem p. Janczak.

Następnie zabrał głos ks. prał. Prądzyński, który wyraził radość i zadowolenie, że właśnie młodzież z pod znaku S. M. P. podjęła samoradną walkę z pornografią, broniąc z całą młodzieńczą energią interesów zdrowia moralnego. Bezwstyd i pornografia rozlała się u nas szerokim korytem i zaraża młode dusze. Coraz więcej brudnych książek, ilustracji i innych pism, które i formą zewnętrzną i treścią starają się grać na najniższych instynktach. Wyrastają jakieś pokątne wydawnictwa, które z pobudek czysto materialnych szerzą tę zgniliznę moralną. Prym w tem wiodą oczywiście Żydzi, którzy złą, trywialną lekturą łatwiej mogą sobie przygotować pole do handlu żywym towarem. Nawet i pisma, skądinąd uczciwe załamały się. Przecież „Tajnego Detektywa” nazwano już podręcznikiem kryminalnym... Byli tacy oskarżeni o popełnienie zbrodni, którzy zeznali przed sądem, że szkołą ich był „Tajny Detektyw”, że z niego czerpali podniecie. Taka lektura i obrazek oddziały-

wać musi bardzo szkodliwie na psychikę ludności, a zwłaszcza młodzieży. Rozpoczyna się już jakoby otrząskanie ze złem, które się przejawia wszędzie. Jak na tem wyjdzie Polska?

Dobrze się tedy stało — mówił dalej ks. prałat Prądzyński — że młodzież w epoce szerzącego się zła zabiera głos, albowiem ona najlepiej wie, iż to o nią samą chodzi. Ks. prałat apeluje, aby wychowawcy troskliwie zajęli się moralnym wychowaniem młodzieży, przyczem podaje środki skuteczne.

Po przemówieniu ks. radcy Putza młodzież uchwaliła rezolucję protestacyjną, która brzmi:

„My, młodzież parafii św. Wojciecha, zebrani na wiecu protestacyjnym w dniu 22 września, a zreszteni w karnych szeregach Stow. Młodzieży Polskiej i nazwani przez Najprzew. ks. Prymasa Hłonda „przednią strażą” Akcji Katolickiej, w poczuciu świętych obowiązków i wzniosłych zadań na nas włożonych, zakładamy protest, pełen oburzenia, na wszelki bezwstyd, szerzący się w czasopiśmie i obrazach.

„Jesteśmy przyszłością Narodu Polskiego. Stanowimy ostoję i siłę filizyczną, jak też moralną Ojczyzny naszej i Wiary świętej.

„Hasła nasze w czyn wprowadzając, my, druhowie S. M. P., potępimy wszelką niemoralność, godzącą w zdrowie dusz naszych, niszczącą tężyznę duchową młodzieży i wzywamy wszystką młodzież na gruncie miasta Poznania, aby przyłączyła się do naszego protestu, który przekazujemy władzy naszej zwierzchniej Związku Młodzieży Polskiej w Poznaniu”. (z)

Świt gasnący zachodu podawał braterskie dłonie świtowi wschodu, złote promienie słońca kładły się na pola, na łąki; witały je pokłonem chylące się ku ziemi żyta, witał je las szmaragdowy śpiewem ziąb, czyżyków, gajówek, witał na polu śpiewem swoim skowronek i srebrzyste wody stawów, uwiecznione białym buńczukiem i złotym grzętem oraz swym szeptem paciera strumyki.

Słońce, niebo i ziemia, złoto, błękit i szmaragdy, splecione w cudną symfonię miłościwego lata. Latu należy się gorące słowo pożegnania. Jakież cudne wspomnienie pozostawiło nam np. z rannych przechadzek?

Łąki w białym zwiewnym penjoarze poranka; każdy listek na drzewie, każde źdźbło trawki po kąpieli rośnej jakby omyte o świcie niewidzialnymi dłońmi bogunek, na skraju nieba zwieszają się zasłony różowe i przejrzyste, obramowane złotem...

Rozwiesiły je dionie bogunki Roświty, budzące o ranku dwór Światowida. Wietrzyk poranny rozwiewa białe mgły, aby liljowe dzwonki, złociste jaskry, białe stokrotki przy rannej toalecie mogły przegłądać się w wód zwierciadło. Promienie słońca przesączają się przez gąszcz liścia i igliwia i płożą cienie nocne i chłody, aby nieść wszędzie tchnienie światła i pieczętę ciepła. Cisza poranna lata na moc kojącą bóle, zablźniania ran, pojednania nas i z życiem i... wieczną ciszą.

A południe lata, to apoteoza potęgi, którą słońce przelewa ze swej kryształnej czary na ziemię.

Dziś zamknęły się za nami bramy lata. Otwiera nam bramy jesień do swych ogrodów o barwach złota i purpury owoców i — liścia...

Erel.

Przed nowym sezonem Teatru Polskiego

Letni sezon w Teatrze Polskim dobiega końca. Dziś i jutro ostatnie pożegnalne przedstawienia świetnej komedji „Błędny bokser”. Przedstawienia mi temi żegnają Poznań ulubieńcy publiczności pani Wierzejska, wyjeżdżająca do Lwowa i p. Kreczmar. Popołudniu po raz ostatni „Triumf medycyny”, przedstawienie zakupione przez Armję Błękitną.

Przygotowania do nowego sezonu w Teatrze Polskim rozpoczęły się od kilku dni. Praca wre gorączkowo pod reżyserją znakomitego reżysera i współdyrektora Teatru Polskiego, p. Teofila Trzczińskiego.

Przygotowana jest ostatnia nowość komedjowa scen polskich „Dzika pszczoła” świetnego poety i pisarza Ludwika Morstina, który osobiście czuwać będzie nad ostatnimi próbami swej sztuki. Sztuka otrzymała doborową obsadę, w której na czele zespołu wystąpią p. Zaklicka z dyr. Szczurkiewiczem. Inauguracyjne przedstawienie odbędzie się w sobotę, dnia 1 października.

Staroświecka moda

Starsze panie, przez długie lata gorszące się wszystkim co modne: najpierw krótkimi sukienkami, a potem długimi a obcisłymi, powinny teraz być zadowolone. Moda przypomina modę ich młodości, to znaczy czasy, które każdy najmiej wspomina. Nie jest taka sama, bo nie wraca w niezmienionej formie, ale podobna. Bufki na ramionach, albo zastępujące je skrzydełka, kokardki, tak lubiane przez nasze babki, obcisłe talje. Wogóle wymyślność, barok w modzie. Nawet przedpołudniowe sukienki, mundurki do pracy, nie są tak proste, jak przed paru laty, kiedy prostota była najwyższym celem i sama przez się elegancja.

Prostota w modzie obecnej ma trochę hipokryzji. Pozornie jest też celem, ale nie może się obejść bez pewnych akcesoriów. Więc — na ramionach skrzydełka, z pod których dopiero wychodzi właściwy rękaw. Suknia, z tyłu dopasowana, z przodu imituje bołerkę, ukazując kamizelkę innego koloru. Guziki porozmieszczane są bez logiki, a już przede wszystkim kokardki, naiwne, kokietyjne kokardki, przez szereg lat odrzucone z pogardą, doczekały się swego triumfalnego powrotu.

Umieszcza się je teraz wszędzie: na kapeluszu mogą być ze dwie, na sukni — pouczepiane w dowolnych miejscach, wedle fantazji krawcowej. Przy jednym z rogów kwadratowego (najmodniejszego!) wycięcia sukni; przy rękawach, u dołu. Nawet na malutkich berceciach, fantazyjnie zsuniętych na prawe ucho! musi być kokardka, robiąca z pensjonarskiego beretu kapelusza.

Modne są materiały wełniane rayés, to znaczy przegowane, w paski, albo rodzaj bardzo grubej siatki. Ponieważ są to materiały ciężkie, więc dla dodania im lekkości kamizelka musi być z jedwabiu, a je-

Maksymilian Reiter dyryguje niedzielnym koncertem symfonicznym w Teatrze Wielkim.

Władysław Witkowski, solista niedzielnego koncertu symfonicznego.

zeli nie kamizelka, to szalik, kokardki, albo jaka inna fantazyjka. Jeżeli chodzi o suknie popołudniowe — wizytowe i wieczorowe, to modne są bardzo welury. Trzeba jednak pamiętać, że suknia z welur - chiffon wygląda dobrze wtedy, jeżeli nie jest przeladowana fantazjami, nie można więc przesadzać w gorliwości dążenia do najmłodniejszego wyglądu. Welury ślicznie wyglądają na wysokich i smukłych osobach i nadają się do fasonów prostych, otulających miękko sylwetkę i rozplywających się u dołu w bogatych fałdach. Do fantazyjek lepiej nadaje się crépe marocain, też modny w tym sezonie.

Co się týka kapeluszy, to aksamit panuje tam niepodzielnie. Poza filcami na typ sportowy, poranny, wieczorem nosi się tylko małe toczki aksamitne, w kolorze sukni, albo jej przybrania. Połączenie czarno - białe zawsze należy do najwykwintniejszych. Z rzadką konsekwencją moda aksamitów przeniosła się i na nogi: pantofelki wieczorowe na nóżkach, obciągniętych pończochami z siatki, uzupełniają toaletę.

Anita.

Dialog

— Troski i kłopoty pożerają mój mózg.
— Nie martw się, zdechną wkrótce z głodu.
(Le Rire)

Z RÓŻNYCH STRON POLSKI

Ku uczczeniu pamięci bohaterskich lotników

Koło Przyjaciół Harcerstwa w Cieszynie uchwaliło przystąpić do budowy Domu Harcerza im. por. Żwirki i inż. Wigury. W tym celu zawiązał się komitet, który ma zrealizować powyższą uchwałę. Komitet ma zamiar zwrócić się do społeczeństwa śląskiego z prośbą o składanie ofiar na budowę domu, który będzie trwałym pomnikiem uczczenia tragicznie zmarłych na ziemi cieszyńskiej naszych bohaterów. a z drugiej strony będzie kuźnicą, w której wychowywać się będą zastępy przyszłych naszych orłów, zastępy obywateli o prawych charakterach i szlachetnych duszach.

W Domu Harcerza znajdą pomieszczenie i inne organizacje społeczno - kulturalne, jak L. O. P. P. i t. d.

Nowy most w Krakowie

Budowa tego mostu, który przeznaczony będzie dla ruchu kołowego i tramwajów, jest już na ukończeniu i most otwarty zostanie jeszcze w roku bieżącym. Obecnie buduje się jezdnię, oraz wjazdy z obu brzegów Wisły. Koszt budowy mostu wyniesie około 3 milj. zł.

Kto ponosi winę za upadek obyczajów?

Gdzie szukać przyczyn społecznego rozkładu moralnego?

Nie w samych skutkach wojny, bezrobociu i ubóstwie, nietylko w nędzy mieszkaniowej.

Głównych winowajców panoszącego się bezwstydu szukać trzeba gdzieś indziej.

Są winni ci, którzy bądźto jako nie-realni fantaści, bądźteż jako świadomi truciele ducha narodu, głoszą w pismach swoich niczem niekrepowaną swobodę w wychowaniu młodzieży, prawo użycia i „wyzicia się” w obcowaniu obojga pici, kulturę nagości i podobne „zdobycze postępu”.

Są winni ci, którzy drwinami zbywają nawoływania wychowawców chrześcijańskich i kościoła do obyczajności i wstydlivosti.

Winowajcami są ci, którzy w słowie i obrazku rozpowszechniają plu-gawstwa wśród młodzieży.

Konta ich winy nie wyczerpują się na deprawacji samej młodzieży. Pod

wplywem pornograficznej lektury, bezwstydnego obrazka, frywolnego widowiska, chwycią się zasady moralne dorosłych mężczyzn i kobiet. — Wdeptuje się w błoto idealne wartości życia ludzkiego, zatruwa się źródło życia ludzkiego: małżeństwo i rodzinę. Idealizując życie, wyzwolone z pojęć dobra i zła, głosiciele bezwstydu pogrążają ludzką w piekło barbarzyństwa obyczajowego, za którym idzie barbarzyństwo kultury i zagłada moralna.

Walkę z tą dżumą współczesnej cywilizacji podejmuje hasło tegorocznego Dnia Katolickiego: Precz z bezwstydem i pornografią! Do walki tej niech staną wszyscy ludzie dobrej woli. Należy przystąpić czempredzej do zorganizowania Komitetów parafjalnych Dnia Katolickiego. Wyteńczyć spolem wszystkie siły, aby zło zgniebić, aby Chrystus panował i Jego święte prawo w obyczajach, piśmie, literaturze i sztuce!

Walcę z tą dżumą współczesnej cywilizacji podejmuje hasło tegorocznego Dnia Katolickiego: Precz z bezwstydem i pornografią! Do walki tej niech staną wszyscy ludzie dobrej woli. Należy przystąpić czempredzej do zorganizowania Komitetów parafjalnych Dnia Katolickiego. Wyteńczyć spolem wszystkie siły, aby zło zgniebić, aby Chrystus panował i Jego święte prawo w obyczajach, piśmie, literaturze i sztuce!

Z naszej przyrody

Pożegnanie lata

Sympatje upalnego lata u naszego ludu — Bóg słowiański Jesse i wrzosa na Helu — Błogosławiona pora roku i królestwo słońca — Symfonia miłościwego lata — Jesień otwiera nam bramy do swych ogrodów złota i purpury.

Lubimy lato i lud polski lubi lato, choćby było skwarne i upalne.

Nasz chłop zaklinie siarczyście na mróz, „dech zapierający”, ale w upalne południe lata, złany potem, czoło obetrze rękawem koszuli nawet z uśmiechem, daleki od wszelkich złorzeczeń słońcu.

Czemu?

Wszakże słońce było w staroświeckiej jego religii bóstwem. Na Śląsku utrzymał się jeszcze refren pieśni: „Oj Jesse, Jesse, ty słonko nasze”...

Według innych podań słońce było złotym pługiem Światowida, krajaczem w skiby turkusowe sklepienie nieba, aby mógł rzucić w nie ziarna, które już w noc następną wschodzący jako gwiazdy, niby kwiaty na łące.

Dziś, kiedy wrzosa zakwitły — podziwiali ich wielkość, woń i urodę goście na Helu — owe zwiastuny jesieni, kiedy złote bramy lata wrzesień zamyka; kiedy rozstajemy się z tą błogosławioną porą roku, tem bardziej powinniśmy uświadomić sobie jego urok, jej życzliwość i głęboką przyjaźń dla ludzi, tem bardziej powinniśmy być wdzięczni za to, że obda-

rzała nas woniejącą miodem kwiatami lip i przytulii, zachwycała oczy barwami złocistymi jaskrów, barwami zórz różowych firletek, cudnymi roświtami, złotogłowami i urodą storczyków.

Lato, powiedział wielki poeta, jest porą szczęścia, dlatego uczmy się korzystać ze szczęścia i rozkoszy, jakie nam daje! Oddychajmy niem pełną piersią, z całą swobodą, upajajmy się owymi chwilami radosnymi pory roku, o której marzą pogrążone w ciągu zimy w białe sny drzewa, pola, łąki, góry i cała przyroda!... Umiejmy zawrzeć te świetliste momenty w czarach wspaniałych, oświeconych, przejrzystych, wyrzeźbionych z tejże samej promienistej substancji — podobnie, jak cennego wina nie nalewa się w szklanki pospolite, ale w przezyste kryształne czary lub puchary złote, zdobiące stoły w dzień wielkich uczt, w dni pamiętne i drogie...

Dowiedzmy się o tem, że rozkosz najsłodsza, uszlachetniająca nasze dusze i czyniącą ją zdolną do odczuwania największych i najprawdziwszych rozkoszy życia, daje nam przyroda, mieniająca się latem najwzrostem barwami piękna.

W dniach lata króluje ziemi słońce. Zaledwie na zachodzie pogasną zory purpurowe wieczora, już wita nas na wschodnim sklepieniu nieba seledyny, biel i rumieńce wstających zórz rannych.

Wschodzące słońce wita nas poszumem radosnym i cichym kłosem zbóż.

ŻYCIE SOKOLE

Sienkiewicz o „Sokole”

cenny dokument ofiarowany Bibliotece Raczyńskich, a zawierający odczyt do Sokolstwa w Berlinie z 1914 roku

Najnowszym i niezwykle cennym darem dla Biblioteki Raczyńskich jest autograf Henryka Sienkiewicza. Dodał go p. inżynier Witold Okoniewski ze zbiorów po śp. bracie swoim, Wacławie, wybitnym działaczem polskim w Berlinie przedwojennym. Jest to odczyt, własnoręcznie przez Sienkiewicza pisany i podpisany, skierowany do Sokolów berlińskich. Datę 1 marca 1914 r. dopisał ołówkiem śp. Wacław Okoniewskim. Format 18,5x14 cm; papier czerpany.

Odczyt jest nadzwyczaj piękna i wielce dla Sienkiewicza charakterystyczna. Zaczyna się: „W kronikach polskich pełno jest wzmianek o nadzwyczajnej sile fizycznej naszych przodków. Doświadczyli na sobie tej siły rycerstwo zachodnie pod Grunwaldem”. Dalej wylicza Sienkiewicz najslawniejszych silaczy polskich: królów, biskupów, rycerzy i chłopów. Podkreśla potem późniejszy zanik ćwiczeń cielesnych w Polsce: „najgorszy pod tym względem jest okres od rewolucji w 30 roku do przedostatnich dziesiątków XIX wieku”. Opierając się na pamiętnikach generała Dezyderygo Chłapowskiego, stwierdza, że jeszcze za czasów Księstwa Warszawskiego rekruci narodowości niemieckiej bronił armii polskiej, nie dorównywali siłą fizyczną rekrutom polskim. A później? — „Staliśmy się słabsi od Niemców i obok innych niebezpieczeństw natury politycznej lub ekonomicznej zagroziło nam w dodatku charłactwo”.

Dopiero związki Sokole zaczęły temu przeciwdziałać. „Życzyć i starać się wszelkimi siłami należy, by w Galicji i w zaborze pruskim zataczały one coraz szersze koła i obejmowały jak największą liczbę naszej młodzieży wiejskiej i miejskiej.” Znaczenie ich nie polega wyłącznie na wyrabianiu siły fizycznej, lecz także na wpajaniu karności. „Polski nie zgubiła demokracja szlachecka, nie zgubili Jezuici, nie zgubili magnaci, ale zgubiła ją niekarność. — Był w naszej naturze jakiś lotny piasek, który z największą trudnością zwierniał się w cegły i w mur. Niekarność stała się tem narodem przekleństwem, które ciążyło nad nami od wieków, ciążyło jeszcze za czasów Kościuszki i jeszcze w 30 roku, a po prawdzie, ciąży nawet i dziś. Zatem wszystko, co ją zwalcza, co nas bierze w karby i utrzymuje w tych karbach, co zmienia naturę nasze w cegły i z tych cegieł wznosi mur, co uczy poddawać naszą wolę i swawolę pod jakiś prawo, pod jakąś ustawę pod jakąś organizację, jest dla nas prosto Szkołą Odrodzenia”. Szkołą taką w wybitnej mierze są właśnie związki Sokole.

Pod koniec zaś przypomina Sienkiewicz wspaniałe słowa Paska: „Jest serce i fantazja, co i przedtem, activitas i rezolucja, jako i była; siła jest; ochota do usługi ojczyźnie” itd. Jeżeli przyszłe pokolenia polskie o tych słowach nie zapomną, będzie to przedewszystkiem zasługą Sokolów.

Zebranie miesięczne

Poznań II. Jeżyce. Miesięczne zebranie odbyło się w sali dha Jasyka pod przewodnictwem dha prezesa Bartkowiaka przy udziale około 50 członków. Po załatwieniu wstępnych formalności i przyjęciu kilku nowych członków odczytał dh. Chalupka wykład o polskim morzu i Pomorzu, którego wysłuchano z dużym zainteresowaniem, a w dyskusji dorzucił obecny na zebraniu dh. prezes dzielnicy Wolski szereg ciekawych uwag uzupełniających. Następnie przy komunikatach zarządu załatwiono kilka bieżących spraw organizacyjnych.

Sprawy techniczne referował dh. nac. Frydrych, omawiając odbyte własne zawody oraz udział gniazda w zlocie okręgowym, w zawodach okrę-

gowych i dzielnicowych. W zawodach tych gniazdo jeżyckie zdobyło kilka dobrych miejsc, a szczególnie sukces odniesiono w dzielnicowych zawodach w strzelaniu w dniu 4. bm., mianowicie zespół jeżycki zdobył poraż trzeci z rzędu po zaciętej walce pierwsze miejsce w ogólnej punktacji i temsamem dzielnicową nagrodę wędrowną na własność, a poza tem w punkcji indywidualnej zdobyły Jeżyce pierwsze i trzecie miejsce (dh. mjr. Kapela i dh. Stróżyk). Nawiązując do tego, dh. prezes dzieln. Wolski złożył powinszowanie zwycięzcom oraz w czytelni prezesowi gniazda zdobytą nagrodę w postaci wspaniałego sokoła z alabastru.

Dzień Sokoła we Wrześni

W niedzielę odbył się we Wrześni dzień Sokolic, urządzony staraniem okręgowego wydziału Sokolic w Gnieźnie i gniazda żeńskiego wrzesińskiego. Rano o godz. 8,30 wyruszył pochód czwórkami z sali pod „Białym Orłem” na mszę św., podczas której wiele druchen przystąpiła do komunji św. Pochód poprzedzała orkiestra Sokoła ze Słupcy.

Po nabożeństwie zebrano się w sali na uroczyste posiedzenie. Zagaiła je prezesa okręgu druchna Żurawska z Gniezna i zdała przewodnictwo w ręce druchny prezeski dzielnicy Rozmiarkowej z Poznania, poczem wysłuchano sprawozdań z działalności w okręgu, a dh. prezesa Rozmiarkowa wygłosiła doskonale ujęty referat o celach i zadaniach gniazd żeńskich, podając wskazówki dotyczące się rozwoju Sokolstwa żeńskiego. W dyskusji nad

referatem przemawiali prezes okręgowy druh Cieślak z Gniezna i prezes męskiego gniazda we Wrześni druh Wł. Kaliszewski. Z kolei zabrał jeszcze głos ks. Staszak, dając młodzieży sokolej cenne napomnienia, jakimi winna dążyć drogami, aby spełniać swe zadania.

Zebranie przeplatały dwie udatne deklamacje, poczem zakończ. no tę uroczystość odśpiewaniem Roty.

Po ukończeniu akademii wyruszył pochód do ogrodu Bractwa Kurkowego, witany serdecznie przez mieszkańców Wrześni. Popołudniu odbyły się popisy gimnastyczne, które ogólnie bardzo się podobały; na program pokazu składały się: defilada, ćwiczenia młodzieży, mazur, lekcja wzorowa, płasy, ćwiczenia maczugami, wolne, krakowiak, siatkówka, itp. K.

Nowe gniazdo żeńskie

W ub. niedzielę odbyło się konstytucyjne zebranie gniazda żeńskiego w Środzie, na które z ramienia dzielnicowego wydziału Sokolic przybyła dhna Pawłowska, prezesa gniazda na Jeżycach. Zebranie zagaill wiceprezes okręgu dh. Rydlewski oddając głos delegatce z Poznania, dhna Pawłowska wygłosiła referat organizacyjny, o zadaniach i celach Sokolic, zachęcając w gorących słowach do wstępowania w ich szeregi.

Zarząd wybrano w osobach druchen: Heleny Jankiewiczowej — prezesa; Haliny Missnerówny — zastępczyni;

Walkowiakówny — sekretarki i Tomczakówny — naczelniczki. Pod koniec zebrania przybył wiceprezes dzielnicy dh. Stoiński, który złożył nowemu gniazdu życzenia owocnej pracy dla dobra Sokolstwa, zwracając się równocześnie z apelem i do druhów, aby to samodzielne gniazdo żeńskie było bodźcem do szlachetnej rywalizacji w pracy obu gniazd. Następnie życzenia złożył dh wiceprezes Rydlewski.

Zebranie zakończono wspólnym śpiewem przy akompaniamencie orkiestry męskiego gniazda.

Z ŻYCIA HARCERZY

Drużyny harcerskie w poznańskich szkołach powszechnych i wydziałowych.

Komenda Chorągwi Poznańskiej Harcerzy, chcąc podnieść poziom pracy programowej i wychowawczej, w drużynach harcerskich zorganizowała przed rokiem na terenie miasta Poznania trzy samodzielne hufce harcerskie. A mianowicie: 1-szy hufiec — dla drużyn pozaszkolnych, 2-gi dla drużyn gimnazjalnych i 3-ci dla drużyn szkół powszechnych i wydziałowych. Do poszczególnych hufców przydzielono drużyny odpowiedniego typu, dla których zastosowano odpowiedni program pracy harcerskiej.

Z działalności poszczególnych hufców pragniemy poświadczyć kilka słów pracy programowej i jej rezultatów na terenie 3 hufca drużyn szkół powszechnych i wydziałowych.

Do systematycznego prowadzenia pracy programowej na terenie hufca służyła metodyczno-programowe odprawy drużynowe. Komendant 3 hufca, harcmistrz prof. Zajda, chcąc zapoznać drużyn, na terenie swojego hufca urządza każda odprawę w innej harcówce. Ma to dla drużynowych ten pożyteczny skutek, że mają oni sposobność poznać pracę harcerską w różnych środowiskach. Przed wakacjami odprawy takie odbyły się m. i. we wzorowo urządzonych harcówkach 4 P. D. H. (Szkoła powszechna im Konarskiego) oraz 23 P. D. H. (Szkoła wydz. na Wildzie). W najbliższych zaś dniach podobna odprawa odbędzie się w „Domu Harcerza” w Główniej.

W ubiegły wtorek odbyła się odprawa drużynowych w harcówce 20 P. D. H. (Szkoła wydział.). Jako na pierwszej odprawie po przerwie wakacyjnej, zapoznawano się z akcją letnią, przeprowadzoną w poszczególnych drużynach. Stwierdzono przytem, że na jedenaście drużyn 3 hufca, wszystkie wzięły udział w akcji letniej.

Z licznych prac obozowych jak i zabawarskich i zdobniczych, wykonanych w poszczególnych obozach, drużyn szkół powszechnych i wydziałowych, projektuje się urządzenie w jednej z szkół poznańskich zborowej wystawy 3 hufca. Dodać również należy, że najlepszy obóz letni urządziła 20-ta drużyna pod kierownictwem swego drużynowego, podharcmistrza Dźwikowskiego w Muszynie.

Po zapoznaniu się z programem poszczególnych obozów, przystąpiono do omawiania programu na najbliższą przyszłość, przytem dużo czasu poświęcono sprawie nowego regulaminu stopni harcerskich. Sprawę szczegółowo referowali druhowie phm. Dźwikowski (20 P. D. H.) i Jarczyński (3 P. D. H.); przytem wywiązała się ożywiona dyskusja, w której głos zabierali wszyscy nieomal drużynowi.

Zaznaczyć należy, że w skład 3 hufca wchodzi drużyny: 3-cia (Główna), 4-ta (Szkoła im. Konarskiego), 6-ta (nowo powstała Winiary), 9-ta (Dębiec), 10-ta (Wilda), 11-ta (Staroleka), 12-ta (Górczyn), 20-ta (I. Szkoła wydz.), 23-cia (Szkoła wydz. Wilda), 22-ga (nowo powstała na św. Łazarzu) i 24-ta (nowopowstała Wilda) z ogólną liczbą 700 harcerzy. Jeżeli do tej sumy doliczymy harcerzy z drużyn: 1-szej (Śródmieście), 2-giej (Śródka), 5-tej (św. Marcin), 7-mej (Jeżyce), 8-mej (św. Łazarz), „Wilków Morskich”, drużyny żeglarskiej i 1-szej poznańskiej lotniczej drużyny harcerzy, które należą do 1-szego hufca, jednak w swych szeregach mają większą część młodzieży ze szkół powszechnych, to możemy liczyć, że przeszło 2000 młodzieży z poznańskich szkół powszechnych i wydziałowych należy do Harcerstwa.

Wracając do prac programowych drużyn przy szkołach powszechnych, podkreślić należy, że znacznym ułatwieniem całej pracy jest to, że na 11 drużynowych z 3 hufca 9-ciu uczestniczyło w kursach instruktorskich, z czego 6-ciu uzyskało stopień podharcmistrza.

Ciekawe rezultaty systematycznej pracy programowej 3 hufca dają wyniki, osiągnięte w roku bież. za pracę roczną i udział w zlocie 20-lecia. Kom. Chorągwi Poznańskiej Harcerzy, porównując pracę drużyn poznańskich wszystkich typów, t. j. pozaszkolnych, gimnazjalnych oraz szkół powszechnych i wydziałowych, przyznała drużynom gimnazjalnym za pracę roczną przeciętnie 80 pkt., drużynom szkół powszechnych natomiast 78 pkt. Jeżeli się porówna, że do oceny tej pracy wchodziły także punkty, jak n. p. obóz letni, kierownictwo obozu, uregulowanie opłat na rzecz Kom. Chor. i t. d., z czego drużynom szkół powszech., jako gorzej materialnie sytuowanym, trudniej było się wywiązać, to przyznać trzeba, że wyniki osiągnięte przez drużyny szkół powszechnych są bardzo dobre. Zresztą różnica 2 pkt. jest mało znaczną. Podkreślić natomiast należy, że sukces odniosły drużyny szkół powsz. w dziedzinie obozowania na terenie zlotu. Przeciętna ilość w tej dziedzinie wynosiła dla drużyn szkół powsz. 86 pkt., dla drużyn gimnazjalnych natomiast 83 pkt. W przeprowadzonym na zlocie biegu harc. uzyskały druż. gimn. 78 pkt., szkół powsz. 71. W popisach gimnazjalne 52, szkół powsz. 45. W ogólnej punktacji uzyskały drużyny gimnazjalne — 16 P. D. H. — 381 pkt. oraz 14 P. D. H. 374 pkt., z drużyn szkół powsz. natomiast 20 P. D. H. 357 pkt., uzyskując tem samem dyplom „dobrej drużyny”. Poza tem z 3 hufca dyplomy „dobrej drużyny” uzyskały: 12 P. D. H. (Górczyn prowadził dh. Trzewikowski) i 23 P. D. H. (Szkoła wydz. na Wildzie phm. Topolski). Wyróżniono na-

tomiasz 3 P. D. H. (Główna, prowadzi dh. Jarczyński), 4 P. D. H. (Szkoła im. Konarskiego, dh. Palicki), 10 P. D. H. (Wilda, phm. Napierała) i 11 P. D. H. (Staroleka, phm. Ignaczak).

W końcu dodać należy, że normalny rozwój drużyn szkół powsz. utrudnia w znacznym stopniu brak odpowiednich harcówek. (jar)

RADJO

Poniedziałek, dnia 26 września 1932 r.

Poznań (335 m) godz. 12.10 (Warszawa); godz. 12.58 sygnał czasu; godz. 13.05 koncert gramof.; godz. 14.00 nowowania giełdy; godz. 17.00 (W); godz. 18.00 (W); godz. 19.20 odczyt z dziedziny muzyki (wygl. dr. K. Zieliński); godz. 18.40 płyty; godz. 19.00 „Zwierciadło świata” (sensacje i rzeczy ciekawe); godz. 19.35 (W); godz. 19.45 płyty; godz. 19.58 sygnał czasu; godz. 20.00 (W); godz. 21.50 (W); godz. 21.55 sygnał czasu — komunikaty sport. i polic.

Warszawa (1412 m) godz. 12.55, 13.35, 15.10 i 15.40 płyty; godz. 16.35 komunikat centr. biura hydr. dla żeglugi i rybaków; godz. 16.40 poradanka w języku francuskim — lektor p. L. Roquigny; godz. 17.00 koncert popołudniowy w wyk. Reprezentacyjnej Orkiestry Policji Państwowej m. st. Warszawy pod dyr. Al. Sielskiego; godzina 18.00 „Sześciogłówny nalogowcy” — wygl. Witold Adolf (tr. z Wilna); godz. 18.20 muzyka taneczna; godz. 19.35 prasowy dziennik radiowy; godz. 19.45 „Skrzynka pocztowa rolnicza”; godz. 20.00 Ludwik Lawiński w swoim repertuarze; godz. 20.35 fejleton p. t. „Historia teatru rumuńskiego” — wygl. p. Dusza - Czara; godz. 20.50 koncert solistów — wyk. St. Millerowa (sopran), M. Szalewski (altówka) i prof. L. Urstein (akomn); godz. 21.50 dodatek do prasowego dziennika radiowego; godz. 22.00 muzyka taneczna; godz. 22.40 wiadomości sportowe; godz. 22.50 muzyka taneczna.

Korespondencja z Czytelnikami naszymi

— **Stały abonent.** Radzimy zwrócić się do Urzędu Rozjemczego dla spraw najmu — Poznań, plac Sapieżyński (K.)

— **L. G.** W ustawie o państwowym podatku przemysłowym nie znajdujemy o tem wzmianki. Zdaje się nam, że na proceder taki wogóle jest potrzebne zezwolenie Dyrekcji Loterii Państwowej w Warszawie. Radzimy jeszcze zapytać się w tamtejszym urzędzie skarbowym. (K.)

— **Nr. 100.** Prawo do emerytury ma Pan z chwilą ukończenia 65 roku życia. Podstawy do ustalenia wysokości renty posiada Zakład Ubezpiecz. Pracown. Umysł. w Poznaniu; my tego obliczyć nie możemy. (K.)

— **P. Sulek, Opałenica.** Nie znamy. Według księgi adresowej rodzina tego nazwiska mieszka przy Al. Marcinkowskiego 17. (K.)

— **St. W.** Dokładnie poinformuje Pana Syndykat Emigracyjny w Warszawie, ul. Marszałkowska 24. (K.)

— **P. Maria Malińska.** Należało wystąpić polisę do dnia 16 listopada ubiegłego roku do Urzędu Kontroli Ubezpieczeń w Warszawie, ul. Kopernika 36-40. Pisaliśmy o tem dość wiele. Może Pani jeszcze teraz tak zrobi. Wartość polisy wynosi najwyżej około 20—25 zł. (K.)

— **Książka.** W składach papieru w Poznaniu. Ewtl. można samemu wykonać schemat księgi według podanego wzoru. (K.)

— **Obserwator.** Najlepiej zwrócić na to uwagę policji. (K.)

— **J. S. W.** Poznań, ul. Wrocławska nr. 16. (K.)

— **P. Orchowski.** Towarzystwo ubezpieczeń było uprawnione do potrącenia swych należności; gospodarz powinien Panu brakującą kwotę wypłacić. (K.)

— **P. Czerwiński — Długa.** Takie żądanie nie jest prawne. Właściwie chodzi tu o odstępnę. Przecież gospodarz postąpiłby prawnie, gdyby się umówił z nowym lokatorem pisemnie o odpowiednio wyższy czynsz. (K.)

— **Interpunkcja.** Odpowiedź była 21 bm. (K.)

— **Bekapo.** Może Pan żądać za całe ubranie, które jednakże musiałby Pan oddać stróżowi. (K.)

— **Zgoda.** Nie należy się Panu żadne pośmiertne. Natomiast może Pan po myśli art. 17 ustawy o uposażeniu funkcjon. państw domagać się zwrotu udowodnionych kosztów leczenia i pogrzebu, do wysokości pośmiertnego, tj. trzymiesięcznego uposażenia, jeżeli zmarły nie pozostawił majątku ruchomego lub nieruchomego, wystarczającego na pokrycie tych kosztów. (K.)

— **Sklep St.** Można spróbować. Komorne podstawowe wynosi 205 zł miesięcznie. Nie sąd, lecz Urząd Rozjemczy dla spraw najmu, plac Sapieżyński. (K.)

— **Rawicz 21.** Pan jest w błędzie. Nie może Pan być wogóle zwolniony z podatku dochodowego, lecz w myśl rozp. Prez. Rzpl. z 22. 4. 1927 o rozbudowie miast tylko z podatku dochodowego od dochodów z nowozbudowanych domów mieszkalnych i to w ciągu 10 lat. Ponadto, gdy Pan budował, przysługiwało Panu prawo potrącenia z ogólnego dochodu sum. zużytych na budowę, z wyłączeniem jednak zaciągniętych na budowę pożyczek państwowych. Należy, aby uzyskać ulgę, przed uprawomocnieniem się wymiaru podatku wnieść podanie do władzy podatkowej i dołączyć wszelkie dowody uzasadniające prawo do ulgi. (K.)

25-ta Loteria Państwowa

(Nieurzędowa).

W czternastym dniu ciągnięcia 5-tej klasy, wygrane padły na numery następujące:

15.000 zł. na nr. nr.: 8892.
10.000 zł. na nr.: 111858.
Po 5.000 zł. na nr. nr.: 59566 156311.
Po 3.000 zł. na nr. nr.: 66347 103641
120336 139823 149092 149400.
Po 2.000 zł. na nr. nr.: 13597 24088 30804
32782 41740 42962 64102 56820 59303 65000
67150 74195 83526 98725 98743 100150 108059
110710 118078 127789.

Po 1.000 zł. na nr. nr.: 2250 12951 13842
18683 22701 23421 33707 37308 37413 37594
45638 46642 56440 62312 62915 63517 64388
67368 69639 71503 75779 76431 79433 86126
88352 89168 91929 96612 97684 109059 115452
122868 123665 125755 127501 138774 142784
144714 151620 152422 154591.

Po 250 zł. na nr. nr.: 85 151 283 419 506
15 87 632 34 95 736 87 881 935 1010 44 93 124
53 259 88 408 93 556 666 82 719 92 808 2113
334 44 48 460 551 643 750 58 63 847 923 78
3003 30 110 63 215 47 439 43 62 500 19 27 631
735 54 822 915 44 79 4096 147 58 77 419 555
77 730 86 898 64 972 79 95 97 5071 121 23 54
212 16 18 610 709 858 6012 26 88 100 75 261 93
374 75 485 596 831 67 80 7002 103 17 58 78 203
45 99 388 91 405 625 72 706 80 822 87 987 8010
93 159 296 337 413 17 45 564 700 37 967 9039
145 80 222 324 596 629 44 85 804 53 907 10029
60 118 62 337 455 527 98 710 31 815 50 80 963
11067 156 76 253 382 421 520 82 603 94 705 39
86 822 55 70 940 50 62 99 12057 139 68 254 311
21 52 459 515 690 839 81 96 963 65 13070 116
30 68 268 363 473 531 82 652 68 69 727 69
14043 59 111 349 442 88 501 738 58 827 36 41
92 942 15133 261 332 50 540 64 65 91 622 93
842 61 962 16037 228 51 380 477 88 512 39 652
817 44 17000 160 305 10 449 74 614 43 85 772
77 818 959 18037 210 320 52 528 76 19024 32
85 131 276 329 65 530 605 878 20000 29 279 87
91 96 517 71 607 733 814 83 902 69 21135 89
93 205 422 582 809 22036 376 548 609 85 886
23016 122 56 81 407 686 701 05 831 33 75 913
36 24023 136 341 84 446 521 604 57 83 733 873.
25218 41 347 53 57 456 543 663 76 745 803
40 903 26067 83 176 253 411 87 508 690 704 86
895 27071 154 274 301 22 591 653 975 28113
62 264 355 56 419 509 12 14 639 51 76 84 98
785 817 56 78 29007 135 71 285 565 87 608 16
743 81 805 912 78 91 30074 199 232 789 942 71
77 10388 249 461 519 744 46 73 32115 36 77 584
693 737 62 810 40 88 922 46 89 33008 31 72 146
305 503 45 89 93 614 16 723 841 87 34015 44 79
119 22 67 84 218 372 76 409 74 544 56 601 37
43 733 80 94 96 886 950 60 98 35130 52 65 221
74 86 342 77 409 59 88 569 859 61 68 927 74
36153 207 329 97 406 89 505 10 887 921 35 53
37123 39 60 309 42 56 82 95 430 46 610 46 79
82 84 954 57 79 38073 210 23 41 64 420 517 701
14 878 933 92 39027 73 117 224 99 304 590 647
794 934 40209 28 378 456 62 533 606 715 18 801
80 90 947 73 41056 176 517 37 96 673 792 841
68 907 15 22 42009 85 87 94 288 321 452 61 80
508 73 87 91 731 40 62 43006 160 67 84 286 384
415 16 68 92 559 660 92 730 36 49 853 986 96
99 44029 96 182 326 405 85 768 961 45021 197
236 306 507 58 76 87 809 84 91 930 49 73 74 75
55 46019 30*150 233 347 427 596 704 880 93 938
77 47049 114 76 228 41 423 68 626 87 706 70 73
803 909 21 60 48061 70 123 26 39 218 94 356 70
444 511 13 631 819 52 935 84 49079 154 77 293
372 83 92 418 76 530 808 939 96.

50023 94 158 316 445 64 572 630 34 54 711
827 918 99 51022 114 27 39 351 86 801 94 309
12 22 41 52028 32 64 109 52 73 235 55 302 18
404 582 626 47 59 858 96 934 53013 56 58 77 207
15 41 74 353 69 424 510 25 664 704 811 18 26
29 989 54065 109 55 267 318 408 59 519 23 67
627 86 907 65 96 55014 94 134 204 71 72 386
539 68 638 69 852 89 911 71 56015 84 272 537
53 735 57048 92 95 126 88 210 15 477 503 11 604
72 84 723 70 88 867 80 87 58024 89 160 362 444
96 523 29 82 632 58 62 72 711 893 915 81 59148
50 68 232 61 376 85 415 98 521 625 784 98 955
93 60002 08 11 121 33 354 429 57 99 762 863 87
61149 54 240 82 387 423 538 78 640 850 923 45
64 79 62276 304 06 07 80 548 603 37 61 727 137
215 32 89 353 62 98 495 525 640 48 732 45 51
62 65 915 64088 176 77 97 407 48 83 515 37 716
70 88 93 997 65282 371 462 571 670 71 832 58
932 49 59 80 90 66146 278 95 306 461 507 18 25
32 43 69 659 719 44 845 67091 155 72 88 315 49
78 415 30 69 613 38 83 85 793 68660 67 87 786
823 73 83 972 69027 96 98 151 60 61 356 61 556
687 881 901 18 95 70030 220 367 71 90 457 80
502 20 625 41 813 921 34 55 71000 19 25 113 56
74 80 99 267 94 97 302 30 54 637 710 39 80 926
72037 62 201 04 28 95 306 62 73 408 32 99 563
69 609 710 14 47 58 73181 212 17 25 42 322 72
406 51 99 549 634 57 949 72 74026 57 80 104 85
226 65 68 313 34 91 99 625 51 705 28 863 937.
75039 144 88 203 04 39 401 548 761 68 807
45 76105 12 20 337 48 603 491 534 90 97 605 15
37 52 742 845 965 77008 21 107 27 58 69 82
465 597 99 706 44 809 960 78032 99 102 231 365
424 541 80 84 626 714 96 935 79155 303 43 70
512 55 90 680 808 20 24 44 75 80132 270 445
501 34 806 81058 61 99 144 59 227 416 84 509
16 45 623 29 47 726 31 91 810 28 29 69 932 58
82 83 82193 97 217 60 407 63 515 16 78 627 759
96 831 953 83043 117 24 224 34 456 511 52 61
620 26 27 36 71 74 77 93 702 80 872 963 65
84031 76 82 85 119 50 74 237 44 352 409 22 99
545 99 720 31 55 822 68 97 926 61 79 85014 63
172 77 296 423 54 501 15 22 34 44 68 601 795
916 48 82 86045 51 154 264 89 325 40 408 527
39 69 628 759 69 87109 47 54 90 317 42 94 485
510 14 37 93 660 93 768 71 804 06 88049 98 159
247 422 526 630 77 710 31 863 68 98 902 64 66
93 89065 71 87 136 74 95 252 57 388 400 67 553
717 808 914 99.

90051 213 21 32 401 02 07 26 60 83 94 510
36 41 69 620 67 749 98 850 911 37 91009 104
235 513 636 41 90 724 47 838 944 92015 209 309
49 404 74 78 82 548 631 733 903 48 93133 80 201
329 78 865 94109 44 206 13 58 72 375 445 74
569 14 38 737 91 893 97 947 95033 60 69 160
319 46 636 93 755 801 39 99 96092 257 316 84
94 733 904 20 27 97108 63 92 262 80 85 379 535
68 77 647 48 730 37 865 97 901 24 62 98012

Dziś w sobotę o godz. 8 wiecz. w wielkiej Hali Reprezentacyjnej P. W. K. wystąpi po raz pierwszy w Poznaniu światowej sławy mistrzowski CHÓR SYKSTYŃSKI który po niebывалych triumfach w Warszawie wystąpi w naszym mieście pod dyktando swego znakomitego dyrygenta Monsignore Raffaele CASIMIRI. Zainteresowanie dzisiejszym koncertem olbrzymie! Na koncert wybierają się w komplecie kulturalne sfery naszego miasta! Resztki biletów sprzedaje skład cygar p. Szejnbrowskiego, ul. Gwarna 20. Wieczorna kasa czynna od godz. 7 wiecz. w Hali Reprezentacyjnej P. W. K.

Jutro w niedzielę o godz. 8 wiecz. drugi i ostatni, pożegnalny koncert słynnego Chóru Sykstyńskiego. Na koncert niedzielny sprzedaż biletów od godz. 12 w poł. w składzie cygar p. Szejnbrowskiego, ul. Gwarna 20 oraz od godz. 4 po poł. przy kasach w Hali Reprezentacyjnej. zg 16 040

Celem uniknięcia natłoku przy kasach wieczornych uprasza się Szan. Publiczność o wcześniejsze zakupywanie biletów!

186 242 300 54 75 476 528 78 629 35 54 952 89
99022 54 75 104 06 09 23 65 72 92 221 40 419
519 41 623 71 81 710 27 852 58 79 901.

100176 209 501 22 99 738 77 80 879 101201
63 425 65 75 512 600 703 24 44 848 91 989
102003 129 222 77 344 75 85 606 741 62 65 895
103114 48 415 614 84 741 47 91 839 72 910
104146 242 99 399 629 30 833 48 926 105003
126 62 202 206 07 28 67 71 322 62 82 414 85 507
28 623 42 772 73 947 75 106100 42 90 211 21 361
427 719 46 836 915 47 75 107083 104 56 91 231
42 96 440 534 62 652 56 824 49 919 934 108042
94 164 376 424 41 64 612 808 925 59 109076 341
551 599 667 870 88 90 976 111050 197 264 94
455 505 71 91 627 96 792 800 12 30 977 112003
18 70 122 58 210 31 49 390 514 17 643 56 746
113022 73 115 78 86 272 351 519 40 720 849 71
99 942 47 48 66 76 114033 51 89 214 27 35 41
64 89 472 700 05 829 52 71 971 115018 38 70
92 200 28 304 417 38 51 82 504 50 629 41 714
46 915 116013 28 145 200 379 90 93 426 514 29
65 608 50 75 715 40 864 79 86 117114 33 51 88
203 30 47 329 441 17 594 673 863 73 118037 75
138 61 217 40 93 359 61 481 558 604 14 42 76
876 85 94 303 67 119048 107 41 53 222 23 370
500 61 626 776 806 985 120079 206 318 21 89
564 73 606 18 53 58 86 886 96 121050 56 90 104
77 753 87 404 682 734 62 70 861 974 122015 94
111 34 230 403 43 62 548 710 59 84 864 94 923
77 123061 137 39 52 440 91 730 78 85 858 85
992 124045 52 68 96 189 334 82 511 13 57 84 637
710 801 73 99 969 77 95.

125500 331 542 48 59 66 687 94 755 126039
56 99 120 75 202 316 412 571 672 738 69 838
905 93 127004 30 39 54 193 250 330 474 562 717
803 916 128076 202 302 410 507 35 687 980 87
129018 32 118 52 59 87 212 315 90 443 78 632
62 723 33 52 87 812 98 966 130020 44 146 63 72
208 60 385 546 87 532 602 70 81 755 89 841 65
928 131067 161 87 211 520 86 754 803 925 132901
47 75 113 17 95 204 81 361 72 405 08 27 32 550
762 988 133333 39 536 50 59 671 703 32 92 948
134017 40 42 238 306 15 411 519 58 623 26 731
874 907 50 61 86 93 135007 57 126 60 77 213 88
363 454 515 58 61 81 681 97 896 136014 27 51
76 224 51 301 78 434 504 98 655 86 831 38
137053 112 32 44 53 95 545 639 61 812 22 24
78 92 138011 198 297 335 433 93 512 26 830 62
92 95 139089 96 112 86 363 432 92 574 94 97
650 57 733 53 72 846 79 140146 292 300 22 65
513 626 34 713 33 73 87 95 870 937 50 68
141085 145 77 84 288 331 406 574 75 80 677 701
58 94 830 918 71 142019 30 45 55 380 403 14 21
93 538 43 80 651 763 838 932 75 143004 88 138
241 68 454 95 517 618 756 887 144075 79 136
272 440 652 788 839 948 79 145086 374 485 502
672 704 68 198 145044 148 253 379 401 542 602
741 833 902 08 72 78 99 147016 24 186 91 212
68 324 89 485 97 516 50 615 42 710 34 808 11
20 36 928 148179 202 91 316 76 436 62 624 703
149025 44 237 40 72 310 465 70 523 90 96 618
92 717 60 64 79 883 90 930 58.

150083 84 207 43 93 456 75 629 87 90 97
806 42 91 904 05 10 151097 131 43 71 444 65 83
518 714 80 84 96 991 152034 48 246 573 731 32
33 94 825 84 87 940 62 83 89 153185 99 375 403
30 523 55 63 99 658 730 37 43 86 810 20 44 962
65 80 91 154039 76 235 60 315 20 21 99 401 529
72 90 612 714 859 917 155055 85 99 205 08 20
313 33 95 484 536 64 86 742 845 69 979 97
156006 30 101 31 49 53 87 258 83 324 51 67
567 693 720 816 87 91 957 61 157030 44 130 66
73 81 213 332 569 96 97 657 78 891 158063 64
107 63 274 379 534 58 65 73 81 744 55 67 840
159186 223 45 71 327 73 429 30 58 63 558 72
615 44 849.

SPORT

Lekka atletyka

W pięcioboju kobiecym o mistrzostwo Polski odbywającym się na stadionie miejskim o godz. 16. będzie się toczyła zacięta walka o prymat wieloboiści polskiej. Poważnym bodźcem będzie również punktacja 6 pierwszych miejsc o nagrodę rzeczochodnią „Diana” fundacji P. U. W. F. Zespoły Śląska w tegorocznej walce o mistrzostwo Polski były bardzo groźne dla Warszawy, która dotąd w punktacji wiodła prym. Trudno przewidzieć z góry zwyciężczynię pięcioboju. Mają równe szanse — Janowska (Krusche Ender) i Sikorzanka, Orłowska (Stadion Król. Huta) i olimpijka Schabińska (AZS — Warszawa). Pewną jest rzeczą, że emocjonująca walka toczyć się będzie przez wszystkie konkurencje.

Piłka nożna

„Legja” i „Gwiazda”. Z uwagi na doskonałą formę obu tych zespołów spodziewać się należy zaciętej walki. „Legja”, chcąc zapewnić sobie mistrzostwo grupy,

CYRK Staniewskich — Oddział I z Warszawy

na placu przy ul. Fr. Ratajczaka Ostatnie dni pobytu!

Zmiana programu

Sensacyjna nowość sportowa! — Pierwszy raz w Poznaniu!
Football na rowerach, wielkie widowisko sportowe — Polska contra Ameryka. Poza tym zwiększony program. — 18 atrakcyj! — Dziś w sobotę i jutro w niedzielę po 2 przedstawienia, o godz. 4-ej po poł. i 8 30 wiecz. dg 1239
Uwaga: w sobotę na przedstawienie popołudniowe ceny miejsc niższe: galeria 50 i 75 gr. ławki i zł. Kucony ulgowe ważne w niedzielę na oba przedstawienia.

musi spotkanie z „Gwiazdą” wysoko wygrać.

„Liga” i „Korona”. Mecz towarzyski z okazji obchodu 10-lecia „Korony” odbędzie się w niedzielę o godz. 15 na boisku „Korony” przy ul. Chociszewskiego. W czasie przerwy odbędzie się bieg na przelaj o pułk wędrowny K. S. „Korona” na trasie 3600 m ze startem i metą na boisku.

„Unia” i „Sparta”. Zawody te odbędą się w niedzielę o godz. 11 na boisku „Sparty”.

W drugiej kolejce rozgrywek pucharowych K. S. Cybina spotykają się w niedzielę „Olimpia” i „Warta” I b. o godz. 13 na stadionie na Śródcie przy Cybinie.

Pięściarstwo

O drużynowe mistrzostwo okręgu poznańskiego w klasie B, spotykają się dzisiaj w sali okr. ośrodka przy ul. Marcelesińskiej o godz. 20 w finałowym spotkaniu „Drużyna Błękitna” z II drużyną „Warty”. Zespoły występują w pełnym składzie do wagi ciężkiej w następującym składzie: Na pierwszym miejscu zawodnicy „Błękitnych”: Walkowiak i Wyrzykiewicz II, Książkowski i Łęcki II, Szulc i Maniecki, Zieliński i Wyrzykiewicz I, Pytlak i Matuszewski, Przybylski i Majchrzak, Nowakowski i Glessmann, Dubisz i Mrówka. Walki odbędą się w czterech rundach po 3 minuty.

Tennis

Oddz. Tennisowy K. S. „Warta” rozgrywa dziś i jutro swoje zakończenie sezonu z udziałem wszystkich zawodników.

Wioślarstwo

Zakończenie zawodów kajakowych odbędzie się w niedzielę. Program przewiduje bieg jedynek sztywnych na 1000 m, zespołowy pokaz zręczności, oraz na zakończenie rewję wszystkich kajaków, które brały udział w zawodach i wręczenie nagród. Zbiórka zawodników o godz. 9½ na wysokości przystani Wojsk. Kl. Wioślarskiego. Start do biegu na 1000 m o godz. 10. Nowych zgłoszeń nie uwzględnia się.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— K. S. „Sparta”. Następną próbą P. O. S. odbędzie się w niedzielę, 25 bm. o godz. 7 rano na boisku własnym.
— Związek Misyjny Polek. Plenarne zebranie odbędzie się w niedzielę, 25 bm. o godz. 19 w sali Szkoły Społecznej przy ul. Podgórznej 12b. Wykład misyjny p. t. „Misje Franciszkańskie” wygłosi O. Apolinary ze Zgromadzenia OO. Franciszkanów Gości i członków uprzejmie zaprasza Zarząd.
— Koło Seniorów Stow. Młodzieży Obywatelskiej par. archidiecezjalnej w Poznaniu odwołuje zwiedzenie Muzeum Wielkopolskiego, naznaczone na niedzielę, 25 bm. — Zebranie 8 października
— Poznański Klub Sportowy Głuchoniemych. Zebranie plenarne odbędzie się 25 bm o godz. 10 w lokalu p. Jarockiej, ul. Masztalarska 8.

— Centralny Związek Zawodowców Ogrodników — oddział Wielkopolski W niedzielę, 25 bm. zwiedzenie zakładów ogrodniczych na Ratajach. Zbiórka o godzinie 8 rano na moście św. Rocha.
— Baczność Uczestnicy Powst. Włpk. 1918-19 im. Ignacego Paderewskiego dzieln. III Zamek. W niedzielę, 25 bm. na strzelniczy Bractwa Kurkowego na Szelagu ostre strzelanie. Wszyscy członkowie winni przy

Dnia 21 września 1932 r. zmarła, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami i Olejami św., nasza najukochańsza i nigdy niezapomniana córeczka, siostrzyzka, wnuczka, siostrzenica, bratanka i kuzynka, ś. p.

Janka Świgiówna

była uczennica gimn. pod wezw. Najśw. Serca Jezusa i uczennica Miejskiej Szkoły Handlowej w 18 roku życia.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 25 b. m., o godzinie 4 po południu, z domu żałoby przy ul. Poplińskich 10 na cmentarz parafji Bożego Ciała w Dębou. Msza św. za spokój duszy ś. p. Zmarłej odbędzie się w poniedziałek, o godz. 9-tej w kościele Zmartwychwstania Pańskiego.

W ciężkim smutku pogrążeni
rodzice i rodzeństwo.

zg 16 037/8

Dnia 23 września 1932 r., rano, zasnęła w Bogu, ś. p.

Kazimiera Bolewska

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, dnia 26 b. m., o godz. 4-tej po południu, z kaplicy św. Józefa na cmentarz św. Marciński przy ul. Bukowskiej, a w środę, 28 b. m., o godzinie 10-tej msza św. za spokój duszy drogiej Zmarłej w kościele św. Marcina.

W smutku pogrążona
Rodzina.

zg 16 043

SIERPIEŃ-WRZESIEŃ

najodpowiedniejsze miesiące do zamówienia

FUTRA

W miesiącach tych nasze oddziały miarowe nie są tak przepełnione pracą, jak w pełni sezonu, wobec czego jesteśmy w możności wykonać każdą nam zleconą sztukę jeszcze precyzyjniej. Składnice nasze już bogato asortowane w najmodniejsze i najlepsze

MATERJAŁY NA POSZYCIA

Jako spody polecamy **PIZMOWCE-OPOSY** i uszlachetnione barany, ostatnie są bardzo trwałe i lekkie, nie puszczające włosów, na kółnierze dajemy wydry naturalne — foki czarne — oposy i karakuty.

— **Ceny dostosowane do obecnego kryzysu.** —
Specjalność **modernizacji i poszycia futer męskich** pod kierownictwem pierwszorzędnym sił fachowych, za dobry krój i beznaganne wykonanie pełna gwarancja.

Kilkaset **futer spacerowych** i do podróży już na składzie, z każdym tygodniem przybiera więcej. Rychty zakup gotówkowy — łatwe wykonanie a zatem „TANIO”

Szczególnej uwadze świata modnemu polecamy nasze oddziały **na miarę**, które stoją u szczytu doskonałości.

Olbrymie masy materiałów pierwszorzędnej jakości na składach.
d 795/6

EDMUND RYCHTER, Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 2
TELEFONY ulica Wrocławska 15
26-07 54-15, ulica Wrocławska 14
54-25, 21-71

Nowo otworzony czwarty olbrzymi magazyn **Ostrów Wlkp.** Rynek 18
telefon nr. 35

Okazja — Samochód

luksusowy „Horch” 8-cylindrowy, 6-osobowa karetka, nabyty za 48 000 zł, prawie nieużywany, można nabyć za kilka tysięcy na licytacji wyznaczonej przez egzekutora skarbowego na dzień 28 września o godzinie 11-tej rano w Lesznie. Licytacja odbędzie się bezwzględnie. zg 16 026

Dyplomowane nauczycielki

Absolwentki Sem. Naucz. w Łodzi obeznane z najnowszymi metodami wychowania i nauczania, **poszukują kandydacji.** Oferty z podaniem warunków kierować: **Łódź, Ewangelicka 9 Z. H. P.** — Kolo Absolwentek Seminarjum. ng 5506

Miód

lipowo-lakowy, deserowo leczniczy, pszczylny pod gwarancją b. dobrego i smacznego 5 kg. puszką z przesyłką 13.50 zł, wysyła za zaliczką. Hurt po 50 kg w beczkach opust. Krajowa Hódowla Pszczół Produkcja i sprzedaż roji miodu i wosku
Leon Sierj, Leżajsk, Przychojce. zg 16 041

Mereżkę

okretke dziurki, plisowanie, dekoryzowanie, obciążanie guzików, nadrabianie stóp, podnoszenie o czek hafty monogramy wykonuje terminowo najtaniej
„H A S” O P L I S”
St. Rynek 10 (wejście Kurzarzane obok firm Czepczyński i Kruk)
Filja Romana Szymańskiego 1
Plac Świętokrzyski.
Pw 3 102 17 44

Samochód

„Tatra” 2 cyl. 4 osob. karetka. **przedamokazyjnie.** Zgłoszenia do „Par”, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 38,104. Pg 4 592-38.104

SKŁADNICE

916 m2, narożnikowa, przy dworcu towarowym, w bardzo dobrym położeniu, **oddamy korzystnie.** Zgłoszenia „Par”, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 38,81 Pg 4 572-38.81

Piece żelazne

Kuchnie westfalskie Rury i kolana Armatury garnerskie Okucia do drzwi Okucia do okien Śruby i nitki Karnisze do okien poleca korzystnie
JAN DEIERLING skład żelaza
Poznań, Szkolna 3
Tel. 35-18 i 35-43
Pg 4 472 38.105

Niskie ceny - Olbrzymi wybór Koronek - Haftów - Tiuli

Dodatki do bielizny i Koszul męskich w firmie.
W. RAKOWSKI
Poznań, Pocztowa 1.
Pg 4 562 38.63

Piasek, gruzę i szlakę

można złożyć na mój teren przy ulicy Raczyńskich 5/8, przy Bramie Dębińskiej
Leon Zurowski.
Pg 4 397 37.44

Sprzedaż okazyjna

motory 5-13 1/2 K. M. prąd stały 440 Vol., maszyny stolarskie, szafy ogniortwale.
Spółka Stolarska
Stary Rynek 46/7.
zg 16 044

Nie wolno się wahać w wyborze dostawcy na opony samochodowe

najlepszych ogólnie uznanych fabrykatów **Goodyear, Goodrich, Dunlop** i innych, udzielamy na wyższe rabaty. — Zapewniając dostawę zawsze świeżego towaru oraz rzeczową i skwapliwą usługę

BRZESKIAUTO S. A.

POZNAŃ, Dąbrowskiego 29, tel. 63-23 63-65
Załatwiamy wszelkie zlecenia wchodzące w zakres branży samochodowej. Zał. 1894 r.

Pg 4 591-38.103

Mamy zapotrzebowanie na rzepak, rzepik latowy, gorczycę, mak, na groch zielony i groch Wiktorja.

Prosimy o wysłanie ofert próbkowanych. Odbiór i zapłata na stacji.
Firma M. Kalmus i Syn, Leszno, tel. 21.
ng 5 409

PARISIENNE

Diplôme superieur donne leçons de français Grammaire — Conversation — Littérature — Préparation au baccalauréat. S'adresser **Ogrodnia 12 log 28** Pour les enfants (de 6 à 12 ans) cours spécial. zdg 16 045

Kancelarię adwokacką otworzyłem w Poznaniu przy ul. Pocztowej 30 (róg Al. Marcinkowskiego).

Zbigniew Radziszewski, adwokat. zg 16 017

Kurs sztuki

polskiej i europejskiej rozpoczynam z dniem 6-go października b. r., ul. Podgórna 7, I. **Romana Szymańska,** asyst. nauk. hist. sztuki Muzeum Wielkopolsk. dg 1 186

INSTYTUT NAUKOWY „STUDJUM” (przedtem „Matura”), Kraków, Batoiego 15 (rok zał 1917). **Największy i najlepszy w Polsce** kursa gimnazjalne w zakresie klas 4-6 oraz do matury gimnazjalnej i semin. naucz. Nauka zbiorowa indywidualna i korespondencyjna słynną **metodą „Globus”** jedyną w Polsce, gwarantującą skuteczność pracy. Najwyższy procent pomyślnych egzaminów. Prospekty i odpisy podziękowań bezpłatnie. np 5 012
Uwaga: Wpisującym się w dniach najbliższych jeszcze wyjątkowo zniżka 30-50% (potem pełna opłata).

Bankowiec

na kierowniczym stanowisku, lat 35, wszechstronnie rutynowany fachowiec, bilansista-koresp., języki niemiecki, angielski, francuski, **ZMIENI** posadę na samodzielną **ZAUFAŃ** w banku, cukrownictwie, górnictwie, przemyśle, prywatną, doradcy finansowego, kontrolę, administrację także zagranicą. Świetne referencje. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego pod zg 16 024

Marcepan - Grylaż - Kuwerturę

Cukry deserowe i Mieszanki czek. w papierkach i wszelkie wyroby czekoladowe poleca znana i renomowana ng 5293

Warszawska Fabryka Czekolady
JAN ZIOŁKOWSKI, Warszawa
Generalny Przedstawiciel **WŁ. MARCINIAK,** Poznań, Górna Wilda 3 - Tel. 17-78.

Dnia 21 b. m. zmarł członek Towarzystwa naszego, ś. p. zg 16 047

Jadwiga Babska

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 25. 9. 1932 r. o godz. 4,30 z zakładu Przemien. Pańsk. na cmentarz przy ul. Bukowskiej. Wypadek 228
O liczny udział w pogrzebie prosi Towarzystwo „Piełgrzym” pod wezw. Matki Boskiej w Poznaniu.

Wróciłem

Dr. med. J. Śniegowski

specjalista chorób skórnych i moczopłciowych.

Prywatnie 10-12 i 5-6,30

Kasa Chorych 12-1 i 3-4,30.

Poznań, Al. Marcinkowskiego 20, II p.

Telefon 53-35

Pg 4 566-38.45

Osiedliłem się

Dr. med. Leon Wasilewski

b. asyst. oddz. uszno-gardłanego szpit. Ambroise - Pare w Paryżu
Lekarz specjalista w chorobach uszu, nosa, gardła i mowy
Poznań, Słowackiego 10 m. 9
godz. przyj. 9-12 4-6 zg 16 025

Docent Uniwersytetu Poznańskiego

Dr. BAJŃSKI

specjalista w chorobach kobiecych i położnictwie
przyjmuje prywatnie i kasowe chore w dni powszednie od 12-1 i 4-5

Patrona Jackowskiego 39, telefon 76-96

Lecznica Chirurgiczna

Dr. Parczewskiego
POZNAŃ ul. Mickiewicza 22
ng 5450 tel. 1899

LETNISKO

Śliczne położenie, nad lasem i wodą. 18 pokoi, obszerne ubikacje gospodarcze, 8 morgów roli, 2 place budowlane przy dworcu, motorówka, źródło (zdrój), nadaje się dla karczmarza lub lekarza korzystnie na sprzedaż. **W. A. Schultz,** Grudziądz, Plac 23 Syczeńnia 24 m. 7. zg 15 966

*Jeżeli nigdy
nas nie zawiodło*

MYDŁO JELEŃ SCHICHT

jednak zawsze najlepsze

Sch P 2-32

Fig. 4 228-42, 302

Wyborowe Drzewka Owocowe

w gwarantowanych odmianach z doskonale rozwiniętym systemem korzeniowym

oraz krzewy agrestu wielkoowocowego

wolne od grzybka polecają po znacznie niższych cenach

Szkółki Drzew i Krzewów Owocowych
Zakładu Pomologicznego

M. B. HOFFMANA w Częstochowie, telefon 7-98

Zakład otrzymał liczne najwyższe nagrody, między innymi Wielkie Złote Medale na P. W. K. w Poznaniu w 1929 r., na Jubileuszowej Wystawie Ogrodniczej w Warszawie w 1931 r. i na Międzynarodowej Wystawie Ogrodniczej w Paryżu w 1927 r. Zakład egzystuje od 1909 roku.
Katalog i cennik wysyła się na żądanie. zg 16 010

Z powodu likwidacji dotychczasowej formy prawnej, t. j. spółki akcyjnej

SPÓŁKA STOLARSKA

w Poznaniu — Stary Rynek 46/7

wyprzedaje nagromadzone zapasy w kompletnych pokojach i meble pojedyncze po rekordowych cenach — obniżonych w stosunku do cen z roku 1930

dg 1 240

50%

Olbrzymi wybór!

200 kompletnych pokoi

PIEGI

oraz wszelkie nieczystości skórne usuwa radykalnie od lat wypróbowany i niezawodny.

Krem Bella

wysyłka każdej ilości.

Cena za słoik 2,50 zł

Mydło Bella 1,25 zł

do nabycia w aptekach i drogerjach lub wprost we wytwórni.

Apteka p. Koroną
Poznań, Górna Wilda 61.
dw 3 202

**OSŁABIENIE
BLEDNICE**

leczony

HEMOGEN

oryginalny tylko

z firmą **KLAWE**

nr 5 496

FABRYKI FARB

Zorganizuję produkcję lub sprzedam recepty na lakiery DUCO i NITRO dla skór oraz wszelkie produkty chemiczne do polerowania i konserwacji karoseryj samochodowych. Posiadam doświadczenie jako dyrektor zagranicznej fabryki lakierów DUCO. Oferty pod: „Ingenieur-Chemiker P. E. 437“ do Rudolf Mosse, Prag I., Ovocny trh 19. Czechosłowacja. Tg 329

Limuzyna Chevrolet

fabrycznie nowa, w luksusowym wykonaniu, 12/60 K. M., 6 cyl., model 1932 r., z wolnym biegiem, 5-siedzeniowa, z użyciem paliwa na 100 km. ca. 12 ltr. benzyny i 50 gr. oliwy, **korzystnie na sprzedaż** (przyjmuje się używany samochód wplata).

Erge-Motor Poznań, ul. Mylna 38.
właśc. R. Gunsch Telefon 79-29

Pg 4 593-38,86

SZKÓŁKI PODZAMECKIE

Franciszka hr. Zamoyskiego

POCZTA MACIEJOWICE, WOJ. LUBELSKIE

POLECAJĄ NA SEZON JESIENNY

PO CENACH ZNACZNIE ZNIŻONYCH

**DRZEWKA i KRZEWY OWOCOWE,
OZDOBNE, IGLASTE i LIŚCIASTE.**

Cenniki wysyłamy na żądanie **BEZPŁATNIE.** nw 5 222

Hurtowny skład kolonialny

na prowincji od szeregu lat dobrze prosperujący sprzedam. Zgłoszenia poważnych reflektantów do eksp. Kurjera Poznańskiego pod rg 3 270

Oryginalne części zamienne

jedynie gwarantujące dobre funkcjonowanie

do wszystkich modeli Fiata

dostarcza ze składu po cenach fabrycznych

POLSKI FIAT S. A. Poznań, ul. Kantaka 10. Telefon 20-92.

Na raty
miesięcznie
EXPRESS 20 zł

Kromczyński, Poznań,
Aleje Marcinkowskiego 5.
Pw 4 168-9-36,40-1

OKUCIA BUDOWLANE

mosiężne, spżowe, białe-metalowe oraz **chromowane** okucia metalowo-zdobnicze **wykonuje solidnie, tanio i szybko**

Metalochrom Sp. z o. o.
Poznań,
Strumykowa 19. Tel. 69-51.
zg 16 039

50 do 100 tysięcy

na pierwszą hipotekę domu w Poznaniu przy Starym Rynku wartości 400 tys. **poszukuję** i proszę o oferty do Kurjera Pozn. zg 16 001

Zastępca

do rozpowszechniania artykułów technicznych poszukiwany. Dobry zarobek zapewniony. Panowie, chcący sobie zapewnić egzystencję, zechcą oferty nadesłać pod adres: Fabryka dla technicznego użytkownika patentów H. Wolff, Gdańsk, Bartholomäi-Kircheng. 16. zg 15 993

Przedstawicielstwa

tylko poważnej firmy poszukuje rutynowany kupiec lat 40, posiadający szerokie stosunki handlowe. Oferty Kurjer Poznański pod zg 16 036

Technik na centralne ogrzewanie

(Inżynier), biegły w projektowaniu i montażu, — na kilka miesięcy do Bydgoszczy poszukiwany. Oferty z podaniem wymaganej pensji skierować do Kurjera Poznańskiego pod zg 16 042

Przy zakupie sukna uważaj na czerwony trójkąt! Marka ta gwarantuje Bielskie wyroby włókiennicze. Konwencja Fabrykantów Sukna, Bielsko. nr 5 045

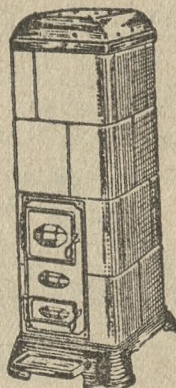
Zakład Lecznicy

Ubezpieczalni Krajowej w Inowrocławiu (solanki, kąpiele borowinowe, inhalacje, elektroterapia, wodolecznictwo) połączony z pensjonatem, otwarty jest bez przerwy przez cały rok. Wygoda. Wszelkich zabiegów lekarskich i kąpielii udziela się na miejscu w zakładzie (pensjonacie). Opłaty bardzo przystępne (kl. I. i II.) obejmują całkowicie utrzymanie, stałą opiekę lekarza-specjalisty, oraz wszelkie zabiegi i kąpiele. Własny park, czytelnia, biblioteka, radiokoncerty itp. W sezonie zimowym od 1 października do 31 marca opłaty niższe. Prospekt wysła oraz wszelkich wyjaśnień udziela na żądanie bezpłatnie Administracja Uzdrowiska Ubezpieczalni Krajowej w Inowrocławiu. Pg 4 596 38.106

Oszczędność opału 50%.

Piece Szrajbera

z kafli stalowych stałe, przenośne i kuchenne, znane jako hermetyczne, trwałe, oszczędne i tanie poleca zg 16 048

St. Rowalski - Poznań
Przedstawiciel na Woj. Poznańskie
pl. Wolności 17. Tel. 29-76

Kupno okazyjne

Austro-Daimler A D R 70 K. M., 6-osobowa limuzyna w świetnym stanie, sprzedam zaraz przy dogodnych warunkach. Oferty „Par” pod 38.109 Pg 4 473-38.109

Zawiadomienie!

Komunikuję uprzejmie Szanownej Publiczności, iż z dniem dzisiejszym przejąłem Kino „ROXY” przy Alejach Marcinkowskiego 28 i takowe będę prowadził ku zadowoleniu Szan. Publiczności Z poważaniem **Herczyński** Pg 4 595-47.86

UWAGA.

Wszystkim chorym z tak zwanego „przeziębienia”, szczególnie w grypie, anginie i malarji, poleca się używać pigułki „Original” (Chinin-Pulver-Pillen „Original”), które będą czysto naturalno-roślinnym lekiem, bakterjologicznie przeciwdziałają i z dodatnim wpływem na serce leczą w różnych niedomaganiach, powstających z wyżej wspomnianych przyczyn chorobowych. Pigułki „Original” żądać w aptekach tylko z Nr. Reg. 1492 po zł. 2.50 za rurkę, zawierającą 50 pigulek. Poczajającą literaturę lekarską o pigułkach „Original” i o chininie wysyła każdemu bezpłatnie przedstawiciel koncernu produkującego pigułki „Original”. Indyjsko-Holenderskiego Przemysłu Farmaceutycznego Bandoengsche Kininefabriek na wyspie Jawie i w Holandji. Adresować: K. S. Ry-mowicz, Marszałka Focha 8, Warszawa. ng 5 135

Restauracja Ogrodu Zoologicznego

w Poznaniu, ma być na nowo wydzierżawiona od 1 kwietnia 1933 r. Oferty należy składać pod adresem Ogrodu Zoologicznego w Poznaniu, ul. Gaiowa 5, gdzie można także w dni powszednie od godz. 10-tej do 13-tej dowiedzieć się o warunkach dzierżawy.

Dyrekcja Ogrodu Zoologicznego
dg 1 238 Szczerkowski.

UCHWAŁA. W sprawie upadłościowej nad majątkiem firmy J. N. Leitgeber i p. Halny Leitgeber w Poznaniu, ul. Wodna, wyznacza się termin na dzień 30 września 1932, godz. 11 i to 1) celem odebrania sprawozdania od zarządcy masy z dotychczasowego zarządu, 2) celem dodatkowego badania zgłoszonych wierzytelności. Poznań, 14 września 1932 r. Sąd Grodzki. ng 5 134

W sprawie odroczenia wypłat nad majątkiem firmy K. Gaertig i S-ka w Poznaniu, wyznacza się termin na dzień 7. X. 1932 r., godz. 10.30, w gmachu tut. Sądu, pokój 29, celem rozpatrzenia wniosku dłużniczki o otwarcie postępowania układowego. Wierzyciele mogą przybyć na powyższy termin celem udzielenia Sądowi wyjaśnień. Poznań, dnia 20 września 1932 r. Sąd Grodzki. ng 5 133

W sprawie odroczenia wypłat nad majątkiem firmy Wiza i Maluszek w Poznaniu, wyznacza się termin na dzień 8. . . 1932 r., godz. 10.30, w gmachu tut. Sądu, pokój 29, celem rozpatrzenia wniosku dłużniczki o otwarcie postępowania układowego. Wierzyciele mogą przybyć na powyższy termin celem udzielenia Sądowi wyjaśnień. Poznań, dnia 20 września 1932 r. Sąd Grodzki. ng 5 132

UCHWAŁA. W sprawie upadłościowej nad majątkiem inżyniera Stanisława Makowskiego, Poznań, św. Marcin 33, wobec przychylnego oświadczenia się wydziału wierzycieli co do dolecenia ugodowego upadłego dłużnika, wyznacza się termin ugodowy na dzień 5 października 1932 r., godz. 11 w gmachu tut. Sądu, pokój 29. Dolecenie ugodowe i oświadczenie wydziału wierzycieli są wyłożone w sekretariacie, pokój 30, do wglądu przez zainteresowanych. Poznań, dnia 19 września 1932 r. Sąd Grodzki. ng 5 131

OBWIESZCZENIE

Prezydenta m. Poznania z dnia 23. 9. 1932 r. dot. ceny maksymalnej na chleb.

Na podstawie rozporządzenia Min. Spraw Wewn. z dnia 29. 10. 1929 r. o uregulowaniu cen przetworów zbóż chlebowych — pp. (Dz. U. R. P. nr. 81 poz. 607), którego moc obowiązująca przedłużona została rozporz. Min. Spraw Wewn. z dnia 19. 8. 1932 r. (Dz. U. R. P. nr. 74 poz. 672) i rozporz. Wojew. Pozn. z dnia 20. 10. 1931 r. (Pozn. Dz. Woj. nr. 45 poz. 910), którego moc obowiązująca została przedłużona rozporz. Wojew. Pozn. z dnia 1. 9. 1932 r. (Pozn. Dz. Woj. nr. 40 poz. 611) oraz rozporz. Prezyd. R. P. z dnia 31. 8. 1926 r. o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku (Dz. U. R. P. nr. 91 poz. 527) ustanawia się co następuje:

- 1) Cena chleba żytniego z mąki przemiału 65% wynosi: a) za bochenek wagi 1 kg. = 33 grosze, b) „ „ „ 1½ „ = 50 groszy.
- 2) Ceny chleba żytniego będą podlegać rewizji każdego poniedziałku. Ewent. zmiany zostaną ogłoszone w prasie codziennej.
- 3) Cena chleba wyszczególniona pod 1 obowiązuje od dnia 26 września r. b.

Winni pobierania lub żądania cen wyższych od ustalonych i podanych do publicznej wiadomości oraz nieujawnianie ich na cennikach, ulegną karze aresztu do 6 tygodni lub grzywnie do 3 000 zł po myśli art. 4 rozporz. Prezyd. R. P. z dnia 31. 8. 1926 r. o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku (Dz. U. R. P. nr. 91 poz. 527) w brzmieniu art. 64 rozporz. Prezyd. R. P. z dnia 22. 3. 1928 r. o postępowaniu karno-administr. (Dz. U. R. P. nr. 38 poz. 365).

Oprócz tego może być orzeczona konfiskata przedmiotów, do których odnosi się czyn przestępczy. ng 5 497/8 Poznań, dnia 23 września 1932 r.

Za Prezydenta Miasta

L. dz. XV. 2151/32 Pr. (—) Starzonek, referendarz.

OSTRZEŻENIE. Niniejszem zawiadamiamy naszą Szan. Klientelę, że p. Walery Gładysz już nie jest naszym przedstawicielem, również niema prawa inkasować dla nas. Ostrzegamy przed wypłaceniem p. W. Gładyszowi jakiegokolwiek bądź sumy na nasz rachunek, gdyż żadnych wpłat, uskuteczniom. p. Gładyszowi na nasz rachunek, uznawać nie będziemy. Mochan, Fabryka Obuwia „STANDART”, Bydgoszcz, Marsz. Focha 47. ng 5 512

LICYTACJA PRZYMUSOWA

W poniedziałek, dnia 26 września b. r., o godz. 11 przed południem, w firmie Gustaw Kawecki przy ul. Strzeleckiej 14, sprzedam publicznie najwięcej dającym za gotówkę:

planino czarne i pianole z 35 nutami. ng 5 158

Licytacja odbędzie się napewno.

T. Bartkowiak, kom. sąd. z pol. Poznań, Wały Jagiellj 3.

Niezawodne środki przewozowe są warunkiem powodzenia handlowego dostarczamy najnowsze i ulepszone samochody ciężarowe

CHEVROLET

o zwiększonej nośności niska cena i niezrównana jakość ułatwiają znakomicie amortyzację oraz zapewniają wysoką rentowność

budujemy nadwozia wszelkiego rodzaju

Polecamy jako kupna okazyjne używane samochody ciężarowe Chevrolet i Ford doskonale utrzymane

BRZESKIAUTO S. A. POZNAŃ

ul. Dąbrowskiego 29, tel. 63-23, 63-65. Pg 4 594 38.102

JASNEJ SŁONCA

NAJLEPZA ZAPRAWA DO PODŁÓG ODWIEŻA ZNIŻCZONE POADZKI, LINOLEUM I FARBUEJE MOMENTALNIE BIAŁE PODŁOGI NA MAHOŃ LUB ORZECH CIEMNY.

Wille

w Pleszewie w dobrym położeniu, 8-pokojowa, komfortowa, masywna, z przyległym ogrodem w kulturze, — sprzedam bardzo korzystnie. Zgłoszenia uprasza: Stobiecka, Pleszew, ul. Poznańska. zg 16 046

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo. Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11.

1 SPRZEDAŻE

Meble
nowe i używane, fortepian, jadalnie, sypialnie, Biurka, urządzenie biurowe i składowe tanio. — Podgórna 6, skład mebli. zg 28 488

Parcele
Bukowska 4.00, Dębiec 2.50, Dąbrowskiego 1.50, Antoninek 0.50, „Osadopol”. Rzeczypospolitej 9. zg 28 470

Akwarijum
rybami sprzedam. Szkolna 78, mieszkanie 13. zg 28 466

Parcele
5.000 mtr. kw. przy Warcie, Rataje tanio sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zg 28 454

Piekarnię
ekładem centrum Poznania korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zg 28 450

Rzeźnictwo
z mieszkaniem, kompletnie urządzone w centrum, zapędem elektrycznym cena 3 500 sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zg 28 528

Kto
kupuje welne królików Angorów? Oferty Kurjer Poznański zg 28 514

Wilk
czarny, belgijski, tresowany, ostrzy. Wodzak Łazienna 2. zg 28 580

Serwantka
kanapa Recamier sekretara biurowo, kanapa, biblioteka komody lustra, fotele, krzesła na sprzedaż. Skarbowska 4, parter lewo. zg 28 507

Magiel
mało używana sprzedam. Tomczak, Kościelna 22. zg 28 448

Meble stylowe
najtaniej z własnej fabryki, wystawa mebli, Tama Garbarska 3, Szczanięci. zg 28 446

Żrebc
jasne, bardzo eleganckie 125 zł. Kraszewskiego 4, m. 5. zg 28 576

Parcela
opłocona, ul. Spokojna tanio sprzedam. Kraszewskiego 4, m. 9. zg 28 578

Większa pierwszorzędna
restauracja (duże lokale) w pełnym biegu z czteropokojowym mieszkaniem w śródmieściu Poznania na sprzedaż. Oferty tylko poważnych zasobnych w gotówkę reflektantów do Kurjera Pozn. zg 28 631

Sprzedam
korzystnie skład artykułów męskich z nowoczesnym urządzeniem i towaram w mieście powiatowym. Egzystencja pewna. Oferty Kurjer Poznański zg 28 516

Pianola
bilard, łózka metalowe, sypialnie, jadalnie, kanapy, stoły restauracyjne, używane. Dom Komisowy. Wroniecka 6/8. zg 28 591

1
z kuchnią sprzedam z meblami przy Starym Rynku, cena 750. Oferty Kurjer Poznański zg 28 625

Fortepian
krótki, zagraniczny fabrykat — ładny ton, jak nowy sprzedam. Jasna 10, mieszkanie 5, dom ogrodowy. zg 28 628

Motocykl
angielski 350 ccm, jak nowy okazynie na sprzedaż. Centrala Magnetów, Składowa 12. zg 28 645

Sypialnie
sprzedaje najtaniej — Stolarska Rybaki 15. ng 4 147/8

Nowy
Dom Komisowy, Woźna 16, sprzedaje i kupuje meble używane garderoba, różne inne przedmioty. ng 4 170-50.432

Akumulatory
tanie i dokładnie ładujemy, na czas lawodania wypożyczamy bezpłatnie własne. Ogniwo Poznań Wielkie Garbary 19 telefon 38-01. Pg 4 455-37.120

Meble kuchenne
po każdej cenie sprzedaje Konięcki, Piaskowa 3 Wytwórnia mebli kuchennych zdw 25 887

Pończosznice
maszyny okrągłe, nowe już za 250 złotych, kilka używanych, saneczkowych poleca „Zofia”, Szkolna 9. zg 28 368/9

Zakład
fryzjerski 3 pokoje tanio. Szmarzewskiego 10. zg 28 437/8

Okucia
budowlane meblowe najtaniej Stanisław Wewiór — Poznań, św. Marcin 34. Specjalny skład okuć, telefon 34-31. dg 542/3

Piec
kafłowy, przenośny sprzedam. — Wielka 18, towary krótkie. rg 3 318

Fuzja
tanie. Grobia 29 m. 8. sz 3 322

Skład
urządzeniem, mieszkaniem odstąpię 1 500 zł. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zg 28 659

Termosy — Termosy
Termosy — Termosy — Najlepsza Porcelana — Różne Szklanki — Prezenty — Wyprawy — kupuje się najtaniej tylko wprost Wroniecka 24 Hurtownia Porcelany. zg 28 812

Samochód ciężarowy
3 tonn, 1 osobowy mała limuzyna korzystnie względnie zamienie na cabriolet lub torpedę. Oferty Kurjer Pozn. zg 28 658

Skład
owoców, drobiu warzywa i cukierków w śródmieściu, cena 1 000 zł zaraz do sprzedania. Oferty Kurjer Pozn. zg 28 682

Motosacoche
jubileuszowy, 500 jak nowy sprzeda Koszczyński Ogrodowa 15. zg 28 660

„Berkla”
maszynę rzeźniczą do krojenia szynki okazynie. Nowy Dom Komisowy, Woźna 16. rg 3 330

Kluby
skórzane jak nowe okazynie Nowy Dom Komisowy, Woźna 16. rg 3 329

„National”
kasę nowoczesną sprzedam okazynie. Nowy Dom Komisowy, Woźna 16. rg 3 328

Kamienieć dwupiętrową
przy ul. Poznańskiej sprzedam. Zgłoszenia poważnych reflektantów: Dąbrowskiego 59, L. piętro, m. 1. dg 1 002

Materace
sprężynowe, nakładki, leżanki, kanapy najtańsze wprost z pracowni Wielkie Garbary 18, narożnik Woźnej. zg 28 510/11

Dom
piętrowy, ogrodem Poznaniu, dobrze rentujący cena 21 000, wyjąta według ugod. Oferty Kurjer Pozn. zg 28 656

Plac budowlany
Rynek Wildecki 900 m. sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zg 28 275/6

Pierze
święte darte, niedarte, puch poleca Stanisław Dyczkowski Poznań, Wierzbicę 13. zg 28 174/5

Maszynę
damską Singera tanio sprzeda Waresztat, Kraszewskiego 5. zg 28 501/2

Nowości
ślubne obrączki złote w kolorach białym, zielonym, złotym, gładkie i rzeźbione od 12 zł. para. — Własny wyrób poleca Chwilkowski, św. Marcin 40. zdg 28 654

2, — zł
pończochy angielskie jedwab Bemburga 2.40 2.75; 3.25; 3.75; obrzygni asortyment kolorów. Rekawiczki kremowe i kolorowe z pięknymi mankietami tania 1.60; 1.85; 2.25; 2.75. — A. Szymański, Poznań św. Marcin 1 przy placu św. Krzyskim. Specjalny magazyn pończoch i rekawiczek. Pg 4 467/8-33.66/7

Jadalia
jasnobiała, modna, solidna, 12 osobowa, zegarem okazynie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 749

Parcele
przy Marsz. Focha sprzedam. — Niedziela, Al. Marcinkowskiego 24.

Restauracje
centrum, przystanek autobusowy tani. Sw. Marcin 14 III „Obrona”. zdg 28 760

Karoserja
4-osobowa, nowa, okazynie na sprzedaż. „Elabor”. Gasioworskich 6. Pg 4 577-33.84 mało używany sprzedam. Tom-

Zakład
fryzjerski w centrum Gniezna, nowoczesnie urządzone sprzedam. Zórawski, Gniezno, Farna 8. ng 5 500

Gospodarstwo
70 morg blisko Poznania, ziemia pszenno-buraczana, dom 5 pokoi, ładny ogród, budynki maszynowe korzystnie sprzedam lub wydzierżawie od zaraz. Wpłaty 15-20 tys. zł. Zgłoszenia do „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11, pod 57.80. Pg 4 574-57.77

Wielny
włóczki zefirowe, czesankowe, zgrabne, wełny z jedwabiami do robotek ręcznych, trykotarstwa. Wielki wybór, niskie ceny. Hurtownie, detalicznie. Przemysły Wełniany, św. Marcin 56, I. piętro. Pg 4 579 57.84

Meble
kuchenne, lustro duże, szafa, komoda, 6 krzesel. Matejki 2, m. 4. zdg 28 603

Ogródek
działkowy na przystanku Zmątwych-wstańców nowa altanka pompa sprzedam, Szewska 13 m. 3. zdg 28 543

Radjo
5-lampkowe sprzedam, Zielona 3, Grzegorzewski. zdg 28 648

Gospodarstwo
70 morg blisko Poznania ziemia pszenno-buraczana, dom 5 pokoi, ładny ogród, budynki maszynowe korzystnie sprzedam lub wydzierżawie od zaraz. Zgłoszenia do „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11 pod 57.80. Pg 4 575-57.81

Tanio
sprzedam narzędzia kolodziejskie Szal. Wybickiego 3, m. 20 zdg 28 652/3

W. Groszkiewicz
Stary Rynek 59, telefon 2255 hurt. detal. Koldry w wielkim wyborze po cenach zniżonych wawowane, ręczna praca od 12 jedwab adamaszek na białej wawie 26 jedw. pr. adamaszek na białej ang wawie 46.50 jedw adamaszek na wełnie (chem. czyszcz.). 47.50 jedw. prima na wełnie (chem. czyszcz.). 63.50 puchowe w każdej cenie pięknie wykonane firany tułowe ang. 3 częściowe już od 8.50. Pw 3 560-31.44

Gramofony-Mechanizmy
Reparacje
najtaniej F. Balon, Woźna 12. Płyty gramofonowe — nowe od 95 groszy. Pg 4 164-36.9

Losy
wygrane 5 klasy zamieniam lub wypłacam. Tabelki wygranych u mnie bezpłatnie do przejrzenia. Kedziora, Poznań, Sieroca 5/6. zdg 25 050

Sypialnia
kuchnia i sypialnia tania na sprzedaż. Górna Wilda 17, m. 4. zdg 28 720

Kolonjalka
towarem i mieszkaniem bardzo dobre położenie sprzedam korzystnie. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 28 685

Samochód
czteropobowy w dobrym stanie oraz „Lindian” z przyręczką korzystnie sprzedam. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdg 28 696

Z rozbiórki
wielkiej hali przy placu Prezydenta Drzewskiego, przystanek autobusowy zaraz tania każdej ilości, na życzenie dostawa waga, nowa, kantówki, belki różnej grubości i długości, drzewo, wiata do garażu lub chlewów, szkło izolacyjne 90x100 pape izolacyjna, drzewo opalowe. zdg 28 744/5

Skład
walcików w śródmieściu, odpowiedni na każdą inną branżę sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 252

Maszyny
pończosznicza Rekord. 2 cylindry sprzedam tania. Mostowa 16, m. 12. zdg 28 693

Gniotownik
makuchu, kita. Rynek Śródecki 12, parter. zdg 28 690

Cynober
tania. Rynek Śródecki 12, parter. zdg 28 691

Wóz
reklamowy i do mleka. Bartkowiak, Piaskowa 67 (kuźnia). zdg 28 699

Kolonjalkę
sprzedam. Adres Kurjer Pozn. zdg 28 694

Gramofon
sprzedam. Adres Kurjer Pozn. zdg 28 683

Sprzedam
futro męskie tania z prawdziwych nurek, obejrzyć można firmie Lehmann Wrocławska 18 zdg 28 412

Pościel
dwóch łóżek, Strzelecka 25, mieszkanie 8. zdg 28 402

Lampa
mosiężna elektr. 4 światła i klubowa obrus eleg. wyszły ręcznie 160x200 korzystnie. Wolnica 3, m. 5. zdg 28 533

Rower
korzystnie jak nowy. Marsz. Focha 77, m. 8. rg 3307

Plac
przy Stenkiwicza sprzedam. — Słowackiego 34, I. lewo. jg 1762

Radjo
3 lampowe, słownik 200. Poznańska 27, m. 4. jg 1761

Okazyjnie
stół składowy 36 szufladami do towarów krótkich urządzenie restauracyjne. Zyrandol duży nowy. Przecznicza 2, m. 4. jg 1757

Platformę
lekką w dobrym stanie tania sprzedam, Zórawia 12, mieszkanie 9. jg 1754

Meble!
jadalnie okazynie tania sprzedaje Zakład stołarski Grobla 6. zdg 28 796

Dom
9 ubikacji ogród 11 000. Agenci wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 792

Wille
piękna, stylowa w Pleszewie za bardzo przystępną cenę sprzedam Stobielecki Środa. zdg 28 776

Od 25 groszy
Największy wybór parcel. Budowa. DEKAHA, Marcinkowskiego 13. zdg 28 687

Tania
sprzedaż krawatów. Olszewski, Półwiejska 11. zdg 28 696

Skład
krótkich towarów i artykułów piśmiennych z urządzeniem i towarami sprzedam. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdg 28 701

Piece
kucharki kaflowe przenośne tania poleca Miłoch Dolna Wilda 21. zdg 26 719

Rozmaite
meble, jak: kanapa, stół, krzesła, jak nowe, na sprzedaż. Oglądać można od 9-12. Plac Wolności 10, m. 9. zdg 27 321

Sypialka
jasna, debowa, kuchnia i inne korzystnie. Marszałka Focha 82, mieszkanie 5. zdg 28 398

Wyściełane
meble oraz wszelkie przeróbki i reperacje wykonuje sumiennie i tania. Cz. Szefer, mistrz tapicerski, Grobla 18. zdg 27 505

Parcele
obok Dłakonisek tania sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 27 794

Pianina
znanej przedwojennej fabryki fortepianów „Betting” po cenach fabrycznych. Przedstawicielstwo Plac Wolności 2. zdg 27 940

Okazja
Po zlikwidowaniu składu oddam bardzo tania gramofony, płyty, maszyny do szycia, żarówki samochodowe, nożyki, nożyczki, brzytwy, wiertarka, zapęd elektryczny i t. d. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 828

Stożło oficerskie
cały komplet lukusowe tania sprzedam, Mostowa 17 a. zdg 27 821

Szory
wyjazdowe prima i robocze za bezcen sprzedam, Mostowa 17 a. zdg 27 820

Meblowe
wozy 6 mtr. i 8 za bezcen sprzedam, Mostowa 17 a. zdg 27 818

Dom
ogród nad jeziorem, Rogoźno Wlkp., wszelkie szkoły z powodu zmiany korzystnie sprzedam. Patelski Mała Poznańska 329. ng 5 406

2
motocykle na sprzedaż. Dabrowskiego 62, mieszkanie 3. jg 1747

Magiel
domowy, pierwszorzędny tania sprzedam, Słowackiego 48, mieszkanie 6. zdg 28 143

Maszyny do pisania
dobre, okazynie z gwarancją od zł 80, nowe od zł 550, również zamiane, naprawe oraz części oferuje Skóra i S-ka Poznań. Aleje Marcinkowskiego 23. Pw 3 562-31.47

Drzewka i krzewy owocowe
ozdobne oraz róże po cenach zniżonych. Szkółki Drzew A. J. Jeske, Jelenek, poczta, stacja kolej. Złotniki k. Poznania. Telefon 3. Cenniki na żądanie. Dojazd autobusami z ul. Szyperskiej w kierunku Obornik. P 3 569-33.4

Skład!
Jeden najlepszych przy Starym Ryнку pełnym biegu do odstąpienia, dzierżawa 200 zł, Petz, Grobla 22, telefon 29-45 zdr 28 134

Piękny ogród
owocowy i ozdobny przy Ogrodzie Botanicznym, przystanek tramwajowy 7, sprzedam lub zamienie na inny obiekt. Zgłoszenia „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11 pod Pg 4538-38.44

Meble kuchenne
kupuje się najkorzystniej Łąkowa 4a stolarnia. zdg 94 032

Meble
tania wprost z składnicy poleca K. Bakos, ul. Wencelaska 1, Most Chwaliszewski przy krzyżu. zdg 97 777

Plaszcz
jesienne, zimowe w najnowszych fasonach po cenach hurtowych Wiśniewski, Stary Rynek 53/54, wejście Jeznicka I ptr. zdg 26 554

Puszczykówo
parcele budowlana po 0.80 mtr. sprzeda Jakubiakowa, Mosina. zdg 27 027

Resztówka
w Wielkiej Starolece około 30 morg. Budynki maszynowe, cena okazyna wpłata od 15 000. — Adres wskaże Kurjer Pozn. zdg 27 476

Gospodarstwo
26 morg przedmieście Poznania, budynki, inwentarze kompletne. Cena 10 000 zł. Rutkowski, Grobla 29. zdg 27 600

Młyn parowy
30 tonn na dobie w bogatej okolicy zbożowej koło Poznania z boczną kolejąwa jest do sprzedania ewentualnie przyjmie wspólnika z gotówką 20-50 tys. zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 690

Sprzedam
fabrykę bezkonkurencyjną. Powód choroby meza, Warszawa, Ogrodowa 59 mieszkanie 5 Krakier, Cena okazyna byle zaraz. ng 5 494

Salon
jadalnia i sypialnia pierwszorzędne jasny dąb, lustro stoliki, marmur, umeblowanie sprzedam okazynie zaraz. Tel. 70-12. zdg 27 829

Skład
tytomiu, papieru mieszkaniem sprzedam zamienie. Adres Kurjer Pozn. zdg 27 894

Meble
wyściełane, solidnie wykonane, najkorzystniej Banaś, Kreta 23 zdg 28 026

W. Groszkiewicz
Stary Rynek 59, telefon 2255 hurt. detal. Magazyn bławatów dywanów i firan poleca w wielkim wyborze po cenach zniżonych Dywan 180 x 300 od 31.50; 175 x 250 od 46.80; 200 x 300 od 67.50; Bonclé 200 x 500 od 140; pr. plusz 200 x 300 od 198. Dywaniki od 2.75. Chodniki z metra od 1.75. Pw 3 559-31.43

Restauracje
i wyszynk wódek sprzedam. Oferty Kurjer zdg 27 940.

Nowy
rower 155 zł, Górna Wilda 17, — mieszkanie 4. zdg 28 722

Resztówka
blisko Poznania, 90 morg, ziemia pszenno-buraczana piękne zabudowania inwentarz żywy martwy kompletny sprzedam. Cena 49 000, wpłata 30 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 098

Gospodarstwo
93 morgi, rentowe ziemia dobra, 25 kilometrów od Poznania piękne zabudowania, inwentarz żywy martwy kompletny sprzedam cena 25 000 zł gotówką. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 096

Posiadłość
2 składy, obszerne mieszkanie i śpielnia najlepsze położenie — rynku z powodu śmierci korzystnie do sprzedania. Stanisław Marlicki, Pobjedziska. jg 1756

Resztówka
300 morg, dom 8 pokoi 8 morg parku, inwentarz kompletne, cena 90 000 wpłaty połowa. Rutkowski, Grobla 29. zdg 27 603

Leżankę
jak nową tania. Słowackiego 27, mieszkanie 6. zdg 28 024

Futra
posiadam wielkim wyborze karakulowe całych skór 1 400 oraz futra piżmowe, tchórze seadowe, popielice, nutria, tchórze różnego rodzaju począwszy od 2 00, także skóry każdego gatunku wydry, bobry, białej lisy srebrne. — Sprzedaje po cenach najniższych Łajewski, Fredry 1. Pg 4 470-33.77

Skład
papieru okazynie 8 000. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 068

Maszyny
do szycia „Naumann” i na zapęd elektryczny „Gutmann” oraz maszyny do kroju, specjalnie dla wytwórni bielizny okazynie sprzedam. Oferty do „Par”. Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 38.59 Pg 4 561 38.59

Kiosk
ubikacja, ogródek z powodu choroby tania sprzedam, Strzelecka 15. zdg 28 081

Skład
krótkich towarów 2 500 w centrum sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 28 122

Śliczne
rasowe foksterjerki 3 miesięczne. Puszczykówo telefon 8. zdg 28 126

Skład
towarów krótkich korzystnie sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 28 131

Majątek
850 morgowy ziemia pszenno-buraczana blisko Poznania śliczne zabudowania gorzelnia, inwentarz żywy, martwy kompletny sprzedam, cena 210 000, wpłaty 100 000 zł. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 097

Parasole
ogrodowe, balkonowe, deszczowe i słoneczne poleca Wytwórnia Parasoli, Wielka 27/29. dg 705

Wioloncza
połówka, model Stradmariausa 60 zł. Wrocławska 14, m. 18. zdg 28 724

Srebro
stolowe, opis dokładny Kurjer Poznański zdg 28 829

Skład
cukierków i papieru przy szkole na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 28 018

Sprzedam
sypialnie komplet jasna, 2 łóżka angielskie 2 połowe, szafa umeblowanie. Niegolewskich 7, mieszkanie 1. zdg 28 806

Salonik brzozy Biedermeyera
salonik mahoniowy styl secesyjny okazynie. Poznański Dom Komisowy Dominikańska 3. Pg 4 590-33.92

Sypialnie okazynie!
jasno-debowe, różne modele dobra solidna praca tania Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 4 589-33.93

Zegar Beckera
i Junghousa obudowaniem gotowa biała bardzo ładna kuchnia kompletna, biurko mahoniowe damskie, biurko czarne, szafa do garderoby garderobianki, kanapy leżanki stoly rozciągane, sładowe maszyny krawieckie, kryształowy oraz duży inwentarz przedmiotów okazynie — Poznański Dom Komisowy Dominikańska 3 Pg 4 583-33.94

Kasy National
4 i 6 obsługa jak nowe tania Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 4 585-33.88

Wspaniałe gabinet męski
cieżki, dużo rzeźby, biblioteka 3 mtr. bardzo dobrze wykonane okazynie Poznański Dom Komisowy Dominikańska 3, tel. 2442. Pg 4 584-33.89

Elegancki gabinet męski
biblioteka 2,25 mtr., wewnątrz mahoni, solidnie wykonane, ubrania rzeźbami bardzo tania Poznański Dom Komisowy Dominikańska 3. Pg 4 583-33.90

Pianino Hintze-Berlin Pianino Neumann
płyty metalowe, krzyżowa czarna, bardzo dobre w tonie okazynie Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 4 582-33.91

Okazjal Zakopane
Wille pensjonat centrum sprzedam za 55 tys., wpłata 35 tysięcy złotych, szybka decyzja wyjazd. Pensjonat „Polanka”, Zamojskiego. ng 5 136

Zakład fryzjerski
Poznanu z mieszkaniem bardzo dobrze zaprowadzony bez konkurencji powodu choroby sprzedam zaraz za 3 000 zł. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 28 802

Dywany
kryształ, srebro, porcelane, bieleżne stolowa sprzedam tania. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 138

Wiertarkę
nożna do żelaza tania sprzedam. Kraszewskiego 8, „Torona”. zdg 28 142

Resztówka
blisko Poznania 340 morg ziemia pszenno-buraczana, piękne zabudowania młyn wodno-turbinowy, inwentarz żywy martwy kompletny sprzedam. Cena 130 000 wpłaty 70 000 zł reszta amortyzacja. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 099

Skład
delikatosów tania. Chwaliszewo 20. zdg 27 945

Sztuciec
sprzedam prawie nieużywany, nieznaczony na 12 osób. Szwalcarska 22, mieszkanie 18 od 10-2 po południu. zdg 28 154

Kiosk
inwalidzie sprzedam. Odpowiedź znaczek. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 086

Skład
papieru egzystujący od 27 lat do sprzedania. Kraszewskiego 4, mieszkanie 6. zdg 28 199

Futro
karakul damskie, obsada skunksowa, piżmowe męskie sprzedam. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdg 28 220

2 500
Warsztat — tokarnia, wiertarka, szlifiarka, motor narzędzia. — Oferty Kurjer Pozn zdg 28 225

Dom
nowy sprzedam przy Poznaniu, 4 ubikacje, 1 000 m. ogrodu, 5 800, wpłaty 4 500. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 245

Marmurowa
płyta 2 1/2 mtr., 60 cm., piec żelazny szamotowy rurami. Debiec, Aleja Czechosłowacka 2. zdg 28 249

Maszynę
do pisania wałkawkową, Szkołna 7/8 mieszkanie 8. zdg 28 251

Elektrownia
nowe kompletne urządzenie Diesel 300 koni generator prądu zmiennego transformatory i t. p. natychmiast tania sprzedamy. „Stal” Warszawa, Przejazd 1. zdg 28 259

Folwark
400-morgowy pod Poznaniem — częściowo rozparcelowany pod budowę okazynie sprzedam. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 287

Drukarnia
maszyna pospieszna 70x100 maszynowa nowa do szycia perforowka, korektorka kompletna zecornia ca. 3 500 kg pisma do sprzedania. Maszyna rotacyjna berlińska format jak nowa Oferty Kurjer Poznański zdg 28 243

Skład
narożnikowy dwóch oknach, tytoni, wódek, wina najruchliwszej części miasta okazynie na sprzedaż. Adres Kurjer Pozn. zdg 28 270

Maszyna
Singer, gwarancja. Plac Nowomiejski 1a, parter. zdg 28 271

Kożuch
bekiesze sprzedam, Wały Jagwiłgi 11, m. 6. zdg 28 284

Słuchajcie!
wszystcy wiecie i maci! Bawiamy ci, co radia słuchali O tem wnet się przekonali i każdemu powtarzali: „Radio-Emka — góra wszędzie Radio-Emka — zawsze będzie Radio-Emka — szczyt wszystkiego Radio-Emka — dla każdego! „EMKA” Zakłady radio-elektrotechniczne, żyrandole, gramofony, płyty, gitary, mandoliny, Poznań, Wrocławska 30, tel. 36 83. Pg 4 573-38.85

Powóz
kryty do otwierania, wygodne 4 siedzenia. Krüger, Wierzbieckiego 29. zdg 28 295

Realność
w Poznaniu przy głównej ulicy, nowe zabudowanie, czynsz miesięczny donosi 500 zł, duży plac, skład rzeźniczy przy kupnie wolny z mieszkaniem, który sam prowadzi. Cena 45 000 zł. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 305

Wózki
dziecięce teraz poniżej ceny zakupu. Gumi, 27, Grudnia 15. zdg 28 316

Samochód
mały, kryty towarowy 650, — zł „Komisowy Autopark”. Przemysłowa narożnik Jakóba Wujka, telefon 66-61. zdg 28 331

Kanapa
6 foteli, dobrym stanie, inne rzeźby. Focha 41, m. 10. zdg 28 385

Pianino
300 zł sprzedam. Bukowska 30, I. lewo. zdg 28 379

Lekarskie
szafy sprzedam stolarnia. Plac Bernardyński 2. zdg 28 375

Dom
miesiąc powiatowy skład trzy mieszkania przy przynajmniej 1 sprzedam, wpłata podług umowy. Oferty Kurjer Poznański rg 3272.

Maszyna parowa
leżąca, o sile 10 do 14 PS, nieużywana dla mleczarni, gorzeln, warsztatów, tania i na dogodnych warunkach do sprzedania. Zgłoszenia pod „Maszyna parowa 1930” do Tow. Reklamy Międzynarodowej, Kraków, Zyblikiewicza 16. Tg 324

Magle domowe nowoczesne 3 wałkowe
konstrukcji żelaznej i drewnianej poleca Wytwórnia magli R. Grzechowiak, Poznań, ul. Bydgoska 2a. zdg 28 563

Tokarkę
zegarmistrzowską, amerykańską. Adres Kurjer Poznański zdg 28 569

Resztki
koronek klockowych sprzedam z powodu choroby niżej cen fabrycznych. Rybakki 7, m. 4. zdg 28 429

Samochód
„Buick” 6 osobowy prawie nowy wartości 30 000 za 8 500 sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdg 28 427

Plaszcz
damskie dziewczęce, — jesienne — zimowe — najnowsze modele desenia poleca gotowe wykonuje miarowe najtaniej Józef Szuster

Kamienicę
przy najgłośniejszej ulicy Bydgoszczy (Gdańskiej). 13 mieszkań, ogród, skład, mieszkanie wolne sprzedam okazynie 50 000, wpłaty 30 000 lub zamienie na gospodarstwo, młyn lub cegielnię. — Bydgoszcz, Długa 5, Kotecki, zdg 28 845

5 KUPNA

Maszynę stolarską
do cynkowania, nutowania i zaryzowania gratów, używana w dobrym stanie kupimy. Fabryka Mebli, M. i W. Misiak Pleszew, Wielkopolska, ng 5493

Antyki
kupuje, sprzedaje Pocztowa 22, zdg 27 518

Elektryczny młynek
do mielenia kawy kupię zaraz za gotówkę. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 392

Kufer
samochodowy kupię. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 28 353

Amerykańskie I I
Biuro handlowe „Centrala” w Detroit, poszukuje w Polsce dla Amerykan nieruchomości miejskich, wiejskich przemysłowych (fabryk) majątków ziemskich każdej wielkości do kupna i zamiany na Amerykę. Blizszych informacji udziela ustnie lub piśmie za dołączeniem znaczka pocztowego na odpowiedź. „Centrala”, Generalna Reprezentacja na Polskę w Bydgoszczy Jagiellońska 7, ng 5491

Skład cukierków
dobrze prosperujący także na prowincji kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 054

Gramofon
kupię. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 28 084

Kupię
wannę kąpielową z piecem wężowym, Puszyczykowo telefon 8, zdg 28 127

Samochód
limuzyna nowoczesna okazynie kupię gotówką. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 137

Węgiel
poza konwencyjny kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 195

Willę
od 6 pokoi w całym Poznaniu, Puszyczykowie lub Puszyczykówku kupię przy wpłacie złotych 10 000. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 215

Motory
ssacogazowe 40 60 80 KM., natchymast zakupimy — „Stal”, Warszawa, Przejazd 1, zdg 28 260

Westfalke
mała używana kupię. Dąbrowskiego 18, skład, zdg 28 304

Futro
pierwszorzędne karakuty (tylko nowe — długie) na średnią figurę kupię za gotówkę. Szczegółowe oferty z podaniem ceny Kurjer Poznański, zdg 28 311

Pianino
kupię. Cena Kurjer Poznański, zdg 28 378

Koń
dobry, silny do gospodarstwa najchętniej kary potrzebny zaraz. Oferty do nin. pisma pod zdg 28 397/8

Poszukuje
regalów na konfekcję męską, — damską stół składowy lampy, biurko. Zgłoszenia Kurjer Poznański, Tg 326

Skład kolonialny
z mieszkaniami kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 357.

Wóz
rzeźnicki, lekki kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 449

Waszyngtona
znaczkę kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 575.

Wózki
używane kupię. Razer, Szewska 11, narożnik Małych Garbar, zdg 28 330

Pianino
dobre kupię ceną Kurjer Poznański, zdg 28 317

Angielki
westfalskie, stare kupię. Adres Kurjer Poznański zdg 28 819

Kupuje
używane rowery, maszyny do szycia damskie gramofony, Kraszewskiego 8 „Tonero”, skład, zdg 28 144/5

Jabłka
kupię za gotówkę, dobre gatunki. Oferty, ilość i cena Kurjer Poznański zdg 28 317/8

Rower
dobry. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 513

Kupię
używany, w dobrym stanie piec Junkers'a, gazowy do łazienki. — Zgłoszenia zaraz do Kurjera Poznańskiego zdg 28 289

Kupię
30-40 móg, wpłacie 3-4 tys. — Zgłoszenia Leon Jankowski, Parzew, poczta Sławoszew, powiat Jarocin, zdg 99 847

Blok
silnikowy Fiat 503, silnik Fiat 503 lub silnik nowoczesny Ford kupię. Osinski, Strzyżewo, Gniezno, ng 5 501

Salon
stylu angielskiego lub Ludwika w dobrym stanie kupię gotówką. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 733

Foxteriera
młodego, tylko pieska. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 698

Kupię
szafę żelazną, 2 biurka niedrogo. Restauracja Grunwaldzka 22 b, zdg 28 737

Biurko brzozone
antyk, Biederm. (nie sekretarzki) kupię. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 28 736

Rzeźnictwo
kupię. Oferty Kurjer Poznański, zdg 28 832

Używane gabinety męskie, jadalnie, sypialnie, kluby skórzanę, gobelin,
oraz inne meble kupię i płaci wysokie ceny Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3, telefon 2442, Pg 4 536 38,97

Wagę
stołową używaną ciężarkę kupię. Oferty Kurjer Poznański, zdg 28 834

6 KAMIENICE

Kamienica
dziesięć pokoi na prowincji rynku natchymast z powodu wyjazdu korzystnie do sprzedania. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 865/6

Willę
ładny solidny nowoczesny obiekt 4 komfortowe mieszkania, ogród owocowy blisko tramwaju korzystnie sprzedam. Wolna od podatku. Wpłaty 35-40 000. Zgłoszenia Kurjer Poznański, zdg 27 464

Kupię
dom przy wpłacie do 50 tys. bez pośrednictwa, proszę o szczegółowe oferty, roczny dochód, rozkład mieszkań. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 025

Kamienica
nowoczesna, centrum, cena 65 000 wpłaty ugodą. Rutkowskiej Grobla 29, zdg 27 601

Kamienica
nowoczesna 8 mieszkań z dużym ogrodem okazynie na sprzedaż. Właściciel, Gniezno Dalkowska 18 a, zdg 27 830

Sprzedam
okazynie dom w Katowicach przy głównej ulicy w którym znajduje się dobrze prosperująca rzeźnia i restauracja. Przy kupnie wszystko wolne z mieszkaniami. Wpłaty 120 000 zł. Katowice Dworcowa „Mar”, 500, ng 5 483

Poznań
administrację domów gruntów przyjmie urzędnik właściciel domu fachowo solidnie, tania. Oferty „Par”... Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11, pod 57,30, Pg 4569-57,27

Kamienicę
w Ostrowie komfortowa, z pięknym ogrodem dochód roczny 10 000, sprzedam. Cena 75 000, wpłaty 50 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 093

Kamienicę
narożnikowa, komfortowa, dochód 21 000, sprzedam 185 000 właściciel, agenci wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański, zdg 28 710

Dom
czyszniejszy na wykończeniu, 12 mieszkań 1-3 pokoi przy Słaczku sprzedam korzystnie. Oferty Kurjer Poznański, zdg 28 707

Kamienicę
komfortowa III piętrowa, najruchliwszym punkcie Bydgoszczy sprzedam okazynie, dochód roczny 24 000, cena 95 000, i przejeżdżenie 50 000, hipoteki amortyzacyjnej 4% rocznie. Bydgoszcz, Długa 5, gospodarz, zdg 28 843

Willę
na Łazarzu nowowbudowana, wolna od podatku dwumieszkanie 4 i 3 pokoje z wygodami, 1 300 metrów ogrodu, sprzedam. Cena 28 000, wpłaty 15 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 094

Kamienicę
III, piętrowa dochodu 5 600 cena 40 000 wpłaty 25 000 (Łazarz). — Oferty Kurjer Poznański zdg 28 649

Dochodową
willę blisko Overy amortyzacja, ogród wyjeżdżając zaraz sprzedam. Wiadomość Wielkopolska 10, I, zdg 28 159

Kamienica
narożnikowa przy ruchliwej ulicy blisko Starego Rynku, skład większe mieszkanie wolne. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 257

Kamienicę
przy Marcynie składami, oraz większymi mieszkaniami, dochód 11 500, — cena 84 000, — w tem długoterminowa hipoteka 35 000. Oferty Kurjer Poznański, zdg 28 258

Administrację domu
przyjme. Referencjami służe. — Warunki dogodnie. Długoletni administrator. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 341

Wybór
korzystnych kamienic, will, domów, poleca pośrednictwo „Kra-kus” Poznań, Pocztowa 30, telefon 58-66, zdg 28 395

Kamienica
centrum, 2 składy wjazd, obszerne wolne piętrze, dochód 10 tys., cena 80, — wpłaty 30 tys. Oferty do Kurjera Poznański, zdg 28 489

Kamienicę
Poznań III, piętrowa solidnej budowy dochód roczny ustawowy 11 000, — cena 85 000, wpłaty 50 000 złotych sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 095

7 PIENIĄDZ

Korzystnie
odstąpię hipotekę na nieruchomości I, miejsce 3 000 złotych. Oferty Kurjer Poznański, zdg 28 646/7

Wspólnika
z większym kapitałem do istniejącego przedsiębiorstwa dla rozszerzenia poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 121

19 000 — 15 000 zł
poszukuje wspólnika energicznego, najchętniej fachowca do dobrze prosperującej restauracji. Kupno nie wykluczone. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 128

18 000 zł
potrzeba do objęcia z towarami i urządzeniami, skład kolonialno-delicatessowy w centrum miasta Poznania. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 28 210

Wspólnika
inteligentnego poszukuje do niezwykle korzystnego interesu, potrzeba 1 500. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 615

Wspólnik
lub wspólniczką do przedsiębiorstwa przemysłowo-handlowego z kapitałem 10 000 złotych potrzebni. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 555

Okazja!
Sprzedam udział w kinie dobrze zaprowadzonym bezkonkurencyjnym za 2 000 zł, obrót tygodniowo 1 500-2 000. Warchoła Bydgoszcz Melch. Wierzbickiego 3, ng 5505

Uwaga!
Celem powiększenia wypożyczalni filmowej poszukuje się czynnego wspólnika z gotówką 4 000 do 6 000 zł. Poważne dochody zapewnione. Zgłoszenia: Warchoła Bydgoszcz Melch. Wierzbickiego 3, ng 5504

Mam 50 000
proszę propozycje najchętniej interesu zbożowy. Szczegółowe oferty Kurjer Poznański zdg 28 795

Wstąpię
jako wspólnik gotówką 300 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 732

Poszukuje
10 000-15 000 na pierwszą hipotekę, dom blisko Starego Rynku. Oferty Kurjer Poznański, ng 3 327

Wspólnika
szukam do warsztatu elektromechanicznego z kaucją 1 000, 2 000 jako mego zastępcę i kierownika w czasie mojej nieobecności. Zgłoszenia do „Par” pod nr. 38,85. Pg 4 587-38,85

Lokata kapitału!
willa 6 pokoi, garaż, Junikowo, 3 000, reszta hipoteka. Gmderka, Lomnicka, p. N. Tomysł, zdg 28 846

8 DO WYNAJĘCIA

Dwupokojowe
kuchnia komfort Ostroroga 13, zdg 27 68

4 pokojowe
pełen komfort wynajme w willi zaraz. Telefon 5467, zdg 27 307

Mieszkanie
dwupokojowe wygodny nowy dom ogrodowy czynsz naprzód. Gospodarz Dąbrowskiego 4, zdg 99 151

Mieszkanie
8 pokojowe I. komfort, plac Nowomiejski od właściciela kamienicy, Plac Bernardyński 3 parter prawo od 3,30-4,30, zdg 25 636

Mieszkanie
komfortowe 4 pokoje z balkonami, tarasem, willa I. piętro, Grunwaldzka 40, zdg 26 619

Mieszkanie
3 pokoje, kuchnia od gospodarza, Łazarz, Teczowa 10, zdg 28 333

65
miesięcznie 4 pokoje, ogrody, meblami bez, 18 minut koleja. Oferty Kurjer Poznański, zdg 28 400

Czteropokojowe
wolne, Langiewicza 2, zdg 28 352

Skarbowa 16
5 pokojowe mieszkanie parterowe z szóstą ubikacją z osobnym wejściem na pokój lub składnicę, od 1. X. do wynajęcia od właściciela domu, zdg 27 404

3 pokojowe
wprost od gospodarza zaraz do wynajęcia. Pałacza 131, mieszkanie 3, zdg 27 796

Dwupokojowe
słoneczne mieszkanie zaraz wydzierżawie m. Komandoria. Informacje Górna Wilda 45 mieszkanie 6, dg 1 232

Dwa
pokoje kuchnia 25 minut centrum dzierżawa miesięczna tania od gospodarza. Droga Urbanowska, ul. Dobrzyńska 3, Kucharski, zdg 28 158

Mieszkanie
trzy-pokojowe w willi na I. piętrze na Łazarzu do wynajęcia od 1 października. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 255

5
poki centrum I. od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 171

Do wynajęcia
2 pokoje i kuchnię za miesięcznym czynszem. Kopanina 11, za Górczynem, zdg 28 212

7 pokojowe
wielkopokojowe mieszkanie na I. piętrze z komfortem widokiem na park Wilsona do wynajęcia. Oferty Kurjer Poznański, zdg 28 219

Dwupokojowe
(Górczyn) miesięcznie 70 złotych, Rausch Grobla 27, zdg 28 238

2 pokoje
kuchnia, słoneczne, parter, zapłata półroczna, Grunwaldzka 5, — mieszkanie 16, zdg 28 340

Mieszkania
do wynajęcia w Zabikowie (Kotowie): 1. czteropokojowe, 2. dwupokojowe, 3. jednopokojowe. Do każdego mieszkania należy ogródek. Oferty Kurjer Poznański, zdg 28 266

Mieszkanie
5-pokojowe w willi z ogrodem przy przystanku tramwajowym wprost od gospodarza od zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 387

Czteropokojowe
komfortowe (Słowackiego), 150 dzierżawa. Zgłoszenia Sołtyśiak, Prusa 18, zdg 23 342

Mieszkanie
5 pokojowe na Solaczu do wynajęcia. Zgłoszenia Mazowiecka 11 m. 3, zdg 28 564

Trzypokojowe
łazienka, czynsz 70, — dwupokojowe kuchnia 50 złotych, korzystnie wynajmie „Pawilon”, Marszałka Pocha 15, zdg 28 472

Ośmio
pokojowe mieszkanie, komfortowe, II ptr. za czynszem przedwójnym. Zgłoszenia Chelmońskiego 20, II ptr. zdg 28 588

Sześciopokojowe
słiczne Solacz ogród, ewentl. garaż do wynajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 616

2
pokoje z kuchnią na peryferjach Łazarza. Oferty Kurjer Poznański, zdg 28 633

2
pokoje z kuchnią tania dla stróża Oferty Kurjer Poznański zdg 28 640

Trzypokojowe
dwupokojowe wskaże Ratajczak, Plac Sapieżyński 4, zdg 28 537

Trzypokojowe
mieszkanie wskaże Kurjer Poznański, zdg 27 961

Trzypokojowe
kuchnia dzierżawa 60 dwupokojowe, dzierżawa 45 wskaże Metelski Zielona 3, m. 21, zdg 28 800

Mieszkanie
trzy-pokojowe, łazienka, pokój, elektryczność za zwrotom kosztów oddam. Zgoda gospodarza. Adres Kurjer Poznański zdg 28 772

3
pokoje kuchnia i ogród. Staroleka — Poznań. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 777

Trzy
cztery, pięciopokojowe, komfortem, dzierżawa miesięczna, centrum, wskaże Poznańska 46/48, m. 8, zdg 28 655

Trzypokojowe
komfortowe, miesięcznie 100, dwupokojowe 50. Jednopokojowe 15 od właściciela. Grobla 27, restauracja, rg 3 321

Do wynajęcia
mieszkanie komfortowe, 6 pokoi z holem, centralne ogrzewanie, Chelmońskiego 1. — Wiadomość u portjera, Pg 4 578-57,71

Mieszkania
2, 3, 5 pokojowe na Osiedlu Warszawskim. Zgłoszenia Kramarska 24, mieszkanie 2, zdg 28 761

Umeblowane
2-3 pokoje kuchnia, komfort odnajme. Oferty Kurjer Poznański, zdg 28 756

Czteropokojowe
komfortowe, częściowo umeblowane odnajme. Oferty Kurjer Poznański, zdg 28 747

4-pokojowe
komfortowe, kuchnia łazienka, taras gaz, elektryka, nowej willi Ostroroga wysoki parter, 2 000, rok zgóry 1. X. wolne, — pokój kuchnia, niski parter, 45 mies., rok zgóry. Właściciel Niegolewskich 7, miesz. 7, zdg 28 805

5-6
pokojowe, komfortowe, słoneczne, centralne ogrzewanie, I. piętro, w nowoczesnej willi od 1 października. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 804

Mieszkanie
2 pokoje kuchnia meblami, Willa bardzo tania odstąpię, czynsz miesięczny. Wiadomość Kreta 7, m. 4, zdg 28 840

9 SZUKA MIESZK.

Mieszkanie
6-7 pokojowe komf w centrum poszukuje zaraz. Zgłoszenia do „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11 pod 56,476 Pw 4 390-56,476

Komfortowego
mieszkania 4-5 pokoi poszukuje, ewentl. zamienie na 3 pokoje. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 27 807

Mieszkania
małego około 50 zł możliwie nie zgóry, ewentl. blisko Poznania. Oferty Kurjer Poznański, zdg 27 843

Słoneczne
2-3 pokojowe nie wyżej III. piętra za czynsz do 40 złotych punktualnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 010

4-5
pokojowe mieszkanie, śródmieście Łazarz, Jeżyce nie wyżej drugiego piętra szukam od zaraz. Czynsz zagwarantowany. — Oferty „Par” Al. Marcinkowskiego 11 pod 57,70. Pg 4 571-57,70

Bezdzietne
małżeństwo szuka próżnego pokoju od gospodarza. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 170

Mieszkania
3 pokojowe przy ul. Ostroroga lub okolicy poszukuje bezdzietne małżeństwo. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 180

Mieszkania
3 4 pokojowe zaraz lub później szukam bliżej centrum: place zgóry. Oferty do Kurjera Poznański, zdg 28 231

Pokoju
kuchni lub próżnego poszukuje bezdzietne małżeństwo państw. posadach. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 239

2-3
pokojowego mieszkania szuka urzędniczka. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 278

Szukam
pokoju próżnego, ewentualnie z kuchnią osobnym wejściem wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański, zdg 28 236

Duży
pokój z kuchnią wprost od gospodarza poszukuje. Place zgóry. Sta'a praca. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 302

2-3
pokoi elektryka, łazienka, okolica Wierzbicie, dzierżawa naprzód poszukuje urzędnik. Zgłoszenia Kurjer Poznański, zdg 28 327

Trzypokojowe
od gospodarza poszukuje od zaraz, gwarancja punktualnego wpłacenia. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 345

Poszukuje
stróżstwa kaucją 100 ewentualnie podejmie prace elektromonter-skie. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 422

Mieszkania
2 lub 1-pokojowego śródmieściu poszukuje, czynsz zgóry. Oferty Kurjer Poznański, zdg 28 432

Mieszkanie
od 1. 10 dwupokojowego od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański, zdg 28 458

Dwóch
lub jednego pokoju z kuchnią, czynsz zgóry. Oferty Kurjer Poznański, zdg 28 453

Urzędnik bankowy
na stałym stanowisku szuka 2-3-pokojowego mieszkania. Zgłoszenia Kurjer Poznański, zdg 28 452

Mieszkania
dwupokojowego kuchni, lub dużego kuchnia, najchętniej Jeżyce-Łazarz poszukuje, pół roku zgóry. Oferty Kurjer Poznański, zdg 28 451

4-5 pokoi poszukuje centrum
za czynsz kwartalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 520

Poszukuje
portjerstwa centr. ogrzewaniem, bez od 1 paźdz. Adres poda Kurjer Poznański, zdg 28 447

Mieszkania 3, 4, 5
pokoi poszukuje lokator na poważnym stanowisku, dzierżawa zgóry. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 28 572.

1-2
kuchnie, wprost od gospodarza, pośrednicy wykluczeni stały etatowy w centrum lub zamieni na pokój z kuchnią. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 581.

Pokoju
próżnego śródmieściu od 20-25, place pół roku zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 625

Poszukuje
2-3 pokoi, kuchnia centrum, — czynsz zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 414

2-3
pokoi kuchnia od zaraz centrum miesięczną dzierżawę poszukuje. Agenci wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer Poznański rg 3306

Pokoju
próżnego od gospodarza poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 700

Pokój elektryczność. Stroma 26, mieszkanie 6. **Wspólny** pokój dla pan. Pocztowa 14 — 4. **Grunwaldzka** 25. mieszkanie 8. prawo pokój. **Dwuosobowy** Józefa 9. mieszkanie 8. **Pokój** Kolejowa 46. tylny dom mieszkanie 7. **Marcina** 48. mieszkanie 7 frontowy słoneczny elektryczność centralne ogrzewanie łazienka jedno dwuosobowy. **Dwu-** jednoosobowy ciepły frontowy I. Zielonacka Mostowa 14. **Pokoik** dla pani. Kanałowa 7. mieszkanie 24. **Niekrepujący** małżeństwu panom. panom. — Łukaszczyka 25. m. 12. **Pokój** Śniadeckich 9 m. 10. **Pokój** czysty. umeblowany zaraz do wynajęcia. Bukowska 21. mieszkanie 5. **Korzystnie** 1 lub dwuosobowy. Śniadeckich 1. mieszkanie 8. **Pokój** frontowy umeblowany. bez pościeli dwom panienkom. Rybaki 8. I. piętro. lewo. **35 zł** pokój z klatki schodowej. samotny. Śródka 2. III. mieszkanie 8. **Ładny** dwuosobowy. elektryczność — Wrocławska 56. m. 4. **Niekrepujący** dwa czyste wynajmie. Wielkie Garbary 48. m. 8. **Pokoik** umeblowany z osobnym wejściem wynajmie. Wielkie Garbary 23A. mieszkanie 11. **Dwuosobowy** Szamarzewskiego 1 m. 6. **Pokój** frontowy elegancki i zdrowy — dwom panom. Dąbrowskiego 69. III. mieszkanie 11. **Pokój** czysty elektryczność. Poznańska 58. m. 2. **Fortepianem** elegancki. tano. Wierzbicice 81a m. 6. **Pokój** elegancki. światło elektryczne do wynajęcia zaraz. Wielkie Garbary 34. m. 20. **Pokój** 2-3 panom. Poznańska 58a. parter. lewo. **Niekrepujący** dwom solidnym panom od 1. 10. wynajmie. Rybaki 30 m. 2. **2 pokoje** w willi odnajmie solidnemu panu Cicha 16. **Była urzędnicza** przyjmie koleżankę lub inną spokojną panią na wspólne mieszkanie w śródmieściu. Adres wskazać Kurjer Poznański **Próżny** lub dobrze umeblowany wynajmie Kalifornia, ul. Marszałka Focha 48. **Pokój** dwuosobowy. Jeżycka 46. II. prawo **Eleganckie** ogrzane. Słowackiego 33. m. 17. **Pokój** umeblowany. centralne ogrzewanie. elektryczność. łazienka. utrzymaniem. Matejki 39. m. 7. **Focha** 36. m. 6. **Małżeństwu** umeblowany. używalność kuchni. Prusa 20. m. 18. **Przyjmę** na stancje z utrzymaniem 85.— zł miesięcznie. Długa 10. m. 3. **Czysty** Czesława 10a. II. 1. lub zaraz. **Panów** wspólny. pani wspólny. Skarbo-wa 15. dom ogrodowy. wprost. parter. prawo. **Pokój** duży utrzymaniem dla panów. — Składowa 1. III. wejście. m. 20. **Pokój i pokoik** umebl. Poznańska 27a I. prawo **Czysty** Działuńskich 2. m. 7.

Niekrepujący frontowy. słoneczny. blisko centrum Górna Wilda 26. I. prawo. **Dwuosobowy** dobrze umeblowany elektryka. — Szkolna 11. m. 8. **Focha** 49. m. 9. park Wilsona. dwa frontowe. **Pokój** frontowy słoneczny. Poznańska 8/10. m. 8. **Jedno-** dwuosobowy frontowy. duży elektryczność. Strzelecka 20. II. 9. **Pokój** 2 panom lub panom. Kopernika 3. mieszkanie 8. **Dwom** panienkom. Złotowa 3. m. 28. **Czysty** Grunwaldzka 5. I. willa. **Pokój** frontowy. elektryczność. osobnym wejściem. Kopernika 4a. mieszkanie 18. **Pokój** Małeckiego 15. m. 3. **Dwuosobowy** panom panom. Plac Sapieżyński 5. m. 7. **Pokój** zaraz lub od 1. 10. dla jednego pana. elektryczność. łazienka. Okolica Zoologu. Adres Kurjer Poznański **Małżeństwu** bezdzietnemu umeblowany. czysty. Wierzbicice 23. Stachowia. **Mielżyńskiego** 3. mieszkanie 9. pokój utrzymaniem. **Frontowy** Kwiatowa 13. mieszkanie 6. **Panom** 27 Grudnia 15. m. 7/8. **Pokój** jednoosobowy. dwuosobowy. elektryczność. Łazarz. Koszka 21. mieszkanie 4. narożnik Wyspiańskiego. **Kulturalnym** Ratajczaka 10. mieszkanie 4. **Klatki** dwuosobowy. utrzymaniem. 90. Marcina 29. III. **Małżeństwu** używaniem kuchni. Śniadeckich 11. mieszkanie 10. **Słoneczny** elektryczność. telefon. Kwiatowa 3. mieszkanie 3. **Pokój** ładny. słoneczny. klatki schodowej. elektryczność. Strzelecka 5. m. 5. **Pokój** 1-2 solidnym panom zaraz lub 1. Wierzbicice 59. m. 4. **Dwuosobowy** jednoosobowy. słoneczny elektryczność. utrzymaniem. Różana 4. m. 4. **Słoneczny** elektryczność. Woźna 14 b. m. 18. **Pokój** frontowy. elektryczność. jednej dwom osobom. Różana 12. Sobokowiak. **Niekrepujący** słoneczny frontowy elektr. dwuosobowy. Wierzbicice 24b. m. 17. **Śródmieście** dla panów. Wszystkich Świętych 5. m. 10. **Tani** Wielkie Garbary 3. dom ogrod. mieszkanie 17. **Wspólny** studentkom - urzędniczkom. dobrem utrzymaniem. opieka zapewniona. Fr. Ratajczaka 15. mieszkanie 3 I. p. **Rzeczypospolitej** 9. m. 8. **Frontowy** Spokojna 27. II. m. 4. **Dwa** łączne. panom utrzymaniem bez. Babińskiego 7. m. 1. Plac Sapieżyński. **Frontowy** Jeżycka 36. m. 13. **Wierzbicice** 46. m. 6. **Frontowy** panom tano. Gąsiorowskich 11. mieszkanie 10. **Pokój** z klatki schodowej światło elektryczne centralne ogrzewanie na I. p. do wynajęcia. Dąbrowskiego 46. m. 6. **Przy Zamku** pokój jasny. elektryczność. łazienka ogrzewanie solidnej osobie. Waly Augusta 10 a. Oleksy **Pana** wspólny. Górna Wilda 10. m. 7. **Gimnazjastkę** przyjmie przy rodzinie z utrzymaniem. fortepian pomoc naukowa. Szkolna 3 m. 24. **Słoneczny** pokój frontowy czysty. Małeckiego 15 m. 6. **Panom** utrzymaniem — obiadam. Wrocławska 13. m. 11. **Pocztowa** 16 m. 11. 2 pojedyncze czyste pokoje zaraz. **Pokój** wynajmie małżeństwu. Żydowska 30. mieszkanie 7. **Pokój** frontowy. bezdzietne małżeństwo. Kraszewskiego 4. m. 9. **Frontowy** jedno. dwuosobowy 55 zł. Szkolna 3. m. 16. **Pokój** frontowy Wona 1. I. **Niekrepujący** pam. Rybaki 20 a. mieszkanie 8. **Pokój** lub dwa wynajmie. Matejki 57. parter lewo. **Pokój** panu. Marcina 24. mieszkanie 7. **Pokój** panience. Strzelecka 5. m. 8. **Pokój** panom lub panienkom. Kopernika 10 m. 7. **Tanio** 3 pokoje komfort razem lub oddzielnie utrzymaniem bez. Niogolewskich 10 a m. 28. **Dwuosobowy** z elektrycznością. Śniadeckich 6. m. 7. **Pokój** frontowy duży 2 łóżka. elektryczność. Strzelecka 6 m. 16. **Pokój** niekrepujący intelig. panu najchętniej urzędniczki. Ul. Kreta 24. m. 12. **Ładny** pokój z utrzymaniem bez. Słowackiego 34. m. 3. **Frontowy** wspólny elektryczność. centralne. Szkolna 3 m. 26. **Panienkom** wynajmie. Śniadeckich 3 m. 5. **Rybaki 20 a** m. 7 dwom panom. **Tani** pokój. panom. Kozia 18/19 II. **Pokój** Aleje Marcinkowskiego 6 Nowak **Pokój** wynajmie. Dąbrowskiego 10. m. 16. **Pokój** dobrze umeblowany elektr. pianino centrum dwie osoby utrzymaniem. pierwszego. Wolnica 3. m. 5. **Poznańska** 27 m. 4. dwuosobowy. **Pokój** elegancki. niekrepujący. Piotra Wawrzynaka 26 m. 26. **Pokój** umeblowany duży mniejszy zaraz. Jackowskiego 39. mieszkanie 6. **Pokój** Poznańska 26 mieszkanie 9. **Dąbrowskiego** 24. m. 11. pianino — bez. **Pokój** frontowy zaraz. Jackowskiego 43. m. 6. **Pokój** dwuosobowy. Poznańska 8/10 — mieszkanie 4. **Kraszewskiego** 8. m. 21. frontowy. II. panom. **Panienkom** inteligencji słoneczny czysty dobrem utrzymaniem. Jackowskiego 21. mieszkanie 11. **Niekrepujący** frontowy zaraz. Rybaki 21. m. 3. **Frontowy** panom. Wrocławska 8. m. 6. **Umeblowane** pokoje dla 11 studentów. studentek utrzymaniem 35 zł. Adres Kurjer Pozn. **Pokój** wspólny dla panów lub pań niekrepujący. Wrocławska 19. m. 5.

Pokój tanio panu. Mostowa 3. m. 18. **Pokój** niekrepujący. Za Bramka 5 a. m. 1. **Duży** słoneczny. elektryczność. Plac Bernardyński 4 mieszkanie 3. **Słoneczny** Wierzbicice 58. m. 17. **Solidnemu** panu pokój meski. Mickiewicza 15. m. 5. **Kulturalnym** dwuosobowy. Aleje Marcinkowskiego 1. m. 7. **Pokój słoneczny** tano 2-3 panienki utrzymaniem Cieszkowskiego 1. m. 10. Feliks siak. **Tanio** panu pokój ciepły lub pokoik. — Przemysłowa 36. m. 4. **Dobrze** umeblowany zaraz. Wierzbicice 15. m. 10. **Mostowa** 4. mieszkanie 9. **Dwa** niekrepujące (używalność kuchni) u samotnej. Małeckiego 6 m. 11. **Pokój** ładny z osobnym wejściem dla pana. Masztalarska 7 a. II. p. **Frontowy** czysty. całodziennym dobrem utrzymaniem telefonem. fortepianem łazienka centralnym ogrzewaniem dla inteligencji. Matejki 58. mieszkanie 5. **Ładny** pokój panom Zielona 7 I. prawo **Pokój** skromny. Wielka 17. m. 12. **Duży** odświeżony panom. Kwiatowa 13. m. 10. **Pokój** panu. Cieszkowskiego 7. m. 5. **Pokój** niekrepujący. Sw. Wojciech 7 m. 10. **Pokój** panom wynajmie. Jeżycka 45 m. 7. **Frontowy** klatka zaraz. Kopernika 10 a. I. **Pokoje** Słowackiego 39 m. 9. **Pokój** sw. Józefa 3. m. 10. **Pokój** próżny lub częściowo umeblowany od 1. 10. bezdzietne małżeństwo. Prasowalna Piekary 19b. **12 SZUKA POKOJU** **Profesor** poszukuje próżnego pokoju. **Profesor** poszukuje pokoiku taniego. niekrepującego. **Panie** poszukują 1 i 2-osobowego pokoju elektryczność łazienka. **Niekrepującego** możliwie z klatki centralne ogrzewanie światło elektryczne. w centrum poszukuje inteligent. **Dwie** studentki poszukują niekrepującego pokoju centrum. **Poszukuje** czystego skromnego i niekrepującego pokoju możliwie z łazienką centralnym ogrzewaniem. **Taniego** pokoju urzędni. **Jednoosobowego** niekrepującego spokojnego czystego elektrycznością, student. **Poszukuje** próżnego lub umeblowanego niekrepującego z używaniem kuchni na Jeżycach. **Próżny** akademicka poszukuje 2 pokoi od 1. 10. **Pokój** niedaleko Uniwersytetu do 30 zł od 30. 9. **Dwuosobowego** śródmieście Warunki Kurjer Poznański **2** studujących poszukuje pokoju. **Niekrepującego** pokoju poszukuje u samotnej pani na kilka dni w miesiącu. **Małżeństwo** bezdzietne. dobrze umeblowanego centrum — cena. **UrządNIK** poszukuje pokoju utrzymaniem. **Nauczyciel** okolica dworca. **Poszukuje** pokoju. **Student** szuka pokoju. **UrządNIK** spokojnego. **Osoba** szuka pokoiku skromnego. **Dwie studentki** poszukują ładnego pokoju. **Pokój** swobodniejszego. **Pokój** zupełnie niekrepującego. **Pokój** dla 3 osób. **Panienka** poszukuje pokoju 25.— centrum. **Mały** skromny. niekrepujący. **Pan** poszukuje pokoju u samotnej osoby. **Dużego** pokoju ewentl. dwóch kuchni. **Małżeństwo** szuka skromnego pokoju od 25 do 30. **Urzędnicza** poszukuje pokoju czystego. **Małżeństwo** poszukuje skromnego pokoju. **Małżeństwo** szuka pokoju umeblowanego z używaniem kuchni. **Student** kulturalny poszukuje pokoju umeblowanego od 1. 10. **Próżnego** Oferty Kurjer Poznański **Młode małżeństwo** szuka dwóch mniejszych lub jednego dużego pokoju. **Niekrepującego** utrzymaniem pełnym częściowym. **Dwóch pokoi** próżnych elektryczność ewentl. jednego dużego lub małego mieszkania. **Staruszek** emeryt. szuka pokoju ciepłego. **Student** poszukuje pokój. **Młynarz** gotówka 2 000 zł potrzebny jako wspólnik. **Piekarnia** tysiącdeciennie mieszkawców, bez konkurencji. **Plac** na rozmaite cele wydzierżawie korzystnie. **Poszukuje** niekarni z mieszkaniem za miesięczną dzierżawą. **Poszukuje** na 3-5 lat dzierżawę kilku mórg ewentl. z domkiem. **13 LOKALE** **Sutereka** frontowa. pokój i kuchnia w śródmieściu. **Pokój** niedaleko Uniwersytetu do 30 zł od 30. 9. Oferty Kurjer Poznański

Ubikacje wynajmie na skład lub warsztat. **2 pokoi** centrum na kancelarię poszukuje adwokat. **Składu** dużego. wprost od gospodarza. **Skład** wolny. Chwaliszewo 24. mieszkanie 1. **Potrzuje** ubikacje na pracownię. **Pierwszorządne ubikacje fabryczne** z wielkim podwórzem oraz wszelkimi dogodnościami dla przemysłu i hurtowne handlowe do wydzierżawienia. **2 pokoje** na biura. **Pokoju** na biuro centrum. **W centrum ubikacja** na 1. piętrze zaraz do wydzierżawienia. **4 ubikacje** w suterenach do wydzierżawienia. **Na biura** 3 frontowe barterowe pokoje górny św. Marcin do wynajęcia. **Składy** małe przebudowane z dużych przy Starym Rynku od 1 stycznia wolne. **Piwnice** na Pocztovej i Szewskiej do wynajęcia. **Sutereka** 75 kw. mtr. jasne. **Poszukuje** ubikacje jasne suche 80-100 m² na warsztat. **Ubikacje** na pralnie front poszukuje. **Lokal** na pracownię składnicę oddam. **Ubikacje** warsztatowa wydzierżawie. **Poszukuje** składu na towary kolonialno-drogeryjne. **14 DZIERŻAWY** **Piekarnię** w większej wsi kościelnej dobrze zaprowadzona zaraz lub później wydzierżawie. **Dzierżawa** 300 mórg od właściciela. **Wydzierżawie** 250 mórg przy Poznaniu. **Składnicę** możliwie z bocznica ca. 1500 m² w ruchliwym punkcie. **Plac** na rozmaite cele wydzierżawie. **Poszukuje** niekarni z mieszkaniem za miesięczną dzierżawą. **Poszukuje** na 3-5 lat dzierżawę kilku mórg ewentl. z domkiem. **13 LOKALE** **Sutereka** frontowa. pokój i kuchnia w śródmieściu. **Pokój** niedaleko Uniwersytetu do 30 zł od 30. 9. Oferty Kurjer Poznański

Ubikacje wynajmie na skład lub warsztat. **2 pokoi** centrum na kancelarię poszukuje adwokat. **Składu** dużego. wprost od gospodarza. **Skład** wolny. Chwaliszewo 24. mieszkanie 1. **Potrzuje** ubikacje na pracownię. **Pierwszorządne ubikacje fabryczne** z wielkim podwórzem oraz wszelkimi dogodnościami dla przemysłu i hurtowne handlowe do wydzierżawienia. **2 pokoje** na biura. **Pokoju** na biuro centrum. **W centrum ubikacja** na 1. piętrze zaraz do wydzierżawienia. **4 ubikacje** w suterenach do wydzierżawienia. **Na biura** 3 frontowe barterowe pokoje górny św. Marcin do wynajęcia. **Składy** małe przebudowane z dużych przy Starym Rynku od 1 stycznia wolne. **Piwnice** na Pocztovej i Szewskiej do wynajęcia. **Sutereka** 75 kw. mtr. jasne. **Poszukuje** ubikacje jasne suche 80-100 m² na warsztat. **Ubikacje** na pralnie front poszukuje. **Lokal** na pracownię składnicę oddam. **Ubikacje** warsztatowa wydzierżawie. **Poszukuje** składu na towary kolonialno-drogeryjne. **14 DZIERŻAWY** **Piekarnię** w większej wsi kościelnej dobrze zaprowadzona zaraz lub później wydzierżawie. **Dzierżawa** 300 mórg od właściciela. **Wydzierżawie** 250 mórg przy Poznaniu. **Składnicę** możliwie z bocznica ca. 1500 m² w ruchliwym punkcie. **Plac** na rozmaite cele wydzierżawie. **Poszukuje** niekarni z mieszkaniem za miesięczną dzierżawą. **Poszukuje** na 3-5 lat dzierżawę kilku mórg ewentl. z domkiem. **13 LOKALE** **Sutereka** frontowa. pokój i kuchnia w śródmieściu. **Pokój** niedaleko Uniwersytetu do 30 zł od 30. 9. Oferty Kurjer Poznański

Ubikacje wynajmie na skład lub warsztat. **2 pokoi** centrum na kancelarię poszukuje adwokat. **Składu** dużego. wprost od gospodarza. **Skład** wolny. Chwaliszewo 24. mieszkanie 1. **Potrzuje** ubikacje na pracownię. **Pierwszorządne ubikacje fabryczne** z wielkim podwórzem oraz wszelkimi dogodnościami dla przemysłu i hurtowne handlowe do wydzierżawienia. **2 pokoje** na biura. **Pokoju** na biuro centrum. **W centrum ubikacja** na 1. piętrze zaraz do wydzierżawienia. **4 ubikacje** w suterenach do wydzierżawienia. **Na biura** 3 frontowe barterowe pokoje górny św. Marcin do wynajęcia. **Składy** małe przebudowane z dużych przy Starym Rynku od 1 stycznia wolne. **Piwnice** na Pocztovej i Szewskiej do wynajęcia. **Sutereka** 75 kw. mtr. jasne. **Poszukuje** ubikacje jasne suche 80-100 m² na warsztat. **Ubikacje** na pralnie front poszukuje. **Lokal** na pracownię składnicę oddam. **Ubikacje** warsztatowa wydzierżawie. **Poszukuje** składu na towary kolonialno-drogeryjne. **14 DZIERŻAWY** **Piekarnię** w większej wsi kościelnej dobrze zaprowadzona zaraz lub później wydzierżawie. **Dzierżawa** 300 mórg od właściciela. **Wydzierżawie** 250 mórg przy Poznaniu. **Składnicę** możliwie z bocznica ca. 1500 m² w ruchliwym punkcie. **Plac** na rozmaite cele wydzierżawie. **Poszukuje** niekarni z mieszkaniem za miesięczną dzierżawą. **Poszukuje** na 3-5 lat dzierżawę kilku mórg ewentl. z domkiem. **13 LOKALE** **Sutereka** frontowa. pokój i kuchnia w śródmieściu. **Pokój** niedaleko Uniwersytetu do 30 zł od 30. 9. Oferty Kurjer Poznański

Blisko Poznania dzierzawa trzystamorgowa żywym, martwym inwentarzem, właściciela objęcie 7000 Nowak Kramarska 15 telefon 16-89. zdg 27 884

Śpichrz suchy i ciepły wydzierzawie. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. nr 3 332

Piekarni conajmniej w pow. mieście, dobrem położeniu, najchętniej wprost od gospodarza. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 23 734

15 LETNISKA i UZDROWISKA

Pani młoda poszukuje zdrowego pobytu w majątku lub leśniczówce, niedaleko Poznania. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 23 140

16. OSOBISTE

Starsza panna przyjmie jako towarzyszkę życia emerytowaną pannę lub bezdzietną wdowę z gotówką. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 23 774/5

Fryzjerka Seweryna Mielżyńskiego 25 a. I. piętro. Ondulacja, trwałe farbowanie brwi, rzęs, manicure po 0.80 zdg 23 193

Tel. 31-70 Fryzjer Czesław Witkowski, 27 Grudnia 20. zdg 23 403

Ostrzeżenie. Ostrzegam przed wpłaceniem p. Leonowi Maciejewskiemu kelerowi pieniędzy na poczet rachunków Maciejewski, przedstawiający się jako kierownik mego przedsiębiorstwa, został wskutek rozmaitych nadużyć wydalony i niema prawa do podpisywania osobnych kwitów na odbiór gotówki. Zaznaczam, że za rozszkwalanie kłamliwych faktów i odgrazanie się, pociągnęłam Maciejewskiego do odpowiedzialności karno-sądowej. — Stanisław Onikowski, Kwiatowa 12. zdg 23 725

21 ZGUBY

Zgubiono 23 bm. złotą broszkę z szafirem, perełkami (pamiątkę). Uczciwy znalazca zechce odnieść za nagrodą Plac Działowy 5, adw. Szadziński.

Skórzaną kopertę z dokumentami osobistymi, nie mającymi wagi dla kogo innego, zostawiono w tramwaju 6, między Błoniemi Grunwaldzkimi i Gwarna. Uprasza się znaleźć o zwrot pod adresem: Jan Kowalski, Poznań, Ostrobrzewska 30 za wynagrodzeniem. zdg 23 263

22 ROZMAITE

Malarskie prace wykonuje czysto, tanio. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 834

Pierwszorzędne całodziennie utrzymanie sześć lat Poznaniu przy udziale 1000 zł. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 798

Koldry wykonuje stare przerabia Smoczyńska, Kwiatowa 8. zdg 23 053

Futra damskie, meskie wszelkiego rodzaju wykonuje podług najnowszych modeli, solidnie, tanio pod gwarancją. Warszawski Salon Mód, Matejki 51. zdg 91 613

Dyplomy Plakaty Rysunki najtaniej Kledecki, Pocztowa 29. I. Pw 3 904-33.72

Plótna, Inlety Adamaszkę poscielowe, batysty białe i kolorowe, Nansuki, Linony, Toile de Soie, surówka oksfordy, plótna czyste i białe, półbiałe i kolorowe, surowe, poscielowe w kraty, Kooper, spodkowy, zefiry, panamy, Pory, Margusety jedwabne na koszule wierzchnie, barchany koszulowe, flanele białe, flanele pił mowe, fartuchowe, alpak i satyny beki na fartuchy i suknie, zakonne poleca w wszystkich szerokościach i jakościach, w wyborze wielkim po cenach najniższych. Dom Plócien i Fabryka Bielizny J. Schubert, ul. Wrocławska 3. Specjalność: Wyprawy gotowe, na zamówienie i z metra. Pw 4 179-36.12

Fa Siostry Streich, Gwarna 15 Robótki rysowane poduszki, koldry, meżki, monogramy, welny, nici wszystko niezwykle tanio. Tg 279

Pluskwy z zarodkami wyciepian radykalnie wydmieniem gazami trującymi. Tępie wszelkie robactwo. Wawrzyniak (Amicus następcą) Rynek Łazarski 4, mieszkanie 4. zdg 33 506

„Leo“ obniżył rekordowo ceny. zdg 27 977

„Leo“ przyjmuje wszelką naprawę obuwia. zdg 27 978

„Leo“ naprawę obuwia wykonuje tylko ręcznie. zdg 27 979

„Leo“ 0.50 obcasy damskie. zdg 27 981

„Leo“ 1.00 obcasy meskie. zdg 27 982

„Leo“ 1.90 zelówki damskie. zdg 27 983

„Leo“ 2.90 zelówki meskie. zdg 27 984

„Leo“ podzielowane obuwie wygląda jak nowe. zdg 27 985

„Leo“ 27 Grudnia 3. zdg 27 980

5,90 Koszula wierzchnia zefirowa — Marguisetta jedwabna od 5,90. Jedwabna popelina od 10,90. Toile de Soie od 14,90. Koszule smokingowe od 6,90. Koszula sportowa z kratką od 8,25. Koszule dzienne surówkowe od 2,50 — biała od 2,90. Barchanowe od 2,90. Nocna od 4,90. Trykoty zimowe w bardzo wielkim wyborze i wszystkich wielkościach po cenach nietylko niskich, ale i w wielkim wyborze. Dom Plócien i Fabryka Bielizny J. Schubert. Specjalność: Bielizna gotowa i na miarę. Pw 4 451-37.72

Reperuje futra szybko, tanio. Zydorczak, Skarbowy 15, w podwórzu lewo. II p. zdg 28 570

Kuśnierka szyje nowe futra kurtki, naprawia, kolmerze, również prace meskie, tanio, różnego rodzaju skóry. Wrocławska 22, m. 6. zdg 28 423

Kapelusze fasonuje, przerabiam, farbuję 2 zł oraz wykonuje garderobę damską, ceny przystępne. Grosman, Piekary 18. zdg 28 485

Koźnierzyk 10 gr sztywno prasuje. Prasowalnia. — Koźka 15, m. 6. zdg 28 484

Krawcowa dobry krój, szyje oraz przefasonowanie futer. Poleca się w dom. Półwiejska 36, m. 4. zdg 28 476

Fotografje Bracia Pecherscy, Aleje Marcinkowskiego 8. Ceny zniżone! zdg 541

Każda pani może mieć najpiękniejszy model kapelusza od Kempnińskiej, Poznań, 27 Grudnia 19. zdg 42 351

1 zł 20 gr najpraktyczniejsza kompletna larterka Młg Mig z żarówką. Bateria świeże Rekord. Extra znane z dobrotą po 55 i 60 groszy. „Ognio”. Poznań, Wielkie Garbary 19. Pz 4 461-37.144

Pracownia Gorsetów „Wanda” Gorsety na miarę. Gorsety gotowe — Pasy do ciąży — Paseczki sportowe. Biustonosze wszelkiego rodzaju. Naprawy gorsetów. Ratajczaka nr. 27, parter zdg 28 525

Piwo Grodziskie, dobrze odleżałe, 45 gr. poleca restauracja, Górna Włda 160. zdg 97 476

Akuszerka Gryfkowska prywatna lecznica dla położnic Bdgoszcza. Długa 68 przyjmuje prywatnie i z kas chorych zdg 96 810

Futra nowe, poszywa stare, przerabia wszelką garderobę meską, były kroje Berka w Berlinie. Ceny zniżone. Wiznerowicz, Mostowa 17. zdg 27 227

Płaszczki suknie kostiumy wykonuje tanio. Pocztowa 30, III. zdg 28 332

Garnitury Płaszczki — Futra według miary najtaniej. Pracownia Stachowskiego, Woźna 14b. zdg 28 372

Przepisujemy szybko tanio na maszynie. Ekspresdruk, Fredry 6. zdg 28 661

Futra wykonuje, przerabiam, fasonuje podług najnowszych modeli. Ceny niskie. Pracownia futer Ratajczaka 33 II. zdg 27 806

Restauracja „Silesia” Aleje Marcinkowskiego 5 obłady 90 gr. kolacje 70 gr. Koncert Radio gramofonowy. zdg 28 457

Aparaty radjowe naprawiamy, przebudowujemy, tania, precyzyjnie. „Ognio”. Poznań, Wielkie Garbary 19. P 4506-37.136

Tanio prasuje wszelką bieliznę, przychodzi w dom. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 530

Kuśnierka wykonuje fachowo futra, kurtki, kolmerze, przerabianie, tania skórkę Romana Szymańskiego 9, mieszkanie 11. zdg 28 435

List gończy nie robi takiego wrażenia, jak moje ogłoszenie, że za 20 złotych odnowię kompletnie pokój dębowy. Ast. Marszałka Focha 25. zdg 28 433

Jeżeli nie chiromantka-grafolog z Ameryki widzi Two przeszłość, przyszłość, to ktoś inny powie „jak rydzidzieś do wielkich pieniędzy, majątku? Wskaże narzeczonego, przeznaczono na meza. Otrzymasz bezpłatnie numer loteryjny na który wyrażasz wielką sumę pieniędzy Zarazem prowadzę największe, najpoważniejsze biuro kojarzenia małżeństw. Poznań, Wierzbiciele 27, parter prawo zdg 28 579

Akumulatory tanio i dokładnie ładujemy, na czas ładowania wypożyczamy bezpłatnie własne „Ognio” Poznań W Garbary 19, telef. 38 01 Pw 4 464 37 130

Zioła lecznicze według przepisów sławnych lekarzy przeciw chorobom żołądka, kiłszek, płuc, nerwów, watroby, nerek, pecherza, hemoroidom, upławom, obstrukcji, kamieniom żółciowym, kaszlowi, astmie, blednicy, sklerozie, artretyzmowi, reumatyzmowi, etc. Zadajcie bezpłatnie broszury pouczające!!!! Adres: Liszki, Apteka. Pr 11 185-6-62.66/9

Krawcowa wykonuje tanio, elegancko suknie, płaszcze, kostiumy, dziecięca garderobę, paryskich żurnali. Waly Zygmunta Augusta 4, m. 9 zdg 28 584

Wykonuje najnowsze fasony suknie od 5 zł Łąkowa 15 m 6 front. zdg 28 587

Akumulatory naprawiamy, wymieniamy na nowe, za dopłatą „Ognio” Poznań, Wielkie Garbary 19, telefon 38-01 P 4556-37.132

Płaszczki Jesiennie zimowe piękne modele po cenach najniższych poleca P. Szczańska S-ka. Wodna 1. Przyjmuje my asygnaty Kredytu. Pz 4158-35.95

Futra gotowe i na miarę spody pod futra i skóry wszelkiego rodzaju poleca najtaniej Józef Dawid, Poznań, ul. Nowa 11 — Firma Chrześcijańska. Przyjmuje asygnaty Tow. Kredytu. Pw 4 172-36 86

Gluchota szum, ciekniecie uszów uleczalne. Setki podziękowań. Zadajcie bezpłatnie pouczające broszury. — Adres: Eufonia, Liszki, k/Krakowa. ng 5 173/4

Akuszerka Kleinwächterowa, Poznań, centrum, ulica Romana Szymańskiego 2, pierwsze piętro, lewo, drugi dom od placu św. Józefa. zdg 89 975/6

Wózki dziecięce i budki pociąga cerata naprawia, maluje kółka, gumy na składzie. Razer, Szewska 11. zdg 28 389

Dziewczynkę 4 miesięczną odda na własne albo bezpłatnie wychowanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 299/300

Salon Mód wykonuje elegancko, tanio podług paryskich żurnali, wszelką garderobę damską. Feglarska, W. Garbary 35. zdg 28 282

Krawcowa wykonuje elegancko suknie od 8, płaszcze, kostiumy 16, znam kuśnierstwo. Gwarna 18, mieszkanie 7. zdg 28 574

Chiromantkę astrologi klucza, książki, kart. Kościelna 38, mieszkanie 13. Poleca wszystkim Owczarszakowa. zdg 28 541/2

Chiromantka medjum znane z Paryża, przyjmuje codziennie 4-6. Rynek Jeżycki 3, mieszkanie 4. zdg 28 176

Fasady tynkuje, — budowę wykonuje dobrze i tanio. Warunki dogodne. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 184

We Wiedniu jedyny pensjonat polski poleca na dłuższy i krótszy pobyt pokoje. Wykwintna kuchnia, wspaniała czystość. Olszewska — Wien III, Münzgasse 4. zdg 28 211

Swetry jumpy, pullovery, garsonki, — mundurki, włóczkowe wykonuje miarowo, przerabia — „Tricot”. Poczta 23, I. Pz 4 471-33.96

Wyplatam krzesła. Ast. Marszałka Focha nr 25. zdg 28 441/2

Pracownica Kinclowej, Niegolewskich 8, m. 17 wykonuje płaszcze, kostiumy, suknie oraz przeróbki i naprawa futer panny do nauki. zdg 28 261

Chiromantka z długoletnią doświadczoną praktyką, przepowiada przeszłość, teraźniejszość i przyszłość z rak, z fizjonomii, grafologii, fotografii i kart. Liczne podziękowania. Przyjmuje od 10-11 i od 3-3 wieczór. Franciszka Ratajczaka 15, mieszkanie 10 II, piętro, I. wejście w Pasazu Apollo, prawo. zdg 28 309

Obiady smaczne 60 gr. Sw. Marcin 53. zdg 28 326

Przyjmuję wszelkie naprawy naszyjników. Wolnica 6, m. 5, godz. 2-7. zdg 28 230

Tanio gustownie przerabiam damskie kapelusze. Piekary 22/23 m. 51, podwórze. zdg 28 416

Fryzjerka poza dom miesięcznie 10 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 536

Pralnia Piekary 3 filje: Matejki 68, Niegolewskich 8 wykonuje zlecenia dobrze, szybko, najtaniej. zdg 28 555

Żaluzje nowe najtrudniejsze naprawy, walkowe rolety wykonuje Liebig Chwałiszewo 39. rg 3308

Bezpłatnie przyjmujemy kilka paniem do kursu tańców. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 771

Szyje suknie, przerabiam podług żurnali, ceny umiarkowane. Skryta 10, m. 6. zdg 28 700

Dziewczynkę jednomiesieczną, zdrową oddam na własność. Oferty uprasza Kurjer Pozn. zdg 28 704

Suknie płaszcze, kostiumy wykonuje elegancko i tanio. Słowackiego 39, m. 9. zdg 28 667

Krawcowa szyja ładnie, tanio. Pocztowa 3, m. 9. zdg 28 670

Mereżkohaft wykonuje dziurki, okretke, meżka, całkowie wyprawy. Wielka 12, mieszka 7. zdg 28 678

Krawcowa tylko wykwiłtina na wyjazd. — Oferty warunkami Kurjer Pozn. zdg 28 823

23 OZENKI

Kawaler piekacz-cukiernik 15 000 zł złotych gotówki ożeni się z panną lub wdową, posiadającą własną piekarnię w Poznaniu lub w mieście powiatowym. Sprawa rzeczowa i dyskretna. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 27 628/9

Wdowa lat 33 posiadająca 500 000 wjdzie zamaż. Biuro „Przyszłość”, Poznań, Ogrodowa 5, mieszka 7. zdg 28 150/11

Wdowiec lat średnich, przystojny, 1 dziecko posiadający skład i nieruchomości w Poznaniu, poszukuje starszej panny lub wdowy bezdzietnej do lat 36 zamieszkałej do fachu rzemieślniczej. Cel matrymonialny. Dla wspólnego dobra majątek pożądany. Oferty z fotografią Kurjer Poznański zdg 27 450

Student medycyny na ukończeniu pragnie zapoznać zamożną panią, którą dopomoże do ukończenia studiów. Cel matrymonialny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 974

Dla mej koleżanki sieroty, lat 30, ładnej, skromnej, gospodarniej, lecz biednej poszukuje meza. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 28 023

Kawaler lat 40, posiadający 7 tysięcy oszczędności poszukuje żony. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 28 141

Sierota lat 26, na posiadzie inteligentna, wyjdzie zamaż. — „Przyszłość”, Ogrodowa 5. zdg 28 149

Wdowiec - kupiec lat 33 z trójmiem dziećmi od 8 do 12 lat właściwiej nieruchomości i dobrze zaprowadzonego składu (towarów kolonialnych, bławaty i restauracje), wartości 55 000 złotych pragnie się ożenić. Panie do lat 35 zechcą złożyć swe oferty z fotografią do Kurjera Poznańskiego pod zdg 28 167. Odpowiedni majątek dla powiększenia wspólnego dobrobytu pożądany.

Kawaler lat 33, katolik, przystojny brunet, średniego wzrostu, był sportowcem, bez nałogów, w sprawach handlowych wiedział, nieomal całą Polskę obecnie prowadzi olcowski dobrze prosperujący skład spożywczy i nabiału w Poznaniu, poszukuje zarobnej miłej żony, ze znajomością języka niemieckiego z posagiem ca. 3 000 zł, celem objęcia interesu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 090.

Kawaler lat 33, katolik, przystojny brunet, średniego wzrostu, był sportowcem, bez nałogów, w sprawach handlowych wiedział, nieomal całą Polskę obecnie prowadzi olcowski dobrze prosperujący skład spożywczy i nabiału w Poznaniu, poszukuje zarobnej miłej żony, ze znajomością języka niemieckiego z posagiem ca. 3 000 zł, celem objęcia interesu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 090.

Kawaler lat 33, katolik, przystojny brunet, średniego wzrostu, był sportowcem, bez nałogów, w sprawach handlowych wiedział, nieomal całą Polskę obecnie prowadzi olcowski dobrze prosperujący skład spożywczy i nabiału w Poznaniu, poszukuje zarobnej miłej żony, ze znajomością języka niemieckiego z posagiem ca. 3 000 zł, celem objęcia interesu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 090.

Kawaler lat 33, katolik, przystojny brunet, średniego wzrostu, był sportowcem, bez nałogów, w sprawach handlowych wiedział, nieomal całą Polskę obecnie prowadzi olcowski dobrze prosperujący skład spożywczy i nabiału w Poznaniu, poszukuje zarobnej miłej żony, ze znajomością języka niemieckiego z posagiem ca. 3 000 zł, celem objęcia interesu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 090.

Kawaler lat 33, katolik, przystojny brunet, średniego wzrostu, był sportowcem, bez nałogów, w sprawach handlowych wiedział, nieomal całą Polskę obecnie prowadzi olcowski dobrze prosperujący skład spożywczy i nabiału w Poznaniu, poszukuje zarobnej miłej żony, ze znajomością języka niemieckiego z posagiem ca. 3 000 zł, celem objęcia interesu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 090.

Kawaler lat 33, katolik, przystojny brunet, średniego wzrostu, był sportowcem, bez nałogów, w sprawach handlowych wiedział, nieomal całą Polskę obecnie prowadzi olcowski dobrze prosperujący skład spożywczy i nabiału w Poznaniu, poszukuje zarobnej miłej żony, ze znajomością języka niemieckiego z posagiem ca. 3 000 zł, celem objęcia interesu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 090.

Kawaler lat 33, katolik, przystojny brunet, średniego wzrostu, był sportowcem, bez nałogów, w sprawach handlowych wiedział, nieomal całą Polskę obecnie prowadzi olcowski dobrze prosperujący skład spożywczy i nabiału w Poznaniu, poszukuje zarobnej miłej żony, ze znajomością języka niemieckiego z posagiem ca. 3 000 zł, celem objęcia interesu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 090.

Kawaler lat 33, katolik, przystojny brunet, średniego wzrostu, był sportowcem, bez nałogów, w sprawach handlowych wiedział, nieomal całą Polskę obecnie prowadzi olcowski dobrze prosperujący skład spożywczy i nabiału w Poznaniu, poszukuje zarobnej miłej żony, ze znajomością języka niemieckiego z posagiem ca. 3 000 zł, celem objęcia interesu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 090.

Kawaler lat 33, katolik, przystojny brunet, średniego wzrostu, był sportowcem, bez nałogów, w sprawach handlowych wiedział, nieomal całą Polskę obecnie prowadzi olcowski dobrze prosperujący skład spożywczy i nabiału w Poznaniu, poszukuje zarobnej miłej żony, ze znajomością języka niemieckiego z posagiem ca. 3 000 zł, celem objęcia interesu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 090.

Kawaler lat 33, katolik, przystojny brunet, średniego wzrostu, był sportowcem, bez nałogów, w sprawach handlowych wiedział, nieomal całą Polskę obecnie prowadzi olcowski dobrze prosperujący skład spożywczy i nabiału w Poznaniu, poszukuje zarobnej miłej żony, ze znajomością języka niemieckiego z posagiem ca. 3 000 zł, celem objęcia interesu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 090.

Kawaler lat 33, katolik, przystojny brunet, średniego wzrostu, był sportowcem, bez nałogów, w sprawach handlowych wiedział, nieomal całą Polskę obecnie prowadzi olcowski dobrze prosperujący skład spożywczy i nabiału w Poznaniu, poszukuje zarobnej miłej żony, ze znajomością języka niemieckiego z posagiem ca. 3 000 zł, celem objęcia interesu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 090.

Kawaler lat 33, katolik, przystojny brunet, średniego wzrostu, był sportowcem, bez nałogów, w sprawach handlowych wiedział, nieomal całą Polskę obecnie prowadzi olcowski dobrze prosperujący skład spożywczy i nabiału w Poznaniu, poszukuje zarobnej miłej żony, ze znajomością języka niemieckiego z posagiem ca. 3 000 zł, celem objęcia interesu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 090.

Kawaler lat 33, katolik, przystojny brunet, średniego wzrostu, był sportowcem, bez nałogów, w sprawach handlowych wiedział, nieomal całą Polskę obecnie prowadzi olcowski dobrze prosperujący skład spożywczy i nabiału w Poznaniu, poszukuje zarobnej miłej żony, ze znajomością języka niemieckiego z posagiem ca. 3 000 zł, celem objęcia interesu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 090.

Kawaler lat 33, katolik, przystojny brunet, średniego wzrostu, był sportowcem, bez nałogów, w sprawach handlowych wiedział, nieomal całą Polskę obecnie prowadzi olcowski dobrze prosperujący skład spożywczy i nabiału w Poznaniu, poszukuje zarobnej miłej żony, ze znajomością języka niemieckiego z posagiem ca. 3 000 zł, celem objęcia interesu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 090.

Rekord najstarsze biuro matrymonialne, doprowadza umiejętnie do skutku małżeństwa wszystkich sfer. — Skarbowska 15, telefon 40-18. zdg 28 522

Urzędniczka konsularna dobra gospodyni, pragnie w kraju wyjechać zamaż za meżczyznę szlachetnego charakteru, wiek 40-55 lat. Poważne zgłoszenia z fotografią Kurjer Pozn. zdg 28 444

Kawaler lat 41, gotówka 8 000 zapozna panna posiadającą jakikolwiek interes kupiecki w celu ożenku. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 633

Kawaler rzym.-kat. młody przystojny, do brze sytuowany pragnie poznać pannę inteligentną z dobrej rodziny, głęboko uduchowioną celem ożenku. Majątek nie wymaga Zgłoszenia z fotografią oraz jeden z w znaczkach pocztowych na odpowiedź do „Mar”. Katowice Dworcowa 18 pod dyktanda zapewniona. ng 5503

Kupiec przemysłowiec własną egzystencją, poszukuje w celu matrymonialnym przystojnej pani do lat 25, zamężnej, wianiem do kupiectwa. Oferty tylko poważne pod zdg 28 609 Kurjer Pozn

Zamożny przystojny adwokat 30 letni szuka żony. Bezanonimowe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 28 749

Panna o wyższym polocie ducha, zupełnie sierota materialnie niezależna, pozna pana na wyższym stanowisku lat 40-55, oficer milicyjny, widziwano. Cel matrymonialny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 719

Panienska inteligentna, mająca skład oraz urządzone kilkukupkowe mieszkanie (Poznań) szuka meza. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 28 741

Któremu z skromnych lecz inteligentnych, religijnych panów zależy na takiej towarzyszkę. Wdowiec nie wykluczy. Cel matrymonialny. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 28 827

24 NAUKA

Gotowania wykwiłtne gotowniowa domowego, bieliszniarstwa króć, krawieczyzna, damska dziecięca, szycie prasowanie meskiej oraz wykwiłtne bielizny. Kursy kwartalne, godziny wieczorne. Oplata przystępna. Szkoła Gospodarczo Zawodowa, Sw. Marcin 69. zdg 27 494

Kursy Handlowe Tadeusza Preisza Ratajczaka 29, 1 października zdg 26 643

Profesor matematyki i fizyki, rutynowany pedagog przygotowuje do klas wyższych lub do matury. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 485

R. de Brugiere lektor U. P. udziela lekcji języka francuskiego. U. Matejki 59, m. 8. zdg 96 326

Nauczycielka dzielna wychowawczyni, przyjmie obowiązek do jednego lub dwójga dzieć w wieku szkolnym przygotowane do szkoły średniej, także z językiem niemieckim. — Oferty skierować do Kurjera Pozn. zdg 28 070

Szkoła Zarządca im. Jenerałowej Zamowskiej otwiera 1 października br. Kurs gospodarstwa domowego, ul. Elektryczna 47 — 5. tel. 537-99. Zgłoszenia, zapisy, godz. 14-16. Programy można otrzymać również ul. Koszykowa 6 a — 4. tel. 97091. ng 5475

Dr. Arend lektor U. P. udziela lekcji języka angielskiego. The Fom School of English, 27 Grudnia 5. zdg 99 771

Niemieckiego lekcji i konwersacji udziela akademik niemiecki. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 228

Kursy stenografii pisanja maszyną rozpoczynam 5 października. Kantaka 1 II. zdg 26 848

Studentka przyjmie pokój za korepetycje, śródmieście. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 399

Szkoła Tańca Antoszewskiego rozpoczyna nowe kursy. Zielona 3 Pz 4 469 38.80

Żeńskie Kursy Techniczne (budowlane) Poznań

Lekcyj gry na fortepianie
 ndziela Hatina Malinowska. b. prof. Państwowego Konserwatorium w Poznaniu, Konserwatorium Wrocławskiego. Zgłoszenia ul. Sew. Mielżyńskiego 1 III. zdg 91 531

Poznańska
 Szkoła Gry Fortepianowej. Wpisy: Wodna 8 od 11—15. Opłata niska. zdp 25 572

Gry
 fortepianowej dzieciom udzielam. św. Wojciech 1415, mieszka 8. zdg 27 350

Lekcje fortepianowe
 metoda zagraniczna. Działalność 9, parter, prawo. 4—5.30. zdg 27 483

Jazzbandzista
 pierwszorzędnym młodym nowoczesnym instrumenty: Jazzband, kotły (Glockenspiel), Wibraton, trąbka, skrzypce wolny. Zgłoszenia: Zaleski, Bydgoszcz, Konopna 7. ng 5 489

Wiolonczelista - solista
 Saksofony, Alt, Sopran, Puzon. Puzon skrzypce pierwszorzędnym Saksofon Tenor, Trąbka wolny. Zgłoszenia „Par” Toruń 235. Pg 4 579 64 223

Gruntowne
 emienne lekcje fortepianu. Duże koszty. tania. Szamarzewskiego 26 mieszkanie 3. zdg 28 103

Profesorka
 fortepianu dyplom wirtuozowski. wyższa muzyka. Ratajczaka 27. mieszkanie 5. zdg 28 195

Lekcje
 gry fortepianowej udziela dypl. nauczycielka muzyki. Rybaka 6 I m. 5. 13—16 zdg 28 223

Jazzbandzista
 warunek (acordeon — śpiew) potrzebny od zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 445

Jazzbandzista
 rutynowany, humor, śpiew, werwa, wolny. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 569

Gruntowne
 lekcje fortepianu. Strzelecka 28b parter. zdg 28 547

Dyplomowana śpiewaczka
 przyjmuje na lekcje śpiewu solowego oraz gry fortepianowej. po stępy zapewnione, warunki najprzystępniejsze. Ziemięwiczowa, Strona 26. zdg 28 788

26 ROZRYWKA

Slinks
 Chwałiszewo 18 miły pobyt. zdg 27 511

Kino Tęcza
 Naszynek Królowej zdg 28 460

Kino „Muza”
 Łazarz, Pocha 23, Madame Szatan, Kay Johnson w roli głównej. zdg 28 785

Kino Aurora
 Diabelski Reporter Eddie Polo. zdg 28 708

Dźwiękowe
Kino „Odeon”
 Od dziś „Głód Miłości” Clive Brook. Ceny: II, 30, I, 50. rezerwowe 70, loże 90. zdg 28 672

27 SZUKA PRACY
 Zgłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenę drobnych

Lekarz dentysta
 poszukuje praktyki u stomatologa lekarza dentysty. Wymagania niewielkie. Łaskawe zgłoszenia: Miedzylesie 12 poczta, Dąbrowa i Damastawka. zdg 27 294

Gospodyni - kucharka
 z dobrem gotowaniem, samodzielna osoba posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 732

Monter
 zdolny bez posady w krytycznym położeniu ma dwoje małych dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 701

Panienska
 z dobrej rodziny szuka jakiegokolwiek posady. Adres skierować: M. Lupówna, Budyń pow. Chodzież. zdg 27 808

Bona
 rutynowana, pierwszorządne świadectwa i referencje poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 785

Stenotypistka
 młodszą znającą registraturę adwokacką. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 996

Książkowy-
 bilansista długoletnia praktyka poszukuje jakiegokolwiek posady. wymagania skromne. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 963

Pisarz
 praktykant gospodarczy, ukończony 6 kl. gimnazjum, z dwuletnią praktyką w wzorowych majątkach, obeznaną z hodowlą księgowości i sołectwem poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 27 878.

Dziewczyna
 uczciwa, chętna poszukuje posady z dobrem gotowaniem i dobrymi świadectwami. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 332

Szofer monter
 kawaler z prowincji poszukuje posady z dobrymi świadectwami. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 179

Dyplomowany
 młody nauczyciel — dobre kwalifikacje — poszukuje posady w swoim zawodzie lub jakiegokolwiek innej biurze. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 185

Prośba
 Które szlachetne państwo pomoże młodej kobiecie złamanej życiem jakakolwiek pracą. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 187

Gospodyni
 poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 190

Gospośnia - kucharka
 uczciwa, sumienna, lat 43, dobrze gotuje, przebywała w lepszych domach szuka posady od 1. 10 lub 15. 10, u lepszego państwa. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 191

Szofer
 mechanik, kawaler, lat 31. Polak, trzeźwy sumienny, dłuższą praktyką zna język francuski, niemiecki szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 560.

Piekarnię
 samodzielnie prowadzili, szukam podobnej osady. Osoba samotna, zaufana. Miejsce obojętne. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 377

Posługi
 poszukuje 2—3 razy w tygodniu. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 325

Osoba
 zaufana, samotna szuka posady, u samotnej osoby ze średnią kuchnią. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 376

Dziewczyna
 uczciwa, czysta, dobrymi poleceniami, dobrem gotowaniem, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 620

Szofer
 mechanicz. kawaler, lat 31. Polak, trzeźwy sumienny, dłuższą praktyką zna język francuski, niemiecki szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 560.

Kucharka - gospośnia
 skromna pragnie przyjąć posadę 1 10, w dworze lub probostwie. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 440

Kucharka - gospodyni
 skromna pragnie przyjąć posadę na majątku lub probostwie. — Oferty Kurjer Poznański zdg 28 436

Stenotypistka
 biegła stenografia polska, niemiecka, samodzielna korespondentka. poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 573.

Poszukuje
 pracy, książkowości, tania. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 596.

Który
 z panów mistrzów fryzjerskich douczy ucznia. Zgłoszenia: Kaleniba Staszica 4. zdg 28 413

Ekspedjentka
 z branży jubilerskiej poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 411

Kto się nie ogłasza, o tym klientela zapomni!

Obrotny przedsiębiorca

nie zaniedbuje i w trudnych czasach gospodarczych swej reklamy, lecz przez stałe ogłaszanie się choćby tylko w „drobnych” przypomina swój towar i swoje istnienie. Najlepszą drogą, by trafić do szerokiej klienteli, był i pozostanie dział ogłoszeniowy „Kurjera Poznańskiego”. Prosimy o przekonanie się a napewno nastąpi **ożywienie w przedsiębiorstwie!**

Posługaczka
 młoda, sumienna, uczciwa i czysta poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 192

Absolwentka
 szkoły handlowej przyjmuje posadę początkującą do biura. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 196

Posługi
 poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 205

Sierota
 szuka posady najchętniej Łazarz Jeżyce. Świadectwa bardzo dobre. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 206

Pracznia
 rzetelna, uczciwa, czysta niedrogo poszukuje prania. Łaskawe oferty do Kurjera Poznański zdg 28 209

Gospodyni
 samodzielna, wiek średni, poszukuje posady w majątku lub probostwie od 1. 10, lub później. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 28 607

Uczeń piekarski
 2 lata nauki szuka dalszej najchętniej na prowincji. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 217

Szukam
 posady u 1 lub 2 osób z gotowaniem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 227

Gospodyni - kucharka
 w średnim wieku przyjmuje posadę zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 244

Panna
 ukończona gimnazjum, — 3 letni kurs architektury, biegła stenografistka, szuka posady. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 28 254

Inteligentna
 panienska, 6 klas gimn., poszukuje posady biurowej lub innego odpowiedniego zajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 255

Gospodyni - kucharka
 poszukuje posady w Poznaniu jako kucharka przychodnia, znam wykwintne gotowanie, zaprawy z długoletnimi świadectwami dobrymi poleceniami. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 28 233

Panna
 uczciwa, kochająca dzieci pragnie przyjąć posadę od 1. 10, najchętniej do dzieci. Oferty do Kurjera Poznański zdg 28 282

Młodsza
 panienska z prowincji poszukuje posady do dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 283

Przyjmuję
 pranie w domu tania. Nadbrzeżna 10. Banaś. zdg 28 288

Gospodyni
 kucharka od 1. 10, poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 293

Niania
 akuratna z dobrą praktyką poszukuje posady do niemowlęcia od 1. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 28 303

Panienska
 z dłuższą praktyką szuka posady do niemowlęcia lub starszych dzieci w lepszym domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 313

Starsza
 dziewczyna poszukuje posady z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 314

Zecer
 (szwajcerczyk) kierownik, z kapitałem 2.000 zł poszukuje posady wzgl. jako współnik. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 332

Inteligentna
 przyjmie posadę do dzieci wyreczenia pani pomoc w lekcjach. język niemiecki, francuski, muzyka. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 526

Panienska
 z średnim wykształceniem muzyką, szuka posady do dzieci (pomoc w lekcjach etc.) za utrzymanie i mieszkanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 430

Panienska
 do dzieci z udzielaniem lekcji gry fortepianowej szuka posady. — Oferty Kurjer Poznański zdg 28 465

Kucharka
 z długoletnią praktyką i dobrymi świadectwami szuka posady 1. 10. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 459

Gospodyni
 samodzielna, poszukuje posady, dobre świadectwa. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 499

Kierownicznica
 filij z kilkoletnią praktyką do bremi świadectwami szuka odpowiedzialnej posady, może złożyć kaucję. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 524

Krawcowa
 poszukuje pracy 2—3 dniennie, także bielizne. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 508

Posługi
 z dobrem gotowaniem poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 506

Służąca
 poszukuje posady do wszystkiego w lepszym domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 619

Dziewczyna
 z dobrymi świadectwami poszukuje posady z gotowaniem od 1. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 636

Krawcowa
 z dobrym krojem 250 dziennie poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 637

Gospodyni-kucharka
 poszukuje posady od 1. 10, 32, do samodzielnego prowadzenia, znam dobrą kuchnię, pieczenie ciast, prasowanie sztywnej bielizny, chów drobiu. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 643

Poważna
 panna wykształcona sympatyczna przyjmie posadę jako wychowawczyni do 1 lub 2 dzieci również zajmie się gospodarstwem najchętniej tam gdzie brak matki. Zgłoszenia do Kurjera Poznański zdg 28 644

Bufetowa
 z kaucją 100 zł szuka posady. — Oferty Kurjer Poznański zdg 28 608

Krawcowa
 wykonuje płaszcz, suknie, kostiumy, dziecięca garderoba przyjmuję w domu, poza dom wyjeżdża na wieś, Wtorkowska, Ratajczaka 9, front. zdg 28 621 2

Polecam
 moje 2 służące czyste uczciwe, gotowaniem, dobrymi świadectwami. Koehrowa, Pensjonat Sielanka, Puszczykowo. zdg 28 594

Biegła
 maszynistka niemieckim, poszukuje posady ewentl. doradczo. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 504

Dziewczyna
 uczciwa z długoletnim świadectwem skromnym gotowaniem — przyjmie posadę od 1. do 2—3 osób. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 28 612

Cukiernik
 z długoletnią praktyką w cukierniach, fabrykach karmelków, czekolady keksów poszukuje posady miejscowość obojętna Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 27 421

Dziewczyna
 lat 35 długoletniemi świadectwami poszukuje posady od 1. 10, do wszystkiego z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 411

Szofer - monter
 z kilkunastoletnią praktyką z pierwszorzędnymi świadectwami poszukuje posady. Oferty do Kurjera Poznański zdg 28 334

Korespondent
 lat 22 znający perfekcyjnie francuski, angielski, księgowość, poszukuje posady. Studia handlowe w Ameryce, praktyka w Afryce i Polsce. Sekretarz osobisty Jana Kiepury w Ameryce. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 335

Kuśnierka
 szuka pracy w domu poza domem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 27 009

Służąca
 umiejąca dobrze gotować do wszystkiego z praniem prasowaniem bezwzględnie czysta i zdrowa, z dobrymi świadectwami szuka od 1 października posady. — Oferty Kurjer Poznański zdg 27 549

Poszukuje
 posady z kaucją do składu piekarniarskiego lub restauracji. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 037

Sanitarjusz weterynaryjny
 szuka posady majątkach. Mam 12 lat bardzo dobrej praktyki leczę wszelki inwentarz żywy bardzo dobrymi wynikami. Aby właścicielowi majątku nie być obciążony, mogę objąć majątkową obciążenie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 123

Czysta
 sumienna osoba poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 109

Kucharke
 z dobrymi świadectwami od 1. 10, poleca się. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 136

Początkująca
 biuralistka poszukuje posady. — Wynagrodzenie skromne. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 139

Gospośnia
 średnim wieku z dobrem gotowaniem nawskroś uczciwa, czysta, lubiąca porządek dobrze polecana, poszukuje posady do samotnej osoby lub bezdzietnego małżeństwa od 1. 10, lub później. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 153

Dobra
 krawczyń domowa szuka pracy. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 168

Kucharka
 poszukuje posady do samotnej osoby. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 169

Młodsza
 służąca, uczciwa poszukuje posady do 1 lub 2 osób. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 28 204

Starsza służąca
 poszukuje posady najchętniej u starszego państwa za skromnym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 177

1 000 zł kaucji
 złote za otrzymanie posady książkowego-kasiera w poważnym przedsiębiorstwie. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 914

Poszukujemy
 dla naszej służącej posady, gdyż wyprowadzamy się umiemy wszystkim gotować, prasować, jest czysta i zdrowa, dzweczyna. — Oferty Kurjer Poznański zdg 28 029

Służąca
 wiejska uczciwa, poszukuje posady z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 908.

Mistrz
 piekarski z długoletnią praktyką, specjalność białe pieczywo — przymiennie kierownictwo wiejskiej piekarni. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 310

PP. Ziemiańscy
 Student U. P. energiczny, dobry korepetytor przygotowuje do 4 kl. gimn. włącznie. Niemieckie łacina francuskie. — Równocześnie może pracować w administracji majątku (2-letnia praktyka) Bardzo dobre referencje Wymagania umiarkowane. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 26 230

Stangret
 sanitariusz weterynaryjny kawaler, lat 23, po wojskowej, trzeźwy sumienny, pracowity, znający swój zawód, poszukuje posady zaraz później, najchętniej majątku lub stadninie koni. Oferty Kurjer Poznański zdg 26 647

Ogrodnik
 żonaty bezdzietny 20 lat praktyki, obeznaną wszechstronnie i wszelkimi pracami ogrodniczymi i w szkółkach może okazać się dobru świadectwami poszukuje posady Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 26 721

Ogrodnik - leśnik
 z 12-letnią praktyką obeznaną w kwieciarstwie warzywnictwie i szkółkarstwie — pierwszorzędnym strzelcem, hodowcą bażantów, teściem drapieżników i kłusowników poszukuje posady od zaraz. Warunki skromne. Franciszek Osuch Chartowo poczta Poznań. zdg 27 423

Panienska
 z lepszej rodziny zna szycie, robotki poszukuje posadę do dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 637

Kucharz
 młody kawaler poszukuje posady w restauracji lub dworze. Zna bardzo dobrze wyrób wędlin, zaprawy i pieczenie ciast. Ostatnia posada miał we większym dworze. Polecenia bardzo dobre. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 27 677

Asystent aptekarski
 młody z praktyką trzyletnią na Pomorzu i Śląsku świetnie polecany poszukuje z dn. 1. 11. posady. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 26 942

Szukam pracy
 tylko przy inteligentnej rodzinie, dobrze gotuje, znam każdą zaprawę i pieczenie ciast. Ostatnia posada miał we większym dworze. Polecenia bardzo dobre. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 011

Posługaczka
 poszukuje posady przed i popołudniowych godzinach w okolicy Łazarza lub Jeżyce. Zgłoszenia do Kurjera Poznański zdg 28 077

Dywany
 kilimy naprawia oraz artystycznie cerowanie mat, wełnianych i jedwabi. Hygiene Kantaka 7. zdg 28 076

Urzędnik gospodarczy
 kawaler lat 30, z wykształceniem fachowym, praktyką poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 034

Inwalida
 wojenny szuka jakiegokolwiek pracy. Zgłoszenia uprasza Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym, Poznań, Fredry 7, tel. 61 47, telefon 39 97 zdg 27 851 2

Mężczyzna
 lat 32, zdolny do każdej pracy, szuka zajęcia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 006 7

Sekretarz podatkowy
 emeryt, biegły w dziedzinie podatkowej księgowości i handlu z kaucją poszukuje zaufanego stanowiska. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 057

Dziewczyna
 poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 910.

Szukam
 posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 951.

Mamka
 dobra, która umie również ondułować, poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 948.

Gospośnia
 wiejska, uczciwa z dobrymi świadectwami poszukuje posady do samotnej osoby. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 921

Dziewczyna
 samodzielna, sumienna uczciwa, czysta, chętna, pracowita z gotowaniem praniem, do wszystkiego, cokolwiek z szyciem poszukuje posady od 1. 10. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 919.

Gospodyni
 lat 25, zna dobrą kuchnię, pieczenie ciast i prasowanie poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 994

Posługaczka
 uczciwa i pracowita poszukuje posady od 1. 10, 32. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 965

Kowal - palacz
 znający instalacje parowa i wodna poszukuje zajęcia. Kaucja na zadanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 904

Dwory wiejskie

dbające o przysporzenie swych dochodów używają podczas wykopków ziemniaków, buraków i ziemniaków wogóle

znaczkki kontrolne

które wydają za każdy wybrany szefel w celu przeprowadzenia kontroli zbioru i ułatwienia pracy przy obliczeniu wypłaty.

Znaczkki kontrolne, jak poniższy wzór, w rolkach po 1000 lub 2000 znaczków perforowanych, w różnych kolorach kartonu, wykonuje masowo na specjalnych maszynach automatycznych

Drukarnia Polska
 Sp. Akc.
 w Poznaniu, św. Marcin 70.
 Wykonanie w kilku godzinach

Dom. Świączyn 01000

Dom. Świączyn 00999

Dom. Świączyn 00998

Lekcje francuskiego
Tłumaczenia z polskiego na francuski
Jacques Caillé, ul. Kossaka 18, I. p.
obok Wyspiańskiego. zg 16 027

Kucharka
poszukuje posady od 1 do kasyna lub restauracji w Poznaniu lub na wyjazd. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 119

Panna
starsza, inteligentna, znająca dobrze gotowanie, krawieczyźnie, wszelką pracę domową przyjdzie posadę. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 585.

Dziewczyna
lubiąca dzieci, z gotowaniem do wszystkiego poszukuje posady od 1. 10. Łaskawe oferty Kurjer Pozn. zdg 27 674

Inteligentna
skromna panna lat 32 pracowita dobrze gotuje szuka posady w charakterze gospodyni miejsce w obojętnej. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 27 484

Inteligentna
zubożała poszukuje posady do szycia i naprawiania także futra w domu i poza dom. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 684

Dziewczyna
sumienna czysta chętna w pracy z gotowaniem cośkolwiek szyje od 1. 10. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 27 686

Dziewczyna
z gotowaniem do prac domowych do bezdzietnych małżeństwa lub samotnej osoby szuka posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 719

Robotnik
poszukuje pracy, na żądanie kaucja, bank. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 589.

TEATRY

Teatr Wielki: Niedziela, dnia 25 września 1932 r. Czwarty Koncert Symfoniczny. Dyrygent Maks Reiter. Solista Władysław Witkowski.

Teatr Polski: Dziś — „Błędny Bokser”.
Niedziela, 25. 9. — „Błędny Bokser”.

Teatr Nowy: Dziś — „Wesele Arletty” z Antonim Różyckim.
Niedziela, 25. 9. — „Wesele Arletty” z Antonim Różyckim.

Komedja Muzyczna: Dziś — „Sen nocy letniej”.
Niedziela, 25. 9. — „Sen nocy letniej”.
Poniedziałek, 23. 9. — „Sen nocy letniej”.
Początek o godz. 8 wiecz.

Teatr Narodowy: Dziś — godz. 16: Powrót Królowej; godz. 20: Azya Tuhaj Bejowicz.
Niedziela, 25. 9. — Godz. 16: „Powrót Królowej”.
Godz. 20: „Azya Tuhaj Bejowicz”.

Cyrk Staniewskich: Ostatnie dni pobytu! Dziś 2 przedstawienia: o godz. 4 po poł. i 8.30 wieczorem.

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Dziki Pola”.
Aurora: „Djabełski reporter”.
Corso: „W płomieniu życia” i „Największy cyrk”.

Colosseum: „Czterech djabłów”.
Metropolis: „Miłość Żorzety”.
Muz: „Kobieta, która cię nigdy nie zapomni”.

Odeon: „Głód miłości”.
Orzeł: „Przemysł z czarnego wozu” i „Bokser i Lady”.

Roxy: „Żeński Batalion Śmierci”.
Renaissance: „Meksykanka” i „Moja żona tańczy Charlestona”.

Sfinks: „Czego meżatce nie wolno” oraz „Harold Lloyd na scenie”.
Słońce: „Niepotrzebna”.

Tecza: „Naszyjnik Królowej”.
Wilson: „Ostatnia Kompanja”.

Krawcowa
szyje dobrze, tanio i szybko. Poznań, Wrocławska 36, mieszkanie 4, wejście z ulicy Golebkiej, zdg 28 728

Fotograf
retuszer, operator, laborant, pierwszorzędnym Leicarem poszukuje pracy warunki niskie. Lotusz Rogoźno Wielkopolskie. Gościno. zdg 28 069

Aptekarska
pomocnica wojewódzkim egzaminem poszukuje miejsca od 1 października. Referencje dobre. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 409

Służąca
uczniwa, pracowita z długoletnim świadectwem szuka pracy od 1. 10. 32. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 703

Gospodyni
dzielną w swym zawodzie, poszukuje posady w lepszym domu. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 841

Biuralistka
współniczka dobrego przedsięwzięcia posada stałą kaucją 300 złotych. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 28 586

NAUCZYCIELKA
z maturą seminarjalną i praktyką szkolną, potrzebna do szkoły przygotowawczej w Poznaniu. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zg 16 028

Dziewczyna
skromna polecona samodzielnym gotowaniem poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 782

Kuchmistrz
kawaler lat 30, z znajomością kuchni polsko-francuskiej poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 493

Dziewczyna
lat 17, dobrej rodziny z prowincji chętna i pracowita kochająca dzieci poszukuje posady od 1. 10. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 794

Poszukuję
posady do wszystkiego dobrze gotuję, bardzo dobre świadectwo ostatnie miejsce 4 lata. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 27 795

Kreślarz
techniczny posiadający dłuższą praktykę poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 808

Pracznica
szuka prania, dziennie 3.— zł. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 995

Urzędnik gosp.
lat 30, kawaler, 10 lat praktyki, poszukuje posady zaraz ewtl. później. Oferty Kurjer Pozn. zdg 26 584.

Służąca
umie gotować szuka pracy. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 27 858

Poszukuję
posady od 1. 10. jako służąca, z gotowaniem do wszystkiego, lub do dzieci. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 860

Poszukuję
pracy ksiązkowej, małe wynagrodzenie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 810

Sumienna
dziewczyna z samodzielnym dobrem gotowaniem od 1 szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 875

Kelner
sumienny, rzetelny lat 28 bezdomny poszukuje posady zaraz lub od 1. 10. Łaskawe oferty proszę skierować do Kurjera Poznańskiego zdg 27 873

Poszukuję
posługi przed i popołudniu. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 27 826

Cukiernik
samodzielny, dobry fachowiec szuka posady. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 27 827

Dziewczyna
uczniwa, skromna i czysta poszukuje posady do wszystkiego z świadectwami. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 837

Posługi
poszukuje żona bezrobotnego drukarza. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 317

Pomocnik fryzjerski
poszukuje posady. Zgłoszenia Stefan Siwak Damasławek, Lipowa 8. zdg 27 386

Młodsza ekspedjentka
ze składu nabiału poszukuje posady w jakimkolwiek składzie. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 410

Dziewczyna
samodzielną gotującą do wszystkiego przyjmię posadę od 1. 10. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 401

Dzielną
krawcowa poszukuje pracy poza dom. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 553

Dziewczyna
uczniwa do wszelkiej pracy do mowej szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 540

Nauczycielka
wychowawczyni z niemieckim, długoletnią praktyką dobrą świadectwami i poleceniami szyciem i robotkami, poszukuje posady od 1. 10 do dzieci od 5-10 lat. J. Potocka, Poznań, Poplińskich 11 mieszkanie 9. zdg 28 671

Dziewczyna
dobrem gotowaniem dobrą świadectwami poszukuje posady od 1. 10. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 28 807

Ogrodnik
kawaler lat 28 obeznany dokładnie w swym zawodzie dobre referencje poszukuje posady od 1. 10. 32 r. lub później najchętniej na majątku lub większym ogrodnictwie. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego pod zdg 28 830

Fryzjerka
manikurzystka poszukuje pracy w domu i poza domem farbowanie włosów rzes i brwi. Oferty Kurjer Pozn. zdg 3290

Samodzielną
dziewczyna poszukuje posady od 1. 10. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 28 810

300 zł
dam za wskazanie mi ewentualnie wyjednanie posady biurowego, księgowego, kasjera. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 680

Gospodyni służąca
uczniwa, pracowita, akurata, w średnim wieku, znająca doskonale samodzielną prowadzenie gospodarstwa domowego, poszukuje posady u samotnej osoby lub mniejszej rodziny od 1. 10. lub później. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 681

Posługaczka
poszukuje posady z gotowaniem, 6 letnimi świadectwami. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 549

Rządca
kawaler, lat 38, poszukuje od 1 stycznia na intensywnym majątku posady 15 letnia praktyka, w tem 4 lata w Francji. Na życzenie służy większą kaucją. — Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 28 608

Leśniczy
z 1000 zł kaucją lat 31, kawaler, z 12 letnią praktyką, szuka posady zaraz lub później. Łaskawe oferty uprasza: J. T. Słomiński, Nowy Tomyl, Poznańska 6. zdg 28 605

Krawcowa-kuśnierka
szuka pracy poza domem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 786

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego, małe wynagrodzenie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 762

Dziewczyna
samodzielną, dobre gotowanie szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 754

Dziewczyna
uczniwa, pracowita gotowaniem, praniem szuka posady od 1. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 28 750

Poszukuję
posługi na cały dzień gotowaniem praniem. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 28 746

Dziewczyna
lat 33, kochająca dzieci, dobrze polecona, długoletnie świadectwo, szuka posady, w lepszym domu od 1. 10. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 743

Młodsza panienka
sierota, ukończony kurs handlowy poszukuje posady do biura lub składu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 742

Urzędnik gospodarczy
lat 24, 3 1/2 letnią praktyką ukończoną Szkoła Rolnicza, poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 28 694

Pisarz gospodarczy
ukończona Szkoła Rolnicza, 3 letnią praktyką gospodarczą, wolny od wojska, szuka posady od zaraz. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 28 695

Inteligentna panienka
z rodziny zubożałej wojna prosi o posadę do dzieci względnie gospośki najchętniej na majątku. — Warunki umożliwiającej skromną egzystencję. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 28 738

Służąca
sierota na wieś czysta pracowita potrzebna. Zgłoszenia: św. Marcin 4 II, piętro, mieszkanie 4 zdg 28 559

Hafclarki
uczennice na poduszki, obrusy, Polski Zakład Haftów Artystycznych Różana 6. zdg 28 713

Uczeń
kowski może się zgłosić. Szlaska, Poznań, Kosynierska nr. 11. zdg 27 408

Gospodyni kucharka
lat 28, z dobrem gotowaniem, hów drobni, poszukuje posady od 1 października w majątku probostwie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 702

Elektromonter-sofer
żonaty, długoletnie świadectwa praktyka branży elektrotechnicznej dokładna znajomość „Fordy”, poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 28 814

Prośba!
Urzędnik biurowy znajdujący się z rodziną w rozpaczy w położeniu, prosi o posadę stróża z mieszkaniem lub t. n. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 825

28 WOLNE MIEJSCA
Dzielną ekspedjentkę
do konfekcji damskiej i kapelu szy przyje od zaraz. P. Szczańska i S-ka, Wodna 1. Pg 4 576-58.83

Kasjerki
z kaucją 2-3 tys. zł poszukuje poważnie przedsiębiorstwo. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 665

KURSY stenografji, pisaniamaszyną, księgowości, rozpoczynam 3 października
TYRAN-ZAWORSKA
ul. S. rzeczka 33. zg 16 029

Dziewczyna
do wszystkich robót potrzebna od zaraz. Ul. Czesława 3, I. Wichniarek. zdg 28 732

Panna
do składu, gwarancja. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 729

Uczeń
do składu skór, z ukończoną szkołą handlową potrzebny zaraz. — Zgłoszenia z odpisami świadectw i życiorysem Kurjer Pozn. zdg 28 803

Niemka
przychodnia (14-17 lat) potrzebna do dwójki dzieci. Zgłoszenia Dr. Magowska, Działyńskich 9, II. zdg 28 842

Fryzjera
dziennej do prowadzenia pierwszorzędnego składu (kaucja 1-2 tys.) przyje. Bydgoszcz, Długa 5, Kolecki zdg 28 844

Bufetowa
dzielną, inteligentną potrzebna 1. 10. kaucja wymagana. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 661

Dziewczyna
młodsza praniem, Szwajcarska 18, miesz. 23, niedziela od godz. 3-ciej. zdg 28 600

Ekspedjentka
branży rzeźniczej Zupańskie-go 5. zdg 28 492

2 uczeni
przyje do ukończenia nauki w zawodzie cukierniczym w Poznaniu. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 28 391

Krawcowa
domowa, Dziecięce ubranka. — Wskaże Kurjer Pozn. zdg 28 152

Kroju
szycia wyuczam w 2 miesiącach także wieczorami. Wały Królowej Jadwigi 3a m. 9. zdg 28 395

Do drogerji
potrzebny uczeń z odpowiednim wykształceniem. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 3814

Poważna fabryka czekolady
poszukuje przedstawiciela na Poznańskie uwzględni się tylko poważnych reflektantów. Oferty składać do Kurjera Poznańskiego dg 1235

Bona
z skromnymi wymaganiami z prawem nauczania do 6 letniego chłopczyka potrzebna na wieś. — Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 28 182

Młynarza
młodszy do kaszarni przyje. Zgłoszenia z podaniem penaj: prz wolnym utrzymaniu Orędów Wielkopolski zdg 27 844

Fryzjerka
dzielną za dobrem wynagrodzeniem potrzebna. — Zgłoszenia Wszystkich Świętych 6 m. 2. zdg 27 663

Gospodyni - kucharki
do wszystkiego na wieś od zaraz Osobice, Grunwaldzka 42 — Sławczyńska. zdg 27 458

Agenci
na prowizje w Poznaniu i na prowincji do sprzedaży b. pokupnego artykułu budowlanego do krycia dachów poszukiwani Emerytowa, ni budowniczości nauczyciele i t. p. mają pierwszeństwo Zgłoszenia: Poznań Jasna 10, m. 5, telefon 66-75. zdg 28 629

Posługaczka
młoda poszukwana trzy razy tygodniowo Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 060

Kasjer - podwórzowy
samotny z dobrą referencją, potrzebny zaraz lub od 1 października pensja 50 zł. miesięcznie Donimski, Tarchalin p. Bojanowo Pozn. dg 1217

Dziewczyna
do posług potrzebna. Słowackiego 27 mieszkanie 6. zdg 28 022

Rządca gospodarz
na 200 mórg przy Poznaniu potrzebny Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 050

Garderoba
za półroczną dzierżawą zgóry do oddania zaraz, pierwszorzędnej cukierni w śródmieściu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 393

Panience
dam stałą posadę w składzie tytoniowym za pożyczkę 500 złotych Gótkówkę zabezpieczy się. Zgłoszenia z podaniem warunków Sklep tytoniowy Rawicz Pałeczkowski 36. zdg 26 327

Bona
nauczycielka do dwójki dzieci na wieś potrzebna. Szyje wyreczenie pań domu Pensja 35 zł. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 224

Nauczycielka
na wieś potrzebna. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 361

Poważniejsze
przedsiębiorstwo poszukuje rutynowanej kierowniczkę biura. Panna z dobrej rodziny z lepszym wykształceniem zechce nadesłać życiorys oraz fotografie która się zwraca z podaniem pensji. Zgłoszenia uprasza się skierować do Kurjera Poznańskiego pod zdg 28 611

Cukiernik
samodzielny, pewny w swym zawodzie młodszy, znający dobrze obsługę gości przyjdzie posadę także bufet na rachunek. Na życzenie kaucja Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 28 735

Magazynier
samodzielny fachowiec branży elektrotechnicznej, samochodowej długoletnią praktyką, znajomość prac biurowych kalkulacji, poszukuje posady. Łaskawe Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 28 813

„Madeleine”
Poznań, Warszawa — Kraków. Urodziła kobieta pielęgnuje doskonale odświeża, usuwa jej skazy i braki Instytut Racjonalnej Kosmetyki „Madeleine” D-rowskiej Magdaleny Poznańskiej. Wszelkie zabiegi kosmetyczne na wysokim fachowym poziomie. Usuwanie zmarszczek, wszelkich wad cery. Doraźne opieki. Udoskonalone barwienie włosów. Trwałe przyciemnianie brwi — manicure, pedicure. Tamże sprzedaż doskonałych kremów, płynów, pudrów „Madeleine”. Poznań, Ratajczaka 29 telefon 54-87 zdg 28 218

„Madeleine”
Poznań, Warszawa — Kraków. Urodziła kobieta pielęgnuje doskonale odświeża, usuwa jej skazy i braki Instytut Racjonalnej Kosmetyki „Madeleine” D-rowskiej Magdaleny Poznańskiej. Wszelkie zabiegi kosmetyczne na wysokim fachowym poziomie. Usuwanie zmarszczek, wszelkich wad cery. Doraźne opieki. Udoskonalone barwienie włosów. Trwałe przyciemnianie brwi — manicure, pedicure. Tamże sprzedaż doskonałych kremów, płynów, pudrów „Madeleine”. Poznań, Ratajczaka 29 telefon 54-87 zdg 28 218

„Madeleine”
Poznań, Warszawa — Kraków. Urodziła kobieta pielęgnuje doskonale odświeża, usuwa jej skazy i braki Instytut Racjonalnej Kosmetyki „Madeleine” D-rowskiej Magdaleny Poznańskiej. Wszelkie zabiegi kosmetyczne na wysokim fachowym poziomie. Usuwanie zmarszczek, wszelkich wad cery. Doraźne opieki. Udoskonalone barwienie włosów. Trwałe przyciemnianie brwi — manicure, pedicure. Tamże sprzedaż doskonałych kremów, płynów, pudrów „Madeleine”. Poznań, Ratajczaka 29 telefon 54-87 zdg 28 218

„Madeleine”
Poznań, Warszawa — Kraków. Urodziła kobieta pielęgnuje doskonale odświeża, usuwa jej skazy i braki Instytut Racjonalnej Kosmetyki „Madeleine” D-rowskiej Magdaleny Poznańskiej. Wszelkie zabiegi kosmetyczne na wysokim fachowym poziomie. Usuwanie zmarszczek, wszelkich wad cery. Doraźne opieki. Udoskonalone barwienie włosów. Trwałe przyciemnianie brwi — manicure, pedicure. Tamże sprzedaż doskonałych kremów, płynów, pudrów „Madeleine”. Poznań, Ratajczaka 29 telefon 54-87 zdg 28 218

„Madeleine”
Poznań, Warszawa — Kraków. Urodziła kobieta pielęgnuje doskonale odświeża, usuwa jej skazy i braki Instytut Racjonalnej Kosmetyki „Madeleine” D-rowskiej Magdaleny Poznańskiej. Wszelkie zabiegi kosmetyczne na wysokim fachowym poziomie. Usuwanie zmarszczek, wszelkich wad cery. Doraźne opieki. Udoskonalone barwienie włosów. Trwałe przyciemnianie brwi — manicure, pedicure. Tamże sprzedaż doskonałych kremów, płynów, pudrów „Madeleine”. Poznań, Ratajczaka 29 telefon 54-87 zdg 28 218

KURSY stenografji
pisaniamaszyną rozpoczynam z dn. 5 października. zdg 16 033
Kantaka 1. II p.

Humor zagraniczny

Ojciec (z okna): — Helniu, co robisz w ogrodzie?
— Patrzę na księżyc.
— No, to powiedz księżycowi, żeby wsiadł na motocykl i pojechał do domu.
(Passing Show, Londyn). S. F.

Przedpłata
na miesiąc październik 1932 r. za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3,20, w agencjach w mieście zł 3,50, z odnośnieniem do domu w Poznaniu zł 3,70, z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4,14, kwartalnie zł 12,40, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 7,50, w innych krajach zł 9,50. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładowie, strażków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonej numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia
na stronie 6-łamowej 25 gr. na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr. na stronie czwartej 100 gr. na stronie drugiej 120 gr. przed wiadomościami potocznie 200 gr. od 1-łamowego miłm. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża; do wydania wieczornego „drobne” do godz. 11, większe dłużej według możliwości. Drobnie ogłoszenia (najwyżej 100 słów, w tem 5 nagłówek): słowo nagłówekowe (tłuste) 25 gr. każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną, część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiału poświęcony danej uroczystości. Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedziele, święta i nocą tylko 1476, 3524 i 4072, filja Stary Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.